

การสอนโสตทักษะด้านทำนอง ในหลักสูตรเปียโน ระดับขั้นต้นของสำนักพิมพ์อัลเฟรด
กรณีศึกษา โรงเรียนดนตรีปิ่นนคร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ดนตรี)
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล
พ.ศ. 2551

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหิดล

วิทยานิพนธ์
เรื่อง

การสอนโสตทักษะด้านทำนองในหลักสูตรเปียโนระดับชั้นต้น ของสำนักพิมพ์อัลเฟรด
กรณีศึกษา: โรงเรียนดนตรีป๊อปปูล่า

จุฑารัตน์ มณีวัลย์

นางสาวจุฑารัตน์ มณีวัลย์
ผู้วิจัย

ศิริชัย หิรัญรักษ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ศักดิ์ชัย หิรัญรักษ์
ศศ.บ., ศศ.ม.

ประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

อรรถพร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์อรรถพร จรรย์ยานนท์
ค.บ., M.M.

กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

อ. อ. อ.

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เอื้อมพร มัชฌิมวงศ์
Ph.D.
รักษาการแทนคณบดี
บัณฑิตวิทยาลัย

ธีร

นายวิเชียร ธีรประภาพร
ศศ.บ., ศศ.ม., ปร.ค.

ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาดนตรี
วิทยาลัยดุริยางคศิลป์

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

การสอนโสตทัศนศึกษาด้านทำนองในหลักสูตรเปียโนระดับชั้นต้น ของสำนักพิมพ์อัลเฟรด

กรณีศึกษา : โรงเรียนดนตรีปี่นนคร

ได้รับพิจารณาให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ดนตรี)

วันที่ 24 ตุลาคม พ.ศ.2551

จุฬารัตน์ มณีวัลย์

นางสาวจุฬารัตน์ มณีวัลย์

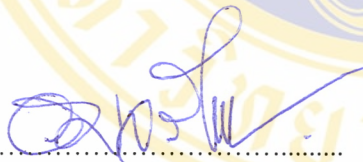
ผู้วิจัย

รองศาสตราจารย์โกวิท ชันชศิริ

Ph.D.

ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์อนรรฆ จรรย์ยานนท์

ค.บ., M.M.

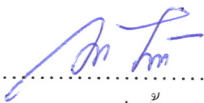
กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ศิริชัย หิรัญรักษ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ศักดิ์ชัย หิรัญรักษ์

ศศ.บ., ศศ.ม.

กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์เอี่ยมพร มัชฌิมวงศ์

Ph.D.

รักษาการแทนคณบดี

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

รองศาสตราจารย์สุกรี เจริญสุข

กศ.บ., M.M.E., D.A. (Music)

ผู้อำนวยการ

วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เสร็จลุล่วงไปได้ด้วยความอนุเคราะห์ช่วยเหลือเป็นอย่างดีจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ศักดิ์ชัย หิรัญรักษ์, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อนรรฆ จรรย์านนท์ และรองศาสตราจารย์ โกวิทช์ ชันชสิริ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ทางการค้าเนินการวิจัย รวมทั้งให้คำแนะนำ ความรู้ และแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ผู้วิจัยขอขอบคุณผู้จัดการและผู้สอนวิชาเปียโนที่โรงเรียนดนตรีปิ่นนคร สาขาปิ่นเกล้าที่สละเวลาอันมีค่าในการให้สัมภาษณ์ และให้ข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในการวิจัย และเพื่อนๆ พี่ๆ ที่คอยช่วยเหลือ และเป็นธุระในการจัดทำ และสนับสนุนการวิจัยครั้งนี้

ท้ายสุดนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ บิดา มารดา น้อง ของผู้วิจัยที่ให้การสนับสนุนและเป็นกำลังใจแก่ผู้วิจัยเสมอมา

จุฑารัตน์ มณีวัลย์

การสอนโสตทักษะด้านทำนองในหลักสูตรเปียโนระดับขั้นต้นของสำนักพิมพ์อัลเฟรด กรณีศึกษา
โรงเรียนดนตรีปิ่นนคร
(EAR TRAINING FOR YOUNG BEGINNER LEVEL PREP COURSE, ALFRED'S
BASIC PIANO LIBRARY CASE STUDY : PINNAKORN MUSIC SCHOOL)

จุฬารัตน์ มณีวัลย์ 4837794 MSMS/M

ศศ.ม. (ดนตรี)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ : ศักดิ์ชัย หิรัญรักษ์, ศศ.บ., ศศ.ม., อนรรฆ จรรย์ยานนท์, ค.บ.
M.M.

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการสอนโสตทักษะด้านทำนองในหลักสูตรเปียโน ระดับขั้นต้นของสำนักพิมพ์อัลเฟรด ที่โรงเรียนดนตรีปิ่นนคร ระหว่างเดือนเมษายน – มิถุนายน 2551 โดยการศึกษาจากครูผู้สอนวิชาเปียโน จำนวน 9 คน โดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มของครูที่มีประสบการณ์ในการสอนไม่เกิน 5 ปี และกลุ่มของครูที่มีประสบการณ์ในการสอนเกิน 5 ปี ด้วยการสัมภาษณ์แบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ และการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมในห้องเรียน โดยนำข้อมูลมาวิเคราะห์จำแนก จัดกลุ่มและนำเสนอด้วยการบรรยาย ผลการวิจัยพบว่า

1. ครูทั้ง 2 กลุ่มเล็งเห็นความสำคัญของการสอนโสตทักษะด้านทำนองและเล็งเห็นคุณค่าประโยชน์ของการสอนโสตทักษะด้านทำนอง
2. ในด้านการเตรียมการสอนครูส่วนใหญ่เตรียมการสอน โดยศึกษาจากคำแนะนำในหนังสือเล่มเลสซัน บุก (Lesson Book) และเล่ม แอคทิวิตี แอนด์ เอียร์ เทรนนิ่ง บุก (Activity & Ear Training Book) และทำการจดเนื้อหา ปัญหาที่ได้เรียนในแต่ละชั่วโมง
3. ในด้านวิธีการสอน ครูได้ใช้วิธีการอธิบาย, การเปรียบเทียบ, การจินตนาการ และการร้องในการสอน
4. ครูภัณฑ์ทางดนตรี ได้แก่ อพไรท์เปียโน, กระดานไวท์บอร์ด สื่อการสอน ได้แก่ หนังสือเลสซัน บุก, หนังสือ แอคทิวิตี แอนด์ เอียร์ เทรนนิ่ง บุก, การ์ดรูปตัวโน้ต, บทเพลงนอกเหนือหนังสือเรียน, รูปภาพสัตว์, เกมส์
5. การวัดผลและประเมินผล ครูทั้ง 2 กลุ่มทำการวัดผลและประเมินผลจากหนังสือทดสอบการฟัง เล่มแอคทิวิตี แอนด์ เอียร์ เทรนนิ่ง บุก
6. ปัญหาในการเรียนการสอนเกิดจากนักเรียนมีนิสัยซุกซนและเมื่อหน้าการเรียน นักเรียนเกิดความสับสนในเนื้อหาที่เรียน นักเรียนร้องเสียงเพี้ยน บทเพลงที่ใช้เรียนไม่เป็นบทเพลงที่คุ้นหูสำหรับนักเรียน จึงทำให้นักเรียนจำเสียงขั้นคู่เสียงได้ยาก

ข้อเสนอแนะ ครูควรมีการวางแผนว่าในขณะที่การเรียนการสอนควรทำอะไรก่อน – หลังอย่างมีขั้นตอน ครูควรให้นักเรียนฝึกใช้สัญญาณมือของโคดา ครูควรแนะนำให้นักเรียนวางเป้าหมายในการเรียนสำหรับตนเอง โรงเรียนควรจัดหาบทเพลงที่คุ้นหูสำหรับนักเรียนมาสอนในเรื่องขั้นคู่เสียง

คำสำคัญ : การสอนโสตทักษะด้านทำนอง / โรงเรียนดนตรีปิ่นนคร / ระดับขั้นต้น /

หนังสือประกอบการเรียนเปียโน ชุด เพร็บบ์ คอร์ดส์

EAR TRAINING FOR YOUNG BEGINNER LEVEL PREP COURSE, ALFRED'S BASIC PIANO LIBRARY CASE STUDY : PINNAKORN MUSIC SCHOOL

JUTARAT MANEEWAN 4837794 MSMS/M

M.A. (MUSIC)

THESIS ADVISORS : SAKCHAI HIRANRAK, B.A., M.A.,
ANAK CHARANYANANDA, B.ED.**ABSTRACT**

The purpose of this research was to study Ear Training for young beginner level prep courses at Alfred's basic piano library at Pinnakorn music school between April – June 2008. The researcher divided the teachers into 2 groups. In group 1, teachers had at least 5 years experience. In group 2, teachers had more than 5 years experience. This research used the formal interviews and informal interviews. The results of this research were as follows:

1. The teachers in both groups indicated the importance of Ear Training.
2. Regarding teaching preparation, the teachers used handbooks in Lesson books and Activity & Ear Training books. They also recorded problems in the class each hour.
3. Regarding teaching methods, teachers used explanations, comparisons, imagination and singing.
4. Regarding teaching equipment, teachers used the white board, media examples in Lesson books, Activity & Ear Training books, Flash cards, Extra - songs, animal pictures and games.
5. Regarding assessment and evaluation, each teacher in the 2 groups used materials in the Activity & Ear Training book.
6. A problem in the learning process is that students can be naughty and bored. Students can be confused about learning. The songs were unfamiliar to children, so the student could not remember the intervals.

In conclusion, this study suggests that teachers should have a teaching plan for teaching. Teachers should offer the suggest students objectives. The school should find familiar songs for the students to listen to.

KEY WORDS: EAR TRAINING / PINNAKORN MUSIC SCHOOL /
YOUNG BEGINNER LEVEL / PREP COURSE, ALFRED'S
BASIC PIANO LIBRARY

143 pp.

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ.....	ก
บทคัดย่อ (ภาษาไทย)	ง
บทคัดย่อ (ภาษาอังกฤษ).....	จ
บทที่ 1 : บทนำ	1
1.1 ความสำคัญและที่มาของหัวข้อวิจัย	1
1.2 วัตถุประสงค์ในการวิจัย	5
1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	6
1.4 ขอบเขตการวิจัย.....	6
1.5 ข้อตกลงเบื้องต้น.....	7
1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ	7
1.7 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย	9
บทที่ 2 : การทบทวนวรรณกรรม	10
2.1 การสอนดนตรี	10
2.1.1 ความหมายของการสอน.....	10
2.1.2 ทักษะต่างๆ ในการสอนดนตรี.....	10
2.1.3 แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการสอน.....	11
2.1.4 รูปแบบการสอน.....	12
2.1.5 สื่อการเรียนการสอนดนตรี	13
2.1.6 การวัดผลและประเมินผล	14
2.2 จิตวิทยาในการสอนดนตรี	15
2.2.1 ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการเรียนรู้.....	17
2.2.2 การสร้างแรงจูงใจในการเรียนการสอนดนตรี.....	21
2.3 หลักทั่วไปในการสอนดนตรี	22

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
2.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	50
2.8.1 งานวิจัยในประเทศ	50
2.8.2 งานวิจัยต่างประเทศ	51
บทที่ 3 : ระเบียบวิธีวิจัย.....	52
3.1 ขั้นตอนการเก็บข้อมูล.....	53
3.2 ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล.....	54
3.3 ขั้นตอนการเสนอผลงานวิจัย.....	54
บทที่ 4 : การสอนโสตทักษะด้านทำนองในหลักสูตรเปียโนในระดับชั้นต้นของสำนักพิมพ์.....	55
อัลเฟรดในโรงเรียนดนตรีปี่นนคร	
4.1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญของการเรียนการสอน	55
โสตทักษะด้านทำนองของครูผู้สอนเปียโน	
4.2 การสอนโสตทักษะด้านทำนองของครูผู้สอนเปียโน.....	59
ก. การเตรียมการสอนโสตทักษะด้านทำนอง.....	63
ข. วิธีการสอนโสตทักษะด้านทำนอง.....	66
ค. สื่อการเรียนการสอนโสตทักษะด้านทำนอง.....	81
ง. การวัดผลประเมินผลการสอนโสตทักษะด้านทำนอง.....	84
4.3 ปัญหาต่างๆ ที่เป็นอุปสรรคต่อการเรียนการสอนโสตทักษะด้านทำนอง.....	87
บทที่ 5 : สรุปอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	92
5.1 สรุปผลการวิจัย.....	92
5.1.1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญของการเรียนการสอน.....	93
โสตทักษะด้านทำนองของครูผู้สอนเปียโน	
5.1.2 การสอนโสตทักษะด้านทำนองของครูผู้สอนเปียโน.....	94
ก. การเตรียมการสอนโสตทักษะด้านทำนอง	94
ข. วิธีการสอนโสตทักษะด้านทำนอง.....	94

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ค. สื่อการเรียนการสอน โสตทักษะด้านทำนอง.....	97
ง. การวัดผลประเมินผลการสอน โสตทักษะด้านทำนอง	98
5.1.3 ปัญหาต่างๆ ที่เป็นอุปสรรคต่อการเรียนการสอน.....	98
โสตทักษะด้านทำนอง	
5.2 อภิปรายผลการวิจัย.....	99
5.2.1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญของการเรียนการสอน.....	99
โสตทักษะด้านทำนองของครูผู้สอนเปียโน	
5.2.2 การสอน โสตทักษะด้านทำนองของครูผู้สอนเปียโน.....	99
ก. การเตรียมการสอน โสตทักษะด้านทำนอง.....	99
ข. วิธีการสอน โสตทักษะด้านทำนอง.....	100
ค. สื่อการเรียนการสอน โสตทักษะด้านทำนอง.....	101
ง. การวัดผลประเมินผลการสอน โสตทักษะด้านทำนอง.....	101
5.2.3 ปัญหาต่างๆ ที่เป็นอุปสรรคต่อการเรียนการสอน	102
โสตทักษะด้านทำนอง	
5.3 ข้อเสนอแนะ.....	102
บทสรุปแบบสมบูรณภาษาไทย	104
บทสรุปแบบสมบูรณภาษาอังกฤษ	116
บรรณานุกรม	126
ภาคผนวก	129
ประวัติผู้วิจัย	143

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญ และที่มาของหัวข้อวิจัย

ดนตรี เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเสียง ทุกคนที่มีความเกี่ยวข้องกับดนตรีทั้งผู้แสดง ผู้ฟัง และผู้ประพันธ์ ล้วนแต่มีความเกี่ยวข้องกับเรื่องของเสียงทั้งสิ้น ซึ่งการรับรู้เสียงได้นั้นจะต้องอาศัยการทำงานของระบบโสตประสาท โดยใช้หูเป็นอวัยวะสำคัญในการฟังเสียง การทำให้หูของผู้เรียนมีความสามารถทางด้านดนตรีจึงเป็นสิ่งสำคัญ เพราะสิ่งนี้เป็นเครื่องมือที่จำเป็นในการพัฒนาความเป็นนักดนตรี และนักดนตรีจำเป็นที่จะต้องมีความสามารถทางด้านดนตรีที่ดี มีประสิทธิภาพสามารถรับรู้ระดับของเสียงในบทเพลงได้

ดังคำกล่าวของ อ.สุกรี เจริญสุข ว่า “ดนตรีสำหรับเด็กนั้นให้เริ่มต้นจากการฟัง เพราะเด็กจะได้ยินเสียง เสียงเป็นภาษาของดนตรี และดนตรีเป็นภาษาของเสียง เด็กก็จะได้เรียนรู้ และรู้จักเสียงชนิดต่างๆ จำแนกเสียงได้ เช่น เสียงสูง เสียงต่ำ เสียงดัง เสียงเบา เสียงสั้น เสียงยาว เสียงใส เสียงแหบ เสียงผู้หญิง เสียงผู้ชาย เสียงเด็ก เสียงคนแก่ เป็นต้น เด็กสามารถที่จะเรียนรู้เสียงและจำเสียงได้ ยิ่งเสียงที่ได้ยินบ่อยๆ ฟังซ้ำๆ ก็จะรู้จักเสียงและคุ้นเคยกับเสียงที่ได้ยิน (สุกรี เจริญสุข, 2548 : 11)

การสอนโสตทักษะในเบื้องต้น มุ่งพัฒนาทักษะความสามารถในการได้ยินและการตอบได้ถึงลักษณะของเสียง ในด้านจังหวะ ทำนอง รวมทั้งระดับเสียงต่างๆ เสียงลักษณะต่างๆ ความดัง-เบา เสียงประสาน

การฝึกการฟังทำนองเป็นสิ่งที่สำคัญมาก เพราะทำนองเป็นหัวใจสำคัญของดนตรี ถ้านักดนตรีไม่มีความสามารถในการฟังทำนองหรือมีความสามารถในการฟังทำนองที่ไม่ดี ผิดเพี้ยน ซึ่งจะทำให้เกิดความลำบากต่อการเรียนดนตรี และการเล่นดนตรี เพราะทำนองเป็นเรื่องที่มีความเกี่ยวข้องกับระดับเสียงที่สูงขึ้น-ต่ำลง ซึ่งจะต้องได้รับการฝึกการฟังระดับเสียงที่ดี และถูกต้องตั้งแต่เริ่มเรียนครั้งแรก ถ้ามีทักษะการฟังระดับเสียงในทำนองที่ดีแล้ว ก็จะทำให้การเล่นหรือการร้องมีความถูกต้อง ไพเราะ ไม่ผิดเพี้ยน นอกจากนี้ การมีความสามารถในการฟังทำนองที่ดีจะช่วยในการวิเคราะห์ และแยกแยะส่วนประกอบทางดนตรีได้ถูกต้องและมีความจำเป็นอย่างมากในการเรียนวิชาโสตทักษะ (Ear Training)

ทุกกิจกรรมทางดนตรีที่กล่าวมา ไม่ว่าจะเป็นการร้อง บรรเลง แต่งเพลง วิเคราะห์เพลง จะต้องอาศัยการฝึกโสตทักษะด้านทำนองทั้งสิ้น เพราะทำนองเป็นส่วนประกอบสำคัญของบทเพลง ด้วยเหตุนี้เองการเรียนดนตรีจึงจำเป็นต้องมีการฝึกโสตทักษะ ด้านทำนอง ดังคำกล่าวของจากรูวรรณ สุริยวรรณ (2549, 38) ว่า การพัฒนาความสามารถด้านความถูกต้องของระดับเสียงนั้น เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับนักดนตรีทุกคน ผู้เรียนที่ต้องการพัฒนาความสามารถไปยังการเรียนในระดับขั้นสูงนั้น จำเป็นต้องเรียนการฟังระดับขั้นสูงอย่างถูกต้อง

การฟังระดับเสียงได้ถูกต้อง เป็นจุดเริ่มต้นของการฟังทุกสิ่งทุกอย่าง การฟังเป็น การกะระยะเป็นสำคัญสำหรับการเล่นทำนอง (melody) และนำไปสู่การฟังทำนองและวิเคราะห์ทำนอง เพราะทำนองเกิดจากเสียง 2 เสียงขึ้นไป นำมาร้อยเรียงต่อกัน ซึ่งในวัยเด็กจะเริ่มฟังจากเสียง 2 เสียง เช่น หลักการของโคคาย ที่เริ่มสอนจาก โน้ต ซอล ไป มี (พิมพ์ชนก สุวรรณธาดา 2550 : สัมภาษณ์)

การฝึกโสตประสาท เป็นสิ่งสำคัญในการเรียนวิชาดนตรี ผู้ที่ผ่านการฝึกโสตประสาทจนสามารถจำระดับเสียงดนตรีได้อย่างแม่นยำ และสามารถแยกเสียงดนตรีที่บรรเลงรวมกันได้จะช่วยให้การศึกษาดนตรีประสบความสำเร็จอย่างดี (สมชาย อมะรักษ์, 2532 : 95)

การฝึกทักษะการฟังที่ดีนั้น จะช่วยฝึกฝนให้มีความสามารถด้านดนตรี ซึ่งจะช่วยให้เกิดการพัฒนาความสามารถทั้งด้านการฟัง และการได้ยินเสียง การฝึกทักษะการฟังนอกจากมีจุดประสงค์ เพื่อการสอบแล้วนั้น ยังมีจุดประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนสามารถบรรเลงเพลงได้ไพเราะยิ่งขึ้น สามารถวิจารณ์สิ่งที่ได้ฟังจากการบรรเลง บรรเลงเพลงหรือร้องได้ถูกต้อง สามารถจำบทเพลง และสามารถทำการอ่านโน้ตทันควันได้อย่างคล่องแคล่วยิ่งขึ้น ครูผู้สอนควรบรรจุการฝึกการฟังไว้ในการสอนเสมอ การฝึกความถูกต้องของระดับเสียงนั้น ควรทำอย่างสม่ำเสมอ และครูผู้สอนควรจะโน้มน้าวให้ผู้เรียนเห็นถึงผลเสียของการที่มีความถูกต้องของระดับเสียงที่ไม่ดี (จากรูวรรณ สุริยวรรณ, 2549 : 37)

หลักสูตรหลายๆ หลักสูตรทั้งหลักสูตรการเรียนหรือหลักสูตรการสอบของสถาบันดนตรีต่างๆ เช่น เคพีเอ็น, ยามาฮา, ทรินิตี้ และหลักสูตรการเรียนด้านดนตรีในระดับเตรียมอุดม หรือมหาวิทยาลัยได้จัดให้มีการเรียนการสอน หรือการสอบในเรื่องโสตทักษะทั้งสิ้น และการพัฒนาทางด้านโสตทักษะในด้านทำนองจะประสบความสำเร็จมากหรือน้อยนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับครูผู้สอน และวิธีการสอนที่หลากหลายของครูแต่ละท่านด้วย

สถาบันดนตรี เคพีเอ็น (KPN) เป็นโรงเรียนดนตรีเอกชน ตามมาตรา 15(2) ได้ก่อตั้งขึ้นในปีพ.ศ. 2543 หลักสูตรและเนื้อหาการเรียนการสอนวิชาเปียโนของสถาบันดนตรี เคพีเอ็น เป็นหลักสูตร อัลเฟรด (Alfred) ซึ่งเป็นลิขสิทธิ์ของ Publishing Inc. USA. ประเทศสหรัฐอเมริกา หนังสือที่ใช้ในการเรียนการสอนในระดับขั้นต้น คือ ชุด เฟอร์บ คอร์ตส ระดับเอถึงระดับเอฟ (Prep

Course Level A ถึง Level F) แต่ละชุดประกอบไปด้วยหนังสือจำนวน 5 เล่ม คือ เลสซัน บ๊วค (Lesson Book) รีไซทล บ๊วค (Recital Book) แอคทิวิตี แอนด์ เอียร์ เทรนนิ่ง บ๊วค (Activity & Ear Training Book) เทคนิก บ๊วค (Technic Book) ทฤษฎี บ๊วค (Theory Book)

จะเห็นได้ว่าหลักสูตรของอัลเฟรดเป็นหลักสูตรที่เน้นการเรียนการสอนในเรื่องการฟัง โดยเฉพาะ โดยแยกเนื้อหาการเรียนการสอนทักษะการฟัง ออกมาจากการเรียนทักษะอื่นๆ ซึ่งจะใช้หนังสือเลสซัน บ๊วค ที่มีวิธีการสอนทักษะการฟังต่างๆ เช่น เรื่องระดับเสียงสูง-ต่ำในทำนอง เรื่องการฟังขั้นคู่เสียง เรื่องการฟังจังหวะสอนควบคู่ไปกับหนังสือ เอียร์ เทรนนิ่ง บ๊วค ของแต่ละระดับ เพื่อให้นักเรียนได้พัฒนาทักษะด้านการฟังอย่างเต็มที่

ในส่วนของหลักสูตรการสอนของสถาบันต่างๆ ได้มีการระบุนการสอบการฟังทำนองไว้ในการสอบแต่ละระดับ เช่น สถาบันดนตรีออสเตรเลีย มิวสิค เอ็กแซมมิเนชัน (Australian Music Examinations Board)

แบ่งการสอบเป็นเรื่องของระดับเสียง (Pitch), ลักษณะจังหวะ (Rhythm), ทำนองเพลง (Melody)

เกรด 1

1. เรื่องของระดับเสียง (Pitch) จะร้องโน้ตตัวสุดท้ายของบทเพลง คุญแจเสียงไม่เกิน 4 ชาร์ป 4 แฟล็ต มีทั้งเมเจอร์และไมเนอร์ การร้องโน้ตัมเสียงเป็น ลา ลา ลา หรือร้องเป็นตัวโน้ต C, D, E, F, G, A, B
2. เรื่องของลักษณะจังหวะ (Rhythm) เป็นการตบมือตามจังหวะที่กำหนดให้มามี 4 ห้องเพลง คุญแจเสียงไม่เกิน 4 ชาร์ป 4 แฟล็ต มีทั้งเมเจอร์ และไมเนอร์ จังหวะเคาะ (Beat) ที่กำหนดให้จะเป็นโน้ตตัวเข็บัด 1 ชั้น มี 1/2 จังหวะ, โน้ตตัวดำ มี 1 จังหวะ, โน้ตตัวขาวมี 2 จังหวะ และโน้ตตัวขาวปะจุดมี 3 จังหวะ อัตราจังหวะที่กำหนดให้มาเป็น 2/4, 3/4, 4/4 และ 6/8
3. เรื่องของทำนองเพลง (Melody) เป็นการร้องฮัมเสียงเป็น ลาลาลา หรือร้องเป็นตัวโน้ต C, D, E, F, G, A, B ตามทำนองเสียงต่างๆ ตามที่ข้อสอบกำหนดให้ คุญแจเสียงไม่เกิน 4 ชาร์ป 4 แฟล็ต คุญแจเสียงเป็นเมเจอร์และไมเนอร์ ไม่เกิน 4 ห้องเพลง

เกรด 2

1. เรื่องของระดับเสียง (Pitch) เป็นการร้องขั้นคู่เสียงคู่ 3rd, และขั้นคู่ 5th การร้องเป็นการร้องเสียงตัวบน หรือตัวล่างเท่านั้น จะร้องเสียงตัวโน้ต C, D, E, F, G, A, B หรือเป็นการฮัมเสียง ลาลาลา

2. เรื่องของลักษณะจังหวะ (Rhythm) เป็นการนับมือตามจังหวะที่กำหนดให้มาใน 4 ห้องเพลง จังหวะเคาะ (Beat) ที่กำหนดให้เป็นตัวโน้ตตัวเข็บัด 2 ชั้น มี 1/4 จังหวะ, โน้ตตัวเข็บัด 1 ชั้น มี 1/2 จังหวะ, โน้ตตัวเข็บัด 1 ชั้นปะจุด มี 3/4 จังหวะ, โน้ตตัวค้ำมี 1 จังหวะ, โน้ตตัวค้ำปะจุดมี 1 จังหวะครึ่ง, โน้ตตัวขาวมี 2 จังหวะ และโน้ตตัวขาวปะจุดมี 3 จังหวะ อัตราจังหวะที่กำหนดให้เป็น 2/4, 3/4, 6/8 และ 4/4 การเล่นจะมี 4 ห้องเพลง

3. เรื่องของทำนองเพลง (Melody) เป็นการฮัมเสียงเป็น ลา ลา ลา หรือร้องเป็นตัวโน้ต C, D, E, F, G, A, B ตามทำนองเสียงต่างๆ ตามข้อสอบที่กำหนดให้ อนุญาตเสียงไม่เกิน 4 ชาร์ป 4 แฟล็ต มีทั้งอนุญาตเสียงที่เป็นเมเจอร์และไมเนอร์ ห้องเพลงที่ให้ไม่เกิน 4 ห้องเพลง

เกรด 3

1. เรื่องของระดับเสียง (Pitch) เป็นการร้องขึ้นคู่เสียง 2 แบบ แบบแรกเป็นการร้องตั้งแต่ ขึ้นคู่ 2nd – ขึ้นคู่ 8th การร้องเป็นการร้องเสียงตัวบน หรือตัวล่างจากการเล่นขึ้นคู่เสียงพร้อมกัน จะร้องเสียงตัวโน้ต C, D, E, F, G, A, B หรือเป็นการฮัมเสียง ลา ลา ลา การร้องในแบบที่ 2 เป็นการฮัมเสียง ลา ลา หรือร้องตัวโน้ต C, D, E, F, G, A, B แต่จะร้องเป็น 2 เสียง เล่น โน้ต 2 เสียง จากล่างขึ้นบน ขึ้นคู่ที่ร้องจะเป็นขึ้นคู่ 2nd – ขึ้นคู่ 5th

2. เรื่องของลักษณะจังหวะ (Rhythm) เป็นการนับมือตามจังหวะที่กำหนดให้มา 4 ห้องเพลง อนุญาตเสียงไม่เกิน 4 ชาร์ป 4 แฟล็ต เป็นอนุญาตเสียงทั้งเมเจอร์และไมเนอร์ จังหวะเคาะ (Beat) ที่กำหนดให้ เป็นโน้ตตัวเข็บัด 2 ชั้น มี 1/4 ใน 1 จังหวะ, โน้ตตัวเข็บัด 1 ชั้น มีครึ่งจังหวะ, โน้ตตัวเข็บัด 1 ชั้นปะจุด มี 3/4 ใน 1 จังหวะ, โน้ตตัวค้ำมี 1 จังหวะ, โน้ตตัวค้ำปะจุด มี 1 จังหวะครึ่ง, โน้ตตัวขาวมี 2 จังหวะ และโน้ตตัวขาวปะจุดมี 3 จังหวะอัตราจังหวะที่กำหนดให้เป็น 2/4, 3/4, 6/8 และ 4/4

3. เรื่องของทำนองเพลง (Melody) เป็นการฮัมเสียงเป็น ลา ลา ลา หรือร้องเป็นตัวโน้ต C, D, E, F, G, A, B ตามทำนองเสียงต่างๆ ตามข้อสอบที่กำหนดให้ อนุญาตเสียงไม่เกิน 4 ชาร์ป 4 แฟล็ต เป็นทางเมเจอร์และไมเนอร์

(Australian Music Examinations Board Piano Syllabus, 1992)

และจากการสอบถามครูที่สอนโสตทักษะด้านทำนอง พบว่า ครูส่วนมากพบเจอปัญหาในการสอนโสตทักษะด้านทำนอง และพบถึงปัญหาความสับสนของเด็กในการฟังเสียงสูงขึ้น เสียงต่ำลงและการฟังขึ้นคู่เสียง ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการสอนโสตทักษะในด้านทำนองของครูผู้สอน ของนักเรียนเปียโนระดับชั้นต้น เนื่องจากการสอนขั้นเบื้องต้นเป็นสิ่งที่สำคัญมาก

ที่สุด และด้วยตัวผู้วิจัยได้ประกอบอาชีพครูสอนเปียโน ด้วยเหตุนี้จึงเลือกศึกษาในเด็กที่เรียนวิชาเปียโน เพื่อที่จะได้ทราบรายละเอียดต่างๆ ของการสอนได้ถูกต้องตามกระบวนการการสอนวิชาเปียโน และทำการศึกษาเพื่อทราบวิธีการสอน และปัญหาที่พบในการสอน เพื่อหาทางแก้ไขปัญหานั้นต่อไป

ในการทำวิจัย ผู้วิจัยทำการศึกษาโดยการสัมภาษณ์ครูผู้สอนวิชาเปียโน และสังเกตการสอนของครูสอนวิชาเปียโน ในด้าน 1. ความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญของการสอนโสตทักษะด้านทำนอง 2. การสอนโสตทักษะด้านทำนอง 3. ปัญหาต่างๆ ที่เป็นอุปสรรคต่อการเรียนการสอนโสตทักษะด้านทำนอง โดยทำการศึกษาเชิงคุณภาพ โดยมุ่งหวังว่าประโยชน์จากการทำวิจัยในเรื่องนี้จะสามารถนำมาปรับปรุง การสอนโสตทักษะด้านทำนอง ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น และสามารถนำมาแก้ไขปัญหา และอุปสรรคต่างๆ ในการสอนโสตทักษะด้านทำนองได้

การศึกษาเรื่องนี้ ผู้วิจัยกำหนดสถานที่เก็บข้อมูล คือ โรงเรียนดนตรีปิ่นนคร สาขา ปิ่นเกล้า จังหวัดกรุงเทพมหานคร

1.2 วัตถุประสงค์ในการวิจัย

- 1.2.1 เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญของการเรียนการสอนโสตทักษะด้านทำนองของครูผู้สอนเปียโนสำหรับนักเรียนเปียโนระดับชั้นต้นของโรงเรียนดนตรีปิ่นนคร
- 1.2.2 เพื่อศึกษาการสอนโสตทักษะด้านทำนองของครูผู้สอนเปียโนสำหรับนักเรียนเปียโน ระดับชั้นต้นของโรงเรียนดนตรีปิ่นนครในหัวข้อดังต่อไปนี้
 - ก. การเตรียมการสอนโสตทักษะด้านทำนอง
 - ข. วิธีการสอนโสตทักษะด้านทำนอง
 - ค. สื่อการเรียนการสอนโสตทักษะด้านทำนอง
 - ง. การวัดผลประเมินผลการสอนโสตทักษะด้านทำนอง
- 1.2.3 เพื่อศึกษาปัญหาต่างๆ ที่เป็นอุปสรรคต่อการเรียนการสอนโสตทักษะด้านทำนองของครูผู้สอนเปียโน สำหรับนักเรียนเปียโนระดับชั้นต้นของโรงเรียนดนตรีปิ่นนคร

1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1.3.1 ทราบถึงความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญของการเรียนการสอนโสตทักษะด้านทำนองของครูผู้สอนเปียโน สำหรับนักเรียนเปียโนระดับชั้นต้น ในโรงเรียนดนตรีปี่นนคร
- 1.3.2 ทราบถึงวิธีการสอนโสตทักษะด้านทำนอง ในด้านวิธีการสอนในรูปแบบต่างๆ
- 1.3.3 ทราบถึงปัญหาต่างๆ ที่เป็นอุปสรรคต่อการเรียนการสอนโสตทักษะด้านทำนอง เพื่อที่จะหาแนวทางในการแก้ปัญหาในขั้นต่อไป
- 1.3.4 ทราบถึงวิธีการสอนโสตทักษะด้านทำนองที่หลากหลาย เพื่อปรับใช้ให้เหมาะสมกับเด็กแต่ละแบบ เพื่อที่จะให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ และประสบผลสำเร็จในการเรียนในแต่ละครั้ง

1.4 ขอบเขตการวิจัย

- 1.4.1 ศึกษาวิธีการสอนโสตทักษะด้านทำนองของครูผู้สอนเปียโน สำหรับนักเรียนเปียโนระดับชั้นต้น โดยกำหนดช่วงอายุของนักเรียนตั้งแต่ 6 – 8 ปี
- 1.4.2 ศึกษาวิธีการสอนโสตทักษะด้านทำนองของครูที่สอนวิชาเปียโน สำหรับนักเรียนเปียโนระดับชั้นต้น โดยกำหนดหนังสือที่ใช้ในการศึกษา คือ
 - ชุด เพ็ริบ คอร์ด ระดับเอถึงระดับบี ในหนังสือ เลสชัน บุก และแอลทีวีตี แอนด์ เอียร์ เทรนนิง บุก
- 1.4.3 ศึกษาวิธีการสอนโสตทักษะด้านทำนอง ซึ่งประกอบด้วย
 - เสียงสูง เสียงต่ำ
 - เสียงสูงขึ้น เสียงต่ำลง
 - ขึ้นคู่เสียง
 - ทำนองในตำแหน่งจี โพลีชัน (G Position)
- 1.4.4 การทำการศึกษาในด้านดังต่อไปนี้
 - 1.4.4.1 การให้ความสำคัญต่อการเรียนการสอนโสตทักษะด้านทำนองของครูที่สอนวิชาเปียโน สำหรับนักเรียนเปียโนระดับชั้นต้นของโรงเรียนดนตรีปี่นนคร
 - 1.4.4.2 การสอนโสตทักษะด้านทำนองของครูผู้สอนเปียโนสำหรับนักเรียนเปียโนระดับชั้นต้นของโรงเรียนดนตรีปี่นนคร
 - การเตรียมการสอนโสตทักษะด้านทำนอง

- วิธีการสอนโสตทักษะด้านทำนอง
- สื่อการเรียนการสอนโสตทักษะด้านทำนอง
- การวัดผลและประเมินผลโสตทักษะด้านทำนอง

1.4.5 ศึกษาปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ที่มีต่อการเรียนการสอน โสตทักษะด้านทำนองของครูผู้สอนเปียโน สำหรับนักเรียนเปียโนระดับชั้นต้นของโรงเรียนดนตรีปิ่นนคร

1.4.6 ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์ และการสังเกตการสอนของครูผู้สอนจำนวน 9 คน โดยแบ่งครูผู้สอนเป็น 2 กลุ่ม คือ

กลุ่มที่ 1 ครูที่มีประสบการณ์ในการสอน 1 – 5 ปี (4 คน)

กลุ่มที่ 2 ครูที่มีประสบการณ์ในการสอน 5 ปีขึ้นไป (5 คน)

1.4.7 สถานที่เก็บข้อมูลเป็นสถาบันดนตรีเคพีเอ็น (KPN) โรงเรียนดนตรีปิ่นนคร สาขา ปิ่นเกล้า จังหวัดกรุงเทพมหานคร

1.5 ข้อตกลงเบื้องต้น

ในงานวิจัยฉบับนี้เน้นการศึกษาการเรียนการสอนเปียโนนอกระบบ เป็นการจัดการเรียนการสอนแบบตัวครู 1 คน ต่อนักเรียน 2 คน

1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ

การวัดผลและประเมินผล หมายถึง การสังเกตความเข้าใจและพัฒนาการของผู้เรียนจากการทดสอบการฟังในด้านทำนองในหนังสือชุด เวิร์บ คอร์ดส เล่ม แอคทิวิตี แอนด์ เอียร์ เทรนนิ่ง บ๊อค ในระดับเอถึงระดับบีและจากการทดสอบของครูผู้สอนแต่ละท่าน

การสอนโสตทักษะ หมายถึง การฝึกฝนให้ผู้เรียนมีความเข้าใจ และมีความสามารถทางด้านการฟังทำนองในเรื่องระดับเสียงสูง – ระดับเสียงต่ำระดับเสียงสูงขึ้น ระดับเสียงต่ำลง ชั้นคู่เสียง ทำนองในตำแหน่ง จี โพลีชัน

การเตรียมการสอน หมายถึง การวางแผนทางด้านเนื้อหาการสอน วิธีการสอน และการใช้อุปกรณ์ในการสอนการฟังทำนองในหนังสือ เล่ม เลสชัน บ๊อค และเล่ม แอคทิวิตี แอนด์ เอียร์ เทรนนิ่ง บ๊อค เพื่อให้เป็นไปตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้

ชั้นคู่เสียง หมายถึง ระยะห่างระหว่างโน้ต 2 ตัว โดยโน้ตเสียงหนึ่งคงที่ และอีกโน้ตหนึ่งมีเสียงเปลี่ยนไป ในระดับสูงขึ้นหรือต่ำลง ประกอบด้วยชั้นคู่เสียงคู่ 2 ถึงคู่ 5 ทั้งแบบเมโลดิก (melodic) และแบบฮาร์โมนิก (Harmonic)

ครูผู้สอน หมายถึง ผู้ที่ทำหน้าที่ในการสอนวิชาเปียโนสำหรับนักเรียนในระดับชั้นต้นของโรงเรียนดนตรีปี่นนคร

ทำนอง หมายถึง ระดับเสียงสูง – ต่ำ, ทิศทางการขึ้น - ลง ของระดับเสียง, ชั้นคู่เสียง และเสียงที่ดำเนินต่อเนื่องกันเป็นชุด โดยมีจังหวะกำกับให้ดำเนินไปในแต่ละตำแหน่ง (position)

เทคนิคการสอน หมายถึง หลักการและวิธีการสอนผู้เรียนในเรื่องการฟังทำนอง เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในเรื่องนั้นๆ ได้ดีขึ้น เช่น การใช้จินตนาการในการเรียนการสอน การใช้ความจำ

นักเรียนเปียโนระดับชั้นต้น หมายถึง ผู้เรียนเปียโนที่กำลังเรียนอยู่ในหนังสือชุด เฟร์บคอร์ต ระดับเอถึงบี และมีอายุอยู่ระหว่าง 6 – 8 ปี

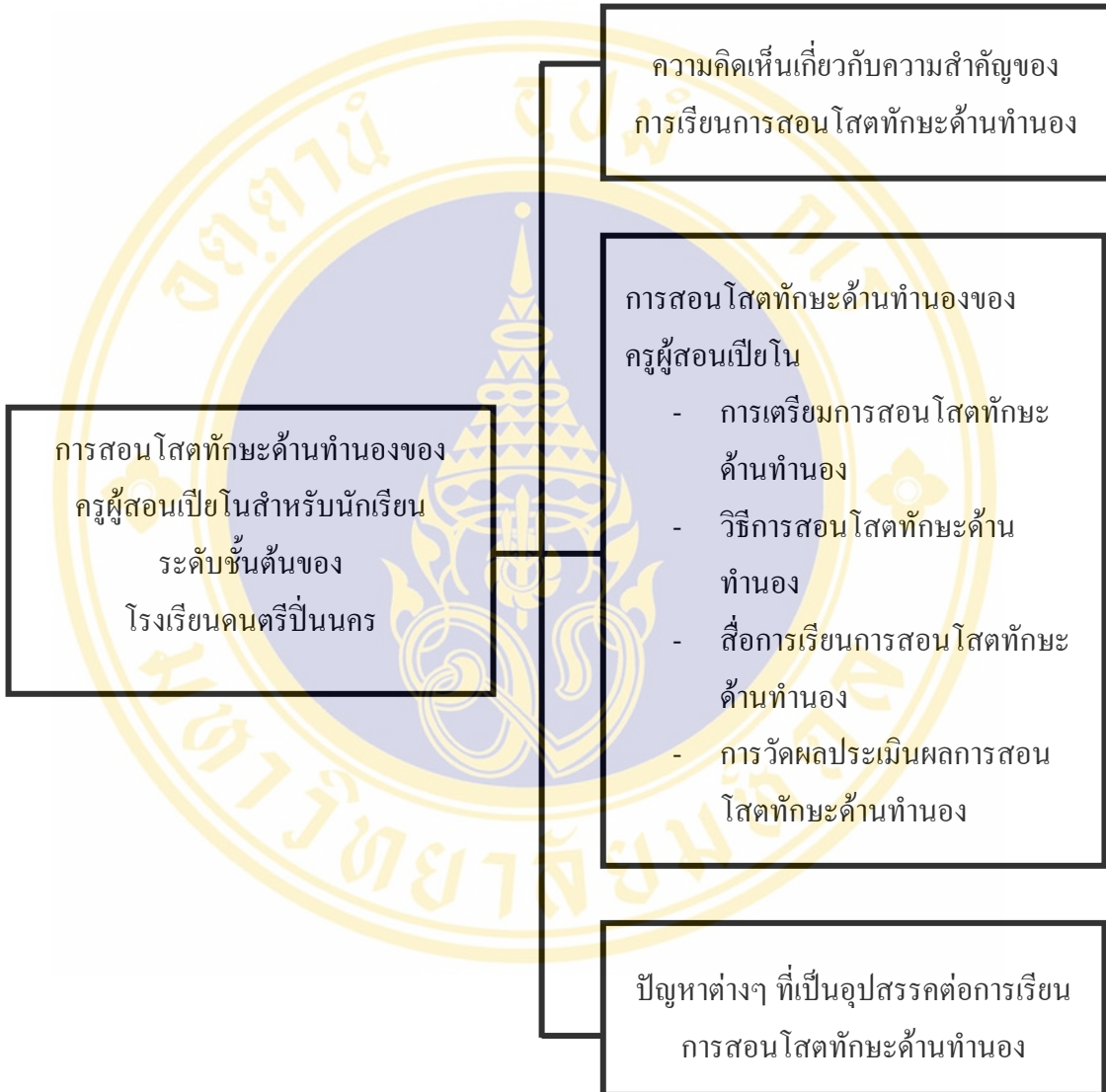
วิธีการสอน หมายถึง ขั้นตอนของการสอน การฟังทำนองอย่างมีหลักการ จากหนังสือเรียนชุด เฟร์บ คอร์ต ระดับเอถึงบีและจากตำราเรียนชนิดอื่นๆ เพื่อถ่ายทอดความรู้ในเรื่องการฟังทำนองให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจ

สื่อการเรียนการสอน หมายถึง อุปกรณ์ที่ใช้เสริมในการเรียนการสอนโสตทักษะด้านทำนองของนักเรียนในระดับชั้นต้นในโรงเรียนดนตรีปี่นนคร ไม่ว่าจะเป็นรูปภาพ วีดิโอ ซีดี เกมส์ เปียโน และอื่นๆ เพื่อเข้ามาเป็นกิจกรรมทางการเรียนทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจ และสนุกสนานในการเรียน

โสตทักษะ หมายถึง วิชาที่ประกอบด้วยการเรียนการสอนเกี่ยวกับการฟัง ในองค์ประกอบของดนตรีทางด้านทำนอง ซึ่งประกอบด้วยเรื่องระดับเสียงสูง – ระดับเสียงต่ำ ทิศทางขึ้น – ลงของทำนอง และชั้นคู่เสียงในทุกตำแหน่ง (position)

1.7 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยสร้างกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัยดังนี้

บทที่ 2

การทบทวนวรรณกรรม

2.1 การสอนดนตรี

2.1.1 ความหมายของการสอน

คาร์เตอร์ วี กู๊ด กล่าวไว้ว่า การสอน หมายถึง การจัดสถานการณ์หรือกิจกรรม เพื่อช่วยให้เด็กนักเรียนเกิดการเรียนรู้โดยง่าย หน้าที่ของครูไม่ใช่เพียงสอนให้เด็กได้มีวิชาความรู้ หรืออ่านออกเขียนได้เท่านั้น การสอนของครูจะสมบูรณ์เมื่อเด็กได้รับความรู้ ทักษะ เจตคติ และความสามารถอื่น ๆ สรุปลงได้ว่า การเรียนการสอนจึงหมายความว่าผู้เรียนและผู้สอน กล่าวคือ เมื่อมีผู้สอนก็ต้องมีผู้เรียน แต่ไม่จำเป็นว่าผู้สอนนั้นจะต้องเป็นครูเสมอไป อาจเป็นคนอื่นก็ได้ เป็นธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อมต่างๆ อันสามารถทำให้เราเกิดการเรียนรู้ (Carter V. Good, 1973 อ้างใน อัญชนา สุตมาต, 2546 : 27)

บุญชม ศรีสะอาด (2537 : 2) ให้ความหมายของการสอนไว้ว่า การสอน คือ

1. การถ่ายทอดความรู้
2. การฝึกฝนผู้เรียนให้คิดแก้ปัญหา
3. การจัดสิ่งแวดล้อมและกิจกรรมเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้

จากข้อความดังกล่าว พอสรุปได้ว่า การสอน หมายถึง กระบวนการที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาเกิดความเข้าใจ และสามารถแก้ปัญหาต่างๆ ในความรู้แบบที่ครูสอนหรือถ่ายทอดให้นักเรียนได้

2.1.2 ทักษะต่างๆ ในการเรียนการสอนดนตรี

ทักษะต่างๆ ทางดนตรีที่ครูควรจะต้องสอนให้กับนักเรียน ได้แก่

- การฟัง (Listening)
- การร้อง (Singing)
- การเล่น (Playing)
- การเคลื่อนไหว (Moving)
- การสร้างสรรค์ (Creating)
- การอ่าน (Reading) (ณรุทธ์ สุทธจิตต์, 2537 : 1 – 9)

2.1.3 แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการสอน

ทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวกับกระบวนการสอนนั้น ใช้แนวคิดเพื่อจัดและประมวล สิ่งที่เกี่ยวข้องกับการสอนให้เป็นระบบเพื่อเป็นพื้นฐานแนวทางสำหรับการสอน ทั้งนี้ต้องจัดกระทำ อย่างเป็นลำดับขั้นตอน ผู้เรียนจึงจะเกิดการเรียนรู้ตามลำดับขั้น

พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา (2542, 148 – 149) กล่าวถึงการนำทฤษฎีความต้องการของมนุษย์ ตามลำดับขั้นของมาสโลว์ (Maslow's Hierarchy of Needs) มาใช้ในการเรียนการสอน

1. ครูจะต้องพยายามดูแลช่วยให้เด็กได้รับความสบายทางร่างกายเป็นเบื้องต้นแรก โดยเฉพาะสภาพของโรงเรียนและห้องเรียน กล่าวคือ เด็กจะต้องมีอาหารรับประทานครบทุกมื้อ มีน้ำดื่มที่สะอาดมีอาหารว่างรับประทานตอนพัก สภาพของห้องเรียนมีอากาศถ่ายเทได้สะดวกไม่ร้อนอบอ้าว
2. จัดบรรยากาศในห้องเรียนให้เด็กรู้สึกปลอดภัย มีความมั่นใจในตัวครูเป็นบรรยากาศของการประนีประนอม ไม่ตึงเครียด ไม่อึดอัด และไม่ควรมีคำพูดที่เยาะเย้ยถากถางจากครู หรือเพื่อนนักเรียนด้วยกัน
3. ครูควรจำชื่อนักเรียนในชั้นให้ได้ และเรียกชื่อของนักเรียนในชั้นได้ถูกต้อง
4. หาเวลาซ่อมเสริมสำหรับนักเรียนที่จำเป็นต้องได้รับการช่วยเหลือเป็นพิเศษ
5. เมื่อนักเรียนในชั้นเจ็บป่วย ครูควรให้เพื่อนนักเรียนในชั้นแสดงความห่วงใยเอื้ออาทร โดยไต่ถาม หรือแสดงออกด้วยวิธีที่เหมาะสม
6. ครูควรเปิดโอกาสให้นักเรียนในชั้นแสดงความรู้ความสามารถ เพื่อเด็กจะได้รู้ว่าตนมีค่าและได้รับการยอมรับ
7. เปิดโอกาสให้เด็กศึกษาค้นคว้าตามเป้าหมายที่เด็กแต่ละคนวางไว้ โดยมีครูเป็นผู้คอยให้ความช่วยเหลือ
8. ครูควรให้โอกาสเด็กได้ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
9. ครูไม่ควรเข้มงวดกับเด็กมากเกินไป เพราะจะทำให้เด็กเกิดความรู้สึกเบื่อหน่ายทั้งตัวครูและชั้นเรียน
10. ครูควรจัดหาประสบการณ์ที่จะช่วยให้เด็กเกิดความสำเร็จทั้งในเรื่องการเรียน ทั้งทางด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา เพื่อเด็กจะได้มีความรู้สึก ในทางบวกต่อตนเองและสังคม

2.1.4 รูปแบบการสอน

รูปแบบของการสอน ถ้าแบ่งตามจุดประสงค์หลักของการศึกษา (Taxonomy of Educational Objective) แบ่งออกได้ 3 รูปแบบ คือ

1. จุดมุ่งหมายด้านพุทธิพิสัย หรือสติปัญญา (Cognitive Domain) รูปแบบการสอนแบบนี้เพื่อให้ผู้เรียนมีการพัฒนาความรู้ความสามารถทางด้านสติปัญญา
2. จุดมุ่งหมายด้านเจตพิสัย (Affective Domain) รูปแบบการสอนแบบนี้เพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถของผู้เรียนทางด้านอารมณ์และสังคม
3. จุดมุ่งหมายทางด้านทักษะพิสัย (Psychomotor Domain) รูปแบบการสอนแบบนี้เพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถทางด้านร่างกาย (Bloom, 1956 : 19 – 23)

รูปแบบของ เกลตส์เซอร์ (Rolet Glasser) ได้กำหนดองค์ประกอบของการสอนไว้ 4 อย่าง คือ

1. วัตถุประสงค์ของการเรียนการสอน คือ จุดมุ่งหมายของการเรียนการสอน ว่าต้องการให้ผู้เรียนบรรลุจุดมุ่งหมายอย่างไร
2. พฤติกรรมหรือพื้นฐานของผู้เรียน หมายถึง ความพร้อมของผู้เรียน นั่นคือผู้เรียนต้องมีวุฒิภาวะที่จะรับการสอนของครูได้
3. การจัดกระบวนการเรียนการสอน หมายถึง การดำเนินการให้เกิดมีการเรียนการสอนขึ้น
4. การวัดและประเมินผล เป็นการตรวจสอบพฤติกรรมว่า ผู้เรียนบรรลุตามจุดมุ่งหมายหรือไม่

รูปแบบของกาเย (Robert M. Gagne 1958, 13 – 19) กล่าวว่า การเรียนการสอนเป็นการจัดกิจกรรม 9 ขั้นตอน คือ

1. ขั้นสร้างความสนใจ
2. ขั้นแจ้งวัตถุประสงค์การเรียนรู้
3. ขั้นทบทวนความรู้เดิม
4. ขั้นเสนอบทเรียนใหม่
5. ขั้นในแนวการเรียนรู้
6. ขั้นลงมือปฏิบัติ
7. ขั้นแจ้งผลการปฏิบัติการ
8. ขั้นประเมินค่า
9. ขั้นเสริมความแม่นยำและการถ่ายโอน

2.1.5 สื่อการเรียนการสอนดนตรี

จุดมุ่งหมายในการใช้สื่อการสอน

สายันต์ บุญใบ (2543 , 28) กล่าวไว้ว่า จุดมุ่งหมายที่สำคัญในการใช้สื่อการสอน มีดังนี้

1. สร้างความสนใจในการเรียนรู้ของนักเรียนมากขึ้น
2. เป็นแรงจูงใจในการเรียนรู้ของผู้เรียน
3. ให้นักเรียนได้เห็นสิ่งที่ป็นรูปธรรม
4. ช่วยให้ผู้เรียนจดจำในสิ่งที่ครูสอนได้รวดเร็วและยาวนาน
5. เพื่อให้นักเรียนเข้าใจในบทเรียนได้ชัดเจนมากขึ้น
6. ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนมากขึ้น
7. นักเรียนรู้สึกสนุกสนานในการเรียน จึงสามารถเรียนรู้ได้เร็วขึ้น

สื่อการเรียนการสอนดนตรีแบบทั่วไป

ณรุทธ์ สุทธจิตต์ (2538, 139) กล่าวว่า สื่อการสอนดนตรีจัดเป็นสิ่งสำคัญในการสอน เนื่องจากดนตรีเป็นเรื่องของเสียง ที่เป็นนามธรรม การใช้สื่อต่างๆ ทางด้านทัศนูปกรณ์มาช่วยในการสอนช่วยให้ลักษณะนามธรรมของดนตรีเป็นรูปธรรมมากขึ้น ช่วยให้ผู้เรียนรู้ดนตรีได้เข้าใจและมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้เรียนในระดับประถมศึกษา สื่อการสอนดนตรีจัดเป็นสิ่งจำเป็นอย่างมาก นอกจากนี้สื่อประเภทเสียงยังช่วยให้ผู้เรียนได้รับฟังดนตรีเพื่อให้เกิดความซาบซึ้งและสื่อประเภทเครื่องดนตรีช่วยให้ผู้เรียนได้สัมผัสและเล่นดนตรี ซึ่งเป็นสิ่งเร้าให้ผู้เรียนเรียนรู้ดนตรีได้อย่างดี

สื่อแบ่งตามการใช้ในลักษณะการเรียนการสอนดนตรี ดังนี้ วัสดุ อุปกรณ์ วิธีการ

1. วัสดุ แผ่นภูมิเพลง แผ่นภูมิตัวโน้ตดนตรี รูปแบบจังหวะเพลง แผ่นภูมิแสดงลักษณะเครื่องดนตรี แผ่นภูมิแสดงวิธีการเล่นเครื่องดนตรี แผ่นภาพประวัติผู้ประพันธ์เพลง แผ่นภาพต่างๆ ที่มีความหมายเกี่ยวกับเนื้อเพลง แผ่นเสียง เทป แผ่นดิสก์ พจนานุกรมดนตรี สารานุกรมดนตรี
2. อุปกรณ์ เครื่องเล่นแผ่นเสียง เครื่องแถบบันทึกเสียง เทปโพรทัศน์
3. เทคนิคหรือวิธีการ เช่น การสาธิต การปฏิบัติจริง การจัดนิทรรศการ การแสดงละคร

สื่อการเรียนการสอนดนตรีในหลักสูตรของ อัลเฟรด (Alfred)

สื่อการเรียนการสอนดนตรีที่ใช้ในหลักสูตรของ อัลเฟรด มีดังนี้

1. เปียโน อัฟไรท์ (upright)

2. หนังสือประกอบการเรียนชุด เพร็ป คอर्स (Prep Course) จำนวน 5 เล่ม คือ

2.1 เลสชัน บুক (Lesson Book)

2.2 เทคนิค บุก (Technic Book)

2.3 แอกทิวิตี แอนด์ เอียร์ เทรนนิ่ง บุก (Activity & Ear Training Book)

2.4 ทฤษฎี บุก (Theory Book)

2.5 โน้ตสเปลเลอร์ บุก (Notespeller Book)

สำหรับการสอน โสตทักษะในหลักสูตรจะใช้หนังสือเล่ม แอกทิวิตี แอนด์ เอียร์ เทรนนิ่ง บุก ซึ่งเป็นหนังสือที่ประกอบไปด้วยกิจกรรมการฝึกฝนการฟัง มีรูปภาพและสีเส้นสวยงาม (นฤมล วงศ์อริยะกวี, 2550 : สัมภาษณ์)

2.1.6 การวัดผลและประเมินผล

การวัดผล หมายถึง กระบวนการหาปริมาณ หรือจำนวนของสิ่งต่างๆ โดยใช้เครื่องมืออย่างใดอย่างหนึ่งมาวัด ผลจากการวัดมักจะออกมาเป็นตัวเลข หรือสัญลักษณ์ หรือข้อมูล

การประเมินผล หมายถึง การตัดสินหรือวินิจฉัยสิ่งต่างๆ ที่ได้จากการวัดผล โดยอาศัยเกณฑ์การพิจารณาอย่างใดอย่างหนึ่ง (สมนึก ภัททิยธนี, 2546 : 1-4)

สีลปชัย กงตาล (2540, 3) กล่าวว่า การวัดผลประเมินผลเป็นกระบวนการหนึ่งของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ใช้เป็นเครื่องมือตรวจสอบความสามารถของผู้เรียน และเป็นตัวบ่งชี้ความสำเร็จ การดำเนินการตามแนวทางของหลักสูตร

ณรุทธ์ สุททธิจิตต์ (2538, 161) กล่าวว่า การประเมินผล หมายถึง การรวมค่าจากการวัดผล และมีการประเมินค่าออกมาเป็นรูปของคุณภาพ ว่าดีมาน้อยเพียงใด

จากข้อความการวัดผลและประเมินผลที่ได้กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า การวัดผลและการประเมินผล เป็นการตรวจสอบความสามารถและความเข้าใจของผู้เรียนเกี่ยวกับเนื้อหาในการเรียนการสอนที่ผ่านมา ว่า ผู้เรียนมีคุณภาพในการเรียนตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ มากน้อยเพียงใด

การวัดผลและประเมินผลแบบทั่วไป

จุดมุ่งหมายของการวัดผล

1. วัดผลเพื่อค้นและพัฒนาสมรรถภาพของนักเรียน
2. วัดเพื่อวินิจฉัย
3. วัดผลเพื่อจัดอันดับหรือจัดตำแหน่ง
4. วัดผลเพื่อเปรียบเทียบหรือเพื่อทราบพัฒนาการของนักเรียน

5. วัดผลเพื่อพยากรณ์

6. วัดผลเพื่อประเมิน

การวัดผลและประเมินผลตามหลักการของ บลูม (Bloom) และคณะ ได้แบ่งพฤติกรรมที่จะวัดออกเป็น 3 ลักษณะ คือ

1. วัดพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัย ได้แก่ การวัดเกี่ยวกับความรู้ ความคิด (วัดด้านสมอง)

2. วัดพฤติกรรมด้านจิตพิสัย ได้แก่ การวัดเกี่ยวกับความรู้สึกนึกคิด (วัดด้านจิตใจ)

3. วัดพฤติกรรมด้านทักษะพิสัย ได้แก่ การวัดเกี่ยวกับการใช้กล้ามเนื้อ และประสาทสัมผัสส่วนต่างๆ ของร่างกาย (วัดด้านการปฏิบัติ) (สมนึก ภัททิยธนี, 2546 : 32)

การวัดผลและประเมินผลในหลักสูตรของ อัลเฟรด

การวัดผลและประเมินผลในหลักสูตรของ อัลเฟรด ของสถาบันดนตรีเคพีเอ็น มีดังนี้

1. การวัดผลและประเมินผลแบบไม่เป็นทางการ

เป็นการวัดผลและประเมินผลนักเรียนที่เรียนทุกชั่วโมง โดยใช้วิธีการวัดผลและประเมินผลจากสภาพจริง โดยครูผู้สอนจะเป็นผู้สังเกตความเข้าใจของผู้เรียนแต่ละบุคคล จากแบบทดสอบการฟังในหนังสือ แอคทีวิตี แอนด์ เอียร์ เทรนนิ่ง บ๊อค

2. การวัดผลและประเมินผลแบบเป็นทางการ

เป็นการวัดผลและประเมินผลโดยการส่งนักเรียนสอบเกรดตามสถาบันต่างๆ เช่น สถาบัน ทรินิตี้ (Trinity), สถาบัน ยามาฮา (YAMAHA) (นฤมล วงศ์อริยะกวี, 2550 : สัมภาษณ์)

จากคำกล่าวเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอนข้างต้น สรุปโดยรวมได้ว่า สื่อการเรียนการสอนเป็นสิ่งสำคัญในการสอนดนตรี สื่อการเรียนการสอนจะประกอบไปด้วยวัสดุ อุปกรณ์ต่างๆ และเป้าหมายของการใช้สื่อต่างๆ ในการเรียนการสอน เพื่อจูงใจให้นักเรียนมีความสนใจ ความเข้าใจ ในการเรียนดนตรีมากขึ้น นอกจากนี้การใช้สื่อการเรียนการสอนยังสร้างความสนุกสนานให้ผู้เรียนอีกด้วย

2.2 จิตวิทยาในการสอนดนตรี

จิตวิทยาที่นำมาใช้ในระบบการเรียนการสอน

1. จิตวิทยาก่อนการเรียนการสอนนั้น ครูควรวินิจฉัยว่าผู้เรียนมีลักษณะหรือภูมิหลังอย่างไร เพื่อจะได้จัดกิจกรรมให้เหมาะสม ซึ่งจิตวิทยาที่ครูควรศึกษา คือ จิตวิทยาทางด้านกายภาพ และความต้องการพื้นฐาน ธรรมชาติของการรับรู้ การคิด การ

- ตัดสินใจที่ส่งผลต่อพฤติกรรมของผู้เรียน รวมไปถึงด้านอารมณ์ สังคม ภาษา สติปัญญาและบุคลิกภาพ การปรับตัวและความแตกต่างระหว่างบุคคล
2. จิตวิทยาที่ครูควรรู้ศึกษาในขณะที่จัดกิจกรรมการเรียนการสอนนั้น ครูต้องมีความรู้ทางจิตวิทยาในเรื่องการเรียนรู้และการเกิดการเรียนรู้ และใช้เทคนิคหรือทักษะการสอนในการปรับพฤติกรรมเด็ก รวมไปถึงศึกษาถึงอิทธิพลของทัศนคติและค่านิยมที่ส่งผลต่อพฤติกรรมนักเรียน
 3. จิตวิทยาในชั้นประเมินผลการเรียนนั้น ครูควรรู้ถึงหลักการวัดและประเมินผล วิธีสร้างแบบทดสอบ สถิติและการแปลความหมาย เพื่อช่วยให้การประเมินผลการเรียนของเด็กนักเรียนตรงตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ และช่วยให้ทราบถึงสิ่งที่ควรปรับปรุงในการสอนของครูผู้สอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ดังนั้นสิ่งที่สำคัญของกระบวนการสอน คือ การเตรียมการสอนซึ่งเป็นสิ่งที่มีความสำคัญและมีความจำเป็นมากสำหรับครูผู้สอน เพราะการเตรียมเนื้อหาและศึกษาคิดหาวิธีสอนให้เหมาะสมกับบทเรียนก่อนการสอนทำให้ครูมีความพร้อมในการสอน ซึ่งเป็นการวางแผนล่วงหน้าว่าในขณะที่จัดกิจกรรมการเรียนการสอนนั้นควรทำอะไรก่อน – หลัง อย่างเป็นขั้นตอน ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และช่วยให้การสอนดำเนินไปด้วยดี (อัญชญา สุตมาตโร, 2546 : 28)

เจริญใจ บุญยทัต และคนอื่นๆ (2525 : 88 – 90) กล่าวว่า จิตวิทยาที่ใช้ในการสอนในห้องเรียนนั้น ได้นำเอาหลักจิตวิทยาการศึกษาของจอห์น ดิวอี้ มาสโลว์ และบลูม มาประยุกต์ใช้ดังนี้

1. วุฒิภาวะ หมายถึง การพัฒนาการทางร่างกาย อันมีผลจากพันธุกรรมในช่วงระยะเวลาหนึ่งๆ
2. ความพร้อม หมายถึง ความพร้อมในแง่ประสบการณ์เดิมของผู้เรียน
3. ผลที่ได้รับ อันเกิดจากการตอบสนองของเด็กจากการปฏิบัติ ส่งผลให้เกิดกำลังใจหรือเกิดการปรับปรุงตัวเอง
4. การฝึกฝน การที่เด็กได้กระทำสิ่งหนึ่งซ้ำๆ ก่อให้เกิดทักษะในสิ่งนั้น เช่น วิชาดนตรี ศิลปะ ช่าง เป็นต้น
5. ความแตกต่างระหว่างบุคคล ครูต้องตระหนักเสมอว่า เด็กแต่ละคนมีความสามารถต่างกัน
6. การจูงใจ ครูต้องมีความสามารถในการจูงใจ มากกว่าการตัดทอนกำลังใจ

7. ความต้องการพื้นฐาน ครูต้องตระหนักถึงธรรมชาติของเด็ก เด็กต้องการความปลอดภัย ความรัก ความสำเร็จ และต้องการเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม
8. กิจกรรมและประสบการณ์ กิจกรรมเป็นสิ่งที่เสริมให้เด็กเกิดประสบการณ์ตรง ได้เผชิญและแก้ไขปัญหา ซึ่งทำให้เกิดการเรียนรู้
9. การถ่ายโอนการเรียนรู้มีหลักสำคัญ คือ ความคล้ายคลึงของสถานการณ์จะช่วยให้เกิดการถ่ายโอนการเรียนรู้ได้ดีที่สุด (เจริญใจ บุญยทัต, 2525 : 88 – 90 อ้างใน อัญชญา สุมาตรา, 2546 : 34)

2.2.1 ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการเรียนรู้

ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการเรียนรู้มีอยู่หลายปัจจัยด้วยกัน ซึ่งได้แก่ ความจำ การเสริมแรง เซาว์ปัญญา ความถนัด และสภาพแวดล้อม ซึ่งกระบวนการเรียนรู้เป็นกระบวนการต่อเนื่องสัมพันธ์กับสิ่งต่างๆ ที่เรียนรู้มาแล้ว กำลังเรียนอยู่ และสิ่งที่จะเรียนต่อไป ดังนั้น ปัจจัยทั้งหมดนี้จะช่วยทำให้ผู้เรียนเรียนรู้สิ่งต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1. ความจำ (memory)

กระบวนการของความจำสามารถแบ่งได้เป็น 3 ขั้นตอน คือ

- 1) ขั้นการรับรู้หรือเรียนรู้ประสบการณ์ (Acquisition) ก่อนที่ผู้เรียนจะจดจำสิ่งใด ย่อมต้องผ่านขั้นตอนรับรู้สิ่งต่างๆ และบางส่วนที่สำคัญๆ ของสิ่งเหล่านั้นจะได้รับการบันทึกไว้ในระบบประสาท ซึ่งเรียกว่าเป็นระบบความทรงจำ (memory trace)
- 2) ขั้นการเก็บประสบการณ์ต่างๆ เอาไว้ (Retension) คือ การเก็บข้อมูลต่างๆ เอาไว้ จนกว่าจะมีการนำมาใช้อีก
- 3) ขั้นการนำประสบการณ์ที่เก็บไว้มาใช้ (Retrieval) คือ ขั้นที่ผู้เรียนพยายามระลึกถึงสิ่งที่ได้เรียนไปแล้ว และนำเอาสิ่งน้อยออกมาจากระบบความทรงจำ เพื่อใช้ในการเรียนรู้ประสบการณ์หรือสิ่งใหม่ๆ ต่อไป

ในทางจิตวิทยาเป็นที่ยอมรับกันว่าระบบความจำมีอยู่มากมายด้วยกัน แต่ที่สำคัญและควรนำมากล่าวถึง คือ ระบบความจำระยะสั้น และระบบความจำระยะยาว

- 1) ระบบความจำระยะสั้น (Short – term Memory) คือ ระบบความจำที่เก็บสิ่งที่เรียนรู้หรือรับรู้ไว้เพียงระยะเวลาสั้นเพียง 1 – 2 นาที และจะเลือนหายไปเนื่องจากกระบวนการรับรู้เกิดขึ้นในระยะเวลาอันรวดเร็ว และมีสิ่งที่จะต้องจดจำมาก การจำได้จึงมีอยู่เพียงระยะสั้นๆ เท่านั้น

อย่างไรก็ตาม ความจำระยะสั้นสามารถได้รับการถ่ายทอดไว้ในระบบความจำระยะยาว เนื่องจากผู้เรียนให้ความสนใจ ย้ำทวน หรือรับรู้กับสิ่งนั้นบ่อยๆ ขึ้น ทำให้สิ่งที่อยู่ในระบบความจำระยะสั้นได้รับการถ่ายทอดไปเก็บไว้ในระบบความทรงจำระยะยาว

2) ระบบความจำระยะยาว (Long – term Memory) คือ ระบบความจำที่เก็บสิ่งที่เรียนรู้หรือรับรู้ไว้อย่างถาวรในระบบความจำของผู้เรียน โดยสามารถระลึกหรือนำสิ่งนั้นๆ ออกมาใช้ได้ทุกเวลาที่ต้องการ

ดังนั้น ถ้าผู้เรียนสามารถนำสิ่งต่างๆ ที่เรียนรู้ใส่เข้าไปในระบบความจำระยะยาวได้ ย่อมทำให้ผู้เรียนเรียนรู้สิ่งต่างๆ ได้ดีขึ้น เพราะสามารถนำเอาสิ่งต่างๆ ที่ตนมีอยู่ในตัวมาเชื่อมโยงกับประสบการณ์ใหม่ๆ เพื่อเรียนรู้สิ่งต่างๆ และเก็บไว้ในระบบความจำระยะยาวต่อไป ทางจิตวิทยาได้ศึกษาถึงเทคนิควิธีต่างๆ ที่จะช่วยการจดจำ เทคนิควิธีที่ควรกล่าวถึง ได้แก่

2.1) การฝึกฝน ย้ำทวน (Rehearsal) เป็นวิธีที่ใช้กันมากในการเรียนทักษะดนตรี เพื่อให้จำบทเพลงที่เรียนได้ โดยปกติการฝึกฝนยิ่งมาก ยิ่งทำให้จดจำสิ่งนั้นได้นานขึ้น

2.2) การจัดกลุ่ม (Clustering) ได้แก่ การจัดสิ่งที่ต้องการเรียนรู้เป็นตอนๆ หรือเป็นกลุ่มๆ และจำเป็นตอนๆ หรือกลุ่มๆ เช่น ในการเรียนบทเพลงใหม่ อาจจำบทเพลงเป็นตอนๆ ตอนละ 4 ห้อง หรือฝึกซ้อมบทเพลงเป็นวรรคๆ เป็นต้น

2.3) การจัดหมู่ (Categorization) ได้แก่ การจัดสิ่งต่างๆ ไว้เป็นหมวดหมู่เดียวกัน ซึ่งช่วยให้ระลึกหรือจำสิ่งต่างๆ ได้อย่างถูกต้อง เช่น การจดจำชื่อผู้ประพันธ์เพลงเป็นยุคๆ

2.4) การจัดหลักการ (Principle) ได้แก่ การพยายามจดจำหลักการหรือสิ่งสำคัญของสิ่งที่เรียนรู้ไว้ เพื่อช่วยให้ระลึกถึงรายละเอียดทั้งหมดได้

2.5) การใช้รหัส (Coding หรือ mnemonics) ได้แก่ การคิดระบบช่วยความจำสิ่งต่างๆ ออกมาในรูปของรหัสซึ่งมีอยู่หลายรูปแบบ เช่น

- การใช้การสัมผัสทางภาษามาช่วยจำ เช่น การจำคำที่ใช้ไม้มีว่น โดยใช้กลอนยี่สิบมีว่นจำงดี

- การสร้างความหมายให้กับสิ่งที่ต้องการจำ เช่น ตัวโน้ตบนเส้นทั้งห้าของกุญแจซอล คือ E G B D F สร้างเป็นประโยคได้ว่า “Every Good Boy Does Fine”

เมื่อกล่าวถึงความจำสิ่งที่คู่กัน คือ การลืม ปัจจัยที่มีผลต่อการลืมมีด้วยกันหลายประการ ในทางดนตรี สิ่งที่ได้ชัดที่สุด คือ การขาดการฝึกซ้อม ระยะเวลาเป็นปัจจัยอีกสิ่งหนึ่งที่ทำให้เกิดการลืมได้

2. การเสริมแรง (Reinforcement)

ในกระบวนการเรียนรู้ สิ่งที่คุณสอนต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน คือ การแสดงออกในเชิงพฤติกรรมที่คาดหวังไว้ให้มากที่สุด ซึ่งปัจจัยหนึ่งที่จะช่วยให้พฤติกรรมที่คาดหวังเกิดขึ้น หรือแสดงออกมา คือ การเสริมแรง ความหมายของการเสริมแรง คือ สิ่งเร้า ที่ช่วยให้ความถี่ของพฤติกรรมเพิ่มขึ้น โดยทั่วไปมุ่งไปที่พฤติกรรมที่คาดหวังต้องการให้เกิดขึ้น อันเป็นผลจากการเรียนรู้ สิ่งเร้าดังกล่าว อาจได้แก่ สิ่งของหรือการกระทำใดๆ แนวคิดเรื่องการเสริมแรงได้รับการศึกษาพัฒนาโดยกลุ่มพฤติกรรมนิยม โดยมีสกินเนอร์ เป็นผู้เริ่มสนใจศึกษา

การเสริมแรงมีอยู่ด้วยกัน 2 ลักษณะ คือ

1. การเสริมแรงทางบวก (Positive Reinforcement) ได้แก่ การเสริมแรงที่ใส่สิ่งเร้าเข้าไปในกระบวนการและพฤติกรรมที่ได้รับการเสริมแรงมีความถี่เพิ่มขึ้น ซึ่งโดยปกติเป็นพฤติกรรมที่ต้องการให้เกิดขึ้น เช่น ถ้าต้องการได้ A ควรมาเรียนให้ทันเวลา A เป็นการเสริมแรงทางบวกที่นำเข้ามาในกระบวนการ ทำให้ผู้เรียนมีพฤติกรรมที่ต้องการให้เกิดขึ้น คือ การมาเรียนทันเวลาทุกครั้ง

2. การเสริมแรงทางลบ (Negative Reinforcement) ได้แก่ การเสริมแรงที่นำสิ่งเร้าออกจากกระบวนการและพฤติกรรมที่ได้รับการเสริมแรงมีความถี่เพิ่มขึ้น ซึ่งโดยปกติเป็นพฤติกรรมที่ต้องการให้เกิดขึ้น เช่น ถ้าไม่ต้องการได้ F ควรมาเรียนให้ทันเวลา F เป็นการเสริมแรงทางลบที่นำออกจากกระบวนการ ทำให้ผู้เรียนมีพฤติกรรมที่ต้องการให้เกิดขึ้น คือ การมาเรียนทันเวลาทุกครั้ง

การประยุกต์ใช้การเสริมแรงในการเรียนการสอนดนตรี เป็นเรื่องที่สามารถทำได้เสมอในหลาย ๆ โอกาส แต่โดยทั่วไปการเรียนการสอนดนตรีมักจะมิได้นำการเสริมแรงมาใช้อย่างเป็นหลักการเสียทีเดียว โดยเฉพาะในกรณีของตารางการเสริมแรง อย่างไรก็ตามการนำการเสริมแรงมาใช้ตามหลักการย่อมเกิดประโยชน์ในการเรียนการสอน โดยเฉพาะถ้าต้องการเน้นในเรื่องพฤติกรรมแสดงออก ทั้งในด้านการสอนทักษะดนตรี และทฤษฎีดนตรี

3. เซาว์ปัญญา (Intelligence)

เซาว์ปัญญา เป็นศัพท์ที่มีผู้ให้นิยามไว้ต่าง ๆ เช่น เลวิน (Levin, 1978) กล่าวไว้สั้นๆ ว่า “เซาว์ปัญญา คือ ความสามารถที่จะเรียนรู้ ความสามารถในการใช้สัญลักษณ์ และความสามารถในการคิดและแก้ปัญหา”

ผู้ที่เรียนดนตรีย่อมต้องเป็นผู้มีเซาว์ปัญญาหรือสติปัญญาคือ เพราะการศึกษาและการปฏิบัติดนตรีต้องการทั้งความคิดที่ลึกซึ้งและทักษะหลายประการ ฉะนั้นผู้ที่มีเซาว์ปัญญาคือย่อมสามารถศึกษาและเล่นดนตรีได้ดีกว่าผู้ที่มีเซาว์ปัญญาคือต่ำกว่า

4. ความถนัด (Aptitude)

ความถนัด คือ ความสามารถในการกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งได้อย่างมีประสิทธิภาพ ความถนัดเป็นเรื่องของแต่ละบุคคล ผู้ที่มีความถนัดด้านใดสามารถแสดงสิ่งนั้นออกมาเป็นพฤติกรรมที่สามารถเห็นได้

ความถนัดแบ่งได้เป็น 4 ชนิด คือ

1) ความถนัดทางด้านสมองเฉพาะด้าน (Specific Mental Abilities) คือ ความถนัดทางด้านสมอง ได้แก่ การคิดในลักษณะเดียวกับเขาวนัญญา

2) ความถนัดทางด้านกลไกของร่างกาย (Motor Abilities) คือ ความถนัดทางด้านกายภาพ เช่น การเคลื่อนไหว การรักษาสสมดุล การประสานงานของกล้ามเนื้อ

3) ความถนัดทางด้านประสาทสัมผัส (Sensory Abilities) คือ ความสามารถทางการรับรู้ของประสาทสัมผัสทั้งห้า หรือส่วนใดส่วนหนึ่ง ได้แก่ ตา หู จมูก ลิ้น และกาย ในทางดนตรีประสาทสัมผัสเกี่ยวกับ หู และตา มีส่วนสำคัญมาก

4) ความถนัดทางการปฏิบัติ (Psychomotor Abilities) คือ ความถนัดในการประสานงานของกลไกของร่างกายและประสาทสัมผัส เช่น เรื่องของความเที่ยงตรง ความถูกต้องของการใช้นิ้วมือ การใช้แขน ขา ซึ่งในทางดนตรีต้องการอย่างมาก

จะเห็นได้ว่าในทางดนตรี ความถนัดทั้ง 4 ประเภทช่วยให้ความเข้าใจและทักษะทางด้านดนตรีเกิดขึ้น ผู้เป็นนักดนตรีที่สามารถจึงต้องมีความถนัดทางดนตรี ซึ่งเป็นความถนัดที่เป็นส่วนย่อย ๆ ของความถนัดใน 4 ประเภท นั้นนั่นเอง

5. สภาพแวดล้อม (Environment)

เท่าที่กล่าวมาไม่ว่าจะเป็นปัจจัยด้านใด เช่น การจัดกิจกรรม เขาวนัญญาหรือความถนัด มีสิ่งหนึ่งร่วมกันอยู่ คือ สภาพแวดล้อมซึ่งมีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างปัจจัยต่างๆ ดังนั้น ถ้ามีการจัดสภาพแวดล้อมให้เหมาะสม การพัฒนาการด้านต่างๆ จะเป็นไปได้ดีที่สุดในที่สุด

สภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยให้มีการพัฒนาการด้านดนตรี อาจจัดแบ่งได้เป็น 2 ลักษณะ คือ

5.1 สภาพแวดล้อมภายนอกห้องเรียน ได้แก่ สภาพแวดล้อมโดยทั่วไป ตั้งแต่เกิดมา ถ้าเด็กผู้นั้นอยู่ในสภาพแวดล้อมที่มีดนตรีอยู่รอบตัว เด็กผู้นั้นย่อมได้รับอิทธิพลทางดนตรีมากกว่าเด็กที่อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ปราศจากดนตรี เด็กที่อยู่ในสภาพแวดล้อมทางดนตรีมักมีความสามารถที่จะพัฒนาด้านดนตรีได้ดีกว่าเด็กที่อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ไม่มีดนตรี สภาพแวดล้อมทางบ้านจึงนับว่ามีบทบาทสำคัญมากที่สุดอย่างหนึ่ง

5.2 สภาพแวดล้อมภายในห้องดนตรี ควรเป็นสภาพแวดล้อมที่ชักจูงให้ผู้เรียนต้องการเรียนดนตรี ซึ่งควรคำนึงถึงสภาพการจัดห้องเรียนให้น่าสนใจ เปลี่ยนแปลงสิ่งต่างๆ เป็นครั้งคราว

ปัจจัยต่างๆ ที่มีผลต่อการเรียนรู้ด้านดนตรีมีมากมายเท่าที่กล่าวมาเป็นปัจจัยสำคัญๆ ที่เห็นได้เด่นชัดว่ามีผลต่อการเรียนดนตรี การเรียนรู้เกี่ยวกับเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการเรียนรู้ดนตรีเป็นเรื่องของการเรียนทั้งทางด้านทฤษฎีและปฏิบัติ ในการที่ผู้สอนจะเรียนรู้หรือปรับปรุงวิธีสอนของตนให้มีประสิทธิภาพจึงควรคำนึงถึงปัจจัยเหล่านี้เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสอนของตน และปรับปรุงการสอนให้ดียิ่งๆ ขึ้นไป (ณรุทธ์ สุทธจิตต์, 2541 : 105 – 114)

2.2.2 การสร้างแรงจูงใจในการเรียนการสอนดนตรี

พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา (2542, 149) กล่าวว่า แรงจูงใจเป็นสิ่งสำคัญในการเรียนรู้ การสร้างแรงจูงใจในการเรียนการสอน จึงนับว่าเป็นเรื่องสำคัญและเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับครู ครูต้องพยายามหาทางสร้างแรงจูงใจให้นักเรียนมีความต้องการที่จะเรียน ครูต้องกระตุ้นให้นักเรียนตื่นตัว และพยายามทำงานในหน้าที่ให้ประสบความสำเร็จ

วิธีสร้างแรงจูงใจในการเรียนการสอน

1. ครูควรศึกษาความต้องการของเด็กแต่ละวัย และจัดเนื้อหาวิชาให้สนองกับความต้องการของเด็ก เนื้อหาที่สอนควรเกี่ยวข้องกับชีวิตจริง และมีความหมายสำหรับเด็ก
2. ก่อนเริ่มบทเรียนครูควรมีวิธีนำเข้าสู่บทเรียน เพื่อดึงความสนใจ และบอกให้เด็กทราบถึงจุดมุ่งหมายของบทเรียน
3. ครูควรแนะนำให้เด็กเริ่มหัดวางแผนเป้าหมายในการเรียนสำหรับตนเอง เพราะคนที่เรียนหรือทำงานอย่างมีเป้าหมายจะกระทำด้วยความตั้งใจ
4. ในบรรยากาศของการเรียนการสอน ควรมีการไต่ถาม มีการอภิปราย และทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มย่อย เพื่อให้เด็กเกิดความกระตือรือร้น มีการรับฟังและทำความเข้าใจ ตลอดถึงมีการยอมรับซึ่งกันและกัน
5. ใช้วิธีการเสริมแรง (Reinforcement) ตามความเหมาะสมและความจำเป็น เพื่อให้เด็กมีพฤติกรรมที่พึงปรารถนา และบางครั้งอาจลบพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ทั้งนี้เพราะรางวัล คำชมเชย การยิ้ม การพยักหน้า การให้ความเอาใจใส่ นับเป็นตัวเสริมแรงที่มีอิทธิพลต่อเด็กเป็นอย่างมาก

6. ใช้การทดสอบ (Test) การทดสอบจะเป็นเครื่องกระตุ้นให้เด็กเอาใจใส่ต่อบทเรียน และมีความตื่นตัวต่อการเรียนอยู่ตลอดเวลา
7. ให้ทราบผลการทดสอบอย่างทันท่วงที การให้เด็กทราบผลการทดสอบในสิ่งที่ตนเรียนรู้ไปนั้นมีความเข้าใจต่อแง่เพียงใด มีสิ่งใดที่จำเป็นต้องปรับปรุงแก้ไข ซึ่งวิธีการนี้จะทำให้เด็กต้องเอาใจใส่ติดตามเนื้อหาวิชาอยู่ตลอดเวลา
8. การพานักเรียนออกไปทัศนศึกษา หรือการเชิญวิทยากรภายนอกมาให้ความรู้ จะเป็นแนวทางหนึ่งที่กระตุ้นความสนใจเด็กได้เป็นอย่างดี
9. การสอนหรือการมอบหมายกิจกรรมให้เด็กปฏิบัติ และติดตามผลงานจนเด็กทำงานนั้นสำเร็จ นับว่าเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการเรียนการสอนของครู เพราะความสำเร็จที่เกิดขึ้นกับเด็กในครั้งหนึ่งจะเป็นแรงกระตุ้นให้เด็กเกิดกำลังใจที่จะเรียนรู้ในคราวต่อไป

2.3 หลักทั่วไปในการสอนดนตรี

ณรุทธ์ สุทธจิตต์ (2538, 103 – 104) กล่าวว่า หลักในการสอนดนตรีโดยทั่วไป มีลักษณะคล้ายคลึงกับหลักการจัดการเรียนการสอนดนตรีของระบบเพสตาร์ออสซี่ ซึ่งกล่าวไว้ดังนี้

1. สอนให้รู้จักเสียงก่อนสัญลักษณ์ เพื่อให้ผู้เรียนมีโอกาสเรียนการร้องก่อนเรียนเกี่ยวกับการเขียนโน้ต หรือชื่อของตัวโน้ต
2. แนะนำให้ผู้เรียนสังเกตและฟังเสียงตลอดจนลองเลียนเสียงแบบต่างๆ ที่ได้ยิน เพื่อให้เห็นถึงความเหมือนหรือความแตกต่าง และผลที่เกิดจากเสียง ซึ่งทำให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงอย่างเต็มที่ และกระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม
3. สอนสิ่งต่างๆ ทีละอย่าง ได้แก่ จังหวะ ทำนอง และลีลาของดนตรี โดยมีทั้งการสอนและการปฏิบัติควบคู่กันไป ก่อนที่ผู้เรียนจะเรียนรู้และปฏิบัติบทเรียนที่เป็นผลรวมขององค์ประกอบดนตรีในระดับที่มีความยากมากขึ้น
4. ในการฝึกปฏิบัติแต่ละขั้นตอน ผู้เรียนควรปฏิบัติได้เป็นอย่างดี ในแต่ละขั้นตอน ก่อนก้าวไปสู่การฝึกปฏิบัติที่ยากขึ้นต่อไป
5. ควรใช้วิธีการอุปนัย (Induction) ในการสอน คือ การให้ตัวอย่างฝึกปฏิบัติ แล้วจึงค่อยสรุปเป็นหลักการหรือทฤษฎี

2.3.1 เทคนิควิธีสอนดนตรี

ณรุทธ์ สุทธจิตต์(2544,97) กล่าวว่าไว้ว่า การเรียนการสอนดนตรีไม่ว่าในระดับใดก็ตาม ถ้าผู้สอนมีหลักการหรือเทคนิควิธีการสอนที่ถูกต้องเหมาะสม ย่อมช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ มีความเข้าใจในสาระดนตรีได้ ในระดับประถมศึกษาวิธีการสอนดนตรีจัดว่ามีความสำคัญมาก ทั้งนี้ เนื่องจากผู้เรียนยังอยู่ในวัยที่ไม่สามารถจะเรียนรู้หรือเข้าใจบางสิ่งบางอย่างที่เป็นนามธรรมได้อย่างถ่องแท้ ผู้สอนจึงควรหาวิธีการช่วยทำให้สิ่งที่เป็นนามธรรมมีความหมายกับผู้เรียน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในสิ่งนั้นๆ ได้ดีขึ้น และเพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่มีความหมายและเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนให้ดีขึ้นการเรียนการสอนดนตรีที่ดีจึงควรเป็นวิธีการที่พัฒนามาจากหลักการหรือแนวคิดที่เหมาะสมกับพัฒนาการของผู้เรียนและสาระดนตรี

2.3.2 การเตรียมการสอนการฟัง

ดังนั้นสิ่งที่สำคัญของกระบวนการสอน คือ การเตรียมการสอนซึ่งเป็นสิ่งที่มีความสำคัญและมีความจำเป็นมากสำหรับครูผู้สอน เพราะการเตรียมเนื้อหาและศึกษาคิดหาวิธีสอนให้เหมาะสมกับบทเรียนก่อนการสอนทำให้ครูมีความพร้อมในการสอน ซึ่งเป็นการวางแผนล่วงหน้าว่าในขณะที่จัดกิจกรรมการเรียนการสอนนั้นควรทำสิ่งใดก่อน – หลัง อย่างเป็นขั้นตอน ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และช่วยให้การสอนดำเนินไปด้วยดี (อัญชญา สุตมาต, 2546 : 28)

การฟังเป็นเรื่องของการรับรู้เข้าไปมิใช่เป็นการแสดงออกมา ดังเช่น การร้องหรือการเคลื่อนไหว ดังนั้นในการสอนการฟังเพื่อให้ผู้เรียนสนใจ และได้รับสิ่งต่างๆ ตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ นั้น ผู้สอนควรมีการเตรียมการสอนการฟัง คือ

1. ผู้สอนควรฟังบทเพลงที่จะใช้ในการสอนก่อนจนเข้าใจ และทราบว่า ควรแนะนำหรือเสนอแนะการฟังอย่างไรเกี่ยวกับบทเพลงนั้นๆ โดยควรหาจุดเด่นเกี่ยวกับองค์ประกอบดนตรีที่มีอยู่ในบทเพลงนั้น และเน้นไปที่จุดนั้นในเวลาสอน
2. ผู้สอนควรเริ่มวางแผนจัดประสบการณ์ในการสอนการฟัง โดยหาเทคนิควิธีช่วยให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในจุดเด่นขององค์ประกอบดนตรีที่มีอยู่ในบทเพลงนั้น
3. ผู้สอนควรหาวิธีการให้ผู้เรียนตอบสนองต่อบทเพลงที่ฟัง เนื่องมาจากความนึกคิดของผู้เรียนเอง โดยอาจแสดงออกในรูปของ การสื่อสารพูดจา การเคลื่อนไหว การเล่นเกม การแสดงหรือการสื่อสารทางใดทางหนึ่ง
4. ผู้สอนควรสร้างบรรยากาศในการเรียนการสอนให้มีลักษณะของการยอมรับการแสดงออกของผู้เรียน เพื่อทำให้ผู้เรียนกล้าแสดงความรู้สึกที่มีต่อบทเพลงที่ฟังออกมาเป็นความหมายที่ทุกคนเข้าใจหรือรับรู้ได้ (ณรุทธ์ สุทธจิตต์, 2537 : 15 – 16)

2.3.3 โครงการสอนและบันทึกการสอน

โครงการสอน

โครงการสอนเป็นเอกสารที่จัดทำขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์หลัก คือ ใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียนให้เกิดความต่อเนื่อง เป็นขั้นตอนตลอดกระบวนการเรียนการสอน ทั้งภาคหรือปีการศึกษา โครงการสอนพัฒนามาจากหลักสูตร มีรายละเอียดเนื้อหาโดยจัดให้เหมาะสมกับเวลาในแต่ละภาคการศึกษา ลักษณะของโครงการสอนมีต่างๆ กัน ตามจุดมุ่งหมายของผู้จัดทำ อย่างไรก็ตามควรบ่งถึงเนื้อหาและเวลาไว้ ประโยชน์ของโครงการสอน คือ ใช้เป็นแนวทางในขอบเขตในการจัดทำบันทึกการสอน

บันทึกการสอน

บันทึกการสอน (Lesson plan) คือเอกสารที่จัดทำขึ้นเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสอนคนตรีแต่ละคาบการเรียน มีรายละเอียดขั้นตอนในการสอนกล่าวไว้อย่างละเอียด จากบันทึกการสอนสิ่งต่างๆ ที่วางแผนไว้จะได้รับการถ่ายทอดให้เป็นกิจกรรมการเรียนการสอน (Teaching – learning activities) ต่อไป บันทึกการสอนของแต่ละคาบการเรียนควรมีความต่อเนื่องกับบันทึกการสอนที่แล้วๆ มา และการบันทึกการสอนที่จะจัดทำต่อไป ในแต่ละบันทึกการสอนควรมีรายละเอียดขั้นตอนการเรียนการสอนไว้อย่างละเอียด กล่าวคือในการจัดทำบันทึกการสอนควรประกอบไปด้วยหัวข้อเนื้อหา (topics) แนวคิด (concepts) จุดประสงค์ (objectives) เนื้อหา (content) กิจกรรม (activities) สื่อการเรียน (learning media) การวัดผล (assessment) และหมายเหตุ (note) (ณรุทธิ์ สุทธิจิตต์, 2544 : 55 – 58)

2.4 เสียงและทำนอง

2.4.1 การแยกแยะคุณสมบัติของเสียง

เสียงเกิดจากการสั่นสะเทือนของวัตถุ วัตถุใดที่สั่นสะเทือนได้ก็จะเกิดเสียงได้ เมื่อวัตถุสั่นสะเทือนจะทำให้เกิดการอัดตัวและการขยายตัวของคลื่นเสียง ซึ่งถูกส่งไปยังหู โดยผ่านชั้นบรรยากาศ ดังนั้นเสียงที่ได้ยินก็เป็นผลจากการที่คลื่นเสียงถูกส่งจากวัตถุที่สั่นสะเทือนไปยังหูนั่นเอง เสียงที่ได้ยินจะเป็นเสียงสูงเสียงต่ำ เสียงดังเสียงเบา หรือมีคุณภาพเสียงในลักษณะต่างๆ อย่างไรนั้น จะขึ้นอยู่กับแหล่งกำเนิดเสียง และจำนวนรอบต่อวินาทีของการสั่นสะเทือนที่ทำให้เกิดเสียงนั้น เสียงแต่ละเสียงมีคุณสมบัติซึ่งสามารถแยกแยะได้ดังนี้

1. ระดับเสียง

ระดับเสียง (Pitch) หมายถึง เสียงสูงเสียงต่ำ เราสามารถเปรียบเทียบเสียง 2 เสียงได้ว่า เสียงไหนมีระดับเสียงสูงกว่า และเสียงไหนมีระดับเสียงต่ำกว่า โดยการฟัง ถ้าระดับเสียงต่างกันมาก ก็จะฟังง่าย ถ้าต่างกันเพียงเล็กน้อยจะฟังยากกว่า แต่นักเรียนดนตรีจะมีความสามารถที่จะแยกแยะระดับเสียงสูงต่ำได้ไม่ยาก

ระดับเสียงเกิดจากความถี่ของการสั่นสะเทือนของวัตถุ หรืออาจกล่าวได้ว่า ความถี่ของการสั่นสะเทือนเป็นตัวกำหนดระดับเสียง วัตถุที่สั่นสะเทือนเร็วกว่าทำให้เกิดระดับเสียงสูงกว่า ในขณะที่วัตถุที่สั่นสะเทือนช้ากว่าทำให้เกิดระดับเสียงต่ำกว่า ความถี่ซึ่งเป็นตัวกำหนดระดับเสียงได้มาจากการวัดความถี่ของการสั่นสะเทือนของวัตถุ โดยมีหน่วยเป็นรอบต่อวินาที

2. ความเข้มเสียง

ความเข้มเสียง (Volume หรือ Intensity) หมายถึง เสียงเบาเสียงดัง ความเข้มเสียงเกิดจากแรงสั่นสะเทือนของวัตถุที่เป็นแหล่งกำเนิดเสียง ถ้าวัตถุสั่นสะเทือนมาก เสียงจะดัง และในทางตรงกันข้าม ถ้าวัตถุสั่นสะเทือนน้อย เสียงก็จะเบา ความเข้มเสียงวัดได้จากความกว้างคลื่นเสียง (Amplitude) ถ้าคลื่นเสียงยิ่งกว้างเสียงก็จะยิ่งดัง ในขณะที่เสียงเดินทางผ่านชั้นบรรยากาศนั้น ความเข้มเสียงจะน้อยลงตามลำดับ กล่าวคือ เสียงจะเบาลง ดังนั้น ระยะทางที่เสียงต้องเดินทางก็จะมีผลต่อความเข้มเสียงด้วย

3. สีต้นเสียง

สีต้นเสียง (Timbre หรือ Tone color) หมายถึง เสียงที่มาจากแหล่งกำเนิดเสียงต่างๆ กัน เช่น เสียงเปียโน เสียงกีตาร์ เสียงพุด เสียงเคาะประตู่ เสียงกริ่ง เสียงลม เสียงร้อง ฯลฯ คลื่นเสียงที่เกิดจากแหล่งที่มีสีต้นเสียงต่างกันจะมีรูปร่างลักษณะต่างกัน เช่น คลื่นเสียงของไวโอลิน จะมีรูปร่างต่างจากคลื่นเสียงของทรัมเป็ต เป็นต้น

4. คุณภาพเสียง

คุณภาพเสียง (Tone quality) หมายถึง เสียงดีมากขึ้นน้อย เช่น เสียงโน้ตตัวเดียวกันที่เกิดจากเปียโน 2 ตัว จะมีคุณภาพเสียงไม่เหมือนกันทีเดียว แม้จะมีระดับเสียง ความเข้มเสียง และสีต้นเสียงเหมือนกันทุกประการ เวลาเลือกซื้อเครื่องดนตรีจึงต้องคำนึงถึงคุณภาพเสียง ซึ่งแต่ละบุคคลจะชอบคุณภาพไม่เหมือนกัน

5. ความยาวเสียง

ความยาวเสียง (Duration) เป็นพื้นฐานของดนตรีที่เกี่ยวข้องกับระยะเวลา เสียงแต่ละเสียงที่เกิดขึ้นต้องมีระยะเวลา ซึ่งทำให้เกิดเสียงยาวเสียงสั้น เสียงไม่ว่าจะมีระดับเสียงที่แน่นอนหรือไม่ ก็ต้องมีความยาวเข้ามาเกี่ยวข้อง ความยาวเสียงเป็นที่มาของจังหวะ ซึ่งมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในดนตรีของทุกชาติทุกภาษา ความยาวเสียงในที่นี้หมายรวมถึง ความเงียบของตัวหยุดด้วย เนื่องจากดนตรีเป็นผลของกระบวนการเกิดเสียง (Sound) สลับกับความเงียบ (Silence) ไม่ว่าจะเสียง (ซึ่งใช้สัญลักษณ์ตัวโน้ต) หรือความเงียบ (ซึ่งใช้สัญลักษณ์ตัวหยุด) ย่อมต้องมีความยาวหรือระยะเวลาทั้งสิ้น (ณัชชา โสคติยานุรักษ์, 2548 : 1 – 4)

2.4.2 ความหมายของทำนอง

ทำนอง คือ เสียงของดนตรีที่ดำเนินต่อกันโดยมีจังหวะกำกับให้ดำเนินไป ทำนองเป็นเสียงดนตรีที่ต้องสลับต่อเนื่องกันไปกับแนวเส้นดนตรี ทำนองเป็นระดับเสียงที่มีจังหวะกำกับและนำมาเรียงกันในลักษณะเรียงเสียงขึ้น – ลง ผสมผสานกันไป ไม่นั่นแต่มีความไพเราะ (จิระศักดิ์ จิตตบุตร, 2541 อ้างใน สาโรช เผือกบัวขาว, 2549 : 77)

ใน “The Harvard concise dictionary of music and musicians” ได้ให้ความหมายของทำนอง (melody) ไว้ดังนี้ ทำนอง คือ การเรียงต่อกันหรือการเชื่อมของระดับเสียงที่มีความถี่ เสียงในที่นี้หมายถึงคำว่า “sound” แต่ไม่ใช่คำว่า “noise” และเสียงแต่ละเสียงต้องมีความสอดคล้องกัน ทำนองเป็นองค์ประกอบหลักส่วนหนึ่งขององค์ประกอบทางดนตรี ซึ่งองค์ประกอบทางดนตรีประกอบด้วย 3 ส่วน คือ ทำนอง (melody) เสียงประสาน (harmony) และจังหวะ (rhythm) ทำนองและจังหวะไม่สามารถแยกออกจากกันได้ เพราะทุกๆ ระดับเสียง จะมีความยาวเสียง (duration) และความยาวเสียงจะเป็นส่วนหนึ่งของจังหวะ (randel, Don M., 1996 : 410)

ทำนอง (Melody) คือ เสียงขึ้นเสียงลงหลายเสียงที่ปะติดปะต่อกันเป็นชุด แต่ละเสียงนอจากจะมีระดับเสียงสูงต่ำแล้ว ยังมีความสั้นยาวตามลักษณะจังหวะที่อาจแตกต่างกัน ทำนองต้องมีจังหวะเป็นส่วนหนึ่งซึ่งไม่อาจแยกออกจากกันได้ ทั้งระดับเสียงและลักษณะจังหวะจะใช้สัญลักษณ์ตัวโน้ตบนบรรทัดห้าเส้นเป็นสื่อ ทำนองอาจมีความยาวตั้งแต่ 2 – 3 ห้อง ไปจนถึง 10 ห้องหรือมากกว่านั้น แต่ทำนองที่ดีต้องมีความหมายและจบในตัวเอง มีเสียงขึ้นลงที่สมดุล และมีเอกลักษณ์ที่ผู้ฟังประทับใจ (ณัชชา โสคติยานุรักษ์, 2548 : 7)

จากความหมายของทำนองดังที่ได้กล่าวมาข้างต้นพอสรุปได้ดังนี้ ทำนอง คือ ระดับเสียงหลายเสียงที่เรียงต่อกันเป็นชุด ซึ่งในทำนองจะมีจังหวะที่มีความสั้นยาวเป็นส่วนประกอบ ซึ่งไม่อาจ

แยกออกจากกันได้ และทำนองอาจมีความยาวตั้งแต่ 2 ห้องไปจนถึง 10 ห้อง หรือมากกว่า โดยที่ ทำนองในแต่ละทำนองจะต้องมีเสียงขึ้นลงที่สมดุลกันด้วย

2.4.3 องค์ประกอบของทำนอง

จากคำนิยามความหมายของ “ทำนอง” ของอาจารย์ฉันทชา โสคติยานุรักษ์ ท่านได้กล่าวไว้ว่า ทั้งระดับเสียงและลักษณะจังหวะจะเป็นส่วนหนึ่ง ซึ่งไม่อาจแยกออกจากกันได้ และทำนองจะต้องมีการเคลื่อนที่ไป ซึ่งเรียกว่า การดำเนินทำนอง การเคลื่อนที่ของทำนองเกี่ยวข้องกับ ขึ้นคู่เสียง ซึ่งบอกระยะห่างระหว่างโน้ตตัวหนึ่งไปยังโน้ตตัวถัดไป และเป็นตัวแปรสำคัญที่แสดงว่า ทำนองนั้นได้ขยับขึ้นหรือลงเป็นระยะมากน้อยเท่าใด ทำให้เกิดทิศทางขึ้นหรือลงในระยะช่วงเสียง ทั้งสิ้นเท่าใด

ทำนองนอกจากจะมีลักษณะจังหวะเป็นส่วนสำคัญที่แยกไม่ออกแล้ว ถ้าพิจารณาให้ลึกลงไปจะพบว่า ทำนองมีเสียงประสานซ่อนอยู่หรือมีแนวบังคับการดำเนินคอร์ดซ่อนอยู่ไม่มากนักน้อยในระดับของผู้ฟังทั่วไปคงฟังได้ไม่ชัดเจนนัก แต่นักดนตรีอาชีพจะได้ยินเสียงประสานเหล่านี้เองในใจจากการฟังทำนองเพียงแนวเดียว ยิ่งไปกว่านั้น สีสันเสียงก็เป็นสิ่งที่แยกไม่ออกจากทำนองเช่นกัน

จากข้อความข้างต้น พอสรุปถึงองค์ประกอบของทำนองว่า ประกอบไปด้วยสิ่งต่างๆ ดังนี้

1. ระดับเสียง
2. จังหวะ
3. ทิศทางการเคลื่อน ซึ่งเกี่ยวข้องกับขึ้นคู่เสียง
4. เสียงประสานที่มีแนวบังคับการดำเนินคอร์ดซ่อนอยู่
5. สีสันของเสียง

1. ระดับเสียง (Pitch)

ระดับเสียง หมายถึง เสียงสูงเสียงต่ำ เราสามารถเปรียบเทียบเสียง 2 เสียงได้ว่า เสียงไหนมีระดับเสียงสูงกว่า และเสียงไหนมีระดับเสียงต่ำกว่า โดยการฟังระดับเสียงที่ต่ำกว่าจะเกิดจากแหล่งกำเนิดเสียงที่ใหญ่กว่า หรือแหล่งกำเนิดเสียงที่ตึ๊งน้อยกว่า หรือแหล่งกำเนิดเสียงที่มีช่วงสั้นกว่า เช่น เสียงต่ำบนคีย์เปียโนจะเกิดจากสายลวดทองเหลืองที่ใหญ่กว่า ถ้าเปรียบเทียบระดับเสียงที่เกิดจากสายลวดทองเหลืองขนาดเดียวกัน จะพบว่า เสียงที่เกิดจากสายลวดที่ตึ๊งตึ๊งกว่า จะมีระดับเสียงสูงกว่า ถ้าเปรียบเทียบระดับเสียงที่เกิดจากสายลวดทองเหลืองขนาดเดียวกันนั้น เสียงที่เกิดจากสายลวดที่สั้นกว่าจะมีระดับเสียงสูงกว่า เป็นต้น

2. จังหวะ

จังหวะที่อยู่ในทำนองก็คือ ความยาวเสียง (Duration) นั่นเอง ซึ่งความยาวเสียงเป็นพื้นฐานของดนตรีที่เกี่ยวข้องกับระยะเวลา เสียงแต่ละเสียงที่เกิดขึ้นต้องมีระยะเวลา ซึ่งทำให้เกิดเสียงยาวเสียงสั้น ความยาวเสียงเป็นที่มาของจังหวะ ซึ่งมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในดนตรี

3. ทิศทางการเคลื่อน ซึ่งเกี่ยวข้องกับขั้นคู่เสียง

3.1 การเคลื่อนที่ของทำนอง จะมีความเกี่ยวข้องกับขั้นคู่เสียง ซึ่งขั้นคู่เสียงจะเป็นตัวบ่งบอกถึงการดำเนินของทำนองว่า ทำนองนั้นขยับขึ้นหรือลงเป็นระยะมากน้อยเท่าใด ทำให้เกิดทิศทางขึ้นหรือลงในทำนอง

ขั้นคู่เสียง หมายถึง ระยะห่างระหว่าง โน้ต 2 ตัวที่มีความสัมพันธ์กันตามระดับเสียง 12 เสียงในระบบ chromatic scale โดยจะมีระยะห่างใกล้เคียงหรือไกลก็ได้ ซึ่งโน้ตตัวหนึ่งจะมีระดับเสียงคงที่และโน้ตอีกตัวหนึ่งจะมีการแปรเปลี่ยนระดับเสียง อาจจะเปลี่ยนไปในระดับเสียงสูงขึ้น หรือเปลี่ยนไปในระดับเสียงต่ำลง ซึ่งความสัมพันธ์ระหว่างโน้ต 2 ตัวจะมีหน้าที่บ่งบอกทั้งระยะห่างและลักษณะเสียง ซึ่งใช้การอธิบายโน้ต 2 ตัวของขั้นคู่เป็นแบบใช้ตัวเลข และแบบบอกชนิดของขั้นคู่

ลักษณะของขั้นคู่เสียงแบ่งออกเป็น 2 ชนิด คือ

1. ขั้นคู่เสียงแบบฮาร์โมนิก (Harmonic Interval) คือ ขั้นคู่เสียงที่เล่นพร้อมกัน
 2. ขั้นคู่เสียงแบบเมโลดิก (Melodic Interval) คือ ขั้นคู่เสียงที่เล่นตามกันหรือไม่พร้อมกัน
- การที่จะอธิบายว่าโน้ต 2 ตัว ของขั้นคู่นั้นห่างกัน เป็นระยะทางเท่าใดต้องคำนึงถึง 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่เป็นตัวเลข และส่วนที่เป็นชนิดของขั้นคู่

ชนิดของขั้นคู่

ขั้นคู่มี่ 5 ชนิด คือ เมเจอร์ (Major) ไมเนอร์ (Minor) เพอร์เฟกต์ (Perfect) ดิมินิชท์ (Diminished) และออกเมนเท็ด (Augmented) ซึ่งใช้ตัวย่อ M, m, P, d, A ตามลำดับ

คุณภาพเสียงของขั้นคู่

ขั้นคู่ทั้งสิบสองที่ต้องฝึกฟังดังกล่าวข้างต้นก่อให้เกิดคุณภาพเสียงที่ต่างกัน บางคู่จะมีเสียงที่น่าฟังในขณะที่ขั้นคู่บางชนิดไม่น่าฟัง คุณภาพเสียงที่แตกต่างกันนี้เป็นที่มาของการที่เราสามารถให้เหตุได้ว่า ทำไมเพลงนี้จึงไพเราะหรือไม่ และทำไมขั้นคู่บางชนิดจึงขึ้นอยู่กับตัวเองไม่ได้ แต่ต้องได้รับการกล่าวย้ายขั้นคู่อีกชนิดหนึ่ง

1. เสียงกลมกลืน (Consonance) เสียงที่เกิดจากขั้นคู่ต่อไปนี้จะก่อให้เกิดเสียงกลมกลืน ซึ่งเป็นขั้นคู่ที่มีเสียงรื่นหู น่าฟัง ได้แก่ คู่ 3 คู่ 4 คู่ 5 คู่ 6 และ คู่ 8 ในบรรดาขั้นคู่เหล่านี้ก็มีระดับของเสียงกลมกลืนมากน้อยต่างกันตามลำดับ ขั้นคู่เสียงกลมกลืนมี 2 กลุ่ม

1.1 เสียงกลมกลืนแบบสมบูรณ์ (Perfect consonance) ได้แก่ ชั้นคู่เพอร์เฟกต์ทั้งหมด ซึ่งมีเสียงกลมกลืนจากมากไปน้อยดังนี้ คู่ 8 เพอร์เฟกต์ คู่ 5 เพอร์เฟกต์ คู่ 4 เพอร์เฟกต์

1.2 เสียงกลมกลืนแบบไม่สมบูรณ์ (Imperfect consonance) ได้แก่ คู่ 3 เมเจอร์ คู่ 3 ไมเนอร์ คู่ 6 เมเจอร์ และคู่ 6 ไมเนอร์ เป็นคู่ที่มีระดับความกลมกลืนเท่าๆ กัน แต่น้อยกว่าชั้นคู่เพอร์เฟกต์

2. เสียงกระด้าง (Dissonance) ชั้นคู่ที่มีเสียงกระด้างที่สุดจนถึงกระด้างน้อยลงตามลำดับ มีดังนี้ คู่ 2 ไมเนอร์ คู่ 2 เมเจอร์ คู่ 7 เมเจอร์ และคู่ 7 ไมเนอร์ (ฉัษฐา โสคติยานุรักษ์, 2548 : 95 – 110)

ชั้นคู่เสียงที่นำมาใช้ในการดำเนินทำนอง จะนับการเคลื่อนที่จากโน้ตตัวหนึ่งไปยังโน้ต อีกตัวหนึ่ง ซึ่งทำให้เกิดการเคลื่อนที่ 2 แบบ คือ

- การเคลื่อนทำนองแบบตามขั้น คือ การเคลื่อนทำนองจากโน้ตตัวหนึ่งไปยังโน้ตอีกตัวหนึ่งเป็นคู่ 2 ซึ่งหมายรวมถึงการซ้ำโน้ตหรือคู่ 1 เพอร์เฟกต์ด้วย
- การเคลื่อนที่ทำนองแบบข้ามขั้น คือ การเคลื่อนทำนอง จากโน้ตตัวหนึ่งไปยังโน้ตอีกตัวหนึ่งเป็นคู่ 3 หรือกว้างกว่าคู่ 3

3.2 ทิศทาง

การดำเนินทำนองจากโน้ตตัวหนึ่งไปยังโน้ตตัวถัดไป มีอยู่ 3 ทิศทาง คือ ทิศทางขึ้น ถ้าโน้ตตัวหลังมีระดับเสียงสูงกว่า หรือทิศทางลงถ้าโน้ตตัวหลังมีระดับเสียงต่ำกว่าแต่ถ้าโน้ตซ้ำอยู่ที่ระดับเสียงเดิม ก็เรียกว่า ทิศทางคงที่

ทิศทางขึ้น ทำนองที่มีทิศทางขึ้นมักมีการดำเนินทำนองจากโน้ตตัวหนึ่งไปยังโน้ตอีกตัวหนึ่งในทิศทางขึ้นบ้างลงบ้าง แต่จะมีทิศทางขึ้นบ่อยครั้งกว่า หรืออาจมีชั้นคู่กระโดดขึ้นหลายครั้งกว่าชั้นคู่กระโดดลง ทำนองที่ดีไม่ว่าของชาติใดภาษาใด ควรมีทิศทางชัดเจน

ทิศทางลง ในทางกลับกัน ทำนองที่มีทิศทางลงจะมีการดำเนินจากโน้ตตัวหนึ่งไปยังโน้ตอีกตัวหนึ่งในทิศทางขึ้นบ้างลงบ้าง เช่นกัน แต่จะมีทิศทางในขาลงบ่อยครั้งมากกว่า

ทิศทางคงที่ ทำนองจำนวนไม่น้อยมีทิศทางคงที่ คือ ไม่มีทิศทางชัดเจนว่าขึ้นหรือลง ทำนองที่มีทิศทางคงที่ไม่ได้หมายความว่า เป็นทำนองที่ไม่ดี เพราะแต่ละเพลงจะประกอบด้วยทำนองหลายทำนอง หรือประโยคเพลงหลายประโยค มาเรียงปะติดปะต่อกัน จึงต้องมีความสมดุลของทิศทาง ทั้งขึ้น ลง และคงที่ ทำนองที่มีทิศทางคงที่ทำให้เพลงไม่เคลื่อนไหว ให้ความรู้สึกของการรอคอย ซึ่งในเพลงทั่วไปตามความเป็นจริงต้องมีบางช่วงที่ต้องหยุดการเคลื่อนไหวบ้าง มิฉะนั้นเพลงจะขยับไปข้างหน้าอยู่ตลอดเวลาจนไม่ได้พัก

4. เสียงประสานที่มีแนวบังคับการดำเนินคอร์คซ่อนอยู่

ถ้าเราพิจารณาในทำนองให้ดี จะพบว่าในทำนองมีเสียงประสานอยู่หรือมีแนวบังคับการดำเนินคอร์คซ่อนอยู่ไม่มากนักน้อย ในระดับของผู้ฟังทั่วไปคงฟังได้ไม่ชัดเจนนัก แต่นักดนตรีอาชีพจะได้ยินเสียงประสานเหล่านี้เองในใจจากการฟังทำนองเพียงแนวเดียว

5. สีสันของเสียง

สีสันเสียงเป็นสิ่งที่แยกไม่ออกจากทำนองเช่นกัน แต่สีสันอาจเปลี่ยนไปได้ในขณะที่เล่นทำนองเดิม นั้นหมายความว่า สีสันเป็นเพียงตัวแปรอย่างหนึ่งของทำนองเท่านั้น แต่สีสันเสียงก็มีอิทธิพลไม่น้อยกับทำนอง เพราะบางครั้งทำนองสามารถติดหูคนฟังได้ ถ้าสีสันเสียงดี โดยเฉพาะการนำเสนอทำนองครั้งแรก หากสีสันเสียงน่าประทับใจแล้ว ทำนองก็จะเป็นที่จดจำได้ไปด้วย (ณัชชา โสคติยานุรักษ์, 2547 : 7 – 8)

2.5 ความรู้ความเข้าใจด้านโสตทักษะ

2.5.1 การฟังดนตรี

ศักดิ์ชัย หิรัญรักษ์ กล่าวว่า “ในการเห็น การฟัง มนุษย์แต่ละคนนั้นจะรู้เกี่ยวกับสิ่งที่เขาได้เห็น ได้ฟัง เนื่องจากมนุษย์มีความเชื่อ มีจุดประสงค์ มีความตั้งใจต่อสิ่งที่เขากำลังดู การฟังดนตรีไม่ได้อยู่ในรูปแบบของการลอกจำ (copy) เสียงทุกเสียงที่ได้ยิน ถ้าเป็นเช่นนั้น ทารกที่เกิดมาก็สามารถที่จะรับรู้และเข้าใจเพลง เขมร ไทโยคเท่ากับศิลปินแห่งชาติ แต่แท้จริงมันไม่ได้เป็นเช่นนั้น

การฟังเป็นกระบวนการที่ต้องใช้ความคิด และมีความรู้ต่อการฟัง การฟังมีรูปแบบที่สำคัญ คือ ในการฟังนั้น ผู้ฟังจะเกิดรูปแบบของการคิดและการรู้ไปพร้อมๆ กัน ในขณะที่ฟังนั้น (form of thinking-in-action and knowing-in-action) จริงอยู่แม้เราจะเกิดการคิดภายในใจขณะที่ฟัง เรามีความสามารถในการฟังไปพร้อมกับการทำสิ่งอื่นๆ แต่โดยปกติในการฟัง มนุษย์เมื่อฟัง มนุษย์มักไม่ทำอะไรไปพร้อมกับการฟัง ในการฟังนั้น มนุษย์มักคิดภายในใจ ถ้ามีการกระทำก็เป็นการกระทำที่เกิดจากการฟัง

การฟังและการดู ประกอบด้วย 1. ความตั้งใจ (attention) 2. การตระหนัก (awareness) และ 3. ความจำ (memory) ซึ่งทั้ง 3 ทำให้การฟังและการดูของมนุษย์แต่ละคนนั้นแตกต่างกันไป ด้วยโสตประสาทของการรับรู้ (audition) ทำให้เราสามารถแยกความแตกต่างระหว่างการฟังแบบผ่านหู (passive hearing) กับการฟังอย่างพิเคราะห์ (active listening) ได้ (Divid J. Elliott แปลและเรียบเรียงโดย ศักดิ์ชัย หิรัญรักษ์, 2546 : 2-8)

จากข้อความข้างต้น สรุปได้ว่า การฟังดนตรีเป็นกระบวนการที่ต้องใช้ความคิด ต้องมีการตีความ และสร้างความเข้าใจกับข้อมูลที่ได้ฟัง ทั้งนี้ การฟังในแต่ละครั้งจะต้องประกอบไปด้วยความตั้งใจ, การตระหนักและความจำด้วย

2.5.2 กระบวนการฟัง

การฟังเหมือนกับต่อภาพจิ๊กซอด้วยมือ ในการฟัง ไม่ได้อยู่ในรูปแบบฟังจากทั้งหมดไปสู่ส่วนย่อยหรือจากส่วนย่อยไปสู่ส่วนรวมทั้งหมด ในการฟัง Sarefine นักปรัชญาดนตรี ผู้เขียนหนังสือ “Music as Cognition” ได้กล่าวว่า “การฟังนั้น ผู้ฟังจะเริ่มต้นจากการหาลักษณะสำคัญจากเสียงดนตรีที่ได้ฟัง (identify) จากนั้นจึงนำเอาลักษณะสำคัญนั้นมารวมกันเป็นกลุ่ม (group) อันก่อให้เกิดหน่วยย่อยทางดนตรี ต่อจากนั้นจึงนำเอาหน่วยย่อยทางดนตรี (short musical units together) มารวมกันเป็นหน่วยทางดนตรีที่มีขนาดใหญ่

ดังนั้น เราสามารถสรุปได้ว่าการฟังคือ การที่ผู้ฟังสามารถระบุถึงรูปแบบลักษณะเด่นของเสียงดนตรี (pattern) ว่าบทเพลงที่ฟังนั้นมีรูปแบบลักษณะเด่นอย่างไรบ้าง (identify) ต่อจากนั้นก็นำเอารูปแบบลักษณะเด่นนั้นมารวมกันเป็นกลุ่ม (grouping sounds pattern) ซึ่งเป็นกระบวนการที่ช่วยให้มนุษย์สามารถจดจำรูปแบบลักษณะเด่นของเพลงนั้นได้ ต่อจากนั้นทำการเปรียบเทียบถึงความเหมือนหรือความแตกต่างของรูปแบบลักษณะเด่นของเสียงทั้งในตัวเองกับรูปแบบของเสียงที่มีอยู่ในความทรงจำ รวมทั้งเปรียบเทียบว่ารูปแบบรูปแบบลักษณะเด่นดังกล่าว นั้นมีความสอดคล้องกัน หรือขัดแย้งกันเพียงไร (Music Matters, แพลตและเรียบเรียงโดย ศักดิ์ชัย หิรัญรักษ์, 2546)

2.5.3 ทฤษฎีการรับรู้ทางการได้ยิน

เสียงในที่นี้ตรงกับภาษาอังกฤษว่า Tone ซึ่งเป็นลักษณะของเสียงที่เนื่องมาจากการทำให้สั่นสะเทือนของอากาศที่เป็นไปอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งได้แก่ เสียงที่เกิดจากการเป่า การตี การดี จากเครื่องดนตรีหรือการขับร้องของมนุษย์ ส่วนเสียงที่เกิดจากการสั่นสะเทือนของอากาศที่ไม่สม่ำเสมอก็เป็นเสียงเหมือนกัน แต่ตรงกับภาษาอังกฤษว่า Noise เสียงนั้นยังประกอบไปด้วยคุณสมบัติต่างๆ คือ ระดับเสียง (Pitch) หมายถึง ความสูงต่ำของเสียงในเชิงกายภาพ (Physics) เสียงที่เกิดจากการสั่นสะเทือนช้าจะมีความถี่ต่ำเสียงจะต่ำ เสียงที่เกิดจากการสั่นสะเทือนเร็ว จะมีความถี่สูงเสียงจะสูง โดยปกติหูของพวกเราสามารถแยกเสียง ตั้งแต่ระดับความเร็ว 20 ครั้ง/วินาที จนถึง 20,000 ครั้ง/วินาที เปียโนซึ่งเป็นดนตรีที่มีเสียงต่ำสุดจนถึงสูงสุด ที่ใช้อยู่ในดนตรีแทบทั้งหมด มีความกว้างของช่วงเสียงตั้งแต่ 27- 4, 186 ครั้ง/วินาที

ถ้าพิจารณาตามหลักวิทยาศาสตร์แล้วเสียงเป็นคลื่นตามยาว (Longitudinal wave) คลื่นที่มนุษย์เราสามารถได้ยินและฟังเสียงได้ออยู่ในความถี่ระหว่าง 20–20,000 เฮิรตซ์ (Hertz) เท่านั้น ถ้าความถี่สูงหรือต่ำกว่านี้ หูคนเราจะไม่สามารถรับฟังได้

ประเภทของเสียงต่างๆ ที่รับรู้โดยการได้ยินมี 2 ประเภท คือ

1. เสียงที่ไม่มีระบบแน่นอน (Non – Conventional sound) เสียงประเภทนี้ เป็นเสียงอีกที (Noise) ไม่มีความหมายหรือความไพเราะ ทำให้เกิดความรำคาญแก่ผู้ได้ยินได้ฟัง อาจเกิดจากมนุษย์ทำขึ้นเอง หรือสัตว์สิ่งของ และปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ เสียงพวกนี้ได้แก่ เสียงเครื่องจักรกำลังทำงาน เสียงรถยนต์ เสียงฝนตก ฟังรื่อง ฟังผ่า เป็นต้น

2. เสียงที่มีระบบแน่นอน (Conventional Sound) เสียงประเภทนี้จะมีระบบและโครงสร้างของเสียงโดยเฉพาะได้แก่ เสียงภาษา และเสียงดนตรี ทั้งเสียงภาษา และเสียงดนตรี จะเป็นสื่อถ่ายทอดความหมาย ความไพเราะ อารมณ์ และความรู้สึกได้

(สาโรช เพ็ถกบัวขาว, 2549 : 27, 33)

จากข้อความข้างต้น พอสรุปได้ว่า มนุษย์สามารถรับฟัง และแยกแยะเสียงในการได้ยินได้ ตั้งแต่ระดับความเร็ว 20 ครั้ง/วินาที จนถึง 20,000 ครั้ง/วินาที ซึ่งจะรับรู้โดยการได้ยินจากประเภทของเสียงแบบที่ไม่มีระบบแน่นอน และแบบเสียงที่มีระบบแน่นอน

การรับรู้ทางการได้ยิน เกิดจากกิจกรรมและทักษะทางดนตรีที่หลากหลาย เช่น จากการสอนการร้องเพลง การแสดงดนตรี การเล่นดนตรี โดยไม่ได้เตรียมการซ้อมก่อนล่วงหน้า หรือการแต่งเพลง การฟังดนตรีเป็นกิจกรรมที่ซับซ้อนซึ่งประกอบด้วยทักษะ เช่น การวิเคราะห์ การกลั่นกรอง การประเมินและความรู้สึก การรับรู้ทางการได้ยินเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมทางดนตรีทั้งหมดแต่ไม่ใช่กิจกรรมตามลำพังเพียงประการเดียว การรับรู้ทางการได้ยิน มีความสำคัญต่อนักดนตรีศึกษา คือ มีความเข้าใจเนื้อหาทางดนตรีมากขึ้น รวมถึงความรู้สึกไวต่อโครงสร้างของเนื้อหาทางดนตรี (Musical context)

ความสำคัญของอิทธิพลทางดนตรีที่มีต่อการรับรู้ไม่สามารถสังเกตได้โดยตรงจากคำตอบของผู้ฟังซึ่งเป็นเพียงผลปลายทางของระบบที่ซับซ้อน ประกอบด้วยปัจจัยหลายประการ เช่น การรับรู้ ความจำ การตีความสัญลักษณ์ ความตั้งใจ ทักษะ (เจตคติ) และกลไกการควบคุม (พิมพ์พรณ เกษมนุกูล, 2549 : 10 – 11)

2.5.4 ปัจจัยเกี่ยวกับความแตกต่างระหว่างบุคคลเกี่ยวกับการรับรู้ทางการฟัง

ปัจจัยเกี่ยวกับความแตกต่างระหว่างบุคคลนั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยหรือตัวแปรหลายๆ อย่างบางครั้งต้องมีการสังเกตหลายๆ ครั้ง กิจกรรมการสร้างดนตรี (Music – making activity) ของ

เด็กคนหนึ่งอาจหมายถึงความฉลาดเกินวัย ขณะที่กิจกรรมของอีกคนหนึ่ง อาจหมายถึงปัญหาการรับรู้ของเด็ก ซึ่งครูต้องมีการสังเกตซ้ำๆ และต้องพิจารณาการแสดงออกของเด็กจากหลายเหตุการณ์เป็นเวลานาน ก่อนที่จะลงสรุปเกี่ยวกับความสามารถในการรับรู้ของเขา

ความแตกต่างระหว่างบุคคลทางการรับรู้ทางการฟังนั้นมี 2 ปัจจัย คือ ระดับเสียงบริสุทธิ์ (Absolute pitch) และการหนวกเสียง (Tone deafness) อาจเกิดขึ้นกับเด็กตั้งแต่ยังเล็กและนับเป็นตัวบ่งชี้ความสามารถทางดนตรีของบุคคล นอกจากนั้น การฝึกหัด ตามแนวคิดทางดนตรีแบบประเพณีนิยมถึงเป็นสิ่งสะท้อนถึงความสามารถทางดนตรีที่ได้รับมา (Endowment) ซึ่งจะขาดเสียไม่ได้

ระดับเสียงบริสุทธิ์ (Absolute pitch) เป็นความสามารถที่ได้รับมาแต่กำเนิดโดยทางพันธุกรรมและหากได้รับการฝึกฝนอยู่เสมอ จะสามารถเรียนรู้และรับรู้ที่จะมีระดับเสียงบริสุทธิ์ได้ (Ward and Burns, 1982 : 431 อ้างในอัญชญา สุตมาตรา, 2546)

การหนวกเสียง (Tone deafness) หมายถึง ไม่สามารถจำแนกความแตกต่างของระดับเสียงแต่ละเสียงได้ คนที่มีอาการหนวกเสียงนั้น อาจเป็นได้จากการมีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมทางดนตรีในวัยเด็กน้อย และมีความทรงจำที่ไม่เกี่ยวข้องกับดนตรีศึกษาที่พวกเขาได้รับ (Shuter – Dyson and Gabriel, 1981 อ้างในอัญชญา สุตมาตรา, 2546)

2.5.5 ความสามารถในการรับรู้ และการแยกแยะชั้นคู่เสียง

ความสามารถในการรับรู้แยกแยะในสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้องนั้น มีส่วนเกี่ยวข้องกับกระบวนการฟังและความจำด้านสติปัญญา ซึ่งความสามารถในการรับรู้เสียงได้นั้น จะต้องมียุทธศาสตร์ของเสียงอยู่ระหว่าง 20 – 20,000 เฮิรตซ์ เสียงที่เราได้ยินนั้นอยู่ในรูปของคลื่นเสียง เมื่อคลื่นเสียงวิ่งเข้าสู่หูก็จะผ่านระบบการทำงานของระบบการฟัง และระบบสมอง ซึ่งในสมองจะมีกระบวนการในการแปลงความหมายของคลื่นเสียงที่ได้ฟัง ด้วยความสามารถของสมอง ซึ่งประกอบด้วย ความตั้งใจ (attention) การตระหนัก (awareness) และความจำ (memory) ทำให้ได้ข้อมูลต่างๆ และนำเอาข้อมูลนั้นมาทำการศึกษาวิเคราะห์และนำผลที่ได้ไปส่งไปสู่การรับรู้ของมนุษย์

Fiske ได้แนะนำว่า สติปัญญาของมนุษย์ (Human Cognition) นั้นมีความสามารถพิเศษในการแยกแยะว่า เสียงใดเป็นเสียงที่ถูกตั้งใจ (intend) ให้เป็นเสียงของดนตรี และเสียงใดที่ไม่ได้ถูกตั้งใจให้เป็นเสียงดนตรี

ในทุกวัฒนธรรม งานทางดนตรีสร้างจากส่วนที่เล็กที่สุดของเสียงดนตรีที่เรียกว่า มิวสิคัล โทน (musical tones) เสียงหรือ (tone) เมื่อเราได้ฟัง เราจะเกิดการรับรู้ในด้านคุณลักษณะของเสียง

ไม่ว่าเป็นด้านระดับเสียง ความสั้นยาวของเสียง คุณลักษณะของเสียง ความดังเบาของเสียง รวมทั้งการเปรียบเทียบเสียงนี้กับเสียงอื่นๆ รอบตัวของมนุษย์

เสียง (tone) จะเกี่ยวกับระดับเสียง (pitch) และเสียง (tone) จะกลายเป็นระดับเสียง (pitch) เมื่อเสียง (tone) ถูกนำมาจัดความสัมพันธ์ในรูปของบันไดเสียง (scale) บันไดเสียงเป็นการจัดความสัมพันธ์ของเสียงต่างๆ (scale create relation among pitch) ความสัมพันธ์นี้เป็นเรื่องของการสะสมของข้อตกลงทางวัฒนธรรม ที่มีการฝึกสอน ถ่ายทอดแนวคิด

กล่าวได้ว่า ระบบเสียง (tonal system) เป็นระบบที่ส่งผลต่อระบบการฟังทางดนตรี เนื่องจากช่วยให้เราสามารถจัดการต่อเสียง ทำให้เราสามารถแยกแยะเสียงได้ ทำให้พบลักษณะสำคัญของเสียงที่ได้ฟัง และเป็นสิ่งที่ทำให้มนุษย์เกิดการยอมรับหรือปฏิเสธต่อเสียงดนตรีที่ได้ฟัง และระบบการจัดการในด้านบันไดเสียงเสียงส่งผลต่อกระบวนการเรียนรู้ ระบบเสียงเป็นกระบวนการของการฟังที่เกิดการสะสมมาเป็นระยะเวลาอันยาวนาน ระบบเสียงเป็นเรื่องของคุณค่าทางวัฒนธรรม (cultural value) (David J.Elliott แปลและเรียบเรียง โดย ศักดิ์ชัย หิรัญรักษ์, 2546 : 12 – 14)

ความสามารถในการแยกแยะขึ้นคู่เสียงนั้น จะต้องอาศัยองค์ประกอบหลายอย่าง คือ การมีระดับเสียงสมบูรณ์ในการฟัง (Absolute Pitch) การรู้ความสัมพันธ์ของระดับเสียง (Relative Pitch) และความจำ

- Absolute pitch หรือระดับเสียงที่สมบูรณ์ เป็นความสามารถที่ได้รับมาแต่กำเนิดโดยทางพันธุกรรม และหากได้รับการฝึกฝนอยู่เสมอ จะสามารถเรียนรู้และรับรู้ที่จะมีระดับเสียงสมบูรณ์ได้

- Relative pitch หรือความสัมพันธ์ของระดับเสียง คือ ระดับเสียงต่างๆ ที่มีความสัมพันธ์กันในระบบความถี่ของเสียง และในระบบบันไดเสียง (scale)

- ความจำ ในทางจิตวิทยาเป็นที่ยอมรับกันว่าระบบความจำมีอยู่มากมายด้วยกัน แต่ที่สำคัญและนำมาใช้กันบ่อย คือ ระบบความจำสั้น และระบบความจำยาว

ในกระบวนการความสามารถในการแยกแยะขึ้นคู่เสียง จะเริ่มจากการที่มีระดับเสียงแบบสมบูรณ์ (Absolute pitch) ซึ่งระดับเสียงสมบูรณ์เป็นความสามารถที่ได้รับมาแต่กำเนิด ซึ่งจะไม่ได้เกิดขึ้นกับทุกคนแต่ความสามารถแบบนี้สามารถฝึกได้ โดยการฝึกฟังเสียงบ่อยๆ แล้วเสียงเหล่านี้ก็จะถูกจดจำไว้ในสมอง เมื่อผ่านขั้นตอนของระดับเสียงสมบูรณ์แล้ว จะต้องใช้ความสามารถในส่วน of ความสัมพันธ์ของเสียง (Relative pitch) เพื่อกะหรือคาดคะเนความสัมพันธ์ของเสียงที่สูงขึ้นหรือต่ำลงตามระดับของเสียง ซึ่งความสามารถแบบนี้สามารถฝึกได้จากการฟังหรือร้องจากระบบบันไดเสียง (scale)

สาเหตุที่ต้องใช้ความสามารถทั้งระดับสมบูรณ์ (Absolute pitch) และความสามารถแบบความสัมพันธ์ระดับเสียง (Relative pitch) นี้ เพราะว่า ระบบของขั้วคู่เสียงนั้นเกิดจากเสียงสองเสียงที่มีความสัมพันธ์กัน โดยเสียงหนึ่งจะคงที่ และอีกเสียงหนึ่งจะเปลี่ยนแปลงไปไม่ว่าจะเป็นขั้วคู่เสียงแบบที่มีเสียงเกิดขึ้นพร้อมกัน (harmonic) หรือเกิดขึ้นเรียงกันตามลำดับ (melodic) นอกจากนี้ความสามารถทั้ง 2 แบบนี้แล้วยังจะต้องอาศัยความจำ ซึ่งความจำที่ใช้ในการแยกแยะขั้วคู่เสียง มี 2 ชนิด คือ ระบบความจำสั้น (short-term Memory) หรือ trace memory ความจำระบบนี้จะเก็บเสียงที่ได้ยิน เพียงระยะสั้นเพียง 1 – 2 นาที และจะเลือนหายไปไว้ในระบบความจำระยะยาว (long-term Memory) หรือ (context memory) เนื่องจากได้รับการฟังซ้ำบ่อยๆ

จากการทดลอง พบว่า นักดนตรีที่มีความสามารถในด้านความสัมพันธ์ของระดับเสียง (Relative pitch) สามารถรับรู้และแยกแยะขั้วคู่เสียง 12 คู่ใน chromatic scale ทั้งแบบ harmonic และ melodic ได้ (Killam, Lorton, & Schubert, 1975 ; Plomp, Wagenaar, & Mimpen, 1973 อ้างใน Deutsch, Diana 1999)

แต่ในวัยเด็ก จากการทดลองของ Schellenberg และ Trehub (1996) พบว่าทั้งผู้ใหญ่ และเด็กอายุ 6 ปี จะมีความสามารถในการแยกแยะ การเปลี่ยนแปลงของเสียงในระยะห่างครึ่งเสียงได้ แต่จะมีความแม่นยำในการแยกแยะขั้วคู่เสียงแบบ perfect คือ คู่ 8th, คู่ 5th และคู่ 4th (Deutsch, Diana, 1999 : 219 – 220)

2.5.6 การสัมผัสรับรู้ของอารมณ์ด้านดนตรีของเด็ก

หน้าที่ การทำงานของการสัมผัสรับรู้ทางอารมณ์ เป็นกระบวนการที่ซับซ้อน ซึ่งอารมณ์ที่ถูกแสดงออกมาเป็นผลเนื่องมาจากความรู้สึกภายในซึ่งสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามความรู้สึกของร่างกาย การแสดงอารมณ์ออกมาจะขึ้นอยู่กับพัฒนาการของการสัมผัสรับรู้ของอารมณ์ในช่วงอายุต่าง ๆ ดังนี้

ทารก – 2 ปี

ในวัยนี้การรับรู้ของอารมณ์ ความรู้สึกทางดนตรีของเด็ก จะมีความสัมพันธ์กับแม่ ตั้งแต่ก่อนคลอดเด็กจะมีพัฒนาการมาตั้งแต่ก่อนคลอด คือ จะได้ยินระดับเสียงการพูดจา การแสดงอารมณ์ในการพูดของพ่อ และแม่ เช่น ระดับของเสียงพูดที่สื่อถึงการดีใจ หรือเสียใจ ในช่วงแรกของการเกิดทารกจะแสดงอารมณ์ ตามความต้องการ โดยใช้ท่าทางการเคลื่อนไหวของมือ ทารกจะคุ้นเคยกับระดับเสียงของพ่อ แม่ และสามารถเข้าใจอารมณ์ ที่พ่อ และแม่สื่อสารด้วยคำพูดได้ ในวัย

นี้สามารถรับรู้ถึงอารมณ์ของเพลงที่ใช้จับกลุ่มได้ ซึ่งในเพลงจะประกอบไปด้วยทำนอง ระดับเสียงดัง – เบา รูปแบบจังหวะ และความเร็วซึ่งเป็นลักษณะของดนตรีทั่วไป โดยที่เด็กจะมีระบบการทำงานของการฟัง และมีพัฒนาการทางการฟัง และด้านอารมณ์อย่างอัตโนมัติ ในวัยนี้จะรู้สึกถึงระดับเสียงครึ่งเสียง (semitone) ได้ แต่ยังไม่สามารถรับรู้การเปลี่ยนระดับ เสียงดัง – เบา จนกระทั่งอายุ 5 – 8 ปี

3 – 7 ปี

เด็กวัย 3 ปี มีความสามารถในการแยกแยะอารมณ์ความรู้สึก ดีใจ สนุกสนาน (happy) และเศร้า เสียใจ (sad) ในทางดนตรีได้ ส่วนความรู้สึกทั่วไปก็คือ รู้อารมณ์ดีใจ, เสียใจ, โกรธ และกลัว สำหรับอายุ 4 ปี เด็กจะมีความฉลาดมากขึ้น มีพัฒนาการในความสามารถทางการรับรู้และเข้าใจความรู้สึกทั้งแบบการแสดงออกทางคำพูด และการแสดงออกทางท่าทาง รวมถึง สีหน้า และลักษณะของเสียง สามารถบอกถึงลักษณะ จังหวะ เร็ว – ช้า ลักษณะเสียง ดัง – เบา และระดับเสียงสูง – ต่ำ ในเพลงได้ โดยที่เด็กจะใช้ความคิด และแสดงออกมาเป็นรูปแบบสัญลักษณ์ที่หลากหลาย โดยใช้อวัยวะในร่างกายทำท่าทาง เช่น ใช้มือและแขนในช่วงนี้จะมีพัฒนาการในการรับรู้ความเป็น major กับ happy และ minor กับ sad เป็นไปตามลำดับ และจะมีความแน่นอนในช่วงอายุ 7 – 8 ปี นอกจากนี้ เด็กในวัยนี้ยังสามารถอธิบายบอกความรู้สึกของเสียงเครื่องดนตรีในเพลงได้

8 – 12 ปี

ในวัยนี้จะมีอารมณ์ ความรู้สึกของการรับรู้ ความสนุกสนาน หรือความรู้สึกในทางบวก จากความเป็น major และบอกความรู้สึกเสียใจ เศร้า หรือความรู้สึกในทางลบ จากความเป็น minor ได้ อย่างมั่นคง สมบูรณ์ ในอายุ 8 ปี วัยนี้จะสามารถรับรู้และเข้าใจคำศัพท์ สัญลักษณ์ และความหมายต่างๆ ของดนตรีโดยธรรมชาติ มีความสามารถในการสังเกต การพบความแตกต่างของรูปแบบทางดนตรีได้ (Gary E McPherson, 2006 : 197 – 203)

2.5.7 พัฒนาการทั่วไปและพัฒนาการทางดนตรีของเด็ก

พัฒนาการ หมายถึง การก้าวหน้า การเปลี่ยนแปลงไป ซึ่งเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่อง เริ่มตั้งแต่การปฏิสนธิจนถึงเวลาสิ้นลมหายใจ ในทางจิตวิทยาการศึกษาเรื่องพัฒนาการเกี่ยวข้องกับการศึกษาเรื่องพฤติกรรมที่เกิดขึ้นหรือเปลี่ยนแปลงไปในแต่ละช่วงเวลาของอายุเด็ก ซึ่งต้องการที่จะเรียนรู้ถึงลักษณะทางด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม

แนวความคิดของฌอง เปียเจต์ (Jean Piaget) นักจิตวิทยาพัฒนาการชาวสวิส เปียเจต์ แบ่งช่วงการพัฒนาการของเด็กออกเป็น 4 ช่วง คือ ช่วงตั้งแต่แรกเกิดจนถึงอายุ 2 ปี เรียกว่า Sensorimotor Stage ช่วงที่ 2 ตั้งแต่อายุ 2 ปี จนถึงอายุ 7 ปี เรียกว่า Preoperational Stage และช่วงที่ 3 ตั้งแต่อายุ 7 ปี ถึง 12 ปี เรียกว่า Concrete Operational Stage และช่วงที่ 4 ตั้งแต่ช่วงย่างเข้าสู่วัยรุ่นจนเข้าวัยผู้ใหญ่ เรียกว่า Formal Operational Stage

ช่วง 0 – 2 ปี

ในช่วงนี้การพัฒนาทางด้านปัญญา มีพื้นฐานมาจากประสาทสัมผัส ประสบการณ์หรือการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นนั้นเป็นสิ่งที่เด็กใช้ประสาทสัมผัสของตนเป็นสื่อ จึงเห็นได้ว่าการเรียนรู้อยู่ในวงจำกัด เริ่มแรกพฤติกรรมต่างๆ เป็นไปในลักษณะของปฏิกิริยาสะท้อนกลับ ต่อมาเด็กเริ่มมีความสามารถควบคุมประสาทสัมผัสต่าง ๆ มากขึ้นเป็นลำดับ ประมาณอายุ 2 ปี เด็กมีพัฒนาการทางการรับรู้ดีขึ้น ลักษณะการรับรู้ในวัยนี้คือสิ่งที่อยู่เบื้องหน้าจะเป็นสิ่งที่คงอยู่ ถ้าเคลื่อนย้ายสิ่งนั้นไป สิ่งนั้นจะไม่มีอยู่ในความนึกคิดอีกต่อไป

พัฒนาการทางดนตรีของเด็กในวัยนี้เป็นไปในลักษณะของการตอบสนองทางดนตรีด้วยการเคลื่อนไหวทางร่างกายได้โดยเสรี คือ อายุประมาณ 2 ปี เด็กจะจดจำ และเลียนแบบเสียงเพลงที่ได้ยิน และชอบร้องเพลง แต่การร้องของเด็กในวัยนี้มักไม่เป็นทำนองมากนัก เป็นในลักษณะคล้ายการสวด (chant) มากกว่า คือใช้ระดับเสียงเดียวซ้ำๆ กัน โดยมีการเปลี่ยนระดับเสียงบ้างตามลักษณะของทำนองที่ได้ยิน กล่าวได้ว่าเด็กในวัยนี้เริ่มพัฒนาแนวคิดด้านจังหวะและทำนองบ้างแล้ว ทางด้านทักษะดนตรีเด็กในวัยนี้ชอบฟังเพลงร้องมากกว่าเพลงบรรเลง และชอบการร้องโดยเลียนแบบจากเพลงที่ได้ฟัง

ช่วง 2 – 7 ปี

ในช่วงนี้เด็กเริ่มเรียนรู้เกี่ยวกับระบบของสัญลักษณ์ในความคิดของตนเอง เพื่อแทนเหตุการณ์หรือประสบการณ์ที่ตนได้รับภายในความคิด (Preoperational Stage) เปียเจต์ มีความเชื่อว่า เด็กในวัยนี้มีความคิดตามที่ตนมีประสบการณ์ หรือรับรู้ เด็กไม่สามารถรับรู้ได้ว่าคนอื่นมีประสบการณ์หรือรับรู้ไม่เหมือนตน เด็กในวัยนี้มีความสามารถทางภาษาเพิ่มมากขึ้น สามารถเรียนรู้จดจำสิ่งต่างๆ ได้ เมื่อใช้ภาษาเป็นสื่อ แนวความคิดต่างๆ ที่เป็นรูปธรรมหรือนามธรรม เด็กยังไม่สามารถเข้าใจได้ และยังไม่มีความคิดเกี่ยวกับความคงที่ของจำนวนความจุและปริมาณ (Conservation of number and object) ฉะนั้นความคิดในการแก้ปัญหาที่ซับซ้อนจึงยังไม่มีเด็กวัยนี้ไม่ชอบอยู่เฉย

มักเคลื่อนไหวตลอดเวลา แต่เหนื่อยง่าย ความสัมพันธ์ของการทำงานระหว่างมือกับตายังไม่พัฒนา
มากนัก ชอบเพื่อฝัน คิดค้น เด็กผู้หญิงมักมีพัฒนาการเร็วกว่าเด็กผู้ชาย

พัฒนาการทางดนตรีของเด็กในวัยนี้คล้ายๆ กับวัยที่ผ่านมา คือ มีพัฒนาการด้านจังหวะ
และทำนอง อย่างไรก็ตาม ไม่ว่าจะเป็นการเรียนรู้ด้านจังหวะหรือทำนอง เด็กในวัยนี้ทำได้ดีกว่า แต่
ไม่สม่ำเสมอ กล่าวคือ การตบจังหวะมักเร็วบ้างช้าบ้าง ไม่สามารถรักษาความเร็วของจังหวะได้
สม่ำเสมอ ไม่สามารถตอบสนองจังหวะที่ซับซ้อนได้เลย ด้านทำนองเด็กสามารถร้องได้ดีขึ้น แต่มัก
ร้องเพี้ยน เนื่องจากแนวคิดเรื่องระดับเสียงยังพัฒนาไม่เต็มที่ ช่วงเสียงยังจำกัด และการรับฟังยังไม่
พัฒนาไปเท่าที่ควร ส่วนการเคลื่อนไหวเพื่อตอบสนองกับดนตรีเป็นกิจกรรมที่เด็กในวัยนี้ชอบมาก
เพราะเป็นวัยที่ร่างกายกำลังเจริญเติบโต มีพลังงานมาก การให้นั่งเฉยๆ ฟังเพลงเป็นเวลานานๆ จึง
ไม่ค่อยเหมาะกับเด็กในวัยนี้ จะเป็นการดีถ้าเด็กในวัยนี้ชมการแสดงดนตรีสด เพราะช่วยให้เด็กเกิด
ความสนใจ และฟังเพลงได้นานขึ้น เด็กในวัยนี้เริ่มชอบเคาะ ชอบทำจังหวะ ถ้ามีเครื่องประกอบ
จังหวะให้เล่น เด็กในวัยนี้จะชอบมาก การตอบสนองเกี่ยวกับเสียงประสานยังไม่มีในเด็กวัยนี้ แต่
สามารถรับรู้เรื่องเสียงประสานได้ ถ้าผู้สอนแนะนำหรืออธิบายให้ฟัง เด็กในวัยนี้เริ่มมีความสามารถ
ตอบสนองทางดนตรีเกี่ยวกับเรื่องของความเร็ว – ความช้าของจังหวะและความดังค่อยของเสียง

ช่วง 7 – 12 ปี

พัฒนาการทางความคิดของเด็กในวัยนี้เจริญขึ้นเป็นลำดับ เด็กสามารถคิดเกี่ยวกับด้าน
รูปธรรมอย่างมีเหตุมีผลได้ แต่แนวความคิดทางด้านนามธรรมยังไม่พัฒนาไปมากนัก เด็กเริ่มมองสิ่ง
ต่างๆ ในหลายแง่มุม เปียเจต์ จึงเรียกวัยนี้ว่า Concrete Operational Stage เนื่องจากความคิดเกี่ยวกับ
ด้านรูปธรรมพัฒนาเป็นอย่างดีในเด็กวัยนี้ เด็กมีแนวคิดเกี่ยวกับความคงที่ของจำนวนความจุปริมาตร
สามารถจัดหมู่สิ่งของ หรือสิ่งอื่นๆ ได้ มีสมาธิมากขึ้น ปรับตัวเข้ากับเพื่อนๆ และโรงเรียนได้ ชอบ
การให้รางวัลเมื่อทำสิ่งใดๆ สำเร็จ เด็กในวัยนี้ยังไม่สามารถคิดแก้ปัญหาในลักษณะของการตั้ง
สมมุติฐานได้

พัฒนาการทางดนตรีก้าวหน้ามากขึ้น ด้านจังหวะสามารถตอบสนองจังหวะที่ซับซ้อน
มากขึ้นได้ ความคงที่ของจังหวะมีมากขึ้น สามารถเล่นออสตินาโตได้ ร้องเพลงวนและแคนอน
(round and canon) ได้ ซึ่งแสดงว่าพัฒนาการด้านเสียงประสานเริ่มขึ้นในเด็กวัยนี้ สมารถในการฟังมี
มากขึ้น สามารถฟังเพลงบรรเลงได้ดีขึ้น ความเข้าใจในเรื่องระดับเสียงมีมากขึ้น การร้องเพลงเพี้ยน
น้อยลง สามารถเล่นเครื่องทำนอง เช่น คีย์บอร์ดได้ นอกเหนือไปจากเครื่องประกอบจังหวะต่างๆ
การเคลื่อนไหวเพื่อตอบสนองเสียงดนตรียังมีความสำคัญ และใช้ในการพัฒนาแนวคิดต่างๆ ทาง
ดนตรีได้ แต่ควรมีแบบแผนมากขึ้นกว่าเด็กในวัยที่ผ่านมา

ช่วง 12 – 15 ปี

พัฒนาการทางความคิดของเด็กในวัยนี้จัดได้ว่าได้พัฒนามาถึงจุดที่สมบูรณ์ คือ สามารถคิดแบบผู้ใหญ่ได้ ได้แก่ การคิดแบบตั้งสมมุติฐาน เนื่องจากมีความเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ ทางด้านนามธรรมมากขึ้น เปียเจท์ เรียกพัฒนาการในวัยนี้ว่า Formal Operational Stage พื้นฐานทางความคิดของเด็กในวัยนี้จะติดตัวเด็กไปจนเป็นผู้ใหญ่ เป็นวัยที่สามารถคิดสิ่งต่างๆ ได้อย่างมีเหตุผล สามารถใคร่ครวญถึงผลได้ผลเสียที่จะเกิดขึ้นในอนาคต อย่างไรก็ตามเด็กในวัยนี้เป็นวัยที่เริ่มย่างเข้าสู่วัยรุ่น ซึ่งเริ่มจะมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกายอย่างมาก ซึ่งจะกล่าวต่อไปในเรื่องการพัฒนาการของวัยรุ่น นอกจากนี้พัฒนาการด้านอารมณ์ และสังคม เช่น การคบเพื่อน ความต้องการเข้ากับกลุ่มเพื่อนได้ ทำให้การตัดสินใจทำอะไรไม่เหมาะสม และขาดเหตุผลได้ในบางครั้ง จึงเป็นวัยที่ต้องการการแนะนำดูแลจากพ่อแม่ และครูอาจารย์ แต่การให้คำแนะนำปรึกษาควรให้เหมาะสมกับโอกาส และควรอยู่บนรากฐานของความเข้าใจและสัมพันธ์ภาพอันดีต่อเด็กเป็นสำคัญ

พัฒนาการทางด้านดนตรีของเด็กในวัยนี้เริ่มมีความลึกซึ้งทั้งในด้านแนวคิด และทักษะดนตรี เด็กสามารถแสดงความรู้สึกตามบทเพลงได้มากขึ้น การเน้นความรู้สึกของเพลง (expressions) ไม่ว่าจะในการร้องหรือเล่นเครื่องดนตรี เป็นแนวคิดและทักษะที่เด็กสามารถเข้าใจและปฏิบัติได้ การร้องเพลงมักไม่ค่อยเพี้ยน มีความสามารถในการเล่นเครื่องดนตรีต่างๆ ได้ดีขึ้น การรับรู้เกี่ยวกับเสียงประสานสามารถพัฒนาไปได้อย่างดีในเด็กวัยนี้ ทักษะทางการฟังมีมากขึ้น สามารถฟังเพลงยากๆ ทั้งเพลงร้อง และเพลงบรรเลงได้ เด็กที่ชอบดนตรีและได้รับการสนับสนุนมาตลอด เมื่อถึงวัยนี้สามารถเล่นดนตรี หรือขับร้องได้อย่างดี กล่าวได้ว่าในช่วงนี้เด็กมีการรับรู้เกี่ยวกับแนวคิดด้านดนตรีครบถ้วน นั่นคือมีความเข้าใจเกี่ยวกับองค์ประกอบของดนตรีในเรื่องจังหวะ (rhythm) ระดับเสียง (pitch) รูปแบบ (structure of form) เสียงประสาน (harmony) รูปพรรณ (Texture) สีสั่น (tone color) และลักษณะของเสียง (characteristics of sound) (ฉรุภที่ สุทธิจิตต์, 2541 : 9 – 12)

2.5.8 พัฒนาการด้านดนตรีของเด็กในเรื่องการฟัง

ระยะเวลา (เดือน)	พฤติกรรมที่แสดงออกอย่างชัดเจน
0 – 3	<ul style="list-style-type: none"> - แสดงให้เห็นอย่างเด่นชัดในเรื่องความพอใจและไม่พอใจในความแตกต่างของเสียงแต่ละชนิด - ตอบสนองต่อเสียงที่มีระดับเสียงค่อนข้างสูง
0 – 12	<ul style="list-style-type: none"> - เป็นวัยที่มีความสามารถในการฟังอย่างน่าแปลกใจ - ชอบขยับหูเสียงคู่ 4th perfect - มีความสนใจในประโยชน์ของเพลงที่ซ้ำ ไม่มีการเปลี่ยนแปลงมากกว่าประโยชน์ของเพลงที่มีการเปลี่ยนแปลง - ชอบเสียงที่เป็น major เสียงที่ให้อารมณ์เพลงไปในทางบวก เช่น สนุกสนาน - สนใจในเสียงร้องเพลงของแม่มากกว่าเสียงพูดของแม่
6 – 8	<ul style="list-style-type: none"> - จะร้องไห้เมื่อได้ยินเสียงที่มีความเข้มข้นและรุนแรง
9 – 14	<ul style="list-style-type: none"> - มีการตอบสนองต่อลักษณะเสียงของเครื่องดนตรีที่แปลกใหม่
12 – 24	<ul style="list-style-type: none"> - มีความสนใจต่อเสียงดนตรี ในระยะเวลานั้น ๆ
24	<ul style="list-style-type: none"> - ตอบสนองต่อจังหวะของดนตรี โดยการเดินตามเสียงดนตรี
36	<ul style="list-style-type: none"> - เริ่มสนใจฟังรูปแบบของจังหวะ และรูปแบบของเสียง - มีความพร้อมที่จะร้องเพลง หรือเล่นเครื่องดนตรี ที่มีเสียงสั้น ๆ 2 – 4 เสียง
36 – 72	<ul style="list-style-type: none"> - เป็นช่วงที่มีการพัฒนาการฟังทางดนตรีได้ดีที่สุด
60	<ul style="list-style-type: none"> - สามารถแยกแยะอารมณ์เพลงแบบสนุกสนาน และเศร้าตามจังหวะของเพลงได้
60 – 84	<ul style="list-style-type: none"> - สามารถแยกประเภทของเครื่องดนตรีได้ เช่น กลอง, ทรัมเป็ต, ฟลูต หรือประเภทของเครื่องดนตรี เช่น เครื่องสาย, เครื่องดี ได้
55	<ul style="list-style-type: none"> - แสดงให้เห็นถึงการชอบรูปแบบของดนตรีแบบหนึ่ง มากกว่าอีกแบบหนึ่ง
72	<ul style="list-style-type: none"> - สามารถแยกแยะการเปลี่ยนแปลงของเสียงในระดับครึ่งเสียงในขั้นคู่เสียงได้ - อายุ 6 – 8 ปี จะแสดงอารมณ์ เมื่อได้ฟังบทเพลงที่มีอารมณ์และจังหวะที่ต่างกัน

(John W. Flohr, 2005 : 73)

2.6 การสอนโสตทักษะ

2.6.1 ความหมายการสอนโสตทักษะ

การสอนโสตทักษะ หมายถึง การพัฒนาทางการฟังในเรื่องคุณสมบัติของเสียง เช่น จังหวะ ทำนอง เสียงประสาน ชั้นคู่เสียง อัตราจังหวะ รูปแบบ ลีลา ลักษณะของเสียง ฯลฯ เนื้อหาเหล่านี้ เมื่อผู้เรียนมีการฟังที่ดีแล้ว ย่อมทำให้มีการพัฒนาการทางด้านทักษะทางดนตรีด้านอื่นๆ ดีขึ้นด้วย ทักษะดนตรีอื่นๆ ก็คือ ทักษะทางการร้อง การเล่น การเคลื่อนไหว การสร้างสรรค์ และการอ่าน เพราะการฟังเป็นสิ่งจำเป็นและเป็นทักษะเบื้องต้นในการฝึกทักษะทางด้านดนตรี และต้องปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง เพราะการเป็นนักดนตรีที่ดีต้องมีการฟังที่ดีก่อน (พิมลพรรณ เกษมอนุกุลฤกษ์, 2549 : 10)

การฝึกทักษะการฟัง คือ การฝึกฝนให้มีผู้ที่มีความสามารถด้านดนตรี ซึ่งจะช่วยให้เกิดการพัฒนาความสามารถทั้งด้านการฟังและการได้ยินเสียง การฝึกทักษะการฟังนอกจากมีจุดประสงค์ เพื่อการสอบแล้วนั้น ยังมีจุดประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนสามารถบรรเลงได้ไพเราะยิ่งขึ้น สามารถวิจารณ์สิ่งที่ได้ฟังจากการบรรเลง บรรเลงเพลงหรือร้องเพลงได้ถูกต้อง สามารถจำบทเพลง และสามารถทำการอ่านโน้ตทันควัน ได้อย่างคล่องแคล่วยิ่งขึ้น (จารุวรรณ สุริยวรรณ, 2549 : 37)

พจนานุกรมของ “The Harvard concise dictionary of music and musicians” ได้ให้ความหมายของการสอนโสตทักษะ (Ear training) ไว้ว่า การสอนโสตทักษะ คือ การฝึกให้มีความเข้าใจในความเป็นดนตรีให้ดีขึ้น รวมถึงมีความชำนาญ และมีความสามารถในการฟังที่ดีในองค์ประกอบทางดนตรีในด้านทำนอง, ชั้นคู่เสียง, เสียงประสาน, จังหวะ, อัตราจังหวะ และรวมไปถึงความชำนาญในการร้องเพลง และการฝึกเขียนโน้ตที่เรียกว่า dictation (Randel, Don M., 1996 : 204)

การสอนโสตทักษะเบื้องต้น คือ การมุ่งพัฒนาทักษะความสามารถในการได้ยิน และการตอบได้ถึงคุณลักษณะของเสียงในด้าน 1. จังหวะ 2. ทำนอง รวมทั้งเสียงระดับต่างๆ เสียงลักษณะต่างๆ และความดัง – เบา 3. เสียงประสาน เช่น ชนิดและลักษณะต่างๆ ของชั้นเสียง ชนิดและลักษณะของคอร์ด (Chords) (วิชชัย นาควงษ์, 2543 : 57)

จากความหมายของการสอนโสตทักษะดังกล่าวมาในเบื้องต้น พอสรุปได้ว่า การสอนโสตทักษะคือ การฝึกความสามารถทางการฟังในเรื่องคุณสมบัติของเสียง ไม่ว่าจะเป็นเรื่อง จังหวะ อัตราจังหวะ ทำนอง เสียงประสาน ชั้นคู่เสียง รูปแบบทางดนตรี ลีลาและลักษณะของเสียง เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถทางการฟังและการได้ยินที่ดี และมีพัฒนาการทางด้านทักษะทางดนตรีด้านอื่น ๆ ดีขึ้นด้วย แต่จำเป็นต้องมีการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง

2.6.2 ความสำคัญของการสอนโสตทักษะด้านทำนอง

จากความหมายของนักวิชาการ และครูสอนเปียโน ได้ให้ความสำคัญต่อการสอนโสตทักษะด้านทำนองดังนี้ คือ การสอนโสตทักษะ จัดได้ว่า เป็นประสบการณ์ที่จำเป็นและสำคัญเพื่อนำมาซึ่งการรับรู้ทางดนตรี สำหรับผู้ศึกษาดนตรีทุกๆ แขนง และทุกๆ ระดับ เพราะการสอนโสตทักษะเรื่องทำนอง ทำให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาความเข้าใจ ความซาบซึ้งในดนตรี และทำให้เกิดความสามารถในจำแนกเสียงอย่างถูกต้อง และละเอียดลออได้ อันประกอบไปด้วย การใช้บันไดเสียง ระดับของเสียง ชั้นคู่เสียง การเปลี่ยนบันไดเสียง จุดพักของทำนอง ซึ่งจะเป็ประโยชน์อย่างมากในการฝึกเครื่องดนตรีและการขับร้อง ทำให้เกิดการพัฒนารายได้ยินภายใน (Inner hearing) ทำให้สามารถทราบได้ทันที เมื่อเสียงที่ปฏิบัติผิดเพี้ยนไปจากโน้ต

สำหรับการสอนโสตทักษะเรื่องทำนองของนักเรียนระดับชั้นต้นนั้น เป็นสิ่งที่สำคัญและจำเป็นมากกว่านักเรียนในระดับชั้นอื่น ซึ่งถ้าได้รับการฝึกฝนที่ถูกต้องแล้ว จะทำให้นักเรียนสามารถฟังและแยกแยะระดับเสียงสูง – ต่ำ, ชั้นคู่เสียงได้ การฟังระดับเสียงได้ถูกต้อง เป็นจุดเริ่มต้นของการฟังทุกอย่าง ทำให้การเล่นทำนองและการร้องทำนองถูกต้อง ไม่ผิดเพี้ยน นำไปสู่การฟังทำนองสามารถวิเคราะห์แนวทำนองจากการฟังได้ และสามารถเขียนโน้ตได้จากเสียงที่ได้ยิน และการสอนนั้น ควรทำอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งครูผู้สอนจะต้องช่วยแนะนำ และโน้มน้าวให้ผู้เรียนเห็นถึงผลเสียของการที่มีความถูกต้องของระดับเสียงที่ไม่ดี (จารุวรรณ สุริยวรรณ 2549 : 38, สุดา พนมยงค์ 2550 : สัมภาษณ์, พิมพ์ชนก สุวรรณธาดา 2550 : สัมภาษณ์)

2.6.3 หลักการและวิธีการสอนโสตทักษะด้านทำนองของผู้เชี่ยวชาญทางการสอนเปียโน

จากการศึกษาดำรงการสอนโสตทักษะด้านทำนองและการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทางการสอนเปียโนและสอนโสตทักษะ ได้กล่าวว่า การสอนโสตทักษะด้านทำนองของเด็กอายุ 6 – 8 ปี ส่วนใหญ่เด็กในวัยนี้ เป็นวัยที่ซุกซน ไม่ชอบอยู่นิ่ง ดังนั้น ในการสอนจำเป็นต้องใช้จินตนาการ และมีกิจกรรมเคลื่อนไหวร่างกาย หรือเกมส์ต่างๆ สอดแทรก เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ และเกิดความสนุกสนานในการเรียนการสอนเด็กในวัยนี้ จะต้องสอนเข้าไปเข้ามาหลายๆ ครั้ง ซึ่งหลักการและวิธีการสอนโสตทักษะเรื่องทำนอง มีดังนี้

- ระดับเสียงสูง – ต่ำ

1. การสอนการฟังทำนอง เริ่มจากให้ผู้เรียนฟังเสียงสูงและเสียงต่ำในช่วงเสียง (octave) ที่ต่างกัน โดยครูผู้สอนเป็นผู้เล่นให้ฟัง และบอกผู้เรียนว่า เสียงไหนคือเสียงสูง เสียงไหนคือเสียงต่ำ

2. ให้ผู้เรียนใช้จินตนาการกับเสียงสูงและเสียงต่ำ เช่น เสียงคุณปู่แทนเสียงต่ำ, เสียงน้องตัวเล็กๆ แทนเสียงสูง หรือใช้การวาดรูป เช่น รูปปลาตัวแทนเสียงต่ำ, รูปดาวบนท้องฟ้าแทนเสียงสูง หรืออีกวิธีหนึ่งก็คือ ให้ผู้เรียนจับส่วนต่างๆ ของร่างกาย เช่น เสียงสูงจับที่หัว, เสียงต่ำจับที่เข่า

3. ครูผู้สอนเล่นเสียงสูง – ต่ำ ให้ฟังแล้วให้ผู้เรียนตอบว่า เป็นเสียงสูงหรือเสียงต่ำ

4. เมื่อผู้เรียนแยกเสียงสูง – ต่ำ ในช่วงเสียง (octave) ที่ต่างกันได้แล้ว ให้เริ่มสอนระดับเสียงสูง – ต่ำ ในช่วงเสียง (octave) เดียวกัน โดยเริ่มสอนที่โน้ตตัว โด กับ ลา (อ้างจากศุดาพนมยงค์, 2550 : สัมภาษณ์)

5. ครูผู้สอนเล่นโน้ตเสียง โด กับ ลา ให้ผู้เรียนฟัง แต่ยังไม่ใช้ชื่อตัวโน้ต แล้วให้ผู้เรียนร้องตาม โดยใช้คำว่า “ฮู” และทำท่ามือตามระดับไปด้วย (เหตุผลที่ใช้โน้ต โด กับ ลา ก็เพราะว่าบางทีเด็กในวัยนี้ จะแยกเสียงและร้องโน้ตที่มีความใกล้เคียงกันไม่ค่อยได้ เพราะความแตกต่างมีน้อย)

- การเคลื่อนที่ของระดับเสียง (เสียงสูงขึ้น – เสียงต่ำลง)

1. ให้ผู้เรียนฟัง และร้องตามระดับเสียง โด ถึง ซอล โดยใช้คำว่า “ฮู” และทำท่ามือตามไปด้วย

2. ครูผู้สอนแนะนำให้ผู้เรียนรู้จักชื่อตัวโน้ต โดยมีการ์ด หรือชาร์ตรูปตัวโน้ต แสดงระดับเสียงที่ต่างกัน (แต่ยังไม่ใช้บรรทัด 5 เส้น) ให้ผู้เรียนดู และบอกผู้เรียนว่า นี่คือเสียงที่มีระดับเสียงสูงขึ้น หรือต่ำลง (ถ้าให้ผู้เรียนดูตามรูปภาพตัวโน้ต แล้วมีลูกศรชี้ขึ้น หรือชี้ลง และทำท่ามือตามระดับเสียง จะทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจมากขึ้น)

3. ครูผู้สอนเล่นโน้ต โด ถึง ซอล ให้ฟัง แล้วให้ผู้เรียนร้องตาม โดยใช้ชื่อตัวโน้ต และยังคงทำท่ามือตามระดับเสียงไปด้วย

4. ครูผู้สอนเล่นโน้ตให้ผู้เรียนฟัง ทั้งแบบสูงขึ้น (โด เร มี ฟา ซอล) และแบบต่ำลง (ซอล ฟา มี เร โด) แล้วให้ผู้เรียนร้องตาม โดยทำท่ามือตามระดับเสียงด้วย หรือจะใช้อุปกรณ์ช่วยในการสอน เช่น ให้ผู้เรียนเดินขึ้นบันไดตามเสียงที่สูงขึ้น และเดินลงบันไดเมื่อเสียงต่ำลง

5. ครูผู้สอน เล่นเพลงให้ผู้รู้จักระดับเสียงในบรรทัด 5 เส้น โดยมีรูปภาพหรือการ์ด แสดงให้ผู้เรียนดู

- ชั้นคู่เสียง

1. ฝึกให้ผู้เรียนฟังและร้องโน้ต โด ถึง ซอล ให้แม่นยำ โดยฝึกทั้งแบบสูงขึ้น และต่ำลง

2. ให้ผู้เรียนเริ่มฝึกฟังขั้นคู่เสียง คู่ 2nd โดยครูผู้สอนเป็นผู้เล่นให้ฟังทั้งแบบ melodic และ harmonic ควบคู่กันไป (สำหรับการสอนเด็กในวัยนี้ จะต้องคำนึงถึงช่วง range ของเสียงเด็ก ซึ่งไม่ควรเกิน ขั้นคู่เสียง คู่ 5th)

3. ให้ผู้เรียนฟัง แล้วร้องตาม โดยใช้คำว่า “ฮู” หรือชื่อตัวโน้ต ก็ได้ และทำมือตามระดับเสียงไปด้วย ทั้งแบบสูงขึ้น และแบบต่ำลง (ในการสอนขั้นคู่เสียงแต่ละคู่ จำเป็นต้องให้ผู้เรียนเห็นภาพของระยะห่างแต่ละคู่ เพื่อให้ผู้เรียนนึกภาพออกว่าคู่ที่ฟังอยู่มีระยะห่างกันเท่าไร)

4. ครูผู้สอน อาจจะใช้บทเพลงที่ตรงกับระยะห่างของขั้นคู่แต่ละคู่ มาประกอบการสอนได้ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนจำได้แม่นยำขึ้น เช่น ขั้นคู่ 2nd กับเพลง Happy Birth day

(ตรีทิพ กมลศิริ, 2550 : สัมภาษณ์, พิมพ์ชนก สุวรรณธาดา 2550 : สัมภาษณ์, สุดา พนมยงค์ 2550 : สัมภาษณ์, Boyer, Michon R.2006, Garretson Robert L.1996 : 59 - 73)

2.6.4 หลักการสอนของโคดาเย

หลักการสอนของโคดาเยเน้นการร้องเป็นหลัก โดยมีการจัดสาระดนตรีอย่างมีระบบ ระเบียบ และใช้ระบบสัญลักษณ์แทนเสียงดนตรีให้เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็ก รวมทั้งการใช้ระบบการอ่านโน้ตแบบซอล – ฟา โดยให้ตัวโน้ต คือ โด ในบันไดเสียงเมเจอร์ และลาในบันไดเสียงไมเนอร์ เคลื่อนที่ไปตามบันไดเสียงต่างๆ (movable – do) รวมทั้งสัญญาณมือเพื่อช่วยการอ่าน วรรณคดีดนตรีที่เป็นหลักในการเรียนการสอนระยะแรก คือ เพลงพื้นบ้าน ระยะต่อมาจึงใช้เพลงศิลปะ

วิธีการ

- โทนิคซอล – ฟา ได้แก่ การใช้ระบบการเรียกชื่อตัวโน้ต ซึ่งมาจากภาษาละติน คือ โด เร มี ฟา โซ ลา ที (do re mi fo so la ti) ในการร้องและอ่าน โดยใช้โดเป็นเสียงหลักหรือโทนิค ในบันไดเสียงเมเจอร์ และลาเป็นเสียงหลักหรือโทนิคในบันไดเสียงไมเนอร์ ผู้เรียนเรียนรู้เกี่ยวกับระยะขั้นคู่เสียงต่างๆ ไป เมื่อใช้ระบบ ซอล – ฟา โดยทราบความสัมพันธ์ของระดับเสียงต่างๆ ที่แปรเปลี่ยนไปตามทฤษฎีเสียงต่างๆ ในระยะต่อมา (ประมาณชั้นประถมปีที่ 2 หรือ 3) ผู้เรียนเริ่มใช้ระบบ เรียกชื่อตัวโน้ตโดยใช้อักษรโรมัน คือ A B C D E F G แทนระดับเสียง ลา ที โด เร มี ฟา โซ ควบคู่ไปกับระบบ ซอล – ฟา ทำให้ผู้เรียนจดจำระดับเสียงต่าง ๆ ได้ด้วย

- สัญญาณมือ ควบคู่ไปกับการอ่านโน้ต ในระยะแรก หรือแม้กระทั่งในระยะต่อๆ มา การใช้สัญญาณมือแทนระดับเสียงต่างๆ เป็นสิ่งที่ช่วยให้การเรียนรู้เรื่องระดับเสียงเป็นรูปธรรมมากขึ้น ทำให้ผู้เรียนเรียนรู้ระดับเสียงต่างๆ ได้ง่าย ซึ่งเป็นไปตามหลักการพัฒนาของการเรียนรู้

เนื่องจากผู้เรียนจะเรียนรู้สิ่งต่างๆ ได้ดีกว่าเมื่อสิ่งนั้นเป็นรูปธรรม สัญญาณมือแทนระดับเสียงนี้ โคดาขดแปลงมาจากสัญญาณมือที่ จอห์น เฮอร์เวน คิดขึ้นมา

- การร้อง โคดาขเน้นการร้องเป็นหลัก การเล่นเครื่องดนตรีเป็นกิจกรรมที่จัดให้กับผู้เรียนในระยะต่อมา การร้องรวมไปถึงทักษะการอ่านโน้ตด้วยในกระบวนการร้องนี้ โคดาขเน้นการฝึกให้ผู้เรียนรับรู้เกี่ยวกับเรื่องระดับเสียง และจังหวะของทำนองโดยสม่ำเสมอ วิธีการหนึ่งคือการฝึกให้ผู้เรียนได้ยินเสียงทำนองในความคิด คือการให้ผู้เรียนร้องเพลงและให้หยุดร้องแต่ให้ร้องในใจเป็นระยะๆ สลับกันไปตามสัญญาณที่ผู้สอนกำหนดให้ทำให้ผู้เรียนรับรู้เกี่ยวกับเสียงทั้งในความคิด และสามารถร้องได้ด้วย นอกจากนี้ยังเน้นให้จดจำเกี่ยวกับระดับเสียง และบทเพลงที่เรียนไปด้วยเสมอ (ณรุทธ์ สุทธจิตต์, 2544 : 113 – 116)

2.6.5 สภาพปัญหาต่างๆ ในการเรียนการสอนโสตทักษะด้านทำนอง

จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการสอนเปียโน และสอนโสตทักษะ ท่านได้กล่าวถึงสภาพปัญหาที่พบในการสอนว่า เด็กนักเรียนในวัย 6 – 8 ปี อาจจะมีปัญหาในการร้องเสียงเพี้ยน เพราะกล่องเสียงยังไม่พัฒนา แต่หูสามารถฟังได้มากกว่าการร้อง ครูผู้สอนควรแก้ปัญหา โดยการให้นักเรียนทำท่ามือ ซ้ำไปซ้ำมา ให้เด็กจินตนาการมากๆ แต่นักเรียนจะต้องไม่จู้จาย และครูผู้สอนไม่ควรต่อว่านักเรียนว่า ร้องเพี้ยน แต่พยายามให้ทำใหม่หลายๆ ครั้ง (สุดา พนมยงค์, 2550 : สัมภาษณ์)

2.7 สถาบันสอนดนตรี เค พี เอ็น (KPN)

2.7.1 ประวัติของสถาบันดนตรี เค พี เอ็น

สถาบันดนตรี เค พี เอ็น ได้ก่อตั้งขึ้นในปี พ.ศ.2543 ภายใต้การนำของคุณ ณพ ฌรงค์เดช โดยมี ดร.เกษม และคุณหญิงพรทิพย์ ฌรงค์เดช เป็นประธานบริหาร ซึ่งมีวัตถุประสงค์ เพื่อให้การพัฒนาวงการดนตรีในประเทศไทยเป็นไปอย่างจริงจัง เป็นที่สร้างสรรค์ดนตรี และนักดนตรีที่มีคุณภาพ รองรับผู้ที่สนใจจะพัฒนาด้านดนตรี และผู้ที่ต้องการจะเรียนดนตรีเพื่อความสนุกสนาน ทุกเพศ ทุกวัย ซึ่งสถาบันมีการสอนดนตรีทุกประเภท สำหรับหลักสูตรการเรียนการสอนวิชาเปียโน เป็นหลักสูตรของ อัลเฟรด ซึ่งของลิขสิทธิ์มาจาก Alfred Publishing Inc. USA ประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งแบ่งหลักสูตรออกเป็น 4 ระดับ คือ

1. ระดับขั้นต้น (Elementary)
2. ระดับขั้นกลาง (Intermediats)
3. ระดับขั้นสูง (Advanced)

4. ระดับชั้นสูง (Performance certificate)

สำหรับ โรงเรียนดนตรีปี่นนคร เป็นสาขาแยกย่อยออกมาจากสาขาใหญ่ ซึ่งมีคุณนฤมล วงศ์อริยะกวี เป็นผู้จัดการ และมีคุณทิวากรณ์ วงศ์อริยะกวี เป็นประธานบริหาร โรงเรียนดนตรีปี่นนครทำการเปิดการสอนในเดือน ตุลาคม พ.ศ. 2544 โดยมีการสอนดนตรีทุกประเภททั้งดนตรีไทยและดนตรีสากล เปิดทำการที่ ตึกทาวเวอร์ เอ อาคารสำนักงานเซ็นทรัลปิ่นเกล้า จังหวัด กรุงเทพมหานคร และมีจำนวนครูเปียโนทั้งหมด 30 คน มีจำนวนนักเรียนเปียโน 120 คน โรงเรียนดนตรีปี่นนครได้สนับสนุนให้นักเรียนเข้าร่วมทำกิจกรรมต่างๆ เช่น การแสดงคอนเสิร์ต ซึ่งทางโรงเรียนจะจัดคอนเสิร์ตทุกๆ 3 เดือน เพื่อให้นักเรียนได้มีโอกาสแสดงความสามารถทางด้านดนตรีต่อสาธารณชน (นฤมล วงศ์อริยะกวี, 2550 : สัมภาษณ์)

2.7.2 หลักสูตรการเรียนการสอนวิชาเปียโน

หลักสูตรการเรียนการสอนวิชาเปียโน แบ่งออกเป็น 4 ระดับ ดังนี้

1. ระดับขั้นต้น (Elementary)
2. ระดับขั้นกลาง (Intermediats)
3. ระดับขั้นสูง (Advanced)
4. ระดับขั้นสูง (Performance certificate)

ปรัชญาการเรียนการสอน

หลักสูตรวิชาเปียโนของสถาบันดนตรี KPN Music Academy มุ่งเน้นในการพัฒนาเยาวชน และผู้สนใจในวิชาดนตรี และการเล่นเปียโนให้มีทัศนคติที่ดีต่อดนตรี และเสริมสร้างให้มีศักยภาพในการแสดงต่อสาธารณชน ด้วยคณาจารย์ผู้มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในการสอนวิชาเปียโน โดยมุ่งหวังให้นักเรียนได้รับทั้งความรู้และความเพลิดเพลินตลอดระยะเวลาที่ศึกษาอยู่ในสถาบัน ด้วยมาตรฐานเทียบเท่าสถาบันดนตรีชั้นนำในต่างประเทศ

หลักการและวัตถุประสงค์

1. เพื่อกำหนดมาตรฐานของหลักสูตรวิชาเปียโนให้กับสถาบัน
2. เพื่อกำหนดแนวทางในการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ
3. เพื่อเป็นเกณฑ์มาตรฐานในการวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอน

เวลาเรียน

เรียนสัปดาห์ละ 1 ครั้ง ครั้งละ 1 ชั่วโมง ในระยะเวลาโดยประมาณ 8 ปี จึงจะจบหลักสูตร

ระดับอายุของผู้เรียน

นักเรียนต้องมีอายุตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป

รูปแบบการสอน

เรียนแบบเดี่ยว

ระดับขั้นต้น (Elementary)**อธิบายหลักสูตร****ความรู้ด้านทฤษฎี**

- ทำท่างารนั่ง ยืน เดิน ทำความเคารพก่อน และหลังการแสดง
- วิธีการวางมือ ควบคุมน้ำหนักนิ้ว แขน และลำตัว
- รู้จักชื่อตัวโน้ตบนคีย์เปียโน
- รู้จัก เข้าใจ และปฏิบัติตัวโน้ตสั้นยาวตามค่าและสัดส่วน
- เข้าใจความหมายของเครื่องหมาย และสัญลักษณ์สำคัญ
- รู้จักตำแหน่ง และขั้นคู่เสียงในคีย์เปียโน และการบันทึกโน้ต

ความรู้ด้านการปฏิบัติ

- สามารถบรรเลงเพลงลักษณะต่าง ๆ ในระดับต้นได้อย่างดี
- สามารถแสดงต่อหน้าสาธารณชน
- สามารถบรรเลงร่วมกับเครื่องดนตรีต่าง ๆ ลักษณะเป็นการรวมวง

ความพร้อมทางพัฒนาการด้านจิตใจ อารมณ์ และสติปัญญา

- มีความกล้าแสดงออก และเชื่อมั่นในตัวเอง
- สามารถควบคุมอารมณ์ ความรู้สึก
- มีสุนทนาการซาบซึ้งในคุณค่าศิลปะ
- มีพัฒนาการด้านความคิด และความจำ

ความวัดผล

นักเรียนจะต้องมีเวลาเรียนไม่น้อยกว่า 80% ของหลักสูตรในแต่ละระดับ จึงจะได้รับพิจารณาให้เข้าสอบเพื่อรับประกาศนียบัตรจากทางสถาบัน

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. มีความรู้ในด้านทฤษฎี และปฏิบัติเปียโนระดับ Elementary
2. มีความพร้อมในการศึกษาต่อในระดับชั้นกลาง

หนังสือที่ใช้ในการสอน

- Prep Course Level A, B, C, D, E, F
- Basic Piano Level 1A, 1B, 2, 3, 4
- Masterworks Classic 1, 2, 3, 4
- Chord Approach Level 1, 2

(เรียบเรียงโดย ผศ.ชงสรวง อิศรางกูร ณ อยุธยา)

2.7.3 หนังสือประกอบการเรียน

สำหรับหลักสูตรการเรียนการสอนวิชาเปียโนระดับชั้นต้นที่ใช้สำหรับนักเรียนอายุระหว่าง 6 – 8 ปี จะใช้หนังสือชุด Prep Course Level A – Level D ซึ่งชุด Prep Course นี้จะประกอบด้วยหนังสือจำนวน 5 เล่ม ในการเรียน ได้แก่

1. เลสชัน บุก (Lesson Book)
2. เทคนิค บุก (Technic Book)
3. แอคทิวิตี แอนด์ เอียร์ เทรนนิ่ง บุก (Activity & Ear Training Book)
4. ทฤษฎี บุก (Theory Book)
5. โน้ตสเปลเลอร์ บุก (Notespeller Book)

1. เลสชัน บุก เป็นหนังสือที่ประกอบด้วยเนื้อหาทางดนตรี และบทเพลงสั้นๆ บทเพลงแต่ละเพลงจะมีความสัมพันธ์กับเนื้อหาที่เรียน มีรูปภาพและสีสรรสวยงาม
2. เทคนิค บุก เป็นหนังสือที่ประกอบด้วยบทเพลงสั้นๆ มีเนื้อหาทางดนตรีเกี่ยวข้องกับเนื้อหาทางดนตรีในเล่ม Lesson Book เล่ม Technic Book นี้จะเป็นบทเพลงที่ทำให้นักเรียนได้ฝึกทบทวนความรู้ต่าง ๆ ที่ได้เรียนผ่านมาในเล่ม Lesson Book
3. แอคทิวิตี แอนด์ เอียร์ เทรนนิ่ง บุก เป็นหนังสือที่ถูกรออกแบบมาเพื่อสำหรับเด็ก โดยเฉพาะ มีกิจกรรมระบายสีเกี่ยวกับเนื้อหาทางดนตรีที่ได้เรียนในเล่ม Lesson Book และมีกิจกรรมการฝึกฝนการฟัง เพื่อพัฒนาการฟังของนักเรียนให้มีความสามารถในการฟังที่ถูกต้อง ซึ่งประกอบไปด้วยการฟังในเรื่อง ทำนอง, จังหวะ, เสียงประสาน

4. **เทียริ บุก** คือ หนังสือที่เป็นแบบฝึกหัดทางด้านทฤษฎีดนตรี เกี่ยวกับเนื้อหาทางดนตรีที่ได้เรียนในเล่ม Lesson Book ซึ่งจะทำให้นักเรียนสามารถจดจำ และมีความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาทางดนตรีที่ได้เรียนผ่านมา
5. **โน้ตสเปลเลอ บุก** เป็นหนังสือแบบฝึกหัดทางด้านทฤษฎีดนตรี เหมือนเล่ม Theory Book แต่มีกิจกรรมการระบายสีแทรกอยู่ด้วย เพื่อดึงดูดความสนใจของนักเรียน ซึ่งมีรูปภาพประกอบและสีที่สวยงาม

สำหรับรายละเอียดการเรียนการสอนของหนังสือ Activity & Ear Training Book ของแต่ละ Level มีดังนี้

- แอคทีวิตี แอนด์ เอียร์ เทรนนิ่ง บุก, ระดับ เอ

รายละเอียดของการเรียนการสอนโสตทักษะ เรื่องทำนองของ ระดับ เอ นี้จะมีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับเล่ม เลสซัน บุก, ระดับ เอ คือ มีเรื่องการสอนให้นักเรียนรู้จักเสียงสูง – เสียงต่ำในเปียโนโดยใช้รูปภาพข้างแทนเสียงต่ำ และรูปภาพหนูแทนเสียงสูง, สอนเรื่องระดับเสียงสูงขึ้น – ระดับเสียงต่ำลงของตัวโน้ตที่ไม่ใช้บรรทัด 5 เส้น และใช้บรรทัด 5 เส้น โดยมีจำนวนตัวโน้ตมากที่สุด 5 ตัว ส่วนรายละเอียดในเล่ม แอคทีวิตี แอนด์ เอียร์ เทรนนิ่ง บุก จะมีการทดสอบการฟังในเรื่องเสียงสูง – เสียงต่ำ, เสียงสูงขึ้น – เสียงต่ำลง (แบบฟังแต่ระดับเสียง ไม่ใช่ชื่อตัวโน้ต), เสียงสูงขึ้น – เสียงต่ำลง (แบบใช้ชื่อตัวโน้ต), ฟังโน้ต A B C (ลา ที โค) ใน octave สูง และ octave ต่ำในเปียโน, ฟังระดับเสียงสูงขึ้น – ระดับเสียงต่ำลงของโน้ต C D E (โด เร มี), E D C (มี เร โค), A B C (ลา ที โค), C B A (โค ที ลา), และฟัง รูปแบบตัวโน้ต (patterns) ของโน้ต 5 ตัว คือ C D E F G (โด เร มี ฟา ซอล), G F E D C (ซอล ฟา มี เร โค) ทั้งในกุญแจฟา และกุญแจซอล

- แอคทีวิตี แอนด์ เอียร์ เทรนนิ่ง บุก, ระดับ บี

รายละเอียดของการเรียนการสอนโสตทักษะ เรื่องทำนองของ ระดับ B นี้จะมีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับเล่ม เลสซัน บุก, ระดับ บี ดังนี้ ใน ระดับ บี นี้ นักเรียนจะผ่านการฝึกการฟังระดับเสียงสูง – ระดับเสียงต่ำ และสามารถฟัง, ไล่ระดับเสียงในตัวโน้ต 5 ตัวได้แล้ว จากนั้นจะเริ่มสอนเรื่องขั้นคู่เสียง ตั้งแต่ขั้นคู่ 2nd ถึงขั้นคู่ 5th ทั้งแบบเมโลดิก (melodic) และแบบฮาร์โมนิก (harmonic) ทั้งใน ซี โพลีชัน (c position) และ จี โพลีชัน (G position) ส่วนรายละเอียดในเล่ม แอคทีวิตี แอนด์ เอียร์ เทรนนิ่ง บุก จะมีการทดสอบการฟังเรื่องขั้นคู่เสียงคู่ 2nd – คู่ 5th ทั้งแบบสูงขึ้น และแบบต่ำลง โดยใช้แบบ เมโลดิก, ฟังว่าเป็นขั้นคู่เสียงแบบ เมโลดิก หรือแบบ ฮาร์โมนิก, ฟังรูปแบบตัวโน้ต 3 ตัว ทั้งแบบ step และแบบ skip ว่าเป็นแบบสูงขึ้นหรือต่ำลง, ฟังรูปแบบโน้ต 5 ตัวใน จี โพลีชัน

2.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.8.1 งานวิจัยในประเทศ

อัญชญา สุตมาต (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย และทำการศึกษากระบวนการและเทคนิคการสอนของครูผู้สอน ในโรงเรียนดนตรีเอกชนนอกระบบการศึกษา ได้แก่ สถาบันดนตรีจินตการดนตรี สถาบันดนตรีมีฟ้า และสถาบันดนตรีเคพีเอ็น ผลการวิจัยพบว่าการจัดกิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยจำเป็นต้องเน้นทักษะทางการเตรียมความพร้อมในทุกด้าน ประกอบด้วยกิจกรรมด้านการฟัง การร้อง การเล่นเครื่องดนตรี การเคลื่อนไหว และการคิดสร้างสรรค์อย่างครบถ้วน และพบว่าการจัดหลักสูตรการวางแผนการสอนและการใช้เทคนิควิธีสอนใหม่ๆ ของครูผู้สอนมีความแปลกใหม่น่าสนใจ โดยสถาบันจินตการดนตรีเน้นกิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กครบทุกด้านและปรับปรุงหลักสูตรทุก 4 ปี สถาบันดนตรีมีฟ้า เน้นกิจกรรมการร้องเพลงประกอบการเคลื่อนไหว และสถาบันดนตรีเคพีเอ็น เน้นกิจกรรมการเล่นเครื่องดนตรีประเภทคีย์บอร์ด

พิมลพรรณ เกษมณุกุลฤกษ์ (2549 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความคิดเห็นถึงความสำคัญของการศึกษาการสอน โสตทักษะ การศึกษากระบวนการเรียนการสอน โสตทักษะ รวมทั้งการศึกษานิวทฤษฎีและอุปสรรคต่อการเรียนการสอนของครูผู้สอนสำหรับนักเรียนเปียโนระดับชั้นต้น โดยแบ่งการสัมภาษณ์ออกเป็น 3 กลุ่ม ตามประสบการณ์ในการส่งเด็กสอบเกรด คือ กลุ่มที่ 1 ไม่เกิน 2 ปี, กลุ่มที่ 2 3 – 5 ปี และกลุ่มที่ 3 มากกว่า 6 ปีขึ้นไป ผลการวิจัยพบว่า ครูในกลุ่มที่ 1 ยังให้ความสำคัญกับการสอนโสตทักษะนั้นน้อยเกินไป ซึ่งทำให้การสอนยังไม่พัฒนาเท่าที่ควร สำหรับครูในกลุ่มที่ 2 และ 3 ครูผู้สอนจะมีการสอดแทรกเนื้อหาท่อนข้างละเอียดกว่า แต่ยังขาดความชำนาญสำหรับครูบางคน และรูปแบบการวัดผลและประเมินผลครูทั้ง 3 กลุ่ม ควรมีการวัดผลด้วยตนเองเพื่อเป็นการบันทึกและปรับปรุงแก้ไขผลที่ได้ทั้งดีและไม่ดี

เอกลักษณ์ เล้าเจริญ (2544: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการวิจัยเชิงทดลอง มีวัตถุประสงค์ เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องการฝึกโสตประสาท ในรายวิชาปฏิบัติศิลป์สากล 1 ของนักเรียนชั้นต้นปีที่ 1 วิทยาลัยนาฏศิลป์ระหว่างการสอนแบบแยกกระสวนจังหวะและทำนอง กับการสอนแบบปกติ ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในการปฏิบัติจังหวะและการร้องโน้ตระหว่างกลุ่มที่สอนแบบแยกกระสวนจังหวะและทำนองกับกลุ่มที่สอนปกติ มีความแตกต่างกันมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 โดยกลุ่มทดลองที่สอนแบบแยกกระสวนจังหวะและทำนองมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่สอนแบบปกติ ส่วนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในการบันทึกทำนองระหว่างกลุ่มที่สอนแบบแยกกระสวนจังหวะและทำนองกับกลุ่มที่สอนแบบปกติไม่แตกต่างกันมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

2.8.2 งานวิจัยในต่างประเทศ

Trainor and Trehub (1999 : บทคัดย่อ, อ้างใน Deutsch, Diana) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับความสามารถในการฟังระดับเสียงของเด็ก ผลการศึกษาพบว่า เด็กที่มีอายุ 5 ปีจะมีความสามารถในการค้นพบ การเปลี่ยนระดับเสียงด้วยการฟัง ด้วยการเปลี่ยนระดับเสียงแบบครึ่งเสียง (half – step) ในทำนองง่ายๆ ได้ และเด็กที่มีอายุ 7 ปี สามารถค้นพบการเปลี่ยนแปลงของระดับเสียงแบบหนึ่งเสียงเต็ม (whole – step) ในเสียงประสาน (harmony) ง่ายๆ ในบันไดเสียงเดียวกันได้ดีกว่า การเปลี่ยนแปลงของระดับเสียงแบบ two – step ในบันไดเสียงเดียวกัน

Hwang (1995 : บทคัดย่อ, อ้างในอัญญา สุตมาต) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาแบบเรียนใน โรงเรียนชูชุกี ครั้งที่ 2 จากการศึกษาพบว่า แบบเรียนชูชุกีเน้น การฟังความซาบซึ้งทางด้านดนตรี เทคนิคทักษะของร่างกาย ศัพท์ความรู้ทางดนตรี มีเป้าหมายการนำไปใช้เพื่อความสมดุลระหว่างความเข้าใจ พัฒนาแนวทางในการจัดเตรียมบทเรียน และวางแผนการสอน การเรียนดนตรีที่สร้างมุมมองที่กว้างขึ้น มีประสบการณ์ทางด้านดนตรีเพื่อพัฒนาความสามารถให้ดียิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังมีเป้าหมายในการพัฒนาโรงเรียน ได้แก่ สอนการวิเคราะห์ เทคนิคการแต่งเพลง กลยุทธ์ในการสอนของครู บริการหนังสือเรียนให้ค้นคว้าทางด้านประวัติศาสตร์ดนตรี และการใช้ผู้ปกครองขอคำแนะนำจากครูผู้สอนได้

Kalmus and Fry (1980) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการหนวกเสียง โดยใช้แบบทดสอบเพลงเพี้ยน (Distorted Tunes Test) โดยให้ผู้รับการทดลอง ซึ่งมีทั้งคนที่มีอาการหนวกเสียงและคนปกติ ฟังเพลงที่ตัดตอนมาจากเพลงที่รู้จักกันแพร่หลายและให้ตัดสินว่าส่วนของเพลงนั้นถูกต้องสมบูรณ์ หรือมีโน้ตบางตัวที่ผิด (ทั้งนี้ได้ควบคุมจังหวะและอัตราความเร็วให้เหมือนเพลงเดิมในส่วนที่เพี้ยนไป) พบว่า คนที่หนวกเสียงทำแบบทดสอบผิดมากกว่าคนปกติ และการกระจายของคะแนนของพวกเขามีการกระจายแตกต่างกันมากกว่ากลุ่มที่ได้ยินปกติ Kalmus and Fry เสนอว่าปัญหาที่พบจากการทดสอบเพลงเพี้ยนสะท้อนถึงความล้มเหลวที่จะได้รับความรู้เกี่ยวกับกฎเกณฑ์ทางภาษาของระบบอวัยวะเสียงของดนตรีตะวันตกหรือสิ่งที่ผู้วิจัย เรียกว่า โครงสร้างเชิงลึกของความถนัดทางทำนอง

Deutsch, Jones, Bolt and Kidd (1982 : บทคัดย่อ, อ้างใน อัญญา สุตมาต) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความเป็นอิสระของการจัดระบบขอระดับเสียงและอัตราความเร็ว การวิจัยเหล่านี้ศึกษาแบบแผนของการได้ยิน เมื่อโครงสร้างของระดับเสียงและอัตราความเร็วสามารถรวมกันได้และไม่ได้ พบว่าความจำซึ่งเกิดจากการระลึกย้อนหลัง (Recall) หรือ การจำได้เมื่อเห็น (Recognition) จะทำได้ดีเมื่อโครงสร้างของระดับเสียงและอัตราความเร็วเข้ากันได้และทำไม่ได้หากทั้งสองอย่างเข้ากันไม่ได้

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง การสอนไวยากรณ์ด้านทำนองในหลักสูตรเปียโนระดับชั้นของสำนักพิมพ์ อัลเฟรด กรณีสึกษา โรงเรียนดนตรีปิ่นนคร มีวัตถุประสงค์ในการวิจัยดังนี้

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญของการเรียนการสอน ไวยากรณ์ ด้านทำนองของครูผู้สอนเปียโน
2. เพื่อศึกษาการสอนไวยากรณ์ด้านทำนองของครูผู้สอนเปียโนด้านทำนองในหัวข้อต่อไปนี้
 - ก. การเตรียมการสอน ไวยากรณ์ด้านทำนอง
 - ข. วิธีการสอนไวยากรณ์ด้านทำนอง
 - ค. สื่อการเรียนการสอน ไวยากรณ์ด้านทำนอง
 - ง. การวัดผลประเมินผลการสอน ไวยากรณ์ด้านทำนอง

3. ปัญหาต่างๆ ที่เป็นอุปสรรคต่อการเรียนการสอน ไวยากรณ์ด้านทำนอง

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้ระเบียบวิธีเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาหาข้อมูลในระหว่างเดือนเมษายน – เดือนมิถุนายน ปี พ.ศ. 2551 โดยมีรายละเอียดแต่ละขั้นตอนดังนี้

ขอบเขตพื้นที่ภาคสนาม

ขอบเขตพื้นที่ภาคสนามและแหล่งข้อมูลวิจัยในครั้งนี้ อยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร ได้แก่ โรงเรียนดนตรีปิ่นนคร สถาบันดนตรีเคพีเอ็น สาขาปิ่นเกล้า

ระยะเวลา

ระยะเวลาในการทำการวิจัยผู้วิจัยได้เข้าสังเกตการสอนของครูผู้สอนเปียโนสำหรับนักเรียนระดับชั้นต้นเป็นระยะเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 10 – 15 นาที

ผู้ให้ข้อมูล

ครูผู้สอนวิชาเปียโน จำนวน 9 คน เป็นครูผู้สอนที่สอนอยู่ในโรงเรียนดนตรีปิ่นนครสถาบันดนตรีเคพีเอ็น สาขาปิ่นเกล้า จังหวัดกรุงเทพมหานคร โดยเลือกครูที่สอนเปียโนระดับชั้นต้นสำหรับผู้เรียนอายุจะอยู่ระหว่าง 6 – 8 ปี โดยแบ่งครูผู้สอนออกเป็น 2 กลุ่มดังนี้ คือ

กลุ่มที่ 1 ครูที่มีประสบการณ์การสอนไม่เกิน 5 ปี (4 คน)

กลุ่มที่ 2 ครูที่มีประสบการณ์สอน 5 ปีขึ้นไป (5 คน)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและเก็บข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้แบบสังเกตพฤติกรรมการสอนและแบบสัมภาษณ์ ทำการสัมภาษณ์อย่างเป็นทางการ (Formal Interview) และไม่เป็นทางการ (Informal Interview) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยจะทำการศึกษาโดยใช้วิธีการสังเกตการณ์ โดยเข้าไปมีส่วนร่วมร่วมภายในห้องเรียนเพื่อบันทึกเหตุการณ์ และทราบข้อมูลรายละเอียดต่างๆ ของครูผู้สอน และนักเรียน

อุปกรณ์ที่ผู้วิจัยใช้ในการวิจัยมีดังนี้ คือ

เทปบันทึกเสียง ใช้ในการบันทึกเสียงขณะสัมภาษณ์ครูผู้สอนและนักเรียน เพื่อช่วยในการบันทึกข้อมูลได้อย่างครบถ้วน

สมุดจดบันทึก เพื่อช่วยในการบันทึกข้อมูลเพิ่มเติมจากครูผู้สอนและนักเรียน

ผู้วิจัยได้แบ่งขั้นตอนการวิจัยออกเป็น 3 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนการเก็บข้อมูล ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล และขั้นตอนการนำเสนอผลงานวิจัย

3.1 ขั้นตอนการเก็บข้อมูล

3.1 ผู้วิจัยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากหนังสือบทความในวารสาร วิทยานิพนธ์ จากแหล่งข้อมูลดังนี้

- สำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยมหิดล ศาลายา
- ห้องสมุดดนตรีสมเด็จพระเทพรัตนฯ มหาวิทยาลัยมหิดล ศาลายา
- ห้องสมุดดนตรีวิทยาลัยภูมิพลสังคีต

3.2 ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์อาจารย์ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการสอนเปียโนและด้านการสอนโสตทักษะอย่างเป็นทางการ

3.3 ผู้วิจัยได้สร้างแบบสัมภาษณ์และทำการสัมภาษณ์ครูสอนวิชาเปียโนที่โรงเรียนดนตรีปิ่นนคร อย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ จำนวน 9 คน โดยผู้วิจัยได้แบ่งแบบสัมภาษณ์ออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

- ตอนที่ 1 ประวัติการศึกษาของครูผู้สอน
- ตอนที่ 2 ความคิดเห็นและกระบวนการเรียนการสอน โสตทักษะด้านทำนองของครูผู้สอนเปียโนสำหรับนักเรียนเปียโนระดับชั้นต้น
- ตอนที่ 3 สภาพปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อการเรียนการสอน โสตทักษะด้านทำนองของครูผู้สอนเปียโน สำหรับนักเรียนเปียโนระดับชั้นต้น

3.4 ผู้วิจัยได้สร้างแบบสังเกตพฤติกรรมการสอน โสตทัศนศึกษาด้านทำนองและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โสตทัศนศึกษาด้านทำนองของครูผู้สอนสำหรับนักเรียนเปียโนระดับขั้นต้นขึ้นมา เพื่อบันทึกกระบวนการสอนที่เกิดขึ้นจริงในห้องเรียน โดยผู้วิจัยได้เข้าไปสังเกตขณะครูกำลังสอน โสตทัศนศึกษาด้านทำนอง ซึ่งเป็นการสังเกตกระบวนการสอนแบบมีส่วนร่วม

3.5 การสัมภาษณ์ผู้จัดการโรงเรียนดนตรีปี่นนครอย่างเป็นทางการ และไม่เป็นทางการ

3.2 ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้กระทำดังนี้

3.2.1 ตรวจสอบข้อมูลให้มีความถูกต้องครบถ้วน

3.2.2 ดำเนินการเก็บข้อมูลเพิ่มเติม กรณีที่ข้อมูลยังไม่ครบถ้วน

3.2.3 นำข้อมูลจากภาคสนามที่ได้จากการสัมภาษณ์ มาถอดเทปสัมภาษณ์

3.2.4 ทำการวิเคราะห์แบบสังเกตพฤติกรรมการสอน โสตทัศนศึกษา เพื่อนำเสนอในรูปแบบ

ของเอกสาร

3.2.5 นำข้อมูลที่รวบรวมได้มาจำแนก วิเคราะห์และจัดลำดับตามหัวข้อและบท

3.2.6 นำเสนอข้อมูลโดยใช้วิธีพรรณนาวิเคราะห์เป็นหลัก

3.3 ขั้นตอนการเสนอผลงานวิจัยผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็น 5 บทดังนี้

บทที่ 1 บทนำ

บทที่ 2 การทบทวนวรรณกรรม

2.1 การสอนดนตรี

2.2 จิตวิทยาการสอนดนตรี

2.3 หลักทั่วไปในการสอนดนตรี

2.4 เสียงและทำนอง

2.5 ความรู้ความเข้าใจด้านโสตทัศนศึกษา

2.6 การสอนโสตทัศนศึกษา

2.7 สถาบันดนตรีเคพีเอ็น (KPN)

2.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย

บทที่ 4 การสอนโสตทัศนศึกษาด้านทำนองในหลักสูตรเปียโนระดับขั้นต้นของสำนักพิมพ์อัลเฟรดในโรงเรียนดนตรีปี่นนคร

บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

บทที่ 4

การสอนโสตทักษะด้านทำนองในหลักสูตรเปียโนของโรงเรียนดนตรีปิ่นนคร

การศึกษาการสอนโสตทักษะในด้านทำนองของสำนักพิมพ์อัลเฟรด (Alfred's Basic Piano Library) ในชุด เพร็พ คอร์ส ระดับ เอ – ระดับ บี (Prep Course Level A-Level B) ในเล่ม เลสซัน บুক (Lesson Book) และเล่ม แอคทิวิตี แอนด์ เอียร์ เทรนนิ่ง บุก (Activity & Ear Training Book) ผู้วิจัยได้นำข้อมูลต่างๆที่เก็บรวบรวมได้จากการสัมภาษณ์และการสังเกตการณ์สอนของครู ผู้สอนวิชาเปียโนสำหรับนักเรียนเปียโนระดับขั้นต้นในช่วงอายุ 6 – 8 ปี มานำเสนอด้วยวิธีพรรณนาวิเคราะห์ และทำการวิเคราะห์ข้อมูลในเชิงคุณภาพ ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 หัวข้อดังนี้

- 4.1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญของการสอนโสตทักษะด้านทำนองของครูผู้สอนเปียโน
- 4.2 การสอนโสตทักษะในด้านทำนอง
 - ก. การเตรียมการสอน โสตทักษะในด้านทำนอง
 - ข. วิธีการสอนโสตทักษะในด้านทำนอง
 - ค. สื่อการเรียนการสอนโสตทักษะด้านทำนอง
 - ง. การวัดผลประเมินผลการสอนโสตทักษะด้านทำนอง
- 4.2 ปัญหาต่างๆ ที่เป็นอุปสรรคต่อการเรียนการสอนโสตทักษะด้านทำนอง

4.1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญของการสอนโสตทักษะด้านทำนองของครูผู้สอนเปียโน

จากการสัมภาษณ์ครูผู้สอนวิชาเปียโนที่ทำการสอนนักเรียนระดับขั้นต้นในโรงเรียนดนตรีปิ่นนคร ในเรื่องการให้ความสำคัญต่อการเรียนการสอนโสตทักษะด้านทำนอง จำนวน 9 คน โดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มดังนี้

กลุ่มที่ 1 ครูที่มีประสบการณ์ในการสอนไม่เกิน 5 ปี (จำนวน 4 คน)

- ครูท่านที่ 1

เพศชาย อายุ 21 ปี กำลังศึกษาอยู่ที่วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล มีประสบการณ์ในการสอน 1 ปี ได้ให้ความสำคัญต่อการสอนโสตทักษะในด้านทำนอง ว่าการสอนนักเรียนในเรื่องการฝึกฟังทำนองนั้นมีความสำคัญ เพราะทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้เสียงสูง เสียงต่ำ ขึ้นคู่เสียง ซึ่ง

จะทำให้นักเรียนสามารถเล่นบทเพลงได้ไพเราะขึ้น มีความเข้าใจในประโยชน์ของบทเพลง เข้าใจว่าภายในหนึ่งห้องบทเพลงนั้นมีหลายประโยชน์หลายแนว ไม่ใช่มีแค่เพียงเมโลดี้ ส่วนในด้านการสอนจะสอนการฟังทำนองให้กับนักเรียนทุกคนตั้งแต่ชั่วโมงแรกที่เรียน แต่จะไม่สอนการฟังทุกชั่วโมง เพราะส่วนใหญ่เน้นการเล่นเพลง และใช้เวลาในการสอนการฟังทำนองประมาณ 10 นาทีต่อครั้ง

- ครูท่านที่ 2

เพศหญิง อายุ 19 ปี ได้ผ่านการสอบเกรดระดับเกรด 8 จากสถาบัน รอยัล อะคาเดมี (Royal Academy) มีประสบการณ์ในการสอน 1 ปี กล่าวว่า การสอนนักเรียนในเรื่องการฟังทำนองนั้นมีความสำคัญ เนื่องจากการฟังเสียงออกกว่าเป็นระดับเสียงใด จะทำให้นักเรียนสามารถเล่นบทเพลงได้ถูกต้อง และสามารถเล่นบทเพลงได้ง่ายขึ้น การสอนการฟังในเรื่องเสียงสูง เสียงต่ำ มีประโยชน์ในด้านการเล่นสเกล และการที่นักเรียนฟังระดับเสียงออกจะทำให้นักเรียนรู้ว่าตัวเองเล่นโน้ตถูกต้องหรือไม่ด้วย นอกจากนี้ยังทำให้นักเรียนรู้บันไดเสียง (Key) และรู้ช่วงเสียงในขณะที่ฟังหรือเล่นบทเพลง และที่สำคัญการสอนการฟังนั้นเป็นการปูพื้นฐานทางด้านดนตรีของนักเรียนด้วย และในการสอนจะสอนนักเรียนตั้งแต่ชั่วโมงแรกที่เรียน โดยการให้ไล่เสียงสูง เสียงต่ำที่เปียโน เพื่อให้เด็กนักเรียนรู้จักเสียงสูง เสียงต่ำ และทำการสอนการฟังทำนองตามหนังสือทุกชั่วโมง เพราะนักเรียนชอบการฝึกการฟัง โดยใช้เวลาในการสอนประมาณ 10-15 นาที

- ครูท่านที่ 3

เพศหญิง อายุ 19 ปี กำลังศึกษาอยู่ที่คณะดุริยางคศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ผ่านการสอบเกรดระดับเกรด 3 จากสถาบัน AMEB (Australian Music Examination Board) มีประสบการณ์ในการสอน 2 ปี ได้ให้สัมภาษณ์ว่า การสอนการฟังทำนองมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะเด็กนักเรียนจะได้รู้ว่าเสียงสูงเป็นอย่างไร เสียงต่ำเป็นอย่างไร และเรื่องของขั้วเสียงยังมีความจำเป็นอย่างมากในการเรียนเปียโน เพราะการฟังขั้วเสียง จะเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เด็กนักเรียนสามารถบอกชนิดของคอร์ดต่างๆได้ นอกจากนี้การสอนการฟังทำนอง สามารถทำให้เด็กจำทำนองของบทเพลงต่างๆได้มากขึ้น นักเรียนสามารถแกะเพลงต่างๆที่ชอบได้ง่ายขึ้น นักเรียนสามารถรู้โน้ตของทำนองในเพลงนั้นๆ และทำให้เด็กนักเรียนร้องเพลงไม่เพี้ยน ส่วนในด้านการสอนส่วนใหญ่จะสอนการฟังตามหนังสือทุกชั่วโมง และสอนตั้งแต่ชั่วโมงแรกที่เรียน ซึ่งนักเรียนทุกคนจะได้ฝึกการฟังเหมือนกัน แต่บางคนจะสอนเป็นบางชั่วโมง เพราะเด็กนักเรียนจะชอบเล่นมากกว่าการฟัง และใช้เวลาในการสอนประมาณ 15 นาทีต่อครั้ง

- ครูท่านที่ 4

เพศหญิงอายุ 18 ปีผ่านการสอบเกรดระดับเกรด 8 จากสถาบัน ทรินิตี คอลเลจ (Trinity College) มีประสบการณ์ในการสอน 1 ปี กล่าวว่าการสอนโสตทักษะในด้านทำนองนั้นมีความสำคัญ เพราะทักษะการฟังเป็นพื้นฐานอย่างหนึ่งในการเรียนเปียโน ทำให้นักเรียนสามารถเรียนเปียโนได้เร็วขึ้นเข้าใจถึงทฤษฎีต่างๆ และทำให้ได้ฝึกสมองในส่วนของการฟังที่นอกเหนือไปจากการเล่นเพลง นอกจากนี้ในการสอนการฟังยังสามารถสอดแทรกความสนุกสนานในการเรียน ทำให้นักเรียนไม่เบื่อกับการเรียนด้วย ส่วนในด้านการสอนจะสอนการฟังทำนองให้กับนักเรียนทุกคนตั้งแต่ชั่วโมงแรก โดยให้นักเรียนฝึกฟังเสียงสูง เสียงต่ำ และสอนตามในหนังสือทุกชั่วโมงซึ่งใช้เวลาในการสอน 5 นาทีขึ้นไป

กลุ่มที่ 2 ครูที่มีประสบการณ์ในการสอนเกิน 5 ปี (จำนวน 5 คน)

- ครูท่านที่ 1

เพศหญิง อายุ 23 ปี จบการศึกษาจากคณะดุริยางคศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร มีประสบการณ์ในการสอน 7 ปี ได้ให้สัมภาษณ์ว่า การสอนการฟังในเรื่องการฟังทำนองมีความสำคัญ เพราะเวลาเล่นเปียโนนักเรียนจะต้องรู้จักตำแหน่งของเสียงที่ตนเองเล่น รู้ว่าจะเล่นไปในทิศทางไหน และจะทำให้ง่ายต่อการจดจำด้วยว่าเพลงนี้เป็นแบบไหน มีลักษณะอย่างไร และการฟังชั้นคู่เสียงจะทำให้นักเรียนหาโน้ตได้ง่ายขึ้น เช่น โน้ตตรงนี้ต้องเล่นเป็นชั้นคู่ 2 ชั้นคู่ 3 นักเรียนก็จะสามารถเล่นได้อย่างรวดเร็ว นอกจากนี้การฝึกฟังทำนองยังช่วยในการแยกประสาทสัมผัสในกรณีที่ต้องเล่นบทเพลงที่มีหลายแนว ทำให้เกิดการเล่นโน้ตผิดพลาดน้อยลง และที่สำคัญการสอนการฟังจะช่วยฝึกทักษะของประสาททางหู ซึ่งนักดนตรีควรจะมีประสาทสัมผัสที่ดีในทุกด้าน และในการสอนการฟังจะสอนให้นักเรียนฟังเสียงสูง เสียงต่ำตั้งแต่ชั่วโมงแรก และทำการสอนให้กับนักเรียนทุกคน แต่มีนักเรียนบางคนที่เรียนช้า จึงสอนเป็นบางชั่วโมงเพราะมีเวลาในการสอนไม่เพียงพอ ส่วนเวลาในการสอนส่วนใหญ่ใช้เวลาประมาณ 5 – 10 นาที

- ครูท่านที่ 2

เพศหญิง อายุ 22 ปี จบการศึกษาจากคณะดุริยางคศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ผ่านการสอบเกรดระดับเกรด 5 จากสถาบัน ทรินิตี คอลเลจ (Trinity College) มีประสบการณ์ในการสอน 6 ปี ได้ให้ความสำคัญต่อการสอนการฟังทำนองว่ามีความสำคัญมาก เพราะเวลาที่นักเรียนเล่นเปียโนต้องมีสมาธิในการใช้ตาสำหรับอ่านโน้ตให้ถูกต้อง เพราะฉะนั้นหูจะเป็นสิ่งที่คอยฟังว่าโน้ตที่เล่นกับโน้ตที่อ่านนั้นเป็นโน้ตตัวเดียวกันหรือไม่ ซึ่งถ้านักเรียนใช้ตาทั้งอ่านโน้ตและคู่มือก็จะทำให้

นักเรียนเล่นได้ช้าลงและไม่ต่อเนื่อง และการสอนการฟังยังทำให้นักเรียนสามารถแกะเพลงที่ตนเองชื่นชอบได้เอง สามารถแยกทำนองผิดกับทำนองถูกได้ และทำให้นักเรียนจำทำนองเพลงได้มากขึ้น และสามารถจำได้ไวขึ้น ในด้านการสอนจะสอนการฟังทำนองตามในหนังสือให้กับนักเรียนทุกคน และสอนตั้งแต่ชั่วโมงแรกโดยให้นักเรียนฟังแล้วกดเสียงตาม ซึ่งจะใช้เวลาในการสอน 10 – 15 นาทีต่อครั้ง

- ครูท่านที่ 3

เพศหญิง อายุ 25 ปี จบการศึกษาจากวิทยาลัยนาฏศิลป์ ผ่านการสอบเกรดระดับเกรด 5 จากสถาบัน ยามาฮา (Yamaha) มีประสบการณ์ในการสอน 8 ปี กล่าวว่า การสอนโสตทักษะด้านทำนองนั้นมีความสำคัญมาก เพราะทำให้เด็กนักเรียนมีประสาทหูและการฟังที่ดี เวลาที่ทำการฝึกการฟังทำนองจะทำให้นักเรียนมีทักษะการฟังที่ดีขึ้น สามารถจำทำนองและเสียงได้แม่นยำสามารถเล่นบทเพลงได้ไพเราะขึ้น เพราะสามารถจับรายละเอียดที่ฟังมาปฏิบัติตามได้ นอกจากนี้ยังสามารถใช้ทักษะการฟังมาแกะเพลงที่ตนเองอยากเล่นได้ และการสอนการฟังยังมีความสำคัญมากในการสอบเกรดของสถาบันต่างๆ ส่วนในด้านการสอนส่วนใหญ่จะสอนการฟังทุกชั่วโมง และสอนตั้งแต่ชั่วโมงแรกที่เรียน ยกเว้นนักเรียนบางคนที่ไม่ชอบฝึกการฟังก็ทำการสอนเป็นบางชั่วโมง และใช้เวลาในการสอนประมาณ 10 นาทีต่อครั้ง

- ครูท่านที่ 4

เพศหญิง อายุ 25 ปี จบการศึกษาจากวิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล ผ่านการสอบเกรดระดับเกรด 7 จากสถาบัน ยามาฮา มีประสบการณ์ในการสอน 6 ปีได้ให้สัมภาษณ์ว่า การสอนการฟังทำนองนั้นมีความสำคัญอย่างมาก เพราะการฟังเสียงสูง เสียงต่ำ จะทำให้นักเรียนรู้ทิศทางของเสียงว่าจะไปในทิศทางใด และชั้นคู่เสียงมีความสำคัญสำหรับการช่วยการเล่นโน้ต ทำให้นักเรียนรู้ว่าช่วงเสียงจะต้องมีระยะห่างเท่าไร ทำให้การอ่านโน้ตไม่ใช่เรื่องยาก เพราะการฟังทำนองมีส่วนช่วยในการอ่านโน้ตเป็นอย่างมาก นอกจากนี้การสอนการฟังทำนองยังช่วยให้นักเรียนฝึกจินตนาการการเคลื่อนที่ของโน้ตว่าจะไปในทิศทางใด และทำให้นักเรียนฝึกเรื่องการสังเกต โดยการฟังว่าแต่ละชั้นคู่เสียงมีเอกลักษณ์หรือลักษณะที่แตกต่างกันไป ซึ่งจะใช้ในด้านการมณัเพลงในระดับต่อไป ในด้านการสอนจะสอนการฟังทำนองให้นักเรียนรู้จักเสียงสูง เสียงต่ำตั้งแต่ชั่วโมงแรก แต่จะเป็นบางคนเท่านั้นที่จะสอนทุกชั่วโมง ส่วนใหญ่เน้นการเล่นบทเพลง และใช้เวลาในการสอนประมาณ 15 นาทีต่อครั้ง

- ครูท่านที่ 5

เพศชาย อายุ 25 ปี จบการศึกษาจากวิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล ผ่านการสอบเกรดระดับเกรด 6 จากสถาบัน ทรินิตี้ คอลเลจ (Trinity College) มีประสบการณ์ในการสอน 7 ปี ได้ให้ความสำคัญต่อการสอนโสตทักษะด้านทำนองว่า การสอนการฟังทำนองนั้นมีความสำคัญ เพราะการฟังเป็นพื้นฐานการเล่นดนตรีที่ดี ทำให้นักเรียนรู้ว่าทำนองที่เล่นไปนั้นถูกหรือผิด และมีการคาดเดาทำนองต่อไปได้ นักเรียนสามารถแยกแยะ เสียงได้เอง นักเรียนสามารถจำทำนองของบทเพลงใหม่ๆ ได้เร็ว นอกจากนี้การฝึกฟังยังทำให้การอ่านโน้ตมีความรวดเร็วขึ้นส่วนในด้านทฤษฎี จะทำให้นักเรียนมีความเข้าใจในด้านการเขียนโน้ต สามารถคิดเสียงตามตัวโน้ตที่เห็นได้ง่ายขึ้น ในด้านการสอนจะทำการสอนการฟังทำนองเป็นบางชั่วโมง ซึ่งถ้าเรื่องไหนที่นักเรียนเข้าใจก็จะข้ามไป และเริ่มสอนการฟังเสียงสูง เสียงต่ำ ตั้งแต่ชั่วโมงแรกที่เรียน และใช้เวลาในการสอนไม่ต่ำกว่า 10 นาทีต่อครั้ง

จากข้อมูลการสัมภาษณ์ครูผู้สอนวิชาเปียโนทั้ง 2 กลุ่มในเรื่องการให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญของการสอนโสตทักษะในด้านทำนองนั้นพอสรุปได้ว่า ครูทุกท่านได้เล็งเห็นความสำคัญของการสอนโสตทักษะในด้านทำนอง และได้ให้ความคิดเห็นว่าการสอนการฟังเป็นสิ่งที่สำคัญ เพราะการฝึกการฟังทำให้นักเรียนรู้ทิศทางของเสียง รู้ทิศทางของทำนองที่ตนเองเล่น ทำให้นักเรียนสามารถฟังเสียงออกว่าตนเองเล่นเสียงผิดไปจากตัวโน้ตที่เห็นหรือไม่และส่วนมากการสอนโสตทักษะในด้านทำนองจะทำการสอนให้กับนักเรียนทุกคน แต่ก็มีนักเรียนบางคนที่ไม่ได้เรียนทุกชั่วโมงเพราะนักเรียนเบื่อหน่ายการเรียน และมีเวลาในการสอนไม่เพียงพอ

4.2 การสอนโสตทักษะด้านทำนอง

การสอน โสตทักษะในด้านทำนองของโรงเรียนดนตรีปีนนครตามสำนักพิมพ์ของอัลเฟรด (Alfred's Basic Piano Library) ในหนังสือชุดเพร็พ คอर्स (Prep Course) ระดับเอ และระดับบี จะใช้หนังสือประกอบการเรียนการสอนจำนวน 2 เล่ม คือ เล่ม เลสชัน บুক (Lesson Book) และเล่ม แอกทिवิตี แอนด์ เอียร์ เทรนนิ่ง บุก (Activity & Ear Training Book) ซึ่งเล่มเลสชัน บุก จะเป็นหนังสือที่เรียนบทเพลง เนื้อหาภายในเล่มจะสอนความรู้ทางด้านดนตรีเกี่ยวกับระดับเสียงสูง เสียงต่ำ เรื่องขุ่นคู่เสียง เรื่องตำแหน่งจี โพลีชัน (G position) ส่วนในเล่ม แอกทिवิตี แอนด์ เอียร์ เทรนนิ่ง บุก จะเป็นหนังสือทดสอบการฟังซึ่งการทดสอบการฟังจะเป็นเนื้อหาที่มีอยู่ในแบบเรียนเลสชัน บุก ที่มุ่งการพัฒนาทักษะทางการฟังของนักเรียน สำหรับครูผู้สอนจะมีคู่มืออธิบายรายละเอียดในการใช้หนังสือโดยละเอียด และมีเฉลยของแบบทดสอบการฟังอยู่ด้านหลังของหนังสือเล่ม แอกทिवิตี

แอนด์ เอียร์ เทรนนิ่ง บ๊อค ซึ่งในหนังสือทั้ง 2 เล่มนี้ จะมีการจัดวางเนื้อหาไว้อย่างชัดเจน ไม่สับสน และมีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกันทั้ง 2 เล่ม ซึ่งแต่ละเล่มมีรายละเอียดการสอนดังนี้

หนังสือ เลสซัน บ๊อค ระดับ เอ

1) เรื่องระดับเสียงสูง เสียงต่ำ

ในหนังสือจะสอนเรื่องเสียงสูง เสียงต่ำโดยการอธิบายจากคีย์สีดำ 2 ตัวและคีย์สีดำ 3 ตัว (2/3black Keys) โดยแสดงรูปภาพของคีย์เปียโน 88 คีย์ประกอบการสอน และอธิบายในรูปภาพ โดยชี้ให้เห็นตำแหน่งของเสียงที่อยู่ตรงกลาง (middle C) ตำแหน่งของเสียงสูงและตำแหน่งของเสียงต่ำ โดยมีคำอธิบายว่า เสียงสูงจะอยู่ข้างบน เสียงต่ำจะอยู่ข้างล่าง และใช้รูปภาพสัตว์มาช่วยในการอธิบาย คือใช้รูปช้างแทนเสียงต่ำ และรูปภาพหนูแทนเสียงสูง เมื่ออธิบายในรูปเสร็จแล้ว จะให้นักเรียนกดเสียงสูงเสียงต่ำ โดยใช้มือซ้ายกดเสียงต่ำ และใช้มือขวา กดเสียงสูง

2) เรื่องเสียงสูงขึ้น เสียงต่ำลง

ในหนังสือจะสอนให้นักเรียนรู้จักชื่อตัวโน้ต A B C D E F G แล้วให้นักเรียนกดตัวโน้ตทุกตัวทีละตัวตั้งแต่ตัว A – G โดยให้ใช้นิ้วที่ 3 ของมือซ้ายกดไล่เสียงจากตรงกลางไปเสียงต่ำลง และใช้นิ้วที่ 3 ของมือขวา กดไล่เสียงจากตรงกลางไปเสียงสูงขึ้น จากนั้นจะให้เล่นและพูดชื่อตัวโน้ตจากเสียงต่ำสุดของเปียโนไปหาเสียงสูงในตัวโน้ตทุกตัวตั้งแต่ A – G และมีบทเพลงที่มีตัวโน้ต ABC และ CDE ให้นักเรียนเล่น ซึ่งจะเป็นการวางมือในตำแหน่ง มิดเดิล ซี โฟซิชัน (Middle C Position) จากนั้นจะเป็นตัวโน้ตที่อยู่บนบรรทัด 5 เส้นทั้งกุญแจฟาและกุญแจซอลในตำแหน่ง ซี โฟซิชัน (C position) และให้นักเรียนเล่นไล่เสียงโน้ต CDEFG (โด เร มี ฟา ซอล) และ GFEDC (ซอล ฟา มี เร โด)

หนังสือ Activity & Ear Training Book ระดับ A

1) เรื่องเสียงสูง เสียงต่ำ

ในหนังสือทดสอบการฟังจะทดสอบการฟังในเรื่องเสียงสูง เสียงต่ำ โดยให้ครูเป็นผู้เล่นเสียงสูงหรือเสียงต่ำที่เปียโนซึ่งจะใช้เสียงในช่วงเสียง (octave) สูงมากและต่ำมาก ถ้านักเรียนได้ยินเสียงต่ำให้วงกลมที่รูปช้าง ถ้านักเรียนได้ยินเสียงสูงให้วงกลมที่รูปหนู

2) เรื่องเสียงสูงขึ้น เสียงต่ำลง

ในหนังสือจะทดสอบเสียงสูงขึ้นและเสียงต่ำลง โดยจะให้ครูเล่นตามชื่อตัวโน้ต A B C D E F G (เสียงต่ำไปเสียงสูง) และ โน้ต G F E D C B A (เสียงสูงไปเสียงต่ำ) ถ้านักเรียนได้ยินเสียง

สูงขึ้น ให้ระบายสีรูปเครื่องบินที่บินสูงขึ้น ถ้านักเรียนได้ยินเสียงต่ำลงให้ระบายสีรูปเครื่องบินที่บินต่ำลง

จากนั้นจะทดสอบการฟังเสียงตัวโน้ต A B C (ลา ที โด) ในตำแหน่งช่วงเสียงที่สูงและต่ำ โดยให้ครูเป็นผู้เล่นโน้ต A B C ในตำแหน่งช่วงเสียงสูงหรือต่ำ ถ้านักเรียนได้ยินเสียงในตำแหน่งเสียงต่ำ ให้วงกลมตัว A B C ของตำแหน่งต่ำในรูปภาพเปียโน ถ้านักเรียนได้ยินเสียงในตำแหน่งเสียงสูง ให้วงกลมตัว A B C ในตำแหน่งสูงในรูปภาพเปียโน

จากนั้นจะทดสอบการฟังเสียงตัวโน้ต C D E (โด เร มี) และเสียงตัวโน้ต E D C (มี เร โด) ซึ่งมีรูปภาพที่แสดงตัวโน้ต C D E และ E D C โดยยังไม่ใช้บรรทัด 5 เส้น ซึ่งตัวโน้ตแต่ละตัวจะเขียนสูงขึ้นและต่ำลงตามระดับเสียง จะทำการทดสอบโดยให้ครูเป็นผู้เล่นโน้ต C D E หรือ E D C ในตำแหน่ง มิดเดิล ซี โฟซิชั่น (Middle C position) ถ้านักเรียนได้ยินเสียง C D E ให้วงกลมโน้ต C D E ถ้านักเรียนได้ยินเสียง E D C ให้วงกลมโน้ต E D C ในรูปภาพ

จากนั้นจะทดสอบการฟังเสียงของตัวโน้ตในตำแหน่ง ซี โฟซิชั่น (C Position) ที่อยู่บนบรรทัดห้าเส้น ทั้งแบบเสียงสูงขึ้นและแบบเสียงต่ำลง และจะทำการทดสอบโดยให้ครูเป็นผู้เล่น ถ้านักเรียนได้ยินเสียงโด เร มี ฟา ซอล ให้วงกลมในรูปที่มีเสียงสูงขึ้นในบรรทัดห้าเส้น ถ้านักเรียนได้ยินเสียง ซอล ฟา มี เร โด ให้วงกลมในรูปที่มีเสียงต่ำลงในบรรทัดห้าเส้น

หนังสือ Lesson Book ระดับ B

1) เรื่องขั้นคู่เสียง

ในหนังสือจะสอนให้นักเรียนรู้จักความหมายของขั้นคู่เสียง โดยอธิบายว่าขั้นคู่เสียงคือ ระยะห่างของตัวโน้ตจากโน้ตตัวหนึ่งไปหาโน้ตอีกตัวหนึ่ง โดยเริ่มสอนจากขั้นคู่ 2 ขั้นคู่ 2 จะสอนโดยใช้รูปภาพของคีย์เปียโน และอธิบายว่า ขั้นคู่ 2 คือระยะห่างของคีย์สีขาวจากตัวแรกไปหาตัวสีขาวตัวถัดไปในทิศทางที่สูงขึ้นหรือทิศทางที่ต่ำลง และเวลาเขียนขั้นคู่ 2 ในบรรทัดห้าเส้นจะเขียนโน้ตตัวแรกอยู่ทับเส้น และโน้ตตัวถัดมาอยู่ในช่อง หรือถ้าโน้ตตัวแรกอยู่ในช่องโน้ตตัวต่อไปก็จะอยู่ทับเส้น (Line – Space or Space – Line) เมื่ออธิบายความหมายเสร็จแล้ว จะให้นักเรียนเล่นและพูดตามตามเสียงว่าสูงขึ้นหรือต่ำลง โดยทำทั้งโน้ตในกุญแจซอลและกุญแจฟาจากนั้นจะมีบทเพลงให้นักเรียนเล่นเพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับเสียงของขั้นคู่ 2

ขั้นคู่ 3 จะสอนโดยใช้รูปภาพของคีย์เปียโนจำนวน 3 คีย์ประกอบการอธิบาย โดยอธิบายว่า ขั้นคู่ 3 คือระยะห่างของคีย์ตัวที่หนึ่งไปหาตัวที่สามโดยจะเว้นคีย์สีขาวตรงกลางไว้หนึ่งตัว และเวลาเขียนในบรรทัดห้าเส้นจะเขียนโน้ตตัวแรกอยู่ทับเส้น และโน้ตตัวถัดไปจะอยู่ทับเส้นหรือถ้า

โน้ตตัวแรกอยู่ในช่องโน้ตตัวถัดไปก็จะอยู่ในช่องเหมือนกัน(Line – Line or Space – Space) และจะให้นักเรียนเล่นและพูดตามเสียงว่าสูงขึ้นหรือต่ำลงทั้งในโน้ตของกุญแจฟาและกุญแจซอล

ขั้นคู่เสียงแบบเมโลดิก และขั้นคู่เสียงแบบฮาร์โมนิก ในหนังสือจะเริ่มสอนและอธิบายขั้นคู่เสียงแบบเมโลดิกก่อนขั้นคู่เสียงแบบฮาร์โมนิก โดยอธิบายว่า เมื่อเล่นโน้ตแบบหลายตัวเรียงกัน เราจะเรียกว่าเป็นเมโลดี และถ้ากดโน้ตสองตัวแบบเรียงกันหรือกดไม่พร้อมกันเราจะเรียกว่า ขั้นคู่เสียงแบบเมโลดิก หลังจากทีอธิบายเสร็จแล้วจะให้ให้นักเรียนเล่นและฟังเสียงของขั้นคู่เสียงแบบเมโลดิก ในแต่ละคู่ โดยเริ่มจากขั้นคู่เสียงคู่ 2 ไปขั้นคู่เสียงคู่ 3 ทั้งในกุญแจซอลและกุญแจฟา ส่วนขั้นคู่เสียงแบบฮาร์โมนิก จะอธิบายว่า เมื่อเล่นหรือกดโน้ตหลายตัวพร้อมกันจะเรียกว่าเป็นฮาร์โมนี และถ้ากดโน้ตสองตัวพร้อมกันเราจะเรียกว่าขั้นคู่เสียง แบบฮาร์โมนิก จากนั้นจะให้ให้นักเรียนเล่นและฟังเสียงของขั้นคู่เสียงแบบฮาร์โมนิก โดยเริ่มจากขั้นคู่ 2 ไปขั้นคู่ 3 ทั้งในกุญแจซอลและกุญแจฟา

ขั้นคู่ 4 จะสอนโดยใช้รูปภาพของคีย์เปียโนจำนวน 4 คีย์ประกอบการอธิบาย โดยอธิบายว่า ขั้นคู่ 4 คือระยะห่างของคีย์ตัวที่หนึ่งไปหาตัวที่สี่ โดยจะเว้นคีย์สี่ขาวตรงกลางไว้สองตัว และเวลาเขียนในบรรทัดห้าเส้นจะได้โน้ตตัวแรกอยู่ที่ทับเส้นและโน้ตตัวถัดไปจะอยู่ในช่อง หรือถ้าโน้ตตัวแรกอยู่ในช่องโน้ตตัวถัดไปก็จะอยู่ที่ทับเส้น จากนั้นจะให้ให้นักเรียนเล่นพร้อมกับพูดตามทิศทางของเสียงว่าสูงขึ้นหรือต่ำลง

ขั้นคู่ 5 จะสอนโดยใช้รูปภาพของคีย์เปียโนจำนวน 5 คีย์ประกอบการอธิบาย โดยอธิบายว่า ขั้นคู่ 5 คือระยะห่างของคีย์ตัวที่หนึ่งไปหาตัวที่ห้า โดยจะเว้นคีย์สี่ขาวตรงกลางไว้ 3 ตัว และเวลาเขียนในบรรทัดห้าเส้นจะได้โน้ตตัวแรกอยู่ที่ทับเส้นและโน้ตตัวถัดไปก็จะอยู่ที่ทับ เส้น หรือถ้าตัวโน้ตตัวแรกอยู่ในช่องโน้ตตัวถัดไปก็จะอยู่ในช่องเหมือนกัน เมื่ออธิบายเสร็จ แล้วจะให้ให้นักเรียนเล่นและพูดตามทิศทางของเสียงว่าสูงขึ้นหรือต่ำลง

2) เรื่องตำแหน่ง จี โพลีชัน

ในหนังสือจะสอนให้นักเรียนวางมือในตำแหน่ง จี โพลีชันสี่ชัน โดยมีรูปภาพของการวางมือบนคีย์เปียโน และมีรูปของตำแหน่งของตัวโน้ตแบบ จี โพลีชันสี่ชัน ในบรรทัดห้าเส้นทั้งของกุญแจฟาและกุญแจ ซอลให้นักเรียนใช้คูประกอบการเรียน จากนั้นจะมีบทเพลงต่างๆ ที่อยู่ในตำแหน่งของ จี โพลีชัน ให้นักเรียนเล่น เช่น เพลง Jingle Bells

หนังสือ Activity & Ear Training Book ระดับ B

1) เรื่องขั้นคู่เสียง

ในหนังสือทดสอบการฟังจะเริ่มทดสอบการฟังจากขั้นคู่ 3 แบบเมโลดิกว่าจะมีเสียงไปในทิศทางแบบสูงขึ้นหรือทิศทางต่ำลง โดยให้ครูเป็นผู้เล่น ถ้านักเรียนได้ยินเสียงในทิศทางที่สูงขึ้นให้

นักเรียนวงกลมตัวโน้ตที่มีทิศทางสูงขึ้น หรือถ้านักเรียนได้ยินเสียงในทิศทางที่ต่ำลงก็ให้วงกลมตัวโน้ตที่มีทิศทางต่ำลง

ทดสอบการฟังในเรื่องของขั้นคู่เสียงแบบเมโลดิกและแบบฮาร์โมนิก ในขั้นคู่เสียงคู่ที่ 2 และขั้นคู่เสียงคู่ที่ 3 โดยให้ครูเป็นผู้เล่น ถ้านักเรียนได้ยินเสียงที่เล่นต่อกันหรือเสียงที่กดไม่พร้อมกันให้วงกลมตัวโน้ตแบบเมโลดิก ถ้านักเรียนได้ยินเสียงที่กดพร้อมกันให้วงกลมตัวโน้ตแบบฮาร์โมนิก

ทดสอบการฟังของขั้นคู่เสียงคู่ที่ 2 และขั้นคู่ที่ 3 ในแบบทิศทางที่สูงขึ้นและทิศทางที่ต่ำลง โดยเล่นเป็นตัวโน้ตเรียงกันสามตัว เช่น โน้ต โด เร มี และโน้ต โด มี ซอล โดยให้ครูเป็นผู้เล่น ถ้านักเรียนได้ยินเสียงแบบเรียงโน้ตกันให้วงกลมตัวโน้ตแบบขั้นคู่ 2 ถ้านักเรียนได้ยินเสียงแบบข้ามเสียงกันให้วงกลมตัวโน้ตแบบขั้นคู่ 3

ทดสอบการฟังในขั้นคู่เสียงคู่ที่ 4 และขั้นคู่เสียงคู่ที่ 5 ในแบบทิศทางที่สูงขึ้นและแบบทิศทางต่ำลง โดยให้ครูเป็นผู้เล่น ถ้านักเรียนได้ยินเสียงของขั้นคู่ 4 ให้นักเรียนวงกลมขั้นคู่ 4 ถ้านักเรียนได้ยินเสียงของขั้นคู่ 5 ก็ให้วงกลมขั้นคู่ 5

2) เรื่องตำแหน่ง จี โพลีชัน

ในหนังสือทดสอบการฟังจะทดสอบการฟังในเรื่องการฟังทำนองในตำแหน่ง จี โพลีชัน โดยจะให้ให้นักเรียนฟังเสียงของโน้ต 5 เสียงคือ ซอล ลา ที โด เร และ เร โด ที ลา ซอล ซึ่งครูจะเป็นผู้เล่นแล้วให้นักเรียนฟังว่าได้ยินเสียงในทิศทางที่สูงขึ้นหรือทิศทางที่ต่ำลง และให้นักเรียนวงกลมในข้อที่ได้ยิน

ในการศึกษาการสอนโสตทักษะในด้านทำนองผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็นหัวข้อดังต่อไปนี้

- ก. การเตรียมการสอนโสตทักษะในด้านทำนอง
- ข. วิธีการสอนโสตทักษะในด้านทำนอง
- ค. สื่อการเรียนการสอนโสตทักษะในด้านทำนอง
- ง. การวัดผลประเมินผลการสอนโสตทักษะในด้านทำนอง

ก. การเตรียมการสอนโสตทักษะในด้านทำนอง

จากการสัมภาษณ์และการสังเกตการสอนครูผู้สอนวิชาเปียโนจำนวน 2 กลุ่มที่สอนสำหรับนักเรียนเปียโนระดับชั้นต้นในโรงเรียนดนตรีปิ่นนคร ในเรื่องการเตรียมการสอนโสตทักษะในด้านทำนองมีดังนี้

กลุ่มที่ 1 ครูที่มีประสบการณ์ในการสอนไม่เกิน 5 ปี (จำนวน 4 คน)

- ครูท่านที่ 1

ในการเตรียมการสอนการฟังของครูท่านที่ 1 เตรียมการสอนโดยการอ่านรายละเอียดวิธีการใช้หนังสือของเล่มแบบเรียน เลสซัน บู้ค และเล่มทดสอบการฟัง แอคทีวิตี แอนด์ เอียร์ เทรนนิ่ง บู้ค อย่างคร่าวๆ และจะทำการสอนตามบุคลิกของนักเรียนแต่ละคน เมื่อทำการสอนเสร็จ ครูจะทำการจดปัญหา ข้อบกพร่องของนักเรียนแต่ละคนไว้ เพื่อเตรียมการสอนในชั่วโมงต่อไป ถ้านักเรียนคนไหนไม่ชอบฝึกการฟังครูจะเตรียมเกมส์เกี่ยวกับเรื่องของดนตรีไว้ให้นักเรียนเล่น เพื่อแลกกับการฝึกการฟัง และในการเรียนแต่ละครั้งครูจะมีของรางวัล ขนม และมีคำชมให้กับนักเรียนที่ตั้งใจเรียน ส่วนนักเรียนที่ไม่ตั้งใจเรียนครูจะให้ไปฝึกฟังใหม่แล้วจึงจะให้คำชมหรือให้ของรางวัล

- ครูท่านที่ 2

ครูท่านที่ 2 เตรียมการสอน โดยทำตามคำแนะนำของหนังสือในเล่ม เลสซัน บู้ค และเล่ม แอคทีวิตี แอนด์ เอียร์ เทรนนิ่ง บู้ค Activity & Ear Training Book เมื่อสอนจบครูจะจดบันทึกในสิ่งที่นักเรียนแต่ละคนทำไม่ได้ หรือไม่เข้าใจเพื่อที่จะได้สอนเรื่องเก่าซ้ำในชั่วโมงต่อไป และบางทีเด็กในวัยนี้จะมีความสับสนในเรื่องของระดับเสียงจึงต้องให้ผู้ปกครองคอยช่วยเหลือทบทวนเนื้อหาที่หายไป ฝึกซ้อมเป็นการบ้าน ซึ่งถ้าชั่วโมงต่อไปนักเรียนมีความเข้าใจครูจะสามารถสอนตามเนื้อหาที่เตรียมไว้ได้ แต่ถ้านักเรียนบางคนยังไม่เข้าใจครูจะต้องสอนซ้ำ ทบทวนตามเนื้อหาที่สอนไว้ในชั่วโมงที่ผ่านมา และในการสอนแต่ละครั้งครูจะเตรียมสติ๊กเกอร์และมีคำชมให้กับนักเรียนทุกคน

- ครูท่านที่ 3

ในการเตรียมการสอนของครูท่านที่ 3 จะมีการดูคำแนะนำการสอนในหนังสืออย่างคร่าวๆ และจะไม่มีการเตรียมการสอนที่แน่นอน เพราะจะดูตามความเข้าใจและความสามารถของนักเรียนแต่ละคนว่าน่าจะเรียนเรื่องอะไรต่อไปได้ เพราะนักเรียนแต่ละคนจะมีบุคลิกและความสามารถแตกต่างกัน และตอนท้ายชั่วโมงจะมีการจดบันทึกในเรื่องที่เรียนผ่านไป และจดบันทึกในเรื่องที่นักเรียนยังทำไม่ได้หรือยังไม่เข้าใจ และจะมีของรางวัล สติ๊กเกอร์ และมีคำชมให้กับนักเรียน

- ครูท่านที่ 4

ครูท่านที่ 4 เตรียมการสอนการ โดยการดูเนื้อหาการสอนในหนังสือเล่ม เลสซัน บู้ค และเล่ม แอคทีวิตี แอนด์ เอียร์ เทรนนิ่ง บู้ค อย่างคร่าวๆ และทำการจดบันทึกปัญหาของนักเรียน

แต่ละคนไว้ว่าคนไหนมีปัญหาในเรื่องอะไร เพื่อหาวิธีแก้ไขในการสอนให้นักเรียนเข้าใจและหาวิธีแก้ไขที่เหมาะสมกับนักเรียนแต่ละคนเพื่อทำการสอนในชั่วโมงต่อไป และจะเตรียมสตีกเกอร์ขนม และคำชมให้กับนักเรียนที่ตั้งใจเรียน

กลุ่มที่ 2 ครูที่มีประสบการณ์ในการสอนเกิน 5 ปี (จำนวน 5 ท่าน)

- ครูท่านที่ 1

ในการเตรียมการสอนของครูท่านที่ 1 จะไม่มีการเตรียมการสอนที่แน่นอน และจะมีการเตรียมการสอนเป็นบางครั้ง ซึ่งในการสอนจะมีการจดบันทึกหลังการสอนว่าในชั่วโมงนี้ได้สอนเนื้อหาอะไร ไปบ้างและถ้าเรื่องไหนที่นักเรียนไม่เข้าใจครูจะกลับมาทบทวนให้ในชั่วโมงต่อไป แต่ในการสอนแต่ละครั้งจะทำการทบทวนในเรื่องที่เรียนผ่านไปทุกครั้งเพื่อที่จะให้นักเรียนไม่ลืมในเนื้อหาเรื่องเก่าที่เรียนผ่านมา และเตรียมเกมส์ฟังเสียงที่ครูคิดขึ้นมาเองไว้ให้กับนักเรียนที่ไม่ตั้งใจเรียนหรือนักเรียนที่ไม่ยอมเรียน และเตรียมสตีกเกอร์ ตัวปั๊มรูปการ์ตูน และมีคำชมให้กับนักเรียนเมื่อเรียนเสร็จ

- ครูท่านที่ 2

ครูท่านที่ 2 เตรียมการสอนโดยมีการอ่านในแฟ้มบันทึกว่าในชั่วโมงนี้นักเรียนจะต้องเรียนเรื่องอะไร และหลังจากเรียนจบจะมีการจดบันทึกเนื้อหาที่ได้เรียนและเนื้อหาที่นักเรียนไม่เข้าใจ และในแต่ละชั่วโมงจะมีการทบทวนในเรื่องที่เรียนผ่านไปในช่วงเวลาที่แล้วทุกครั้ง เพราะการทบทวนในเรื่องเก่าที่เรียนผ่านมาในทุกชั่วโมงจะทำให้ให้นักเรียนเข้าใจในเนื้อหาที่สอนอย่างต่อเนื่อง และถ้าชั่วโมงไหนที่นักเรียนไม่ตั้งใจเรียนจะมีของรางวัลและสตีกเกอร์ให้เพื่อแลกกับการตั้งใจเรียน ส่วนนักเรียนที่ตั้งใจเรียนจะมีคำชม สตีกเกอร์และมีของรางวัลให้

- ครูท่านที่ 3

ในการเตรียมการสอนของครูท่านที่ 3 จะมีการเตรียมการสอนเป็นบางครั้งซึ่งส่วนมากจะปรับการสอนตามความเข้าใจของนักเรียนในชั่วโมงที่เรียน แต่มีการจดบันทึกปัญหาในสิ่งที่นักเรียนทำไม่ได้หรือในสิ่งที่นักเรียนไม่เข้าใจเพื่อที่จะหาวิธีแก้ไขในชั่วโมงต่อไป ถ้าชั่วโมงไหนที่นักเรียนไม่ตั้งใจเรียนครูจะมีของรางวัลเป็นสตีกเกอร์ให้กับนักเรียน แต่ส่วนมากนักเรียนจะชอบการฝึกฟังเพราะสนุก ส่วนนักเรียนที่ตั้งใจเรียนครูจะมีสตีกเกอร์และการเขียนดาวให้

- ครูท่านที่ 4

ครูท่านที่ 4 มีการเตรียมการสอนคือ ในการสอนแต่ละครั้งจะอ่านรายละเอียดในหนังสือเล่ม Lesson Book และเล่ม Activity & Ear Training Book อย่างคร่าวๆ และจะเตรียมการสอนแต่ละชั่วโมง โดยดูจากเพ็มบันทึกรายละเอียดการสอนของนักเรียนแต่ละคนในแต่ละครั้งว่ามีปัญหาอะไรบ้าง มีเรื่องไหนที่ต้องสอนทบทวนบ้าง ถ้าชั่วโมงไหนที่นักเรียนไม่ตั้งใจเรียนครูจะมีของรางวัลเป็นสติ๊กเกอร์ให้ เพื่อเป็นแรงจูงใจในการตั้งใจเรียน ถ้านักเรียนมีความตั้งใจมาก ทำได้มากครูจะให้ของรางวัลมากขึ้น และนักเรียนที่ชอบฝึกการฟังหรือตั้งใจเรียนอยู่แล้วครูจะมีรางวัลเป็นสติ๊กเกอร์ และตัวปั๊มรูปการ์ตูนให้กับนักเรียนด้วย

- ครูท่านที่ 5

ครูท่านที่ 5 มีการเตรียมการสอนในทุกครั้ง โดยมีการจดบันทึกในทุกชั่วโมงว่านักเรียนแต่ละคนมีปัญหาอะไรบ้าง และจะต้องหาวิธีการสอนหรือการอธิบายให้นักเรียนเข้าใจในชั่วโมงต่อไป หรือบางทีจะต้องทบทวนซ้ำเรื่องเก่าหลายๆ ครั้ง และถ้าชั่วโมงไหนที่นักเรียนไม่ตั้งใจเรียนครูจะเตรียมนิทานเกี่ยวกับเรื่องของคนตรีที่ครูเป็นคนแต่งเองมาเล่าให้นักเรียนฟัง และจะมีขนมกับคำชมให้กับนักเรียนในการเรียนทุกครั้งด้วย

จากข้อมูลในเรื่องการเตรียมการสอนโสตทักษะในด้านทำนองของครูทั้ง 2 กลุ่มพอที่จะสรุปได้ว่า ครูทุกคนมีการเตรียมการสอนและวิธีการเตรียมการสอนที่คล้ายๆ กัน แต่ครูบางท่านมีการเตรียมการสอนในทุกครั้ง และครูบางท่านมีการเตรียมการสอนเป็นบางชั่วโมงเท่านั้น โดยจะทำการศึกษาเนื้อหาการสอนจากหนังสือเล่ม เลสซัน บ๊อค และเล่ม แอคทิวิตี แอนด์ เอียร์ เทรนนิ่ง บ๊อค และมีการจดบันทึกเนื้อหาที่ได้สอน และจดบันทึกปัญหาในสิ่งที่นักเรียนทำไม่ได้ในแต่ละครั้งไว้เพื่อหาวิธีการแก้ไขต่อไป และครูจะมีของรางวัลพวกสติ๊กเกอร์ ขนม คำชมให้กับนักเรียนเพื่อเป็นสิ่งจูงใจและเป็นกำลังใจให้กับนักเรียนทุกคน

ข. วิธีการสอนโสตทักษะในด้านทำนอง

จากการสัมภาษณ์และเข้าสังเกตการสอนโสตทักษะในด้านทำนองของครูผู้สอนวิชาเปียโนจำนวน 2 กลุ่ม ในโรงเรียนดนตรีปิ่นนครมีรายละเอียดดังนี้

ครูกลุ่มที่ 1 ครูที่มีประสบการณ์ในการสอนไม่เกิน 5 ปี (จำนวน 4 คน)

ครูท่านที่ 1

- เรื่องเสียงสูง เสียงต่ำ

วิธีการสอนในเรื่องเสียงสูง เสียงต่ำของครูท่านที่ 1 จะทำการสอนเนื้อหาและเรียงลำดับการสอนเหมือนในหนังสือแบบเรียน เลสชัน บู้ค แต่จะเปลี่ยนวิธีการสอนจากการกดคีย์สี่ค้ำสองตัวและสามตัวในเปียโนเป็นการกดคีย์สี่ขาว โดยสอนให้นักเรียนกดโน้ตและฟังเสียงตัวโน้ตตัว โด เร มี ฟา ซอล ตั้งแต่ชั่วโมงแรกที่เรียน เพราะการสอนตามในหนังสือจะทำให้ให้นักเรียนเรียนช้า เพราะในหนังสือยังไม่ได้เริ่มการสอนชื่อตัวโน้ต และวิธีที่ใช้สอนอยู่นี้จะทำให้ ไม่เสียเวลาในการเรียน โดยในการสอนจะสอนให้นักเรียนกดโน้ต โด เร มี ฟา ซอล ที่ละมือเริ่มจากมือซ้ายแล้วไปมือขวา และกดในช่วงเสียง (octave) ตรงกลางก่อน จากนั้นจะให้กดในช่วงเสียงสูง และช่วงเสียงต่ำ โดยใช้รูปภาพข้างและรูปภาพหนูที่มีในหนังสือแทนเสียงต่ำและเสียงสูง และจะอธิบายและเปรียบเทียบให้นักเรียนฟังว่าเสียงของหนูจะมีเสียงเล็กและจะเหมือนกับเสียงสูง ส่วนข้างจะตัวใหญ่ และจะมีเสียงใหญ่ ทุ้มเหมือนกับเสียงต่ำ

- เรื่องเสียงสูงขึ้น เสียงต่ำลง

ในเรื่องของเสียงสูงขึ้นกับเสียงต่ำลง ครูจะสอนนักเรียนโดยการกดให้นักเรียนฟังในเสียงตัว โด เร มี ฟา ซอล ตั้งแต่ครั้งแรกที่เรียนเรื่องเสียงสูง เสียงต่ำ และจะกดเสียงแบบนี้ให้นักเรียนฟังทุกครั้งในช่วงแรกๆ ที่เรียน เพื่อที่จะให้นักเรียนจำเสียงได้ ถ้านักเรียนคนไหนที่เรียนช้า ไม่สามารถฟังแล้วแยกแยะเสียงออกได้ครูจะกดให้ฟังไปเรื่อยๆจนกว่าจะฟังออก และเปลี่ยนจากการกดในช่วงเสียงเดียวเป็นกดในหลายช่วงเสียง เพื่อที่จะได้ฟังง่ายขึ้น แต่ก็มีนักเรียนบางคนที่ใช้เวลาเรียนเพียงครั้งเดียวก็เข้าใจ และในการสอนแต่ละครั้งครูจะให้นักเรียนร้องตามเสียงที่ครูกด โดยให้ใช้คำว่า โด เร มี ฟา ซอล และ ซอล ฟา มี เร โด แต่บางครั้งนักเรียนก็ไม่กล้าร้อง ครูจึงร้องให้ฟังเป็นบางที ในการสอนเรื่องเสียงสูงขึ้นกับเสียงต่ำลงครูจะสอนชื่อตัวโน้ตแค่ตัว โด เร มี ฟา ซอล ก่อนเพื่อให้นักเรียนจำเสียงได้ แล้วจึงค่อยเพิ่มตัวลากับที่ไปทีหลัง ซึ่งได้ผลดีกว่าการสอนเรียงชื่อตัวโน้ตตั้งแต่ A – G เหมือนในหนังสือ หลังจากที่นักเรียนรู้ชื่อตัวโน้ตครบแล้วจึงให้เล่นบทเพลงและฝึกการฟังตามในหนังสือ เมื่อเข้าถึงเรื่องเสียงสูงขึ้นกับเสียงต่ำลงที่มีตัวโน้ตอยู่ในบรรทัดห้าเส้นในกุญแจฟาและกุญแจซอล ครูจะกดให้นักเรียนดูว่าอยู่ในตำแหน่งไหนของเปียโน แล้วให้นักเรียนฟังอย่างเดียวโดยที่ไม่ต้องร้องตาม

- เรื่องขั้นคู่เสียง

ส่วนในเรื่องของขั้นคู่เสียง จะใช้วิธีการสอนและอธิบายเหมือนในหนังสือเรียน โดยให้นักเรียนนับชื่อตัวโน้ตและนับระยะห่างของตัวโน้ตตามในหนังสือ แต่จะต้องกดให้นักเรียน

ฟังเข้าไปมาหลายๆครั้งถึงจะจำเสียงได้ โดยกดขึ้นคู่เสียงแบบเม โลดิกก่อนแล้วตามด้วยขึ้นคู่เสียงแบบฮาร์โมนิก ถ้านักเรียนคนไหนที่เรียนช้าหรือฟังไม่ออกครูจะเล่นให้ฟังหลายๆ ครั้ง และเขียนอธิบายระยะห่างของตัวโน้ตบนกระดาน ไวท์บอร์ดเพื่อให้นักเรียนมองเห็นภาพระยะห่างของช่วงเสียงส่วนในการทดสอบการฟังในหนังสือ แอคทิวิตี แอนด์ เอียร์ เทรนนิ่ง บ๊อค จะทำการทดสอบตามในหนังสือทุกเรื่อง แต่ถ้าข้อไหนที่นักเรียนฟังไม่ออกครูจะเล่นซ้ำหลายๆ รอบจนกว่านักเรียนสามารถฟังออก และถ้าข้อไหนที่นักเรียนตอบผิดครูจะเฉลยในข้อที่ถูกต้อง และบางทีก็ให้โอกาสทำใหม่ ถ้านักเรียนคนไหนไม่ตั้งใจเรียนหรือไม่อยากเรียน ครูจะหาเกมส์มาให้นักเรียนเล่น เช่นให้นักเรียนหลับตาแล้วให้ฟังแล้วทายเสียงดัง เสียงเบา หรือให้เล่นเป่าขลุ่ยกันถ้าใครแพ้ก็จะต้องเป็นผู้ฟังและตอบ และในการเรียนแต่ละครั้งครูจะให้กำลังใจกับนักเรียนทั้งนักเรียนที่ตอบถูกและนักเรียนที่ตอบผิด โดยการให้สติ๊กเกอร์ ขนม คำชมหรือคำปลอบใจเพราะนักเรียนในวัยนี้ต้องการได้รับคำชมจากครู

ครูท่านที่ 2

- เรื่องเสียงสูง เสียงต่ำ

ครูท่านที่ 2 มีวิธีการสอนโดยเริ่มทำความคุ้นเคยกับนักเรียนก่อนเพื่อที่จะได้รู้ถึงนิสัยและบุคลิกของนักเรียนแต่ละคน จากนั้นจะให้นักเรียนรู้จักกับเสียงของเปียโน โดยการให้กดเล่นไปมา ถ้านักเรียนคนที่ไม่สนใจ และมีความพร้อมในการเรียนครูจะใช้วิธีการสอนเหมือนในหนังสือโดยเริ่มจากการให้กดและฟังเสียงที่คีย์สี่ดำสองตัวและคีย์สี่ดำสามตัว แต่ถ้านักเรียนคนไหนที่มีนิสัยซุกซนจะสอนให้กดไล่เสียงที่เปียโนแบบสโลดส์เสียงสูงขึ้น ต่ำลงแบบเร็วๆ ซึ่งวิธีการสอนนี้ใช้ได้ผลดีกับนักเรียนที่มีนิสัยซนเพราะนักเรียนชอบและบอกว่าสนุกดี จากนั้นครูอธิบายและกดเสียงสูงกับเสียงต่ำให้ฟังพร้อมกับให้นักเรียนคิดภาพตามว่าเสียงสูงจะอยู่ทางขวามือ และเปรียบเทียบให้นักเรียนฟังว่าเสียงจะเป็นเสียงแหลมๆ เหมือนเสียงคนกรีด และถามนักเรียนว่าเคยได้ยินเสียงเพื่อนๆ ที่โรงเรียนกรีดไหมคะว่าเป็นอย่างไร ส่วนเสียงต่ำจะอยู่ทางซ้ายมือ และจะเปรียบเทียบให้นักเรียนฟังว่าเสียงต่ำมีเสียงเหมือนเสียงของคนที่มีตัวใหญ่เสียงก็จะทุ้มและต่ำ

- เรื่องเสียงสูงขึ้น เสียงต่ำลง

ในเรื่องของเสียงสูงขึ้นกับเสียงต่ำลงครูใช้วิธีการสอนเหมือนในหนังสือเรียน และนักเรียนส่วนใหญ่จะเข้าใจและฟังออก เพราะคุ้นเคยกับเสียงที่สูงขึ้นและเสียงที่ต่ำลงในการเล่นแบบสโลดส์เสียงในครั้งแรกที่เรียน แต่ก็มีนักเรียนบางคนที่มีปัญหา ฟังไม่ออกว่าเป็นเสียงสูงขึ้นหรือเสียงต่ำลงครูจึงลองให้นักเรียนฝึกไล่เสียงใหม่ โดยการฝึกให้ฟังในเสียงที่ห่างกันมากๆ ก่อน เช่น ไล่เสียงของตัวโดต่ำ ซอล โดสูง และต้องให้ฝึกฟังหลายๆ ครั้งจนกว่าจะฟังได้ ส่วนในเรื่องของชื่อตัว

โน้ตจะสอนเหมือนในหนังสือเรียน คือสอนตัวอักษรตั้งแต่ A – G และหลังจากนั้นจะบอกให้นักเรียนจำเป็นชื่อตัว โด เร มี ฟา ซอล ลา ที โด เพราะจะจำง่ายกว่า และในเรื่องการฟังเสียงของโน้ต โด เร มี กับ ลา ที โด นักเรียนส่วนใหญ่เกิดการสับสนในการฟังครูจะแก้ปัญหาโดยคคให้ฟังบ่อยๆ และให้เป็นการบ้าน ไปฝึกฟังที่บ้าน โดยให้ผู้ปกครองเป็นผู้ช่วยเหลือ และบางทีจะคคให้นักเรียนฟัง แล้วอธิบายให้ฟังว่าถ้าเสียงสูงขึ้นจะเหมือนกับจรวดที่ค่อยๆ พุ่งขึ้น ไปบนท้องฟ้าและให้ฟังเสียงว่าเสียงจะสูงขึ้นไปเรื่อยๆ ทางขวามือ และถ้าเสียงต่ำลงจะเหมือนกับจรวดที่พุ่งลงและเสียงจะต่ำลงไปเรื่อยๆ ทางซ้ายมือ เมื่อถึงเรื่องของตัวโน้ตที่อยู่ในบรรทัดห้าเส้น ครูจะอธิบายและคคให้นักเรียนฟังพร้อมชี้ให้เห็นในภาพถึงการเคลื่อนที่สูงขึ้นและการเคลื่อนที่ต่ำลงของตัวโน้ต จากนั้นจะเพิ่มเติมการฝึกนอกเหนือจากในหนังสือคือการให้นักเรียนฝึกไล่สเกล และฝึกฟังเสียงจากสเกล

- เรื่องขั้นคู่เสียง

เรื่องของขั้นคู่เสียงจะใช้วิธีการสอนเหมือนในหนังสือคือเริ่มสอนตั้งแต่ขั้นคู่เสียงคู่ที่ 2 ไปจนถึงขั้นคู่ 5 และสอนขั้นคู่เสียงแบบเม โลดิกกับขั้นคู่เสียงแบบฮาร์โมนิกควบคู่กันไป และเพิ่มเติมการเล่นสเกลเข้ามาทุกครั้งก่อนการฟังขั้นคู่เสียงเพื่อช่วยให้นักเรียนฟังระยะขั้นคู่เสียงได้ง่ายขึ้น ซึ่งนักเรียนส่วนใหญ่จะฟังออกกว่าเป็นขั้นคู่เสียงแบบสูงขึ้นหรือแบบต่ำลง แต่จะฟังไม่ออกว่าเป็นคู่อะไร จึงต้องใช้วิธีการฝึกให้นักเรียนร้องตามเสียงในสเกลไปด้วยและหาบทเพลงข้างนอกมาสอนเพิ่มเติม เช่น เพลงหนูมาลี ใช้สอนกับขั้นคู่ 2

- เรื่องตำแหน่ง จี โพลีชัน

ในการสอนเรื่องนี้จะสอนให้นักเรียนท่องชื่อตัวโน้ตตัว ซอล ลา ที โด เร ไปพร้อมๆ กับการเล่น ซึ่งนักเรียนส่วนใหญ่จะแยกไม่ออกระหว่างเสียงของตัวโน้ตแบบตำแหน่ง ซี โพลีชัน และตำแหน่ง จี โพลีชัน เพราะนักเรียนจะเข้าใจว่าเสียงเหมือนกันแต่วางคนละที่ ในเรื่องนี้นักเรียนต้องปรับและทำความเข้าใจชื่อตัวโน้ตในตำแหน่ง จี โพลีชัน กับตำแหน่ง ซี โพลีชัน ได้ยากเพราะนักเรียนมีความคุ้นเคยกับชื่อตัวโน้ตในตำแหน่ง ซี โพลีชัน แต่ครูจะอธิบายให้นักเรียนฟังว่าโน้ตของตำแหน่ง จี โพลีชัน เป็นโน้ตที่สูงขึ้นต่อไปจากตำแหน่ง ซี โพลีชัน ซึ่งการสอนนักเรียนในเรื่องนี้ต้องใช้เวลาในการสอนหลายครั้งถึงจะทำให้นักเรียนจำโน้ตในตำแหน่งของ จี โพลีชัน ได้ส่วนในการทดสอบการฟังในหนังสือเล่ม แอคทิวิตี แอนด์ เอียร์ เทรนนิ่ง บู้ค ในเรื่องของเสียงสูงกับเสียงต่ำ จะอธิบายให้นักเรียนฟังก่อนว่ารูปภาพหนูจะแทนเสียงสูง และรูปภาพช้างจะแทนเสียงต่ำ หรือบางทีจะบอกกับนักเรียนว่าให้นึกภาพถึงในการดูเรื่อง ทอมกับเจอร์รี่ โดยให้นึกว่าเจ้าเจอร์รี่เป็นหนูตัวเล็กๆ ซึ่งมีเสียงร้องแบบเสียงสูงๆ และเจ้าทอมจะตัวใหญ่ซึ่งมีเสียงที่ทุ้มและต่ำ ในการทดสอบการฟังในแต่ละครั้งจะพยายามให้นักเรียนจินตนาการภาพออกว่าครูกำลังเปรียบเทียบเสียงที่ได้ยินกับ

อะไร ซึ่งทำให้การเรียนง่ายขึ้น และก่อนการทดสอบการฟังครูจะเล่นเสียงทุกข้อในแบบฝึกหัดให้นักเรียนฟังก่อนทุกครั้ง และทดสอบการฟังตามในหนังสือทุกเรื่อง

ครูท่านที่ 3

- เรื่องเสียงสูง เสียงต่ำ

ครูท่านที่ 3 มีวิธีการสอนในเรื่องเสียงสูงกับเสียงต่ำเหมือนกับในหนังสือเรียนแต่ถ้าเป็นนักเรียนอายุ 6 ขวบครูจะเพิ่มเติมความสนุกสนานให้กับนักเรียน โดยการถามนักเรียนว่านักเรียนรู้ไหมว่าข้างร้องอย่างไรและหนูล้องอย่างไร แล้วระหว่างข้างหับหนูสัตว์ตัวไหนตัวเล็กตัวไหนตัวใหญ่และครูจะถามหรือคุยกับนักเรียนเพื่อให้นักเรียนไม่เกิดความเบื่อและเกิดความคุ้นเคยกับครูมากขึ้น จากนั้นจะเริ่มสอนตามในหนังสือโดยให้นักเรียนกดคีย์สี่ค้ำสองตัวและคีย์สี่ค้ำสามตัวในตำแหน่งเสียงสูงและเสียงต่ำ แล้วครูจะกดให้นักเรียนฟังในตำแหน่งเสียงสูงและเสียงต่ำด้วย ส่วนนักเรียนที่ไม่เข้าใจหรือไม่รู้จักเสียงสูงกับเสียงต่ำจริงๆ ครูจะใช้วิธีการสอนแบบให้นักเรียนหลับตาฟังในขณะที่ครูเล่นเสียงสูงและเสียงต่ำ

- เรื่องเสียงสูงขึ้น เสียงต่ำลง

ครูจะสอนให้นักเรียนรู้จักกับชื่อของตัวโน้ตตามในหนังสือ จากนั้นจะเล่นสเกลไล่เสียงสูงขึ้นและไล่เสียงต่ำลงให้นักเรียนฟังโดยกดโน้ตแบบยาวๆ หลายๆ ช่วงเสียง (octave) ถ้านักเรียนคนไหนไม่เข้าใจครูจะร้องให้นักเรียนฟังโดยร้องเป็นเสียง “ลา ลา ลา” และจะฝึกให้นักเรียนจนกว่านักเรียนเข้าใจภายในชั่วโมงเรียนนั้นเลย ในการไล่ระดับเสียงสูงขึ้นกับต่ำลงในโน้ต โด เร มี กับ มิ เร โด ครูจะร้องชื่อตัวโน้ตพร้อมกับกดให้นักเรียนฟังเพราะนักเรียนส่วนใหญ่ไม่กล้าร้อง ส่วนในเรื่องของตัวโน้ตในบรรทัดห้าเส้นครูจะกดให้นักเรียนฟังพร้อมกับให้ดูรูปภาพในบรรทัดห้าเส้นและนักเรียนก็จะเข้าใจว่าแบบไหนคือเสียงสูงขึ้นและแบบไหนคือเสียงต่ำลง

- เรื่องขั้นคู่เสียง

ครูจะสอนตามเนื้อหาในหนังสือเรียน และในเรื่องขั้นคู่เสียงนี้จะสอนยากกว่าเรื่องอื่นเพราะนักเรียนส่วนใหญ่ไม่ยอมร้องออกเสียงตั้งแต่แรก ทำให้ครูไม่สามารถรู้ได้ว่านักเรียนร้องเสียงเพี้ยนหรือไม่ ซึ่งการสอนเรื่องขั้นคู่เสียงครูจะฝึกให้นักเรียนร้องเสียงตามสเกล โดยให้ใช้คำว่า “ลา” ในการสอนการฟังขั้นคู่เสียงถ้านักเรียนไม่สามารถตอบได้ว่าเป็นขั้นคู่เสียงอะไรครูจะให้นักเรียนเปรียบเทียบขั้นคู่เสียงในแต่ละขั้นคู่เสียงตามความรู้สึก เช่นเมื่อฟังเสียงของขั้นคู่ 2 จะให้ความรู้สึกเหมือนเสียงกักกัน เสียงชิดกัน และบางครั้งครูใช้การเล่นคอร์ดเข้ามาช่วยในการสอนการฟังขั้นคู่เสียงคู่ 3 กับขั้นคู่เสียงคู่ 5

- เรื่องตำแหน่ง จี โพลีชัน

ในการสอนการฟังทำนองในตำแหน่ง จี โพลีชัน ครูเริ่มการสอนจากการให้นักเรียนท่องชื่อดัวโน้ตแบบ ซอล ลา ที โด เร และแบบ G A B C D ให้คล่องและให้จำได้ก่อน จากนั้นครูจะเล่นให้นักเรียนฟังและให้นักเรียนร้องชื่อดัวโน้ตตามไปด้วย ในการสอนการฟังในเรื่องนี้นักเรียนแต่ละคนจะใช้ระยะเวลาในการเรียนแตกต่างกัน ซึ่งนักเรียนบางคนใช้เวลาในการสอนเพียงครั้งเดียว แต่นักเรียนบางคนใช้เวลาในการสอนหลายครั้งถึงจะเข้าใจซึ่งถ้านักเรียนคนไหนไม่เข้าใจครูจะให้นักเรียนกดชื่อดัวโน้ตและร้องชื่อดัวโน้ตตามไปจนกว่าจะจำได้

ส่วนการทดสอบการฟังในเล่ม แอคทิวิตี แอนด์ เอียร์ เทรนนิ่ง บู้ค นั้น ครูจะทำการทดสอบตามในหนังสือ โดยในการทดสอบแต่ละครั้งครูจะกดเสียงให้นักเรียนฟังก่อนการทดสอบจริงทุกครั้งเพื่อให้นักเรียนนึกเสียงออกว่าแบบไหนคือเสียงสูง และแบบไหน คือเสียงต่ำ และในการสอนการฟังสำหรับเด็กผู้ชายจะสอนยากกว่าเด็กผู้หญิงเพราะเด็กผู้ชายมีนิสัยซุกซนและไม่ฟังเวลาครูอธิบาย แต่ครูมีวิธีแก้ไขโดยการมีเกมส์จับคู่คำศัพท์ที่ครูทำมาเอง โดยในเกมส์หนึ่งจะมีกระดาษอยู่สามสี คือ สีเหลืองเป็นอักษรชื่อดัวโน้ต A – G เป็นชื่อดัวโน้ตตัวดำ ตัวขาว ตัวกลม ฯลฯ และเครื่องหมายต่างๆ ส่วนสีที่สองเป็นสีฟ้าเป็นชื่อดัวโน้ต Do – Ti และชื่อเครื่องหมาย ส่วนสีที่สามคือสีชมพูเป็นชื่อดัวโน้ตที่เป็นภาษาไทย เช่น โด เร มี ซึ่งการเล่นเกมส์จับคู่คำศัพท์นี้ครูจะให้นักเรียนเล่นเกมหลังจากการเรียนการฟังและนักเรียนทุกคนชอบการเล่นเกมส์จับคู่คำศัพท์มาก ส่วนการทดสอบการฟังนักเรียนทุกคนชอบทำ เพราะสนุกและถ้านักเรียนคนไหนตอบผิดครูจะให้โอกาสนักเรียนทำใหม่จนกว่านักเรียนมีความเข้าใจและตอบถูกต้อง โดยบางทีครูจะเพิ่มจำนวนข้อในการทดสอบโดยครูเป็นผู้คิดขึ้นเอง

ครูท่านที่ 4

- เรื่องเสียงสูง เสียงต่ำ

วิธีการสอนการฟังในเรื่องเสียงสูงและเสียงต่ำของครูท่านที่ 4 จะทำการสอนโดยเรียงลำดับและใช้วิธีการสอนเหมือนในหนังสือ คือ เริ่มจากการให้นักเรียนฟังเสียงสูงและเสียงต่ำที่ตัวสีคำสองตัวติดกันและตัวสีคำสามตัวติดกัน และให้นักเรียนดูรูปภาพหนูกับรูปภาพช้างแล้วอธิบายให้นักเรียนฟังว่าเสียงสูงจะมีเสียงเหมือนเสียงของหนูเพราะหนูมีขนาดตัวที่เล็กและร้องเสียงแหลมสูง ส่วนเสียงต่ำจะเหมือนกับเสียงของช้างเพราะช้างมันตัวใหญ่และเสียงจะทุ้ม และต่ำ จากนั้นให้นักเรียนลองกดเสียงฟังเอง ในการสอนการฟังเสียงสูงกับเสียงต่ำจะพบว่า นักเรียนบางคนมีความเข้าใจเมื่ออธิบายแค่ครั้งเดียว แต่นักเรียนบางคนต้องอธิบายหลายๆ ครั้งถึงจะเข้าใจ และในการสอนในครั้งแรกๆ ครูจะกดเสียงให้นักเรียนฟังอย่างเดียว โดยที่ไม่ให้นักเรียนร้องตาม

- เรื่องเสียงสูงขึ้น เสียงต่ำลง

ครูใช้วิธีการสอน โดยจะเริ่มจากตำแหน่งตรงกลางของเปียโน แล้วให้นักเรียนกดเสียงไล่ขึ้นทางขวามือและให้ร้องชื่อโน้ตไปด้วย โดยในตอนแรกให้ใช้ตัวโน้ตแค่สามเสียงก่อน คือ โน้ต โด เร มี แล้วเพิ่มเป็นโน้ต โด เร มี ฟา ซอล โดยใช้มือขวาเล่น และให้นักเรียนกดเสียงไล่ลงทางซ้ายมือโดยใช้ตัวโน้ตแค่สามเสียงก่อนคือ โน้ต มี เร โด แล้วเพิ่มเป็นโน้ตซอล ฟา มี เร โด โดยใช้มือขวากดเหมือนกัน ซึ่งการสอนในเรื่องนี้ต้องใช้เวลาในการสอนประมาณ 3 – 4 ครั้ง แล้วนักเรียนจึงจะฟังออกว่าเสียงแบบไหนสูงขึ้นและเสียงแบบไหนต่ำลง แต่ถ้านักเรียนคนไหนที่ไม่เข้าใจในแบบที่สอนไปครูจะใช้วิธีการสอนโดยเปลี่ยนจากการให้เล่นโน้ตตัว โด เร มี ฟา ซอล เป็นการเล่นตัวโน้ตตัวแรกและตัวสุดท้ายคือตัว โด กับซอล โดยให้นักเรียนร้องตามไปด้วย ซึ่งจะช่วยให้เด็กนักเรียนรู้สึกถึงเสียงว่าสูงขึ้นหรือต่ำลงมากขึ้น และเขียนทิศทางการเคลื่อนที่ของตัวโน้ตให้ดู เพื่อให้เด็กภาพออก

- เรื่องขั้นคู่เสียง

ในเรื่องของขั้นคู่เสียงนี้ครูใช้วิธีการสอนเหมือนในหนังสือ ก็จะเริ่มสอนตั้งแต่ขั้นคู่เสียงคู่ 2 จนถึงขั้นคู่เสียงคู่ 5 โดยเริ่มจากขั้นคู่เสียงแบบเมโลดิกแล้วตามด้วยขั้นคู่เสียงแบบฮาร์โมนิก แต่ครูจะเพิ่มเติมวิธีการสอน โดยการให้นักเรียนนับเลขตามระยะห่างของขั้นคู่ เช่นขั้นคู่ 2 ก็จะทำให้เด็กนักเรียนกดโน้ตตัว โด แล้วพูดว่าหนึ่งและกดโน้ตตัว เร แล้วพูดว่าสอง ถ้าเป็นขั้นคู่เสียงคู่ 3 จะให้พูดนับหนึ่ง สอง สาม ซึ่งวิธีนี้ทำให้นักเรียนเข้าใจระยะห่างของขั้นคู่เสียงได้ดีขึ้น หลังจากนั้นจะให้ร้องเป็นชื่อตัวโน้ต เช่นขั้นคู่เสียงคู่ 2 ให้ร้อง โด เร ถ้าขั้นคู่ 3 ให้ร้อง โด เร มี โด มี แต่วิธีการให้ร้องชื่อตัวโน้ตจะมีปัญหากับนักเรียนบางคนที่ร้องไล่ชื่อของตัวโน้ตไม่ค่อยได้ และจะแก้ปัญหามาโดยการสอนเข้าไปเรื่อยๆ จนกว่านักเรียนจะทำได้ หรือสอนแบบให้นักเรียนฟังว่าขั้นคู่ 2 เมื่อฟังแล้วเสียงจะกั๊กกัน ถ้าขั้นคู่ 3 เสียงจะกลมกลืนกัน แต่มีนักเรียนบางคนสามารถฟังเสียงของขั้นคู่เสียงแบบฮาร์โมนิกออกโดยที่ไม่ต้องฟังเสียงของตัวโน้ตแบบเรียงกัน

- เรื่องตำแหน่ง จี โพลีชัน

จะสอน โดยเริ่มจากการให้นักเรียนร้องชื่อตัวโน้ตให้คล่องก่อน ซึ่งมีนักเรียนบางคนที่สามารถสันทันจึงจำชื่อตัวโน้ตไม่ค่อยได้ ครูจะแก้ปัญหามาโดยการฝึกให้นักเรียนร้องชื่อตัวโน้ตตามครูไปทีละตัว หรือใช้วิธีเขียนชื่อตัวโน้ตไว้ก่อนแล้วฝึกให้นักเรียนฟังเสียงไปเรื่อยๆ จนกว่านักเรียนจะจำได้ และอธิบายให้นักเรียนเข้าใจว่าชื่อตัวโน้ตใน จี โพลีชัน จะอยู่ต่อจากโน้ตใน ซี โพลีชัน เมื่อนักเรียนมีความเข้าใจมากขึ้นจึงทำแบบทดสอบการฟังทีหลังสำหรับการทดสอบการฟังในเล่ม แอดทิวติแอนด์ เอียร์ เทรนนิง บู้ค ครูจะทำการทดสอบตามในหนังสือ และทำการสอนให้นักเรียนมีความเข้าใจก่อนทุกเรื่องแล้วจึงทำการทดสอบ และถ้านักเรียนฟังไม่ออกหรือฟังผิด จะให้โอกาสฟังใหม่หลายๆ ครั้งจนกว่าจะถูกต้อง ถ้านักเรียนคนไหนที่ฟังรอบเดียวแล้วจำไม่ได้ ครูจะเล่นซ้ำให้ฟังใหม่

จนกว่านักเรียนจำได้ และถ้านักเรียนคนไหนที่ไม่ตั้งใจเรียนครูจะให้นักเรียนเล่นเพลงสลับกันการ เรียนฟังเพื่อได้ไม่เกี่ยวกับการเรียนหรือบางทีครูจะให้เล่นเกมส่แวงแมนสลับกับการเรียน และเมื่อ นักเรียนผ่านการทดสอบการฟังครูจะมีของรางวัล เช่น สติกเกอร์หรือมีคำชมให้กับนักเรียนทุกคน

ครูกลุ่มที่ 2 ครูที่มีประสบการณ์ในการสอนเกิน 5 ปี (จำนวน 5 คน)

ครูท่านที่ 1

- เรื่องเสียงสูง เสียงต่ำ

ในการสอนการฟังในเรื่องเสียงสูงและเสียงต่ำของครูท่านที่หนึ่งจะใช้วิธีการสอน เหมือนในหนังสือ โดยครูเป็นผู้กดเสียงที่เปียโนให้นักเรียนฟังแล้วบอกนักเรียนว่าเสียงต่ำจะเหมือน เสียงของช้าง และเสียงสูงก็จะเหมือนเสียงของนกหรือหนู ซึ่งครูผู้สอนจะกดเสียงให้นักเรียนฟัง พร้อมกับให้นักเรียนดูรูปภาพของช้างและหนูในหนังสือไปด้วย ซึ่งวิธีการสอนโดยการเปรียบเทียบ เสียงสูงเสียงต่ำกับเสียงของสัตว์นี้จะทำให้นักเรียนมีความเข้าใจง่ายขึ้น ในการอธิบายเสียงสูงนั้น นักเรียนบางคนจะใช้เปรียบเทียบกับนกเพราะนักเรียนจะจำว่านกอยู่บนท้องฟ้าสูงซึ่งคู่กับเสียงสูง แต่ นักเรียนบางคนจะเปรียบเทียบกับหนูเพราะหนูมีเสียงร้องดังจ๊ิดๆ ซึ่งเหมือนกับเสียงสูง แต่ถ้า นักเรียนคนไหนที่นึกเสียงร้องของสัตว์ไม่ออกครูจะทำเสียงร้องให้นักเรียนฟัง ในการสอนใน ชั่วโมงแรกครูจะสอนนักเรียนทุกคนให้เข้าใจ และทำการทดสอบความเข้าใจโดยการกดเสียงให้ นักเรียนฟังแล้วให้นักเรียนตอบว่าเป็นเสียงสูงหรือเสียงต่ำ และบางทีจะให้นักเรียนกดเสียงตาม คำสั่งของครูด้วย ซึ่งวิธีนี้นักเรียนชอบเพราะรู้สึกสนุกที่ได้กดเสียงสูงและเสียงต่ำที่เปียโน

- เรื่องเสียงสูงขึ้น เสียงต่ำลง

ในเรื่องของเสียงสูงขึ้นและเสียงต่ำลงจะเริ่มสอนจากการกดไล่เสียงให้นักเรียนฟังว่า เสียงแบบนี้คือเสียงที่สูงขึ้นและเสียงแบบนี้คือเสียงที่ต่ำลง โดยในช่วงแรกๆ ต้องกดเสียงใน ช่วงเสียงที่สูงมากๆ และช่วงเสียงที่ต่ำมากๆ ก่อนเพื่อให้นักเรียนแยกแยะได้ง่ายขึ้น หลังจากนั้นจะ ให้นักเรียนท่องชื่อตัวโน้ตให้จำให้ได้ โดยให้นักเรียนฝึกท่องชื่อตัวโน้ตทั้งแบบ A B C D E F G และแบบ ลา ที โด เร มี ฟา ซอล ควบคู่กัน ไป จากนั้นครูจะกดให้นักเรียนฟังหลายๆ รอบเพื่อที่ นักเรียนจะได้เห็นความแตกต่าง และอธิบายให้นักเรียนฟังว่าเสียงที่สูงขึ้นจะมีลักษณะของเสียงที่ เล็กลงเรื่อยๆ หรือจะเขียนลูกศรชี้ขึ้น ชี้ลงเพื่อให้นักเรียนเห็นภาพของเสียงว่าสูงขึ้น หรือต่ำลงใน การสอนเรื่องเสียงสูงขึ้นและเสียงต่ำลงนี้ต้องใช้เวลาในการสอนนานกว่าเรื่องอื่น และต้องทบทวน ทุกครั้งที่มาเรียน เพราะนักเรียนบางคนเกิดความสับสนแยกไม่ค่อยออก และนักเรียนบางคนก็จะจำ ไม่ได้ในการเรียนครั้งต่อไป แต่ถ้านักเรียนคนไหนที่ไม่เข้าใจจริงๆ ครูจะแก้ปัญหาโดยการ ใช้วิธีการ เล่นแบบเสียงดังและเสียงเบาเข้ามาช่วย คือ จะเล่นเสียงสูงเป็นเสียงเบาและเล่นเสียงต่ำเป็นเสียงดัง

- เรื่องขั้นคู่เสียง

การสอนในเรื่องขั้นคู่เสียงจะใช้วิธีการสอนเหมือนในหนังสือโดยเริ่มสอนตั้งแต่ขั้นคู่เสียงคู่ 2 ไปขั้นคู่เสียงคู่ 5 และจะสอนขั้นคู่เสียงแบบเมโลดิกก่อนแล้วตามด้วยขั้นคู่เสียงแบบ ฮาร์โมนิก แต่จะสอนให้นักเรียนฟังแล้วเปรียบเทียบเสียงของขั้นคู่เสียงทีละสองขั้นคู่ โดยกดให้นักเรียนฟังแล้วนำมาเปรียบเทียบกันระหว่างขั้นคู่ 2 กับขั้นคู่ 3 และขั้นคู่ 4 กับขั้นคู่ 5 เพื่อให้นักเรียนฟังความแตกต่างของแต่ละขั้นคู่ ในการสอนการฟังขั้นคู่เสียงครูจะไม่ใช้การร้องออกเสียงเพราะนักเรียนส่วนใหญ่มีนิสัยที่ขี้อายและไม่ยอมร้องออกเสียงให้ครูฟัง และจะกดให้นักเรียนฟังหลายๆรอบจนกว่านักเรียนจะจำได้ และเขียนอธิบายระยะห่างให้ดูบนกระดาษ

- เรื่องตำแหน่ง จี โพลีชัน

การสอนการฟังทำนองในตำแหน่ง จี โพลีชัน ต้องใช้ระยะเวลาในการสอนหลายครั้ง นักเรียนจึงจะจำชื่อของตัวโน้ตทั้งหมดได้ เพราะนักเรียนมีความคุ้นเคยกับชื่อตัวโน้ตและทำนองในตำแหน่งของ ซี โพลีชัน มาเป็นเวลานาน ซึ่งในการสอนจะมีนักเรียนบางคนที่ไม่ยอมอ่านชื่อตัวโน้ตเป็นตัวโน้ตในตำแหน่ง จี โพลีชัน ซึ่งครูจะแก้ปัญหาโดยการกดให้นักเรียนฟังแล้วให้นักเรียนร้องชื่อตัวโน้ตของตำแหน่ง G Position ทั้งแบบไล่เสียงสูงขึ้น “ซอล ลา ที โด เร” และแบบไล่เสียงต่ำลง “เร โด ที ลา ซอล” และฝึกไล่เสียงให้นักเรียนฟังไปเรื่อยๆ จนกว่านักเรียนจะคุ้นเคยกับเสียงในตำแหน่ง จี โพลีชัน ในการทดสอบการฟังในเล่ม แอคทีวิตี แอนด์ เอียร์ เทรนนิ่ง บู้ค ในแต่ละครั้งครูจะกดทบทวนให้นักเรียนฟังก่อนว่าเสียงแบบไหนคือเสียงสูง เสียงต่ำ เสียงที่สูงขึ้น เสียงที่ต่ำลง และขั้นคู่เสียงในแต่ละคู่ เพราะบางครั้งนักเรียนเกิดการสับสนและจำไม่ได้ และในการทดสอบทุกเรื่องครูจะเล่นให้นักเรียนฟังก่อนอย่างละ 2 รอบ และถ้านักเรียนตอบผิดครูก็จะเฉลยในข้อที่ถูกต้องแล้วให้ออกาสนักเรียนทำใหม่เพื่อที่นักเรียนจะได้เข้าใจมากขึ้น และถ้านักเรียนคนไหนไม่ยอมเรียนครูจะให้เล่นเกมส์ฟังเสียงโดยให้ครูเป็นผู้เล่นแล้วให้นักเรียนฟังว่าครูเล่นอันไหน

ครูท่านที่ 2

- เรื่องเสียงสูง เสียงต่ำ

ครูท่านที่สองจะมีประสบการณ์ในการสอนเด็กเล็กในหลักสูตร MLM (Music Little For Mozart) มาก่อนดังนั้นจึงนำวิธีการสอนหลายอย่างเข้ามาใช้ในการสอน โดยเริ่มสอนจากการกดให้นักเรียนฟังก่อนว่าตำแหน่งตรงไหนคือเสียงสูงและตำแหน่งตรงไหนคือเสียงต่ำ แล้วให้นักเรียนกดตามโดยใช้มือซ้ายกดที่เสียงต่ำและใช้มือขวาที่เสียงสูง จากนั้นให้นักเรียนฟังเสียงและฝึกสังเกตว่าเสียงที่ได้ยินนั้นเป็นเสียงสูงหรือเสียงต่ำ จากนั้นครูจะให้นักเรียนจินตนาการเสียงว่าเสียงต่ำจะเหมือนเสียงของช้างเพราะช้างมีขนาดตัวที่ใหญ่ เสียงของมันก็จะใหญ่ซึ่งเสียงต่ำจะอยู่ทางด้าน

ซ้ายมือ ส่วนเสียงสูงจะเหมือนเสียงร้องของหนู เพราะหนูมีขนาดตัวที่เล็กเสียงของมันก็จะเล็กด้วย ซึ่งเสียงของหนูเป็นเสียงสูงก็จะอยู่ทางขวามือ ในการกดครุจะกดเสียงที่อยู่ในช่วงเสียงที่ต่ำสุดกับช่วงเสียงที่สูงสุด และบางครั้งครูจะใช้ตุ๊กตาพื้หมีและพื้หนูมาใช้ในการสอนเพราะนักเรียนในวัยนี้จะชอบตุ๊กตาโดยให้พื้หมีแทนเสียงต่ำและให้พื้หนูแทนเสียงสูง

- เรื่องเสียงสูงขึ้น เสียงต่ำลง

ในการสอนครูจะสอนให้นักเรียนฟังเสียงของตัวโดต่ำกับตัวโดสูงที่อยู่ในช่วงเสียง (Octave) เดียวกันแล้วบอกให้นักเรียนจำเสียงของตัวหัวและท้าย หลังจากนั้นจะกดไล่เสียงตัวโน้ตที่อยู่ข้างในระหว่างตัวโดต่ำกับตัวโดสูงให้นักเรียนฟัง โดยเน้นเสียงที่ตัวโดต่ำกับตัวโดสูงให้เข้าใจ ซึ่งต้องใช้เวลาในการสอน 2 – 3 ครั้ง แต่ก่อนที่จะสอนให้นักเรียนไล่เสียงตัวโน้ตจะต้องสอนให้นักเรียนจำชื่อตัวโน้ตให้แม่นยำก่อนจึงจะไล่ชื่อตัวโน้ตได้ ส่วนโน้ตในบรรทัดห้าเส้นจะให้นักเรียนแยกช่วงเสียงว่าช่วงเสียงไหนเป็นเสียงของกุญแจฟาและช่วงเสียงไหนเป็นช่วงเสียงของกุญแจซอล และให้นักเรียนร้องออกเสียงไปพร้อมกับชี้ตามตัวโน้ตในบรรทัดห้าเส้นด้วยซึ่งครูเป็นผู้เล่น ในการสอนการฟังแต่ละเรื่องจะเน้นการเล่นพร้อมกับการร้องไปด้วยทุกครั้งเพราะสามารถช่วยในเรื่องการฟังทำให้นักเรียนฟังเสียงที่ตนเองร้อง มีความรู้สึกตามระดับเสียงที่ตนเองร้อง ซึ่งช่วยทำให้นักเรียนมีความเข้าใจในเรื่องต่างๆ ง่ายขึ้น

- เรื่องขั้นคู่เสียง

ในการสอนเรื่องขั้นคู่เสียงครูจะสอนเนื้อหาเหมือนในหนังสือ โดยเริ่มสอนจากขั้นคู่เสียงแบบเมโลดิกก่อน โดยเริ่มจากขั้นคู่ 2 ที่โน้ตตัวโดกับตัวเร และจะอธิบายให้นักเรียนฟังว่าเสียงของขั้นคู่ 2 จะมีเสียงที่ต่อกัน เรียงกัน และจะกดขั้นคู่เสียงแบบฮาร์โมนิกให้นักเรียนฟังควบคู่กันไป ด้วย และให้นักเรียนฟังลักษณะของเสียงว่าเสียงกักกัน แต่สิ่งที่สำคัญในการสอนการฟังขั้นคู่เสียงจะต้องให้นักเรียนร้องไล่เสียงให้ได้แม่นยำก่อน ในการสอนการฟังขั้นคู่เสียงนักเรียนส่วนใหญ่จะฟังขั้นคู่เสียงคู่ 3 กับขั้นคู่เสียงคู่ 5 ได้ง่าย แต่สับสนขั้นคู่เสียงระหว่างขั้นคู่ 2 กับขั้นคู่เสียงคู่ 4 และครูจะแก้ปัญหาโดยการกดเทียบเสียงแบบฮาร์โมนิกให้นักเรียนฟัง

- เรื่องตำแหน่ง จี โพลีชัน

การสอนการฟังทำนองในตำแหน่ง จี โพลีชัน ครูจะสอนโดยการให้นักเรียนพูด ชื่อตัวโน้ต ซอล ลา ที โด เร ให้คล่องก่อน แล้วจึงให้นักเรียนเล่นเสียงในตำแหน่งของ จี โพลีชัน และให้นักเรียนเล่นซ้ำไปมาจนกว่านักเรียนจะจำเสียงได้ ซึ่งนักเรียนแต่ละคนจะใช้เวลาในการเรียนไม่เท่ากัน ส่วนในการทดสอบการฟังในหนังสือเล่ม แอคทิวิตี แอนด์ เอียร์ เทรนนิง บู้ค ครูจะพิจารณาจากความเข้าใจและความสามารถของนักเรียนแต่ละคน ถ้านักเรียนคนไหนมีความเข้าใจตามลำดับเนื้อหาที่สอนจึงทำการทดสอบการฟังตามในหนังสือทุกเรื่อง แต่ถ้านักเรียนคนไหนที่ยังไม่เข้าใจ

หรือสลับสับครุยังทบทวนเรื่องเก่าไปเรื่อยๆ จนกว่านักเรียนจะเข้าใจ บางทีครูข้ามเนื้อหาบางเรื่องไปก่อนแล้วค่อยกลับมาทบทวนทีหลัง ซึ่งนักเรียนจะมีความเข้าใจในเรื่องเดิมมากขึ้นเพราะมีความรู้มากขึ้น ซึ่งทำให้การเรียนง่ายขึ้นกว่าเดิม และในการเรียนหรือการทดสอบในแต่ละครั้งครูจะมีของรางวัลเป็นพวกสติ๊กเกอร์ การเขียนรูปดาว หรือคำชมให้กับนักเรียน

ครูท่านที่ 3

- เรื่องเสียงสูง เสียงต่ำ

การสอนการฟังในเรื่องเสียงสูงและเสียงต่ำครูใช้วิธีการสอนเหมือนในหนังสือ คือให้นักเรียนเริ่มกดและฟังเสียงสูง เสียงต่ำที่คีย์สี่ดำสองตัวติดกันและคีย์สี่ดำสามตัว และครูจะอธิบายให้นักเรียนฟังว่า เสียงสูงมีเสียงเหมือนเสียงร้องของนกแก้วซึ่งมีเสียงร้องที่เล็กและอยู่ทางขวามือ ส่วนเสียงต่ำเหมือนช้างตัวใหญ่ๆ และอยู่ทางซ้ายมือ ในการสอนให้นักเรียนฟังเสียงสูงส่วนมากครูจะเปรียบเทียบเสียงสูงให้เหมือนเสียงของนกแก้วมากกว่าเสียงของหนูเพราะว่านักเรียนจะเข้าใจว่านกแก้วอยู่บนท้องฟ้าที่สูงซึ่งเหมือนกับเสียงสูงพอดี และตรงกันข้ามกับช้างที่อยู่ต่ำกว่าท้องฟ้าโดยครูเป็นผู้กดให้นักเรียนฟังและให้นักเรียนกดตามและฝึกฟังเสียงที่ตนเองกดด้วย

- เรื่องเสียงสูงขึ้น เสียงต่ำลง

ในการสอนเรื่องเสียงสูงขึ้นและเสียงต่ำลงครูจะสอนให้นักเรียนจำชื่อของตัวโน้ตก่อน โดยให้เริ่มจำชื่อตัวโน้ตแค่ 5 ตัวก่อนคือ โน้ตตัว โด เร มี ฟา ซอล และให้นักเรียนฝึกร้องตามเสียงโดยใช้คำว่า “ลา” ในการสอนเรื่องนี้ต้องใช้ระยะเวลาในการสอนนานกว่าที่นักเรียนจะสามารถแยกออกว่าเสียงแบบไหนสูงขึ้นและเสียงแบบไหนต่ำลง และครูจะเล่นทบทวนให้นักเรียนฟังทุกครั้งที่มาเรียนเพื่อให้นักเรียนมีความเข้าใจและคุ้นเคยกับเสียงมากขึ้นหลังจากนั้นครูจะให้นักเรียนเริ่มร้องเป็นชื่อตัวโน้ต โด เร มี ฟา ซอล โดยครูจะกดแล้วให้นักเรียนร้องตาม ถ้านักเรียนคนไหนที่ไม่เข้าใจหรือเข้าใจได้ช้าครูเล่นเป็นตัวอย่างให้นักเรียนฟังหลายๆรอบแล้วให้นักเรียนทำตามตัวอย่าง

- เรื่องขั้นคู่เสียง

ครูผู้สอนจะสอนโดยอธิบายเหมือนกับในหนังสือ คือเริ่มสอนตั้งแต่ขั้นคู่ เสียงคู่ 2 จนถึงขั้นคู่เสียงคู่ 5 เมื่อนักเรียนได้เรียนขั้นคู่เสียงครบห้าคู่แล้วครูจะกดไล่เสียงของตัวโน้ต ตั้งแต่ขั้นคู่เสียงคู่ 2 จนถึงขั้นคู่เสียงคู่ 5 ให้นักเรียนฟัง โดยกดโน้ต โด-เร โด-มี โด-ฟา โด-ซอลให้นักเรียนฟัง แต่ถ้านักเรียนฟังไม่ออกครูจะให้นักเรียนกดเอง ในการสอนเรื่องขั้นคู่เสียงครูใช้การเล่นโน้ตตัว โด มี ซอลให้นักเรียนฟังและร้องเป็นหลัก เพราะทำให้นักเรียนจำขั้นคู่ 3 กับขั้นคู่ 5 ได้ง่ายขึ้น แต่ถ้านักเรียนคนไหนที่ไม่เข้าใจหรือฟังไม่ออกในวิธีที่ใช้มา ครูก็จะให้นักเรียนฝึกฟังตาม

ลักษณะของเสียง เช่น ชั้นคู่เสียงคู่ 2 ครูก็จะอธิบายว่ามันมีลักษณะของเสียงที่กักกัน และใช้บทเพลง หนูมาลีเข้ามาช่วยสอนในชั้นคู่เสียงคู่ 2 และชั้นคู่เสียงคู่ 3 ซึ่งทำให้นักเรียนจำได้ง่ายขึ้น

- เรื่องตำแหน่ง จี โพลีซัน

ในการสอนการฟังทำนองในตำแหน่ง จี โพลีซัน ครูจะให้นักเรียนใช้ชีวิตย้ายบันไดเสียงแต่วิธีนี้มีข้อเสียตรงที่นักเรียนจะไม่รู้ชื่อตัวโน้ตซอล ลา ที โด เร ในขณะที่ฟัง ซึ่งในช่วงแรกต้องให้นักเรียนใช้ชีวิตการนับตัวโน้ตเทียบกับตัวโด เร มี ฟา ซอล เช่น เมื่อนักเรียนได้ยินเสียง ซอล ลา ที นักเรียนจะตอบเป็นโน้ตตัวโด เร มี ก่อนจากนั้นจะให้นักเรียนนับว่ามันเป็นโน้ตตัวที่ 1 2 3 แล้วให้นักเรียนนำมานับในตำแหน่ง จี โพลีซัน ว่าตรงกับตัว ซอล ลา ที ซึ่งใช้เวลานานกว่าที่นักเรียนจะจำชื่อตัวโน้ตในตำแหน่งของ จี โพลีซัน ได้ส่วนในการทดสอบการฟังในหนังสือเรียนครูจะทำการทดสอบตามในหนังสือเล่ม แอคทิวิตี แอนด์ เอียร์ เทรนนิ่ง บ๊อค ซึ่งส่วนใหญ่ครูจะเรียงเนื้อหาตามในหนังสือ แต่บางครั้งครูจะข้ามเนื้อหาบางเรื่องไปเพราะบางทีนักเรียนในวัยนี้มีนิสัยที่คือ เอาแต่ใจตัวเอง และไม่ยอมทำในเรื่องนี้ครูจึงจำเป็นต้องข้ามไปเรื่องอื่น หรือบางทีที่พบเจอ นักเรียนที่เรียนเก่งมากครูจึงไม่จำเป็นต้องทดสอบในเรื่องที่ง่ายๆ และครูจะข้ามไปเรื่องอื่น ครูจะหาบทเพลงจากหนังสือเล่มอื่นซึ่งเป็นบทเพลงแบบง่ายๆ ที่มีตัวโน้ต โด – ซอล มาให้นักเรียนฝึกฟังตลอด นอกจากนี้ในการเรียนหรือการทดสอบทุกครั้งครูจะมีสติ๊กเกอร์ ตัวปัมรูปดาวและมีคำชมให้กับนักเรียนทุกคน

ครูท่านที่ 4

- เรื่องเสียงสูง เสียงต่ำ

ครูท่านที่ 4 จะสอนการฟังเสียงสูงและเสียงต่ำตามเนื้อหาในหนังสือเรียน คือให้นักเรียนกดและฟังเสียงสูงและเสียงต่ำที่ตัวสีดำสองตัวติดกันและตัวสีดำสามตัวติดกัน แต่ก่อนที่จะให้นักเรียนกดครูจะกดเสียงให้นักเรียนฟังก่อนและอธิบายว่า เสียงต่ำจะเหมือนเสียงของช้างเพราะช้างมันตัวใหญ่ ซึ่งตัวใหญ่จะคู่กับเสียงต่ำและเสียงสูงจะเหมือนหนูเพราะหนูมันตัวเล็กเสียงก็จะเล็กเหมือนกัน ซึ่งเสียงเล็กจะคู่กับเสียงสูง ในการสอนการฟังครูเน้นวิธีสอนที่ให้นักเรียนเห็นภาพเวลาที่ปฏิบัติหรือฟัง และครูจะถามนักเรียนหลายๆครั้งเพื่อที่ครูจะแน่ใจว่านักเรียนนั้นมีความเข้าใจในเรื่องนั้นจริงๆ และถ้านักเรียนคนไหนที่ไม่สามารถฟังออกจริงๆ ว่า เสียงไหนเป็นเสียงสูงและเสียงไหนเป็นเสียงต่ำครูจะแก้ปัญหาโดยให้นักเรียนร้องตามเสียงที่ครูกด

- เรื่องเสียงสูงขึ้น เสียงต่ำลง

การสอนการฟังในเรื่องเสียงสูงขึ้นและเสียงต่ำลงจะสอนตามเนื้อหาในหนังสือ แต่เน้นการให้นักเรียนร้องตามเสียงและดูรูปการเคลื่อนที่ของตัวโน้ตซึ่งมีรูปภาพในหนังสือประกอบไปด้วยเพื่อให้นักเรียนได้เห็นภาพการเคลื่อนที่ของตัวโน้ตว่าเคลื่อนที่ไปในทิศทางที่สูงขึ้นหรือทิศทางที่ต่ำลง และในการสอนให้นักเรียนร้องชื่อของตัวโน้ต ครูจะดูตามความเข้าใจของนักเรียนว่านักเรียนคนไหนควรสอนแบบเริ่มตัวโน้ตที่ A (ลา) และนักเรียนคนไหนที่ควรเริ่มที่ C (โด) แต่นักเรียนแต่ละคนต้องได้เรียนครบทั้งสองแบบ และจะฝึกให้นักเรียนฟังและร้องในชื่อตัวโน้ตแก่สามตัวก่อนคือโน้ตโด เร มี โดยที่ให้นักเรียนร้องโน้ตตัวโด เร มี และมี เร โด หรือโน้ตตัวลา ที โด และโด ที ปรากฏว่านักเรียนจะจำเสียงได้ เมื่อมีบรรทัดห้าเส้นเข้ามาครูจะเล่นให้นักเรียนฟังแล้วให้นักเรียนร้องตามพร้อมกับดูภาพการเคลื่อนที่ขึ้นและลงของตัวโน้ตในบรรทัดห้าเส้นด้วย แต่ในการสอนครูจะเจอนักเรียนหลายประเภททั้งแบบเรียนเร็วและเรียนช้าและสำหรับนักเรียนที่มีความเข้าใจในเรื่องนี้ช้าครูจะแก้ปัญหาโดยการกดเป็น Arpeggio ในคีย์ซีเมเจอร์ให้นักเรียนฟังซึ่งวิธีนี้ช่วยให้นักเรียนมีความเข้าใจมากขึ้น

- เรื่องขั้นคู่เสียง

ในเรื่องของขั้นคู่เสียงครูจะอธิบายเหมือนกับในหนังสือ คือเริ่มสอนตั้งแต่ขั้นคู่ 2 ไปจนถึงขั้นคู่ 5 โดยที่ครูจะให้นักเรียนฝึกเรื่องขั้นคู่เสียงตามที่ครูตั้ง เช่นถ้าครูต้องการขั้นคู่เสียงคู่ 3 ครูก็จะถามนักเรียนว่าถ้าเสียงสูงขึ้นเป็นขั้นคู่สามจะได้โน้ตเป็นตัวอะไรและจะให้นักเรียนร้องออกเสียงไปด้วย เพื่อที่จะให้นักเรียนฝึกคิดเสียงเองและจะได้เข้าใจระยะห่างของขั้นคู่เสียงมากขึ้น และครูจะกดให้นักเรียนฟังทั้งขั้นคู่เสียงแบบเม โลดิกและขั้นคู่เสียงแบบฮาร์โมนิก และในการสอนขั้นคู่เสียงคู่ 3 กับขั้นคู่เสียงคู่ 5 ครูจะสอนให้นักเรียนฟังโน้ตตัวโด มี ซอล แล้วให้นักเรียนร้องตามบางทีครูจะบอกให้นักเรียนใช้การเปรียบเทียบลักษณะของเสียงว่าขั้นคู่เสียงคู่ 2 จะมีลักษณะของเสียงที่ฟังแล้วขัดกัน ไม่เข้ากัน ส่วนขั้นคู่เสียงคู่ 3 จะมีลักษณะของเสียงที่ฟังแล้วกลมกลืน นอกจากนี้ครูยังหาบทเพลงข้างนอกบทเรียนมาช่วยฝึกการฟังในเรื่องของขั้นคู่เสียงคู่ 4 และขั้นคู่เสียงคู่ 5 เพราะขั้นคู่เสียงทั้งสองคู่มีระยะเสียงที่ไกลซึ่งทำให้นักเรียนสับสนได้ง่าย เช่นใช้เพลง “Wedding Song” สำหรับการสอนการฟังในขั้นคู่เสียงคู่ 4 เพราะเพลงนี้เป็นเพลงที่นักเรียนส่วนมากรู้จักและทำให้ง่ายต่อการจดจำเสียง และถ้านักเรียนคนไหนที่มีความสับสนและไม่สามารถแยกแยะออกว่าเสียงที่ได้ยินนั้นเป็นเสียงของขั้นคู่อะไรแน่ ครูจะแก้ปัญหาโดยการกดโน้ตตัวแรกค้างไว้พร้อมกับโน้ตตัวที่สองเพื่อให้นักเรียนได้ยินทั้งสองเสียง

- เรื่องตำแหน่ง จี โพลีชัน

ครูเริ่มสอนโดยให้นักเรียนร้องโน้ตตัวซอล ลา ที โด เร และให้ฝึกฟังเสียงในตำแหน่ง จี โพลีชัน ให้จำให้ได้ก่อน ซึ่งนักเรียนจะใช้เวลาในการจำนานพอสมควร เพราะนักเรียนเคยชินกับตัวโน้ตในตำแหน่งของ ซี โพลีชัน มานาน และนักเรียนบางคนมีปัญหาในการไล่ชื่อตัวโน้ต ก็จะเริ่มไล่ชื่อตัวโน้ตจากตัวซอลไม่ได้ โดยที่ต้องเริ่มไล่ชื่อตัวโน้ตมาจากตัวโด และนักเรียนบางคนไล่ชื่อตัวโน้ตแบบสูงขึ้นได้แต่ไล่แบบต่ำลงไม่ได้ ซึ่งครูแก้ปัญหาโดยการให้นักเรียนฝึกท่องมากจนกว่าจะจำได้ ส่วนในการทดสอบการฟังครูทำการทดสอบการฟังตามในหนังสือเรียนให้กับนักเรียนบางคน เพราะนักเรียนบางคนไม่ชอบการฝึกฟัง ซึ่งครูพยายามแทรกเนื้อหาการฟังเข้าไปในเวลาลเล่นบทเพลง และครูจะมีเงื่อนไขในการเรียนว่าถ้านักเรียนคนไหนที่ตั้งใจเรียน หรือตั้งใจทำแบบทดสอบครูจะมีของรางวัลให้ เป็นพวกสติ๊กเกอร์ ตัวปี่รูปดาว ตัวปี่รูปสัตว์ และมีคำชมให้กับนักเรียนทุกคน

ครูท่านที่ 5

- เรื่องเสียงสูง เสียงต่ำ

ครูท่านที่ 5 มีวิธีการสอนและใช้เนื้อหาการสอนเหมือนในหนังสือ แต่ในช่วงแรกที่สอนครูจะให้นักเรียนลองกดเสียงที่เปียโนก่อนแล้วครูจึงบอกนักเรียนว่าตรงไหนคือเสียงสูงและตรงไหนคือเสียงต่ำ จากนั้นครูให้นักเรียนกดโน้ตในเสียงสูงและเสียงต่ำโดยที่ให้นักเรียนร้องชื่อตัวโน้ตไปด้วย ซึ่งครูจะเป็นผู้บอกชื่อตัวโน้ตให้กับนักเรียนโดยที่ให้นักเรียนกดโน้ตแค่สามตัว คือ โน้ต โด เร มี ในช่วงแรกที่เรียน ในวิธีการสอนแบบนี้จะทำให้ นักเรียนสามารถฟังเสียงสูง เสียงต่ำออก และยังทำให้นักเรียนรู้จักชื่อของตัวโน้ตตั้งแต่ช่วงแรกที่เรียนด้วย ส่วนนักเรียนคนไหนที่ไม่สามารถแยกออกว่าเสียงไหนเป็นเสียงสูงและเสียงไหนเป็นเสียงต่ำครูจะแก้ปัญหาโดยการกดเสียงให้นักเรียนฟังในช่วงเสียงที่ต่างกันมากๆ

- เรื่องเสียงสูงขึ้น เสียงต่ำลง

ในเรื่องของเสียงสูงขึ้นและเสียงต่ำลงครูจะให้นักเรียนร้องเสียงโดต่ำกับโดสูงในช่วงเสียงเดียวกัน โดยที่ครูเป็นผู้กดให้นักเรียนฟัง นักเรียนส่วนมากเริ่มมีความสับสนว่าเสียงแบบไหนคือเสียงที่สูงขึ้นและเสียงแบบไหนที่ต่ำลง ครูจะแก้ปัญหาโดยการกดเสียงให้นักเรียนฟังแบบเสียงห่างกัน คือกดตัวโด มี ซอล โด แล้วให้นักเรียนร้องตามโดยใช้คำว่า “ลา” จากนั้นครูจะอธิบายให้นักเรียนฟังว่าถ้าเสียงที่สูงขึ้นเสียงจะแหลมขึ้นเหมือนกับจะร้องไม่ไหว ซึ่งวิธีการสอนแบบนี้ นักเรียนส่วนใหญ่เข้าใจ และถ้านักเรียนคนไหนไม่เข้าใจครูก็จะไปตามปัญหาของนักเรียนแต่ละคน เมื่อนักเรียนสามารถแยกแยะเสียงสูงขึ้นกับเสียงต่ำลงได้แล้วครูจะเริ่มสอนชื่อตัวโน้ตโดยสอนแบบ

อักษร A B C D E F G และแบบโด เร มี ฟา ซอล ไปพร้อมๆ กัน เมื่อนักเรียนเริ่มเรียนชื่อตัวโน้ตในบรรทัดห้าเส้นครูก็จะให้นักเรียนร้องชื่อตัวโน้ตตามไปด้วย และชี้ภาพการเรียงกันของตัวโน้ตตามทิศทางที่สูงขึ้นและทิศทางที่ต่ำลงในบรรทัดห้าเส้นให้นักเรียนดูไปด้วย ซึ่งวิธีนี้ทำให้นักเรียนสามารถจำเสียงได้เร็วขึ้น

- เรื่องขั้นคู่เสียง

ในการสอนในเรื่องขั้นคู่เสียงครูอธิบายเหมือนในหนังสือ และกดเปรียบเทียบขั้นคู่เสียงระหว่างขั้นคู่ 2 กับขั้นคู่ 3 ให้นักเรียนฟังและอธิบายว่าขั้นคู่เสียงคู่ 2 จะมีลักษณะของเสียงที่ฟังแล้วรู้สึกว่ายึดกันมากเสียงกักกันฟังแล้วไม่ไพเราะ และขั้นคู่เสียงคู่ 3 จะมีลักษณะของเสียงที่ฟังแล้วรู้สึกว่ายืดหยุ่นกันฟังแล้วไพเราะ และให้นักเรียนร้องเสียงของทุกขั้นคู่เสียงตั้งแต่ขั้นคู่เสียงคู่ 2 จนถึงขั้นคู่เสียงคู่ 5 โดยใช้คำว่า “ลา” จากนั้นให้นักเรียนร้องแบบใช้ชื่อตัวโน้ตเช่น โด-เร-เร-โด โด-เร-มี โด-มี มี-เร-โด มี-โด ซึ่งวิธีแบบนี้เป็นวิธีที่ดีเพราะนักเรียนจะได้ทบทวนทุกขั้นคู่เสียง แต่ถ้านักเรียนคนไหนที่ไม่รู้ว่าเสียงแบบกักกันหรือกลมกลืนกันเป็นอย่างไร ครูจะแก้ปัญหาโดยการเขียนเส้น และทำมือให้นักเรียนดู ถ้าเป็นเสียงของขั้นคู่ 2 ครูจะวาดเส้นโค้ง งอและทำมือเป็นคลื่นแต่ถ้าเป็นขั้นคู่ 3 ครูจะวาดเส้นตรงและทำมือเป็นเส้นตรง

- เรื่องตำแหน่ง จี โพลีชัน

ในการสอนนักเรียนในเรื่องนี้ นักเรียนส่วนใหญ่จะเริ่มจำตัวโน้ต โด เร มี ฟา ซอล ในตำแหน่ง ซี โพลีชัน ได้จึงต้องใช้เวลาในการสอนหลายครั้ง เพื่อให้นักเรียนจำทำนองและชื่อตัวโน้ตในตำแหน่ง จี โพลีชัน ได้ ครูจะสอนโดยการให้นักเรียนร้องชื่อตัวโน้ตตัวซอล ลา ที โด เร ให้จำให้ได้ และหาบทเพลงข้างนอกหนังสือเรียนที่อยู่มีทำนองอยู่ในตำแหน่ง จี โพลีชัน มาเล่นให้นักเรียนฟังเพื่อช่วยให้นักเรียนจำได้เร็วขึ้น

ส่วนการทดสอบการฟังในหนังสือ แอคทีวิตี แอนด์ เอียร์ เทรนนิ่ง บู้ค ครูจะทำการทดสอบตามในหนังสือ และเล่นให้นักเรียนฟังก่อนทุกครั้งว่าเสียงแบบไหนคือเสียงสูง เสียงต่ำ เสียงที่สูงขึ้น เสียงที่ต่ำลง รวมถึงขั้นคู่เสียงแต่ละคู่แล้วจึงเริ่มทำการทดสอบ ถ้านักเรียนคนไหนที่ไม่ยอมเรียนหรือไม่ยอมทำแบบทดสอบครูจะมีข้อแลกเปลี่ยนโดยการเล่านิทานที่มีเรื่องเกี่ยวกับดนตรีที่ครูเป็นผู้แต่งเองให้นักเรียนฟัง แต่การสอนการฟังและการทดสอบการฟังจะไม่ได้สอนทุกช่วงโมง เพราะส่วนใหญ่เน้นการเล่นบทเพลงมากกว่าการฟัง และในการเรียนการสอนทุกครั้งครูจะมีของรางวัลและคำชมให้กับนักเรียนทุกคน จากวิธีการสอนการโสตทักษะในด้านทำนองของครูผู้สอนทั้ง 2 กลุ่มพอสรุปได้ว่าครูแต่ละท่านมีวิธีการสอนที่คล้ายกันในบางเรื่องและในบางเรื่องมีวิธีการสอนที่แตกต่างกัน และครูส่วนมากจะเรียงลำดับของเนื้อหาของการสอนเหมือนกับเนื้อหาในหนังสือเรียน และทำการทดสอบตามหนังสือในเล่ม แอคทีวิตี แอนด์ เอียร์ เทรนนิ่ง บู้ค และในการสอนของครู

บางท่านใช้วิธีการให้นักเรียนร้องออกเสียง ครูบางท่านใช้วิธีการให้นักเรียนคิดหรือจินตนาการภาพไปขณะที่ฟังเพื่อที่จะช่วยให้นักเรียนเข้าใจได้ง่ายขึ้น และครูแต่ละท่านจะมีวิธีการสอนนักเรียนที่เรียนเร็วกับนักเรียนที่เรียนช้าไม่เหมือนกัน และมีวิธีการแก้ปัญหาที่แตกต่างกันไปตามบุคลิกของนักเรียนแต่ละคน ซึ่งนักเรียนแต่ละคนจะมีอุปนิสัย วุฒิภาวะทางด้านอารมณ์ และความสามารถในการรับรู้ทางด้านดนตรีที่แตกต่างกัน และในการเรียนการสอนแต่ละครั้งครูจะสร้างกำลังใจและแรงจูงใจให้กับนักเรียน โดยการให้ของรางวัลเป็นพวกขนม สติกเกอร์ ตัวปัมรูปดาว การเล่นเกมส์ การเล่านิทานและให้คำชมเชย

ค. สื่อการเรียนการสอนโสตทักษะด้านทำนอง

สื่อการเรียนการสอนเป็นองค์ประกอบที่จำเป็นอย่างหนึ่งที่ต้องใช้ในการเรียนการสอน เนื่องจากดนตรีเป็นเรื่องของเสียงที่เป็นนามธรรม การใช้สื่อต่างๆ มาช่วยสอน จะช่วยทำให้ลักษณะของนามธรรมของดนตรีกลายเป็นรูปธรรมมากขึ้นและช่วยครูผู้สอนในการอธิบายการสอน ซึ่งจะทำให้การเรียนการสอนนั้นประสบความสำเร็จ และจากการสัมภาษณ์และการสังเกตการสอนของครูทั้ง 2 กลุ่มพบว่ามีการใช้สื่อการเรียนการสอนทุกท่านใช้เหมือนกันมีดังต่อไปนี้

1. หนังสือเล่ม เลสชัน บ๊อค และหนังสือเล่ม แอคทิวิตี แอนด์ เอียร์ เทรนนิ่ง บ๊อค ในชุดเพิร์บ คอร์ดส ระดับ เอ บี ซึ่งเป็นหนังสือที่ใช้ประกอบการเรียนการสอนโสตทักษะสำหรับนักเรียนระดับชั้นต้นที่มีอายุระหว่าง 6 – 8 ปีของโรงเรียนดนตรีปิ่นนคร ซึ่งภายในหนังสือเล่ม เลสชัน บ๊อค จะมีรายละเอียดเนื้อหาการสอนของเรื่องเสียงสูง เสียงต่ำ เสียงสูงขึ้น เสียงต่ำลง ชั้นคู่เสียงและทำนองในตำแหน่ง จี โพลีชัน และในหนังสือเล่ม แอคทิวิตี แอนด์ เอียร์ เทรนนิ่ง บ๊อค จะเป็นหนังสือทดสอบนักเรียนในเรื่องการฟัง ซึ่งภายในเล่มจะเป็นการทดสอบความรู้ในเรื่องเสียงสูง เสียงต่ำ เสียงสูงขึ้น เสียงต่ำลง ชั้นคู่เสียงและทำนองในตำแหน่ง จี โพลีชัน และภายในเล่มจะจัดเรียงเนื้อหาตามลำดับความยาก ซึ่งการทดสอบการฟังในเล่มนี้จะเป็นตัวบ่งบอกถึงความเข้าใจในการเรียนของนักเรียนแต่ละคน ทำให้ครูผู้สามารถรู้ว่ามีนักเรียนคนไหนมีปัญหาหรือยังไม่เข้าใจในเรื่องใดบ้าง และภายในเล่มมีรูปภาพและสีสรรสวยงามเหมาะแก่การใช้สอนนักเรียนวัย 6 – 8 ปี

2. อ้อไพร์ทเปียโน

ในการสอนโสตทักษะในด้านทำนองครูผู้สอนจะใช้เปียโนจำนวน 1 หลังต่อนักเรียน 1 คน ซึ่งเปียโนแต่ละหลังมีคุณภาพที่ดี มีเสียงที่ได้มาตรฐาน และมีจำนวนเพียงพอกับการสอนซึ่งประกอบไปด้วยยี่ห้อ Yamaha Kawai

ในส่วนของสื่อการเรียนการสอนที่ครูผู้สอนแต่ละท่านนำมาใช้เพิ่มเติม นอกเหนือจาก ที่กล่าวมามีดังนี้

ครูกลุ่มที่ 1 ครูที่มีประสบการณ์ในการสอนไม่เกิน 5 ปี (จำนวน 4 คน)

- ครูท่านที่ 1

สื่อการเรียนการสอนของครูท่านที่หนึ่งที่ใช้ในการสอนการฟังจะมีการใช้กระดานไวท์บอร์ดเพื่อเขียนอธิบายการเคลื่อนที่ของตัวโน้ตในทิศทางที่สูงขึ้นและในทิศทางที่ต่ำลงให้นักเรียนดู และใช้เขียนอธิบายระยะห่างของขั้วคู่เสียงแต่ละคู่มีการใช้รูปภาพข้างและรูปภาพหนูมาอธิบายคู่กับเรื่องเสียงสูง เสียงต่ำ เพื่อให้นักเรียนได้เห็นภาพและมีความเข้าใจมากขึ้น นอกจากนี้ครูยังใช้การ์ดรูปตัวโน้ตที่มีสีสันสวยงามเข้ามาช่วยในการสอนการฟังเรื่องขั้วคู่เสียงด้วย ซึ่งจะนำมาใช้ตอนที่ครูกดขั้วคู่เสียงให้นักเรียนฟังแล้วให้นักเรียนหยิบแผ่นการ์ดที่มีตัวโน้ตตรงกับเสียงที่ได้ยินขึ้นมา วิธีแบบนี้จะทำให้การเรียนเกิดความสุขสนาน ไม่น่าเบื่อ และครูจะใช้วิธีการให้นักเรียนเล่นเกมส่ายเสียงดัง เสียงเบา หรือเล่นเป่ายางซูป ซึ่งถ้าใครแพ้ต้องเป็นผู้ฟัง และตอบ

- ครูท่านที่ 2

ครูท่านที่สองจะมีการใช้สื่อการเรียนการสอนคือ ครูจะหาบทเพลงจากตำราเรียนสำหรับเด็กซึ่งนำมาจากตำราเรียนของ ยามาฮา ซึ่งเป็นบทเพลงง่ายๆ ที่ตรงกับเรื่องที่สอนอยู่มาให้นักเรียนเล่น เพราะบางทีบทเพลงที่มีอยู่ในหนังสือเรียนมีน้อยเกินซึ่งการหาบทเพลงข้างนอกมาเพิ่มเติมให้นักเรียนจะทำให้เด็กมีความคุ้นเคยมากขึ้น เช่น เพลงหนูมาลี สามารถนำมาใช้สอนในเรื่องของขั้วคู่เสียงคู่ 2 นอกจากนี้ครูยังใช้กระดานไวท์บอร์ดสำหรับการสอน โดยที่ให้นักเรียนเขียนคำตอบที่ได้ยินลงบนกระดาน ซึ่งนักเรียนจะชอบเขียนกระดานเพราะสนุกดี และทำให้นักเรียนไม่เบื่อหน่ายในการเรียน และครูใช้วิธีการสอนแบบสไลด์เสียงในการสอนเรื่องเสียงสูงขึ้นและเสียงต่ำลง เพื่อให้นักเรียนเกิดความสุขสนาน และมีความเข้าใจในเรื่องนี้มากขึ้น นอกจากนี้ยังใช้รูปภาพหนู ภาพข้าง และทำเสียงคนกรีดไถให้นักเรียนดูและฟัง เพื่อให้การเรียนเข้าใจง่ายขึ้น

- ครูท่านที่ 3

ครูท่านที่สามจะใช้สื่อการเรียนการสอนที่ทำขึ้นมาเอง โดยทำในรูปแบบของการ์ด ซึ่งจะมีทั้งหมด 3 สี ซึ่งในการ์ดแต่ละสีจะเป็นอักษรตัวโน้ต ชื่อตัวโน้ต ชื่อเครื่องหมาย สัญลักษณ์เครื่องหมาย โดยที่ครูจะให้ให้นักเรียนหยิบคำตอบที่ได้ยินออกมาแล้วนำมาจับกลุ่มให้ครบทั้ง 3 สี เช่น ถ้านักเรียนได้ยินเสียงที่สูงขึ้นนักเรียนก็ต้องหยิบชื่อของตัวโน้ตที่ได้ยินขึ้นมาหรือหยิบแผ่นที่มีลูกศรชี้สูงขึ้น ซึ่งครูจะใช้ในการเรียนการสอน เพื่อเพิ่มความสุขสนานในการเรียน และทำให้นักเรียนไม่เบื่อหน่ายในการเรียน นอกจากนี้ ครูจะให้ให้นักเรียนดูรูปภาพตัวโน้ตในบรรทัด

ทำเส้นในหนังสือเรียน ซึ่งทำให้นักเรียนเห็นว่าตัวโน้ตนั้นสูงขึ้นหรือต่ำลง และครูยังใช้วิธีการให้นักเรียนหลับตาฟังเสียงสูง เสียงต่ำ เพื่อทำให้นักเรียนมีสมาธิในการเรียนมากขึ้น

- ครูท่านที่ 4

ครูท่านที่สี่จะใช้สื่อการเรียนการสอนในการสอน คือจะใช้กระดานไวท์บอร์ดในการสอนการฟัง โดยจะใช้เขียนอธิบายระยะห่างของขั้นคู่เสียงแต่ละคู่ และจะใช้เขียนอธิบายทิศทางการเคลื่อนที่ของตัวโน้ตว่าสูงขึ้นหรือต่ำลง และครูได้ใช้รูปภาพข้างกับรูปภาพหนู มาเปรียบเทียบกับเสียงสูงและเสียงต่ำ เพื่อให้นักเรียนจำเสียงสูงและเสียงต่ำได้ง่ายขึ้น และมีการเล่นเกมส์แสมค์แมนกับนักเรียน เพื่อทำให้นักเรียนตั้งใจเรียน และเกิดความสนุกสนาน

ครูกลุ่มที่ 2 ครูที่มีประสบการณ์ในการสอนเกิน 5 ปี (จำนวน 5 คน)

- ครูท่านที่ 1

ครูท่านที่หนึ่งจะใช้กระดานไวท์บอร์ดในการสอนในเรื่องของเสียงที่สูงขึ้นและเสียงที่ต่ำลง โดยที่จะเขียนระดับการเคลื่อนที่ของตัวโน้ตให้นักเรียนดูและบางที่จะเขียนลูกศรที่แสดงทิศทางสูงขึ้นและต่ำลงให้นักเรียนดู และใช้ในการอธิบายระยะห่างของขั้นคู่เสียง มีการใช้รูปภาพข้าง รูปภาพหนู และการร้องเป็นเสียงหนู ให้นักเรียนฟัง เพื่อให้นักเรียนเข้าใจในเรื่องเสียงสูง เสียงต่ำมากขึ้น นอกจากนี้ ครูยังใช้เทคนิคการเล่นเสียงดัง เสียงเบา มาช่วยสอนในเรื่องเสียงต่ำ เสียงสูง และมีเกมส์ฟังเสียงว่าครูเล่นอันไหนเพื่อให้นักเรียนสนุกสนานมากขึ้น

- ครูท่านที่ 2

สื่อการเรียนการสอนของครูท่านที่สองจะใช้ตุ๊กตาหมีและตุ๊กตาหนูที่เคยใช้สอนในหลักสูตร MLM มาใช้สอนในเรื่องเสียงสูงและเสียงต่ำ โดยที่บางที่จะใช้ตุ๊กตาเล่นเปียโนที่เสียงสูงและเสียงต่ำเพื่อให้นักเรียนมีความเพลิดเพลินและมีความสนุกสนานในการเรียนมากขึ้น และครูยังใช้รูปภาพตัวโน้ตในบรรทัดห้าเส้นมาอธิบายเรื่องเสียงสูงขึ้น เสียงต่ำลง เพื่อให้นักเรียนได้เห็นภาพ การเคลื่อนที่ที่สูงขึ้นและต่ำลง และทำให้นักเรียนมีความเข้าใจในเรื่องเสียงสูงขึ้น เสียงต่ำลงได้ง่ายขึ้น

- ครูท่านที่ 3

ครูท่านที่สามจะนำบทเพลงที่ไม่มีในหนังสือเรียนมาใช้เป็นสื่อการเรียนการสอน โดยที่ครูจะหาบทเพลงง่ายๆที่มีตัวโน้ตไม่เกินห้าเสียงมาให้นักเรียนฟังเพื่อที่จะให้นักเรียนมี

ความคุ้นเคยกับทำนองในตำแหน่งของ ซี โพลีชัน และในตำแหน่ง จี โพลีชัน และใช้เพลงหนูมาลี มาสอนในเรื่องขั้นคู่ 2 เพื่อทำให้นักเรียนจดจำเสียงของขั้นคู่ 2 ได้ง่ายขึ้น

- ครูท่านที่ 4

สื่อการเรียนการสอนของครูท่านที่สี่จะใช้บทเพลงข้างนอกบทเรียนมาสอนนักเรียนในเรื่องของขั้นคู่เสียง เช่นใช้เพลง “Wedding Song” มาใช้ในการสอนการฟังขั้นคู่เสียงคู่ 4 การที่นำเพลงมาใช้สอนในเรื่องขั้นคู่เสียงสามารถทำให้นักเรียนส่วนใหญ่มีความเข้าใจและสามารถแยกแยะขั้นคู่เสียงได้แม่นยำและถูกต้องมากขึ้น นอกจากนี้ครูยังใช้กระดานไวท์บอร์ดเขียนแสดงการเคลื่อนที่ขึ้นและลงของตัวโน้ตในเรื่องของเสียงที่สูงขึ้นและเสียงที่ต่ำลง และใช้รูปภาพข้างกับรูปภาพหนูมาลีอธิบายในเรื่องเสียงสูง กับเสียงต่ำ

- ครูท่านที่ 5

สื่อการเรียนการสอนของครูท่านที่ห้าจะใช้กระดานไวท์บอร์ดในการสอนซึ่งที่จะใช้สอนในเรื่องของการฟังขั้นคู่เสียง โดยที่ครูจะให้ให้นักเรียนฟังเสียงของขั้นคู่เสียงถ้าเป็นขั้นคู่เสียงที่มีเสียงกลมกลืนกันครูก็จะวาดเส้นตรงให้นักเรียนดูแต่ถ้าเป็นขั้นคู่เสียงที่มีเสียงกัดกันครูก็จะวาดเส้นโค้งงอ นอกจากนี้ครูยังใช้กระดานไวท์บอร์ดเขียนระยะห่างของขั้นคู่เสียงด้วย และใช้รูปภาพการเรียงโน้ตขึ้นลงมาอธิบายในเรื่องเสียงสูงขึ้น กับเสียงต่ำลง

จากการสัมภาษณ์และการสังเกตการณ์สอนการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูผู้สอนทั้ง 2 กลุ่มพอสรุปได้ว่าครูทุกท่านจะใช้สื่อการเรียนการสอนคือหนังสือเล่ม เลสซัน บ๊อคซ์ น๊อค และเล่ม แอคทิวิตี แอนด์ เอียร์ เทรนนิ่ง บ๊อค เหมือนกันทุกท่าน และจะมีครูบางท่านที่หาเพลงข้างนอกบทเรียนมาสอน ครูบางท่านก็จะคัดรูปตัวโน้ตมาใช้ในการสอน และสิ่งที่จำเป็นที่ครูทุกท่านใช้ในการสอนก็คือกระดานไวท์บอร์ดเพื่อเขียนอธิบายให้นักเรียนดูหรือให้นักเรียนเขียนคำตอบที่ได้ยิน

ง. การวัดผลประเมินผลการสอนโสตทักษะด้านทำนอง

การวัดผลประเมินผลการสอนโสตทักษะด้านทำนองนั้นเป็นกระบวนการหนึ่งในจิตวิทยาการสอนที่มีความสำคัญ เพราะข้อมูลที่ได้จากการวัดผลประเมินผลจะเป็นตัวบ่งบอกถึงความรู้ ความเข้าใจของนักเรียนแต่ละคนว่ามีความเข้าใจในเรื่องที่เรียนมานั้นมากน้อยเพียงใดซึ่งการวัดผลประเมินผลจะทำให้ครูผู้สอนสามารถรู้ถึงปัญหาหรือข้อบกพร่องต่างๆที่นักเรียนแต่ละคนไม่เข้าใจ เพื่อที่ครูจะได้หาวิธีแก้ไขในปัญหาหรือข้อบกพร่องนั้นๆ และแนะนำสิ่งที่ควรปรับปรุงเพื่อ

พัฒนาความรู้ความสามารถของนักเรียนให้ประสบความสำเร็จ และผลจากการสัมภาษณ์และการสังเกตการวัดผลประเมินผลของครูผู้สอนทั้ง 2 กลุ่มในการสอนโสตทักษะ ด้านทำนองของโรงเรียนดนตรีปี่นนคร มีดังนี้

ครูกลุ่มที่ 1 ครูที่มีประสบการณ์ในการสอน ไม่เกิน 5 ปี (จำนวน 4 คน)

- ครูท่านที่ 1

ใช้การวัดผลประเมินผลจากการทดสอบการฟังในหนังสือเล่ม แอคทิวิตี แอนด์ เอียร์ เทรนนิง บู้ค โดยครูจะทำการวัดผลในทุกเรื่องที่ได้เรียนผ่านมาและทำการวัดผลในทุกชั่วโมงที่มีการสอนโสตทักษะด้านทำนอง โดยครูจะเป็นผู้คัดเลือก ในการทดสอบให้นักเรียนฟัง แล้วให้นักเรียนตอบ โดยการวงกลมภาพในหนังสือ ถ้าข้อไหนที่นักเรียนฟังไม่ออกครูจะเล่นซ้ำให้ฟังหลาย ๆ รอบ จนกว่าจะฟังออก ถ้าข้อไหนที่นักเรียนตอบผิดครูจะเฉลยในข้อที่ถูกต้อง ถ้านักเรียนตอบผิดหลายข้อ ครูจะไม่ให้ผ่านการประเมินผลและให้นักเรียนเริ่มทำแบบทดสอบใหม่ จนกว่านักเรียนจะมีความเข้าใจสามารถตอบถูกได้เกินครึ่งจากจำนวนข้อทั้งหมด จึงให้ผ่านการประเมินผล และเมื่อประเมินผลเสร็จ ครูจะมีคำชมและของรางวัลให้กับนักเรียนเพื่อเป็นกำลังใจในการเรียน

- ครูท่านที่ 2

ใช้การวัดผลประเมินผลจากการทดสอบการฟังในหนังสือเล่ม แอคทิวิตี แอนด์ เอียร์ เทรนนิง บู้ค และครูจะวัดผลนักเรียนในทุกชั่วโมงที่มีการสอนโสตทักษะด้านทำนอง โดยครูจะอธิบายให้นักเรียนฟังก่อน ว่ารูปไหนแทนเสียงอะไร และเล่นเสียงในแบบฝึกหัดให้นักเรียนฟังทุกข้อก่อนการทดสอบทุกครั้ง และครูจะทำการทดสอบตามหนังสือทุกเรื่อง ถ้านักเรียนตอบผิดครูจะให้นักเรียนฝึกทำใหม่จนกว่านักเรียนจะตอบถูก และถือว่าผ่านการประเมินผลในเรื่องนั้น เมื่อวัดผลประเมินผลเสร็จ ครูจะมีของรางวัล สติกเกอร์ และคำชมให้กับนักเรียน

- ครูท่านที่ 3

ใช้การวัดผลประเมินผลในหนังสือเล่ม แอคทิวิตี แอนด์ เอียร์ เทรนนิง บู้ค โดยครูจะทดสอบตามในหนังสือ และเล่นเสียงในเรื่องที่ทำการทดสอบ ให้นักเรียนฟังก่อนการทดสอบ เพื่อทบทวนไม่ให้นักเรียนลืม ถ้าข้อไหนนักเรียนตอบผิด ครูจะให้โอกาสนักเรียนทำใหม่ จนกว่าจะเข้าใจ โดยที่ครูคิดแบบทดสอบเพิ่มเติมเอง เมื่อนักเรียนตอบถูกทุกข้อ ครูจะให้ผ่านการประเมินผล และมีคำชม สติกเกอร์ การเขียนรูปดาว ให้กับนักเรียนทุกคน เพื่อเป็นกำลังใจในการทำแบบทดสอบ

- ครูท่านที่ 4

ใช้การวัดผลประเมินผล จากการทดสอบการฟังในเล่ม แอคทีวิตี แอนด์ เอียร์ เทรนนิง บู้ค และวัดผลนักเรียนในทุกชั่วโมงที่มีการสอน โสตทักษะในด้านทำนอง โดยครูคาดเสียงในทุกข้อ ให้นักเรียนฟังก่อนการทดสอบ ถ้าข้อไหนที่นักเรียนฟังไม่ออก หรือฟังผิด ครูจะกดให้ฟังใหม่หลายๆ ครั้ง จนกว่าจะตอบได้ถูก และให้เครื่องหมายเมื่อนักเรียนตอบถูก พร้อมให้สติ๊กเกอร์ วาดรูปดาว ให้คำชม กับนักเรียนที่ทำการทดสอบในทุกครั้ง

ครูกลุ่มที่ 2 ครูที่มีประสบการณ์ในการสอนเกิน 5 ปี (จำนวน 5 คน)

- ครูท่านที่ 1

ใช้การวัดผลประเมินผล จากการทดสอบการฟังในหนังสือ แอคทีวิตี แอนด์ เอียร์ เทรนนิง บู้ค โดยทดสอบตามในหนังสือทุกเรื่อง และเล่นให้นักเรียนฟังในเรื่องที่จะทำการทดสอบ เพื่อเป็นการทบทวน และในการทดสอบครูจะเล่นให้นักเรียนฟังอย่างละ 2 รอบ ถ้าข้อไหนที่นักเรียนตอบผิด ครูจะเฉลยในข้อที่ถูกต้อง แล้วให้โอกาสทำใหม่ เพื่อให้นักเรียนมีความเข้าใจมากขึ้น และครูจะให้นักเรียนที่ผ่านการประเมินผล ได้รับสติ๊กเกอร์ ตัวปี่มรูปสัตว์ ดาว และคำชม

- ครูท่านที่ 2

ใช้การวัดผลประเมินผล จากการทดสอบการฟังในหนังสือ แอคทีวิตี แอนด์ เอียร์ เทรนนิง บู้ค และทำการทดสอบตามหนังสือทุกเรื่อง โดยครูจะเล่นเสียงในทุกข้อของแบบทดสอบ ให้นักเรียนฟังก่อน ถ้านักเรียนคนไหนมีความพร้อมและความเข้าใจในทุกเรื่อง ครูจะทดสอบเรียงลำดับตามในหนังสือทุกเรื่อง แต่ถ้านักเรียนไม่เข้าใจครูจะข้ามไปก่อน แล้วจึงกลับมาทดสอบใหม่อีกครั้ง ซึ่งนักเรียนจะมีความเข้าใจในเรื่องเดิมมากขึ้น เพราะมีความรู้มากขึ้น และนักเรียนคนไหนที่มีความพร้อมทั้งในเรื่องการฟัง การเล่นบทเพลง การเล่นสเกล ครูจะพิจารณาและทำการฝึกซ้อมเพื่อสอบเกรดกับสถาบัน ทรินิตี้ คอลเลจ (Trinity College) และครูจะมีสติ๊กเกอร์ ตัวปี่มรูปสัตว์ การเขียนดาว และคำชมให้กับนักเรียน เพื่อเป็นกำลังใจ

- ครูท่านที่ 3

ใช้การวัดผลประเมินผล จากการทดสอบการฟังในหนังสือ แอคทีวิตี แอนด์ เอียร์ เทรนนิง บู้ค โดยครูทำการทดสอบเป็นบางเรื่อง เพราะนักเรียนบางคนไม่ยอมทำ นักเรียนบางคนเก่งมาก และไม่จำเป็นต้องทดสอบเพราะง่ายสำหรับนักเรียน และทำให้เสียเวลาในการเรียน ในการทดสอบแต่ละครั้ง ครูจะคาดเสียงในแบบทดสอบให้นักเรียนฟังก่อนทุกข้อ ถ้านักเรียนตอบผิด ครูจะ

ให้โอกาสทำใหม่จนกว่านักเรียนจะตอบถูก เมื่อประเมินผลเสร็จครูจะมีคำชม สติ๊กเกอร์ ขนมนำให้กับนักเรียน

- ครูท่านที่ 4

ใช้การวัดผลประเมินผล จากการทดสอบการฟังในหนังสือ แอคทีวิตี แอนด์ เอียร์เทรนนิ่ง บัค และวัดผลจากการถามนักเรียนในช่วงโมงเรียนที่มีการเรียนในเรื่องนั้น และทำการถามนักเรียนในเรื่องนั้น เพื่อให้แน่ใจว่านักเรียนมีความเข้าใจจริง ๆ ส่วนการทดสอบในหนังสือจะทดสอบกับนักเรียนบางคน เพราะนักเรียนบางคนไม่ยอมทำ แต่ครูจะแทรกการถามในตอนที่ยังเรียนบทเพลง โดยครูจะเป็นผู้กดให้นักเรียนฟัง ถ้านักเรียนตอบผิด ครูจะไม่ให้ผ่านการประเมินผล และจะทำการวัดผลใหม่ และครูจะพิจารณาความสามารถของนักเรียนแต่ละคน ถ้านักเรียนคนไหนมีความพร้อม ในการเล่นบทเพลง การฟัง และการเล่นสเกล ครูจะฝึกซ้อมการเล่นและการฟังให้กับนักเรียน เพื่อส่งสอบเกรดกับสถาบัน ทรินิตี คอลเลจ (Trinity College) เมื่อนักเรียนผ่านการประเมินผลในแต่ละครั้งครูจะให้คำชมและของรางวัลแก่นักเรียน

- ครูท่านที่ 5

ใช้การวัดผลประเมินผล จากการทดสอบการฟังในหนังสือ แอคทีวิตี แอนด์ เอียร์เทรนนิ่ง บัค ครูทดสอบตามในหนังสือ และครูจะเล่นเสียงในแบบทดสอบทุกข้อให้นักเรียนฟังก่อนการทดสอบ แล้วให้นักเรียนวงกลมในข้อที่ได้ยิน ถ้านักเรียนตอบผิด ครูจะเฉลยข้อที่ถูกต้อง และให้โอกาสทำใหม่ จนกว่านักเรียนจะมีความเข้าใจมากขึ้นและตอบถูกหมด ครูจึงให้ผ่านการประเมินผล และส่งนักเรียนสอบเกรดกับสถาบัน ทรินิตี คอลเลจ (Trinity College) ซึ่งครูเป็นผู้พิจารณาตามความสามารถของนักเรียน เมื่อนักเรียนผ่านการประเมินผลครูจะมีคำชม และของรางวัลให้กับนักเรียนทุกคน

4.3 ปัญหาต่างๆ ที่เป็นอุปสรรคต่อการเรียนการสอนสอดทักษะด้านทำนอง

จากการสัมภาษณ์และการสังเกตการสอนของครูที่สอนวิชาเปียโนทั้ง 2 กลุ่ม พบว่า มีปัญหาดังนี้

ครูกลุ่มที่ 1 ครูที่มีประสบการณ์ในการสอนไม่เกิน 5 ปี (จำนวน 4 คน)

- ครูท่านที่ 1

ปัญหาที่เกิดขึ้นในการเรียนการสอน สอดทักษะด้านทำนองของครูท่านที่หนึ่ง ส่วนใหญ่จะเกิดขึ้นที่ตัวของนักเรียนเกี่ยวกับบุคลิกของนักเรียน เพราะนักเรียนในวัยนี้บางที่ยังสื่อสาร

ด้วยคำพูดบางอย่างไม่ชัดเจน ทำให้เข้าใจความหมายผิด ซึ่งบางทีครูจะต้องอธิบายซ้ำหลาย ครั้งแล้ว นักเรียนจึงจะเข้าใจ ส่วนมากนักเรียนผู้ชายจะมีนิสัยที่ซุกซนกว่านักเรียนผู้หญิง จึงทำให้นักเรียนผู้ชายไม่ค่อยมีสมาธิในการเรียน และนักเรียนบางคนไม่ตั้งใจเรียน ครูจะหาเกมส์มาให้เล่น เช่น เป่า ยิงชุป ถ้าใครชนะ จะต้องเป็นผู้เล่น ถ้าใครแพ้ต้องเป็นผู้ฟังและตอบ ส่วนในเรื่องของการเรียน นักเรียนจะมีปัญหาในเรื่องเสียงร้องที่เพี้ยน แต่บางทีปัญหาก็จะเกิดขึ้นกับครูผู้สอนเพราะว่า ครูผู้สอนเป็นผู้ชาย ซึ่งบางทีนักเรียนผู้หญิงจะไม่คุ้นเคยกับครูผู้ชาย จึงจะต้องใช้เวลาในการสอน หลายครั้งนักเรียนจึงจะมีความคุ้นเคยกับครู

- ครูท่านที่ 2

ปัญหาที่พบในการสอนของครูท่านที่สองจะมีบ้างในเรื่องของการสอนการฟังเสียงที่สูงขึ้นกับเสียงที่ต่ำลง เพราะนักเรียนในวัยนี้ยังไม่สามารถแยกเสียงที่มีความใกล้เคียงกันได้ ครูจะแก้ปัญหาโดยการฝึกให้นักเรียนฟังจากเสียงที่มีช่วงเสียงห่างกันมากๆ ก่อน และจะต้องให้นักเรียนฟังซ้ำหลายๆ รอบถึงจะตอบได้ และในเรื่องขั้นคู่เสียง นักเรียนจะฟังออกว่าสูงขึ้นหรือต่ำลง แต่ฟังไม่ออกว่าเป็นคู่อะไร และครูจะแก้ปัญหาโดยการให้นักเรียนร้องตามสเกล และในเรื่องชื่อของตัวโน้ตในตำแหน่ง จี โพลีซัน นักเรียนจะมีความเข้าใจว่ามีชื่อตัวโน้ตและมีเสียงเหมือนกันแต่วางคนละที่ ซึ่งครูก็จะแก้ปัญหา โดยการอธิบายให้นักเรียนฟังว่าชื่อตัวโน้ตในตำแหน่ง จี โพลีซัน จะเป็นชื่อตัวโน้ตที่สูงขึ้นต่อไปจากชื่อตัวโน้ต โด เร มิ ฟา ซอล และครูจะให้นักเรียนพูดชื่อตัวโน้ตไปพร้อมกับการกด และปัญหาอีกอย่างที่ครูพบเจอในการสอนคือนักเรียนในวัยนี้มีนิสัยซุกซน คือรั้น ซึ่งบางครั้งนักเรียนจะไม่ยอมพูดชื่อตัวโน้ตและร้องตามเสียง นักเรียนจะชอบกดเล่นเพียงอย่างเดียว ซึ่งในบางครั้งครูจะให้ผู้ปกครองเป็นผู้ช่วยฝึกให้นักเรียน โดยที่ครูจะให้เป็นการบ้าน แต่บางทีผู้ปกครองบางท่านจะไม่มีเวลาในการฝึกซ้อมให้บุตรหลานจึงมีผลต่อการเรียนทำให้การเรียนล่าช้า ส่วนปัญหาจากครูผู้สอนคือเวลาที่ครูต้องร้องออกเสียงให้นักเรียนฟังบางครั้งครูจะร้องเพี้ยน ซึ่งทำให้เกิดความไม่มั่นใจในเวลาสอน

- ครูท่านที่ 3

ปัญหาที่ครูท่านที่สามพบเจอในการสอน คือ นักเรียนส่วนใหญ่จะมีนิสัยที่ขี้อาย ทำให้ไม่ยอมร้องออกเสียงตามที่ครูสอน ซึ่งมีผลทำให้ครูผู้สอนไม่สามารถรู้ได้ว่านักเรียนนั้นร้องเสียงเพี้ยนหรือไม่ เพราะการที่นักเรียนได้ร้องออกเสียงนั้นจะช่วยทำให้นักเรียนมีความเข้าใจในเรื่องของเสียงที่สูงขึ้นและเสียงที่ต่ำลงได้ง่ายขึ้น และครูจะพยายามให้นักเรียนร้องตามสเกล และนักเรียนในวัยนี้จะมีนิสัยที่ซุกซน และมีสมาธิในการเรียนที่สั้นซึ่งครูจะใช้วิธีจูงใจนักเรียนให้มีสมาธิและตั้งใจ

เรียน โดยการมีเกมส์ให้เล่น และนักเรียนคนไหนที่ไม่เข้าใจในเรื่องที่สอนครูก็จะสอนทบทวนให้ ซึ่งบางทีครูจะต้องใช้เวลาในการสอนหลายครั้งถึงจะเข้าใจ

- ครูท่านที่ 4

ปัญหาในเรื่องการสอนการฟังของครูท่านที่สี่ คือ นักเรียนจะไม่ยอมฝึกร้องไล่เสียง เพราะนักเรียนบางคนไม่ชอบร้อง นักเรียนบางคนขี้อาย และนักเรียนบางคนร้องไล่ชื่อตัวโน้ตไม่ค่อยได้ เนื่องจากนักเรียนในวัยยังมีสมาธิในการเรียนสั้นซึ่งทำให้นักเรียนจำในสิ่งที่ฟังในครั้งแรกไม่ได้ ครูจึงจะต้องเล่นซ้ำไปเรื่อยๆ ซึ่งครูผู้สอนจะต้องใจเย็นและใช้เวลาในการสอนหลายครั้ง นักเรียนบางคนก็มีปัญหาในเรื่องเสียงร้องที่เพี้ยน แต่ก็ยังสามารถฟังออกว่าเสียงไหนคือเสียงสูงและเสียงไหนคือเสียงต่ำ และนักเรียนบางคนจะท่องชื่อตัวโน้ตในตำแหน่งของ จี โพลีชัน ไม่ได้เพราะนักเรียนส่วนใหญ่จะจำเป็นชื่อตัวโน้ตในตำแหน่งของ ซี โพลีชัน และครูจะแก้ปัญหาโดยการให้นักเรียนร้องตามครูไปทีละตัว หรือใช้วิธีการเขียนชื่อตัวโน้ตไว้ที่โน้ต และให้ฝึกไปเรื่อยๆ จนกว่าจะจำได้

ครูกลุ่มที่ 2 ครูที่มีประสบการณ์ในการสอนเกิน 5 ปี (จำนวน 5 คน)

- ครูท่านที่ 1

ครูท่านที่หนึ่งจะมีปัญหาในการสอนดังนี้ ปัญหาที่ในการสอนจะพบว่านักเรียนในวัยนี้ จะยังไม่สามารถเปรียบเทียบหรือแยกแยะเสียงที่มีความใกล้เคียงกันได้ และจะเกิดปัญหาในตอนการเรียนการฟังเสียงสูงขึ้นและเสียงต่ำลง ครูจะแก้ปัญหาโดยการเล่นเสียงเบาในเสียงที่สูงขึ้นและเล่นเสียงดังในเสียงที่ต่ำลง เพื่อที่จะช่วยให้นักเรียนฟังเสียงสูงขึ้นและเสียงต่ำลงได้ง่ายขึ้น และบางทีนักเรียนจะเกิดความสับสนระหว่างโน้ตเสียงโด เร มี กับ มี เร โด ว่าเสียงแบบไหนที่สูงขึ้นและเสียงแบบไหนที่ต่ำลงเพราะว่าโน้ตนั้นมีช่วงห่างของระยะเสียงที่ใกล้กัน ครูก็จะแก้ปัญหาโดยการให้นักเรียนร้องออกเสียงตามชื่อตัวโน้ต โด เร มี และ มี เร โด ให้ได้ และนักเรียนบางคนจะชอบจำชื่อตัวโน้ตในตำแหน่ง จี โพลีชัน เป็นชื่อตัวโน้ตในตำแหน่ง ซี โพลีชัน เพราะนักเรียนจะมีความคุ้นเคยกับในตำแหน่งนี้มานาน ครูจะแก้ปัญหาโดยการให้นักเรียนฝึกท่องจำชื่อตัวโน้ตในตำแหน่ง จี โพลีชัน ให้คล่อง

- ครูท่านที่ 2

สำหรับปัญหาในด้านการสอนเนื้อหาของครูท่านที่สองจะไม่ค่อยพบปัญหา เพราะนักเรียนทุกคนจะเข้าใจเนื้อหาในการสอนหรือในการทดสอบ แต่นักเรียนแต่ละคนจะต้องใช้

ระยะเวลาที่ต่างกัน นักเรียนบางคนจะต้องสอนซ้ำหลายครั้ง นักเรียนบางคนสอนแค่ครั้งเดียวก็เข้าใจ และนักเรียนบางคนจะมีนิสัยที่ขี้อาย ไม่ยอมร้องตามเสียง นักเรียนบางคนก็คือและจะไม่ยอมทำตามคำสั่งของครู ซึ่งครูก็จะแก้ปัญหาโดยการมีของแลกเปลี่ยน ซึ่งจะเป็นการเล่นเกมส์บ้างและให้ของรางวัลบ้าง และนักเรียนส่วนใหญ่จะสับสนในการฟังขั้นคู่เสียงในคู่ 2 กับคู่ 4 ซึ่งครูจะแก้ปัญหาโดยการกดเทียบเสียงแบบฮาร์โมนิกให้นักเรียนฟัง และสำหรับนักเรียนบางคนในวัยนี้จะต้องมีผู้ปกครองคอยช่วยเหลือในการทบทวนการบ้าน เพราะนักเรียนจะจำไม่ได้เรียนอะไรไปบ้าง ซึ่งบางทีจะทำให้การเรียนการสอนล่าช้าถ้านักเรียนจำในเรื่องที่เรียนผ่านมาไม่ได้

- ครูท่านที่ 3

ปัญหาของครูท่านที่สามพบว่าการสอนการฟังจะมีนักเรียนบางคนที่ไม่กล้าร้องออกเสียง ซึ่งถ้านักเรียนไม่ร้องให้ครูฟังก็จะทำให้ครูไม่รู้ว่านักเรียนมีความเข้าใจในเรื่องเสียงสูงขึ้นและเสียงต่ำลงหรือไม่ และนักเรียนส่วนใหญ่จะไม่จำชื่อตัวโน้ตโด เร มิ ฟา ซอลในบรรทัดห้าเส้น แต่จะจำเป็นตัว C D E F G ซึ่งครูจะแก้ปัญหาโดยการให้นักเรียนท่องจำชื่อตัวโน้ตทั้งสองแบบควบคู่กันไป และเวลาทดสอบการฟังในเรื่องของขั้นคู่เสียงนักเรียนจะมีความสับสนระหว่างขั้นคู่เสียงคู่ 2nd กับคู่ 4th ครูจะแก้ปัญหาโดยการให้นักเรียนร้องเป็นชื่อตัวโน้ต และเล่นให้ฟังบ่อยๆ ส่วนในเรื่องของทำนองในตำแหน่ง จี โพลีชัน นักเรียนจะมีปัญหาที่ชื่อตัวโน้ต เพราะนักเรียนบางคนจะติดการมูฟโด ซึ่งครูจะแก้ปัญหาโดยการสอนให้นักเรียนไล่ชื่อตัวโน้ตในตำแหน่งของ จี โพลีชัน ให้คล่อง

- ครูท่านที่ 4

ปัญหาของครูท่านที่สี่ที่พบในการสอนช่วงแรกๆ ก็คือนักเรียนจะไม่ได้ชื่อตัวโน้ตในเวลาที่ได้ไล่เสียงสูงขึ้นและไล่เสียงต่ำลง เพราะนักเรียนขาดการฝึกซ้อม และนักเรียนบางคนก็จะต้องสอนซ้ำหลายครั้งจึงจะเข้าใจ ทำให้ระยะเวลาในการสอนไม่เป็นไปตามที่กะเตรียมไว้ และจะพบเจอปัญหาในเรื่องของบทเพลงในหนังสือเรียนที่ใช้สอนในเรื่องของขั้นคู่เสียงว่าบทเพลงในหนังสือเรียนมักจะเป็นบทเพลงที่นักเรียนไม่ค่อยรู้จัก ซึ่งทำให้นักเรียนจำเสียงของขั้นคู่เสียงแต่ละคู่ได้ยาก ครูจะแก้ปัญหาโดยการหาบทเพลงข้างนอกบทเรียนมาใช้ในการสอน เช่น เพลง “Wedding Song” จะใช้สอนกับขั้นคู่ 4 ซึ่งเพลงนี้จะเป็เพลงที่คุ้นหู และทำให้นักเรียนสามารถจำเสียงของขั้นคู่ได้ง่ายขึ้น และส่วนมากนักเรียนจะเกิดการสับสนระหว่างขั้นคู่ 4 กับขั้นคู่ 5 ครูจะแก้ปัญหาโดยการกดโน้ตตัวแรกค้างไว้พร้อมกับโน้ต ตัวที่สอง เพื่อให้นักเรียนได้ยินทั้งสองเสียง และนักเรียนบางคนจะมีปัญหาเวลาพูดไล่ชื่อตัวโน้ตตัว ซอล ลา ที โด เร ซึ่งนักเรียนบางคนจะไล่เสียงที่เริ่มจากตัวซอล

ไม่ได้ จึงจะต้องแก้ปัญหาโดยการให้นักเรียนท่องเรียงไปตั้งแต่ตัวโด และนักเรียนบางคนจะไล่เสียงไปได้แต่ไล่กลับไม่ได้ ซึ่งครูจะแก้ปัญหาโดยการให้นักเรียนฝึกท่องบ่อยๆ จนกว่าจะจำได้

- ครูท่านที่ 5

ปัญหาที่ครูท่านที่ห้าพบในการสอนคือ ปัญหาในเรื่องของระดับเสียงสูงและเสียงต่ำ ซึ่งจะพบในนักเรียนบางคนเท่านั้น ซึ่งนักเรียนบางคนก็จะแยกแยะออก นักเรียนบางคนก็จะแยกแยะไม่ออก และครูจะแก้ปัญหาโดยการกดเสียงในช่วงเสียงที่ต่างกันมากๆ และนักเรียนบางคนจะร้องเสียงเพี้ยน นักเรียนบางคนก็ไม่ยอมร้องเพราะไม่กล้าร้อง ครูก็จะแก้ปัญหาโดยการให้นักเรียนร้องลากเสียงยาวๆ หรือทำเป็นหวัดเพื่อจะได้ปรับหาเสียงให้ตรง และนักเรียนเกิดความสับสนในเสียงสูงขึ้น เสียงต่ำลง ครูจะแก้ปัญหาโดยการกดเสียง แบบห่างกันคือ ตัวโด มี ซอล โด แล้วให้นักเรียนร้องตาม ส่วนนักเรียนบางคนก็ยังไม่คุ้นกับครูผู้สอน เพราะนักเรียนผู้หญิงบางคนจะไม่คุ้นเคยกับครูผู้ชาย ซึ่งจะต้องอาศัยเวลาในการเรียนหลายครั้งจึงจะคุ้นเคย และนักเรียนจะสับสนในเสียงของโน้ตตัวลา ที โด กับ โด เร มี ซึ่งครูจะแก้ปัญหาโดยการให้นักเรียนฝึกร้องตามเสียงจนกว่าจะจำเสียงได้ และในเรื่องของขั้นคู่เสียงนักเรียนจะสับสนระหว่างขั้นคู่เสียงคู่ 3 กับคู่ 5 และครูจะแก้ปัญหาโดยการให้นักเรียนฝึกร้องไล่เสียง

จากการสัมภาษณ์และการสังเกตการสอนของครูทั้งสองกลุ่มในเรื่องของปัญหาและอุปสรรคต่างๆที่พบเจอในการสอนโสตทักษะด้านทำนอง พอสรุปได้ดังนี้

- ปัญหาที่เกิดจากนักเรียน

ปัญหาที่เกิดจากนักเรียนจะอยู่ที่บุคลิกและนิสัยของนักเรียนในวัยนี้คือ จะมีนิสัยที่ซุกซน ขี้อายและไม่ค่อยมีสมาธิในการเรียน ซึ่งจะทำให้ครูผู้สอนต้องทำการสอนซ้ำหลายครั้ง และขาดการฝึกซ้อม ซึ่งบางทีจะทำให้เสียเวลาในการเรียน

- ปัญหาในด้านการสอน

ปัญหาในด้านการสอนส่วนมากจะพบในเรื่องเสียงสูงขึ้นและเสียงต่ำลง เพราะนักเรียนยังไม่สามารถแยกแยะช่วงเสียงที่มีระยะห่างที่ใกล้กันได้ และครูจะแก้ปัญหาโดยการกดเสียงที่มีช่วงเสียงที่ห่างกันมากๆ ก่อน ปัญหาในเรื่องของขั้นคู่เสียงพบว่านักเรียนจะเกิดการสับสนในการแยกแยะขั้นคู่เสียงในแต่ละคู่ ซึ่งครูแต่ละท่านก็จะมีวิธีการแก้ไขที่แตกต่างกัน ปัญหาในเรื่องของชื่อตัวโน้ตในตำแหน่ง จี โพลีชัน ปัญหานักเรียนร้องเสียงเพี้ยน

- ปัญหาที่เกิดจากสื่อการเรียนการสอน

จะพบเจอปัญหาในเรื่องของบทเพลงในหนังสือเรียนเล่ม เลสชัน บ๊อค ที่ใช้ในการสอนการฟังขั้นคู่เสียงจะเป็นเพลงที่ไม่คุ้นหู ซึ่งจะทำให้นักเรียนจำเสียงของขั้นคู่เสียงได้ยากและครูจะแก้ปัญหาโดยการหาบทเพลงข้างนอกบทเรียนซึ่งเป็นเพลงที่นักเรียนรู้จักมาใช้ในการสอน

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การสอนไวยากรณ์ด้านทำนองในหลักสูตรเปียโนระดับชั้นของสำนักพิมพ์อัลเฟรด ครณีศึกษา โรงเรียนดนตรีปิ่นนคร มีวัตถุประสงค์ในการวิจัยดังนี้

- 5.1.1 เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญของการเรียนการสอนไวยากรณ์ด้านทำนองของครูผู้สอนเปียโน
- 5.1.2 เพื่อศึกษาการสอนไวยากรณ์ด้านทำนองของครูผู้สอนเปียโนในด้านทำนองในหัวข้อต่อไปนี้
 - ก. การเตรียมการสอนไวยากรณ์ในด้านทำนอง
 - ข. วิธีการสอนไวยากรณ์ในด้านทำนอง
 - ค. สื่อการเรียนการสอนไวยากรณ์ด้านทำนอง
 - ง. การวัดผลประเมินผลการสอนไวยากรณ์ด้านทำนอง

5.1.3 ปัญหาต่างๆ ที่เป็นอุปสรรคต่อการเรียนการสอนไวยากรณ์ด้านทำนอง

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาหาข้อมูลในระหว่างเดือนเมษายน – เดือนมิถุนายน ปี พ.ศ.2551 และแบ่งขั้นตอนการวิจัยออกเป็น 3 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนการเก็บข้อมูล ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล และขั้นตอนการนำเสนอผลงานวิจัย

ในขั้นตอนการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากหนังสือ บทความในวารสาร วิทยานิพนธ์ นอกจากนี้ยังได้รวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ครูที่สอนวิชาเปียโนอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ รวมทั้งการเข้าไปสังเกตการสอนอย่างใกล้ชิด

ในขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาจากหนังสือ บทความในวารสาร วิทยานิพนธ์ และข้อมูลจากการสัมภาษณ์ และการสังเกตการสอนมาวิเคราะห์ ถอดเทป บทสัมภาษณ์ และจัดลำดับเนื้อหาเพื่อนำมาวิเคราะห์ตามจุดประสงค์

ในขั้นตอนการนำเสนอผลงานวิจัย ผู้วิจัยได้จัดแบ่งออกเป็น 5 บท ดังนี้

- บทที่ 1: บทนำ
- บทที่ 2: การทบทวนวรรณกรรม
- บทที่ 3: ระเบียบวิธีวิจัย

บทที่ 4: การสอนโสตทักษะด้านทำนองในหลักสูตรเปียโนระดับชั้นต้นของสำนักพิมพ์อัลเฟรด ในโรงเรียนดนตรีปี่นนคร

บทที่ 5: สรุปอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

และจากผลของการวิจัย เรื่อง การสอน โสตทักษะด้านทำนองในหลักสูตรเปียโน ระดับชั้นต้นของสำนักพิมพ์อัลเฟรด กรมศึกษาโรงเรียนดนตรีปี่นนคร มีผลการศึกษาที่สรุปได้ดังนี้

5.1.1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญของการสอนโสตทักษะด้านทำนองของครูผู้สอนเปียโน

จากการสัมภาษณ์ครูผู้สอนวิชาเปียโนที่ทำการสอนนักเรียนระดับชั้นต้นในโรงเรียนดนตรีปี่นนคร ในเรื่องการให้ความสำคัญต่อการเรียนการสอนโสตทักษะ ด้านทำนอง จำนวน 9 คน โดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มของครูที่มีประสบการณ์ในการสอนไม่เกิน 5 ปี และกลุ่มของครูที่มีประสบการณ์ในการสอนเกิน 5 ปี พบว่า ครูผู้สอนทั้ง 2 กลุ่มได้เล็งเห็นความสำคัญของการสอนโสตทักษะในด้านทำนอง และได้ให้ความสำคัญต่อการสอนโสตทักษะในด้านทำนอง โดยการเริ่มสอนโสตทักษะด้านทำนองให้กับนักเรียนทุกคนตั้งแต่ชั่วโมงแรกที่ได้มีการเรียนการสอน เพื่อที่จะให้นักเรียนทุกคนได้รู้จักเสียงสูงและเสียงต่ำ

ครูทั้งสองกลุ่มได้เล็งเห็นคุณค่าและประโยชน์ของการสอนโสตทักษะในด้านทำนองว่าการให้นักเรียนฝึกฟังระดับเสียง ขึ้นคู่เสียง และทำนองในตำแหน่งต่าง ๆ จะทำให้นักเรียนมีความรู้ดังต่อไปนี้

- ทำให้นักเรียนเล่นบทเพลงได้ถูกต้อง
- ทำให้นักเรียนสามารถรู้ว่าตัวเองเล่น โน้ตถูกต้องหรือไม่
- นักเรียนสามารถแยกทำนองผิดกับทำนองถูกต้องได้
- ทำให้นักเรียนสามารถบอกชนิดของคอร์ดต่างๆ ในการเรียนระดับต่อไปได้
- นักเรียนสามารถแกะเพลงต่างๆ ที่ชอบได้ง่ายขึ้น
- นักเรียนสามารถจำทำนองของบทเพลงต่างๆ ได้มากขึ้น และจำได้ไวขึ้น
- ช่วยทำให้นักเรียนฝึกจินตนาการทิศทางการเคลื่อนที่ของตัวโน้ต
- สามารถเล่นบทเพลงได้ไพเราะขึ้น เพราะสามารถจับรายละเอียดที่ฟังมาปฏิบัติตามได้
- ทำให้นักเรียนสามารถแยกแยะเสียงได้เอง
- ทำให้นักเรียนมีความเข้าใจด้านการเขียนโน้ตในด้านทฤษฎีดนตรี
- ทำให้นักเรียนสามารถคิดเสียงตามตัวโน้ตที่เห็นได้ง่ายขึ้น

ในการสอน โสตทักษะด้านทำนองในแต่ละครั้ง ครูทั้งสองกลุ่มได้ใช้เวลาในการสอน 5 – 15 นาที มีครูบางท่านได้ทำการสอนและทดสอบการฟังในทุกชั่วโมงที่มีการเรียนการสอน มีครูบางท่านได้ทำการสอนและทดสอบการฟังในบางชั่วโมงเท่านั้น เพราะครูผู้สอนมีเวลาในการสอนไม่เพียงพอ และนักเรียนเบื่อหน่ายในการเรียน การฟัง

5.1.2 การสอนโสตทักษะด้านทำนองของครูผู้สอนเปียโนในหัวข้อต่อไปนี้

ก. การเตรียมการสอนโสตทักษะด้านทำนอง

ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ และการสังเกตการสอนของครูผู้สอนวิชาเปียโน จำนวน 2 กลุ่ม ที่สอนสำหรับนักเรียนเปียโนระดับชั้นต้นในโรงเรียนดนตรีปิ่นนครในเรื่องการเตรียมการสอนโสตทักษะในด้านทำนองสรุปได้ดังนี้ ครูที่มีประสบการณ์ในการสอนไม่เกิน 5 ปี ทุกท่านได้มีการเตรียมการสอน โสตทักษะด้านทำนองในทุกชั่วโมงเรียน ส่วนครูที่มีประสบการณ์ในการสอนเกิน 5 ปีได้มีการเตรียมการสอน โสตทักษะด้านทำนองในทุกชั่วโมงเรียนเป็นบางท่านเท่านั้น ซึ่งครูบางท่าน มีการเตรียมการสอนเป็นบางครั้ง และครูทั้งสองกลุ่มเตรียมการสอนโสตทักษะด้านทำนองโดยศึกษาจากคำแนะนำในหนังสือเล่ม เลสชัน บুক (Lesson Book) และหนังสือเล่ม แอคทิวิตี แอนด์ เทรนนิ่ง บุก (Activity & Ear Training Book) และครูทั้งสองกลุ่ม ได้ทำการจดบันทึกเนื้อหาที่ได้เรียน จดบันทึกปัญหาของนักเรียนแต่ละคนที่พบในการสอนแต่ละชั่วโมง จดเนื้อหาในเรื่องที่นักเรียนไม่เข้าใจเพื่อหาวิธีแก้ไขและสอนทบทวนซ้ำ ในเนื้อหาที่นักเรียนไม่เข้าใจในการเรียนครั้งต่อไปและครูทั้งสองกลุ่ม มีเกมส์ และของรางวัลต่างๆ คือ สติกเกอร์ ขนม ตัวปี่รูปสัตว์ การเล่นเกม การเขียนดาว และคำชมให้กับนักเรียนทุกคน เพื่อสร้างแรงจูงใจให้นักเรียนอยากเรียนมากขึ้น

ข. วิธีการสอนโสตทักษะด้านทำนอง

จากการสัมภาษณ์และการเข้าสังเกตการสอน โสตทักษะด้านทำนองของครูผู้สอนวิชาเปียโน จำนวน 2 กลุ่ม ในโรงเรียนดนตรีปิ่นนคร สรุปได้ดังนี้

- เรื่องเสียงสูง เสียงต่ำ

ในการสอนเรื่องเสียงสูงเสียงต่ำของครูทั้งสองกลุ่ม ได้ใช้วิธีการสอนดังนี้

1. ครูทั้งสองกลุ่มสอนให้นักเรียนรู้จักเสียงสูงและเสียงต่ำ โดยใช้วิธีการสอนวิธีเดียวกัน คือ การกดเสียงที่เปียโนให้นักเรียนฟัง แล้วให้นักเรียนกดตาม ซึ่งในการสอนนั้นมี 2 แบบ คือ แบบที่ 1 เป็นการสอนให้นักเรียนฟังเสียงสูงและเสียงต่ำที่คีย์สีดำสองตัวติดกัน และคีย์สีดำสามตัวติดกัน วิธีแบบนี้เป็นวิธีที่สอนเหมือนในหนังสือเรียน เลสชัน บุก ซึ่งวิธีแบบนี้มี

จุดประสงค์ให้นักเรียนรู้จักเสียงสูงและเสียงต่ำเพียงอย่างเดียว แต่ยังไม่ให้นักเรียนรู้จักชื่อตัวโน้ต และต้องการให้นักเรียนใช้คีย์สี่ค้ำสองตัวติดกันและคีย์สี่ค้ำสามตัวติดกันเป็นจุดสังเกตในการหาตัวโน้ตตัวโด เร มี ฟา ซอล ลา ที โด ต่อไป แบบที่ 2 เป็นการสอนให้นักเรียนฟังเสียงสูงและเสียงต่ำที่คีย์สี่ขาว ซึ่งวิธีการสอนแบบที่ 2 นี้ จะทำให้นักเรียนรู้จักเสียงสูง เสียงต่ำ และรู้จักชื่อตัวโน้ตไปพร้อมกัน และในการกดเสียงให้นักเรียนฟัง ครูกดเสียงในช่วงเสียงที่สูงมากและต่ำมาก ให้นักเรียนฟัง เพราะจะทำให้นักเรียนสามารถแยกแยะระดับเสียงสูงและเสียงต่ำได้ง่ายขึ้น

2. ครูให้นักเรียนเปรียบเทียบ และจินตนาการเสียงสูงและเสียงต่ำ ให้เหมือนกับสัตว์โดยให้นักเรียนดูภาพสัตว์ในหนังสือเรียน เลสชัน บู้ค ประกอบไปด้วย ซึ่งเปรียบเทียบให้เสียงสูงคู่กับหนู (มีครูบางท่านเปรียบเทียบเสียงสูงกับนก) และเสียงต่ำคู่กับช้าง

- เรื่องเสียงสูงขึ้น เสียงต่ำลง

วิธีการสอนเรื่องเสียงสูงขึ้น และเสียงต่ำลงของครูทั้งสองกลุ่มสรุปได้ดังนี้

1. ครูสอนให้นักเรียนรู้จักชื่อตัวโน้ตและฝึกท่องชื่อตัวโน้ต ทั้งแบบสูงขึ้นและแบบต่ำลงให้ โดยมีการสอน 2 แบบ คือ แบบที่ 1 สอนโดยใช้ชื่อตัวโน้ตในระบบตัวอักษร (Letter System) ซึ่งประกอบด้วยตัวโน้ต A B C D E F G และแบบที่ 2 สอนโดยใช้ชื่อตัวโน้ตในระบบโซ – ฟา (So – Fa System) ซึ่งประกอบด้วยตัวโน้ตโด เร มี ฟา ซอล ลา ที

2. ครูกดไล่เสียงสูงขึ้น และเสียงต่ำลงให้นักเรียนฟัง แล้วให้นักเรียนกดตามพร้อมกับร้องตามไปด้วย ซึ่งครูบางท่านให้นักเรียนร้องตามชื่อตัวโน้ตและครูบางท่านให้นักเรียนร้องโดยใช้คำว่า “ลา” ซึ่งมีวิธีการไล่เสียงที่ต่างกัน สามารถสรุปได้ 3 แบบ ดังนี้

- แบบไล่เสียงตามระบบตัวอักษร A B C D E F G แต่เวลาร้องจะร้องเป็นระบบโซ – ฟา คือ ลา ที โด เร มี ฟา ซอล

- แบบไล่เสียงตามระบบโซ – ฟา 5 เสียง คือ โด เร มี ฟา ซอล ซอล ฟา มี เร โด

- แบบฟังเสียงโดต่ำและโดสูง แล้วจึงไล่เสียงที่อยู่ระหว่างโดต่ำกับโดสูงทีหลัง

ครูแต่ละท่านจะมีวิธีแตกต่างกันไปในการแก้ปัญหาสำหรับนักเรียนที่ไม่เข้าใจ และมีวิธีการสอนที่ทำให้นักเรียนมีความเข้าใจในเรื่องเสียงสูงขึ้น เสียงต่ำลง ง่ายขึ้น ดังนี้

- ฝึกให้นักเรียนร้องตามเสียง

- กดไล่เสียงตัวโน้ตแบบยาวๆ หลายช่วงเสียงต่อกันให้ฟัง

- กดไล่เสียงที่มีเสียงห่างกันมากๆ เช่น ไล่เสียงของตัวโดต่ำ ซอล โดสูง หรือเล่นเป็นอาร์peggio) ให้ฟัง

- ให้จินตนาการเสียงสูงเหมือนจรวดที่พุ่งขึ้น และเสียงต่ำเหมือนจรวดที่พุ่งลง

- กดโน้ตเสียงที่มีช่วงเสียงสูงมากและต่ำมาก

และครูกลุ่มที่สอง จะมีวิธีการสอนที่แตกต่างจากครูกลุ่มที่หนึ่งดังนี้

- ให้นักเรียนดูภาพการเคลื่อนที่ของตัวโน้ต

- ใช้การเล่นเสียงเบา กับเสียงสูง ขึ้น และเล่นเสียงเบา กับเสียงต่ำ ลง

- เรื่องขั้นคู่เสียง

การสอนในเรื่องขั้นคู่เสียงของครูทั้งสองกลุ่มได้ใช้วิธีการสอนโดยการอธิบายความหมายของระยะห่างของขั้นคู่เสียงเหมือนในหนังสือเล่ม เลสซัน บู้ค และเริ่มสอนตั้งแต่ขั้นคู่ 2 จนถึง ขั้นคู่ 5 โดยเริ่มสอนที่ขั้นคู่เสียงแบบเมโลดิกก่อนแล้วตามด้วยขั้นคู่เสียงแบบฮาร์โมนิก ซึ่งครูทั้งสองกลุ่มจะมีวิธีการสอนสำหรับนักเรียนที่เรียนเร็วและเรียนช้าแตกต่างกันดังนี้

- ฝึกให้นักเรียนร้องตามเสียงของแต่ละขั้นคู่เสียง

- ฝึกให้นักเรียนร้องไล่เสียงในบันไดเสียงซีเมเจอร์

- ให้นักเรียนสร้างความรู้สึกรู้จักจากเสียงที่ได้ยิน เช่น ฟังขั้นคู่สอง จะให้ความรู้สึกรู้จักเหมือนเสียงกักกัน ขั้นคู่สาม จะให้ความรู้สึกรู้จักเหมือนเสียงที่กลมกลืนกัน

- ฝึกให้นักเรียนฟังโน้ตตัวโด มี ซอล ในคอร์ดเป็นหลักสำหรับการฝึกการฟังของขั้นคู่ 3 กับขั้นคู่ 5

และครูกลุ่มที่สองจะใช้วิธีที่แตกต่างจากครูกลุ่มที่หนึ่งดังนี้

- ให้นักเรียนฟังแล้วเปรียบเทียบความแตกต่างของเสียงทีละคู่ คือ ขั้นคู่ 2 กับขั้นคู่ 3 และขั้นคู่ 4 กับ ขั้นคู่ 5

- กดเสียงของโน้ตสองตัวเรียงกัน โดยกดโน้ตเสียงแรกค้างไว้ให้นักเรียนฟัง

- ใช้บทเพลง “หนุมานลี” และเพลง “Wedding Song” มาช่วยสอน ในขั้นคู่ 2 ขั้นคู่ 3 ขั้นคู่ 4 ขั้นคู่ 5

- เรื่องตำแหน่ง จี โพลีชัน

การสอนการฟังทำนองในตำแหน่ง จี โพลีชัน ของครูทั้งสองกลุ่ม ได้สอนให้นักเรียนท่องชื่อตัวโน้ตในตำแหน่ง จี โพลีชัน ทั้งแบบระบบตัวอักษรและแบบระบบโซ – ฟา

ให้จำให้ได้และให้นักเรียนกดตัวโน้ตพร้อมกับร้องชื่อตัวโน้ตตามระบบโซ – ฟา ไปพร้อมกันทั้งแบบไล่เสียงสูงขึ้นและแบบไล่เสียงต่ำลง และครูอธิบายให้นักเรียนฟัง ว่าโน้ตในตำแหน่ง จี โพลีชัน จะอยู่ต่อจากตัวโน้ตในตำแหน่ง ซี โพลีชัน แต่มีครูหนึ่งท่านในกลุ่มที่สอง ใช้วิธีการสอนแบบย้ายบันไดเสียง (Movable Do)

ส่วนในการทดสอบการฟังของครูทั้งสองกลุ่ม จะทำการทดสอบการฟังตามหนังสือเล่ม แอคทิวิตี แอนด์ เอียร์ เทรนนิ่ง บ๊อค แต่จะมีครูบางท่านเท่านั้นที่ทำการทดสอบตามในหนังสือทุกเรื่อง และครูบางท่านจะทำการทดสอบเป็นบางครั้งและเป็นบางเรื่อง หรือบางครั้งก็จะข้ามบางเรื่องไปก่อนแล้วจึงนำมาสอนทีหลัง เพราะครูจะพิจารณาตามความเข้าใจของนักเรียน และในบางครั้งนักเรียนจะไม่ยอมทำในบางเรื่อง ดังนั้น ครูจึงต้องข้ามเรื่องนั้นไป แต่ครูก็จะพยายามสอดแทรกเนื้อหาในการฟังเรื่องนั้นๆ ไปในการเล่นบทเพลง และในการทดสอบแต่ละครั้งครูผู้สอนจะเล่นเสียงในแบบที่จะทดสอบให้นักเรียนฟังก่อน เช่น เล่นให้ฟังว่าเสียงนี้คือเสียงที่สูงขึ้น และเสียงนี้คือเสียงที่ต่ำลง ถ้าในการทดสอบนั้นนักเรียนตอบผิด ครูจะเฉลยในข้อที่ถูกต้อง และครูจะมีของรางวัล เช่น สติกเกอร์ เกมส์ และมีคำชมเชยให้กับนักเรียนที่ตั้งใจเรียนและนักเรียนที่ไม่ตั้งใจเรียน

ค. สื่อการเรียนการสอนโสตทักษะด้านทำนอง

สื่อการเรียนการสอนโสตทักษะในด้านทำนองที่ครูผู้สอนวิชาเปียโน ที่ทำการสอนนักเรียนระดับชั้นต้นในโรงเรียนดนตรีปีนนครทั้ง 2 กลุ่ม ได้ใช้ในการเรียนการสอนโสตทักษะด้านทำนองมีดังนี้

ครูภัณฑ์

- อฟโรที่เปียโน
- กระดานไวท์บอร์ด

สื่อการสอน

- หนังสือเล่ม เลสซัน บ๊อค และ เล่ม แอคทิวิตี แอนด์ เอียร์ เทรนนิ่ง บ๊อค
- การ์ดรูปตัวโน้ต
- บทเพลงนอกเหนือหนังสือเรียน
- ตุ๊กตาหมีและตุ๊กตาหนู
- รูปภาพช้าง รูปภาพหนู รูปภาพการเคลื่อนที่ของตัวโน้ต
- เกมส์

ง. การวัดผลประเมินผลการสอนโสตทักษะด้านทำนอง

รูปแบบการวัดผลประเมินผลที่ครูผู้สอนทั้ง 2 กลุ่ม ของโรงเรียนดนตรีปี่นนคร ใช้ในการวัดผลประเมินผลมีดังนี้

จากการสัมภาษณ์ครูผู้สอนโสตทักษะด้านทำนองพบว่าครูทั้ง 2 กลุ่มทำการวัดผลประเมินผลความสามารถ และความเข้าใจทางการฟังทำนองของนักเรียนที่เรียนวิชาเปียโนในทุกชั่วโมงที่มีการสอนโสตทักษะด้านทำนอง โดยจะทำการวัดผลประเมินผลจากหนังสือทดสอบการฟังในเล่ม แอคทีวิตี แอนด์ เอียร์ เทรนนิ่ง บ๊อค ซึ่งครูผู้สอนจะให้นักเรียนเขียนคำตอบลงในหนังสือ และใช้วิธีประเมินผลโดยการให้เครื่องหมายถูกเมื่อนักเรียนตอบถูก ในกรณีที่นักเรียนตอบผิดหลายข้อ ครูผู้สอนจะทำการประเมินผลว่าไม่ผ่าน และครูจะเฉลยคำตอบข้อที่ถูกต้องให้นักเรียนฟัง แล้วให้นักเรียนทำการทดสอบใหม่ซึ่งครูบางท่านจะทำการทดสอบใหม่ในชั่วโมงนั้น และครูบางท่านจะทำการทดสอบใหม่ในชั่วโมงต่อไป ต่อจากนั้นครูจะทำการทบทวนในเรื่องที่นักเรียนไม่เข้าใจ ในกรณีที่นักเรียนไม่เข้าใจในมีครูบางท่านข้ามเนื้อหาในเรื่องที่นักเรียนไม่เข้าใจไปก่อนแล้วจึงนำกลับมาทดสอบทีหลัง เมื่อนักเรียนมีความเข้าใจมากขึ้น ส่วนนักเรียนที่ผ่านการประเมินผลครูก็จะให้นักเรียนทำการทดสอบในเรื่องต่อไป และครูจะให้กำลังใจกับนักเรียนที่ผ่านและไม่ผ่านการวัดผลประเมินผล โดยการกล่าวคำชมเชย แจกสติ๊กเกอร์ ให้คะแนน ให้ตัวบีมรูปสัตว์ ให้ขนมและวาดรูปดาว

5.1.3 ปัญหาต่างๆ ที่เป็นอุปสรรคต่อการเรียนการสอนโสตทักษะด้านทำนอง

ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในการเรียนการสอนโสตทักษะ ด้านทำนอง ของครูผู้สอนวิชาเปียโนทั้งสองกลุ่มในโรงเรียนดนตรีปี่นนคร มีดังนี้

- ปัญหาที่เกิดจากนักเรียน เป็นปัญหาที่เกิดจากบุคลิกที่ขี้อายและนิสัยที่ซุกซนของนักเรียนทำให้ครูผู้สอนต้องสอนซ้ำหลายครั้ง จึงทำให้เสียเวลาในการสอน และนักเรียนเบื่อหน่ายการเรียน
- ปัญหาในด้านการสอน จะพบว่า นักเรียนใช้เวลาเรียนหลายครั้งในการทำความเข้าใจในเรื่องเสียงสูงขึ้น เสียงต่ำลง และเรื่องชื่อตัวโน้ตในตำแหน่ง จี โพลิชัน นักเรียนสับสนในการฟังขั้นคู่เสียง นักเรียนร้องเสียงเพี้ยน
- ปัญหาที่เกิดจากสื่อการเรียนการสอน พบว่าบทเพลงในหนังสือเรียน เลสชัน บ๊อค เป็นบทเพลงที่นักเรียนไม่คุ้นหูทำให้นักเรียนจำเสียงของขั้นคู่เสียงได้ยาก

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

5.2.1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญของการสอนโสตทักษะด้านทำนองของครูผู้สอนเปียโน

จากการสัมภาษณ์ครูผู้สอนวิชาเปียโนที่ทำการสอนนักเรียนระดับชั้นต้นในโรงเรียนดนตรีปี่นนคร ในเรื่องการให้ความสำคัญต่อการเรียนการสอนโสตทักษะ ด้านทำนอง จำนวน 9 คน โดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มของครูที่มีประสบการณ์ในการสอนไม่เกิน 5 ปี และกลุ่มของครูที่มีประสบการณ์ในการสอนเกิน 5 ปี พบว่า ครูผู้สอนทั้ง 2 กลุ่มได้เล็งเห็นความสำคัญและคุณค่าของการสอนโสตทักษะในด้านทำนอง ซึ่งทำให้นักเรียนเกิดความรู้และได้รับประโยชน์จากการฝึกโสตทักษะด้านทำนองมากมาย และได้ให้ความสำคัญต่อการสอนโสตทักษะในด้านทำนองโดยการเริ่มสอนโสตทักษะด้านทำนองให้กับนักเรียนทุกคนตั้งแต่ชั่วโมงแรกที่ได้มีการเรียนการสอน เพื่อที่จะทำให้นักเรียนทุกคนได้รู้จักเสียงสูงและเสียงต่ำที่เปียโน และได้เล็งเห็นความสำคัญของการสอน

ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับคำกล่าวของจากรุวรรณ สุริยวรรณ, 2549 : 38, สุดา พนมยงค์ 2550 : สัมภาษณ์, พิมพ์ชนก สุวรรณธาดา, 2550 : สัมภาษณ์. ว่า การสอนโสตทักษะ จัดได้ว่าเป็นประสบการณ์ที่จำเป็นและสำคัญ เพื่อนำมาซึ่งการรับรู้ทางดนตรี สำหรับผู้ศึกษาดนตรีทุกๆ แขนงและทุกๆ ระดับ เพราะการสอนโสตทักษะด้านทำนอง ทำให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาความเข้าใจ ความซาบซึ้งในดนตรี และทำให้เกิดความสามารถในการจำแนกเสียงอย่างถูกต้อง และละเอียดลออได้อันประกอบไปด้วย การใช้บันไดเสียง ระดับของเสียง ชั้นคู่เสียง การเปลี่ยนบันไดเสียง จุดพักของทำนอง ซึ่งจะเป็นประโยชน์อย่างมากในการฝึกเครื่องดนตรีและการขับร้อง ทำให้เกิดการพัฒนารับได้ยินภายใน (Inner hearing) ทำให้สามารถทราบได้ทันที เมื่อเสียงที่ปฏิบัติผิดเพี้ยนไปจากโน้ต ซึ่งถ้าได้รับการฝึกฝนที่ถูกต้องแล้ว จะทำให้นักเรียนสามารถฟังและแยกแยะระดับเสียงสูง – ต่ำ ชั้นคู่เสียงได้ การฟังระดับเสียงได้ถูกต้อง ไม่ผิดเพี้ยน นำไปสู่การฟังทำนอง สามารถวิเคราะห์แนวทำนองจากการฟังได้ และสามารถเขียนโน้ตได้จากเสียงที่ได้ยิน

5.2.2 วิธีการสอนโสตทักษะด้านทำนองของครูผู้สอนเปียโนในหัวข้อต่อไปนี้

ก. การเตรียมการสอนโสตทักษะในด้านทำนอง

การเตรียมการสอน ซึ่งเป็นสิ่งที่มีความสำคัญและมีความจำเป็นมากสำหรับครูผู้สอน เพราะการเตรียมเนื้อหาและศึกษาคิดหาวิธีสอนให้เหมาะสมกับบทเรียนก่อนการสอน ทำให้ครูมีความพร้อมในการสอน เป็นการวางแผนล่วงหน้าว่าในขณะที่จัดกิจกรรมการเรียนการสอนนั้นควรทำอะไรก่อน – หลัง อย่างเป็นขั้นตอน ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ และช่วยให้อการสอน

ดำเนินไปด้วยดี (อัญชญา สุตมาตฺร, 2546 : 48) และจากการสัมภาษณ์และการสังเกตการณ์สอนของครูผู้สอนทั้ง 2 กลุ่ม พบว่า มีเพียงการจดบันทึกข้อบกพร่อง และปัญหาที่พบเจอในการสอนเพื่อหาวิธีแก้ไขในการสอนครั้งต่อไปเท่านั้น และไม่มีการวางแผนล่วงหน้าว่าในขณะที่จัดกิจกรรมการเรียนการสอนนั้น ควรทำสิ่งใดก่อน – หลังอย่างเป็นขั้นตอน ซึ่งผลการวิจัยไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของอัญชญา สุตมาตฺร ดังนั้นครูผู้สอนควรวางแผนการสอนอย่างละเอียดและทำการจดบันทึกรายละเอียดของการสอนทั้งด้านเนื้อหา จุดประสงค์ กิจกรรม สื่อการเรียน และการวัดผล เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสอนให้มีประสิทธิภาพ

ข. วิธีการสอนสอดแทรกในด้านทำนอง

จิตวิทยาที่นำมาใช้ในระบบการเรียนการสอนของอัญชญา สุตมาตฺร, 2546 : 28 ที่กล่าวว่า จิตวิทยาก่อนการเรียนการสอนนั้น ครูควรวินิจฉัยว่า ผู้เรียนมีลักษณะหรือภูมิหลังอย่างไร เพื่อจะได้จัดกิจกรรมให้เหมาะสม ซึ่งจิตวิทยาที่ครูควรศึกษา คือ จิตวิทยาทางด้านกายภาพ และความต้องการพื้นฐาน ธรรมชาติของการรับรู้ การคิด การตัดสินใจที่ส่งผลต่อพฤติกรรมของผู้เรียน รวมไปถึงด้านอารมณ์ สังคม ภาษา สติปัญญาและบุคลิกภาพ การปรับตัวและความแตกต่างระหว่างบุคคล และจากวิธีการสอนสอดแทรกในด้านทำนองของครูผู้สอนทั้ง 2 กลุ่ม พบว่า ครูแต่ละท่านมีวิธีการสอนนักเรียนและมีวิธีการแก้ปัญหาที่แตกต่างกันไปตามบุคลิกของนักเรียนแต่ละคน ซึ่งนักเรียนแต่ละคนจะมีอุปนิสัย วุฒิภาวะทางด้านอารมณ์ และความสามารถในการรับรู้ทางด้านดนตรีที่แตกต่างกัน

สรุปได้ว่า ครูทั้ง 2 กลุ่ม ใช้จิตวิทยาในการสอนสอดแทรกด้านทำนอง ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของอัญชญา สุตมาตฺร

วิธีการสร้างแรงจูงใจในการเรียนการสอนแบบการใช้วิธีการเสริมแรงของพงษ์พันธ์ พงษ์โสภา, 2542: 149 กล่าวไว้ว่า การใช้วิธีการเสริมแรง (Reinforcement) ตามความเหมาะสมและความจำเป็น เพื่อให้เด็กมีพฤติกรรมที่พึงปรารถนา และบางครั้งอาจลบพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ทั้งนี้เพราะรางวัลคำชมเชย การยิ้ม การพยักหน้า การให้ความเอาใจใส่ นับเป็นตัวเสริมแรงที่มีอิทธิพลต่อเด็กเป็นอย่างมาก และในการเรียนการสอนแต่ละครั้งของครูทั้ง 2 กลุ่ม ได้สร้างกำลังใจ และแรงจูงใจให้กับนักเรียนโดยการให้ของรางวัลเป็นพวกขนม สติกเกอร์ ตัวปั๊มรูปดาว การเล่นเกมส์ การเล่นนิทาน และให้คำชมเชย ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับวิธีการสร้างแรงจูงใจในการเรียนการสอนของพงษ์พันธ์ พงษ์โสภา

ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการสอนเปียโนและสอนสอดแทรก ได้กล่าวว่า การสอนสอดแทรกด้านทำนองของเด็กอายุ 6 – 8 ปี ส่วนใหญ่เด็กในวัยนี้ เป็นวัยที่ซุกซน ไม่ชอบอยู่นิ่ง ดังนั้น

ในการสอนจำเป็นต้องใช้จินตนาการ และมีกิจกรรมเคลื่อนไหวร่างกายหรือเกมส์ต่างๆ สอดแทรก เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ และเกิดความสนุกสนานในการเรียน การสอนเด็กในวัยนี้ จะต้องสอนเข้าไปซ้ำมาหลายๆ ครั้ง (ตรีทิพ กมลศิริ, 2550 : สัมภาษณ์, พิมพชนก สุวรรณชาติ, 2550 : สัมภาษณ์, สุดา พนมยงค์, 2550 : สัมภาษณ์) และครูทั้ง 2 กลุ่ม ได้ใช้จินตนาการ และเกมส์ในการสอนแต่ไม่มีกิจกรรมเคลื่อนไหวร่างกาย ซึ่งผลการวิจัยไม่สอดคล้องกับหลักการสอน โสตทักษะ ด้านทำนองของผู้เชี่ยวชาญทางการสอนเปียโนและสอน โสตทักษะ ดังนั้นครูผู้สอนควรจัดหา กิจกรรมเคลื่อนไหวร่างกายให้กับนักเรียน เช่น ให้ผู้เรียนจับส่วนต่างๆ ของร่างกาย ให้จับที่ศีรษะ เมื่อได้ยินเสียงสูง ให้จับเข้าเมื่อได้ยินเสียงต่ำ เป็นต้น

เทคนิควิธีการสอนของ ฌรุทท์ สุทธิจิตต์ 2544 : 97 กล่าวไว้ว่า ผู้สอนควรหาวิธีการช่วยทำให้สิ่งที่เป็นนามธรรมมีความหมายกับผู้เรียน เนื่องจากผู้เรียนยังอยู่ในวัยที่ไม่สามารถจะเรียนรู้ หรือเข้าใจบางสิ่งบางอย่างที่เป็นนามธรรมได้อย่างถ่องแท้ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในสิ่งนั้นๆ ได้ดีขึ้น และครูทั้ง 2 กลุ่ม ได้ใช้ภาพสัตว์ในการสอนเสียงสูงและเสียงต่ำเพื่อให้ นักเรียนเข้าใจในเรื่องเสียงสูงและเสียงต่ำมากขึ้น ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับเทคนิควิธีการสอนของฌรุทท์ สุทธิจิตต์

ก. สื่อการเรียนการสอนโสตทักษะด้านทำนอง

จากการสัมภาษณ์และการสังเกตการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูทั้งสอง กลุ่มผลการวิจัยพบว่า ครูทั้งสองกลุ่มได้ใช้สื่อการเรียนการสอนซึ่งสอดคล้องกับจุดหมายในการใช้สื่อการเรียนการสอนของสายันต์ บุญใบ, 2543 : 28 ดังนี้

1. สร้างความสนใจในการเรียนรู้ของนักเรียนมากขึ้น
2. เป็นแรงจูงใจในการเรียนรู้ของผู้เรียน
3. ให้นักเรียนได้เห็นสิ่งที่เป็นรูปธรรม
4. ช่วยให้ผู้เรียนจดจำในสิ่งที่ครูสอนได้รวดเร็วและยาวนาน
5. เพื่อให้นักเรียนเข้าใจในบทเรียนได้ชัดเจนมากขึ้น
6. ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนมากขึ้น
7. นักเรียนรู้สึกสนุกสนานในการเรียน จึงสามารถเรียนรู้ได้เร็วขึ้น

ง. รูปแบบการวัดผลประเมินผลการสอนโสตทักษะด้านทำนอง

จิตวิทยาในชั้นประเมินผลการเรียนนั้น ครูควรรู้ถึงหลักการวัดและประเมินผล วิธีสร้างแบบทดสอบ สถิติและการแปลความหมาย เพื่อช่วยให้การประเมินผลการเรียนของเด็ก

นักเรียนตรงตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ และช่วยให้ทราบถึงสิ่งที่ควรปรับปรุงในการสอนของครูผู้สอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และการวัดผลประเมินผลของครูทั้ง 2 กลุ่ม ไม่มีการตั้งวัตถุประสงค์ที่ต้องการ ซึ่งผลการวิจัยไม่สอดคล้องกับงานวิจัย ของอัญญา สุตมาตราช ดั้งนั้นครูผู้สอนควรจัดตั้งวัตถุประสงค์ที่ต้องการในการสอนและทำการวัดผลประเมินผลให้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ เพื่อช่วยให้การสอนมีประสิทธิภาพมากขึ้น

5.2.3 ปัญหาต่างๆ ที่เป็นอุปสรรคต่อการเรียนการสอนโสตทักษะด้านทำนอง

ปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ที่ครูทั้งสองกลุ่มพบในการสอนโสตทักษะด้านทำนองคือ นักเรียนมีความขี้อายไม่กล้าร้องออกเสียง และนักเรียนร้องเสียงเพี้ยน ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับสภาพปัญหาต่างๆ ในการเรียนการสอนโสตทักษะด้านทำนองของสุดา พนมยงค์, 2550 : สัมภาษณ์ ซึ่งได้กล่าวไว้ว่า สภาพปัญหาที่พบในการสอนเด็กนักเรียนในวัย 6 – 8 ปี อาจจะมีปัญหาในการร้องเสียงเพี้ยน เพราะกล่องเสียงยังไม่พัฒนา แต่หูสามารถฟังได้มากกว่าการร้อง ครูผู้สอนควรแก้ปัญหา โดยการให้นักเรียนทำท่ามือ ซ้ำไปซ้ำมา ให้เด็กจินตนาการมากๆ แต่นักเรียนจะต้องไม่ขี้อาย และครูสอนไม่ควรต่อนักเรียนว่า ร้องเพี้ยน แต่พยายามให้ทำใหม่หลายๆ ครั้ง และผลการวิจัยสอดคล้องกับพัฒนาการทั่วไปและพัฒนาการทางดนตรีของเด็กตามแนวคิดของจ็อง เปียเจท์ (Jean Piaget) ว่าพัฒนาการทางดนตรีของเด็กในวัยนี้ในด้านทำนองเด็กสามารถร้องได้ดีขึ้น แต่มักร้องเพี้ยน เนื่องจากแนวคิดเรื่องระดับเสียงยังพัฒนาไม่เต็มที่ ช่วงเสียงยังจำกัด และการรับฟังยังไม่พัฒนาไปเท่าที่ควร

5.3 ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการเตรียมการสอนโสตทักษะด้านทำนอง

- ครูควรมีการวางแผนล่วงหน้าว่าในขณะที่จัดกิจกรรมการเรียนการสอนควรทำสิ่งใดก่อน – หลังอย่างเป็นขั้นตอน
- ครูควรมีการจดบันทึกในเรื่องนิสัย และพฤติกรรมการเรียนของนักเรียนแต่ละคนเพิ่มเติมนอกเหนือจากการจดปัญหาต่างๆ ที่นักเรียนไม่เข้าใจ

ข้อเสนอแนะสำหรับวิธีการสอนโสตทักษะด้านทำนอง

- ครูควรจะฝึกให้นักเรียนทุกคนร้องออกเสียงตั้งแต่ครั้งแรกที่เรียน เพื่อช่วยให้นักเรียนมีความรู้สึกกับเสียงสูงขึ้น และเสียงต่ำลงมากขึ้น และการฝึกให้นักเรียนร้องออกเสียง จะทำให้การร้องของนักเรียนเกิดการพัฒนา ทำให้มีการร้องเพี้ยนน้อยลง

- สำหรับนักเรียนที่ไม่สามารถแยกแยะระดับเสียงที่สูงขึ้น และระดับเสียงที่ต่ำลงได้ ครูควรให้นักเรียนฝึกใช้สัญญาณมือแบบหลักการสอนของ โลดาย แทนระดับเสียงต่างๆ เพื่อให้การเรียนรู้ระดับเสียงเป็นรูปธรรมมากขึ้น

- ครูทุกท่านควรฝึกให้นักเรียนทุกคนได้เรียนการฟังในทุกเรื่อง ไม่ควรข้ามในเรื่องที่มีเนื้อหาง่าย

ข้อเสนอแนะสำหรับการเรียนการสอนโสตทักษะด้านทำนอง

- ทางโรงเรียนควรจัดหาเพลงที่คุ้นหูมาสอนเพิ่มเติมให้กับนักเรียน

ข้อเสนอแนะสำหรับปัญหาต่างๆ ที่เป็นอุปสรรคต่อการเรียนการสอนโสตทักษะด้านทำนอง

- ครูควรแนะนำให้เด็กเริ่มหัดวางเป้าหมายในการเรียนสำหรับตนเอง เพราะคนที่เรียนหรือทำงานอย่างมีเป้าหมายจะกระทำด้วยความตั้งใจ

- ครูควรใช้จินตนาการและจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวร่างกายหรือมีเกมส์ต่างๆ สอดแทรกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสนใจและเกิดความสนุกสนานในการเรียน

- การสอนเด็กในวัยนี้ครูควรสอนซ้ำไปซ้ำมาหลายๆ ครั้งในเนื้อหาเรื่องเดิม

- ครูควรทำความคุ้นเคยและแสดงความเป็นกันเองกับนักเรียนก่อนเรียน เพื่อไม่ให้นักเรียนเกิดความเขินอาย

- ครูไม่ควรเข้มงวดกับนักเรียนมากเกินไป เพราะจะทำให้เด็กเกิดความเบื่อหน่าย

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยเรื่องการสอน โสตทักษะด้านทำนองในหลักสูตรเปียโน ระดับชั้นต้นของสำนักพิมพ์อัลเฟรด กรณีศึกษาโรงเรียนดนตรีปิ่นนคร เป็นการศึกษาจากแหล่งข้อมูลแห่งเดียว ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะหัวข้อวิจัยเพื่อนำไปขยายผลทางการศึกษาดังนี้

1. เปรียบเทียบการสอน โสตทักษะด้านทำนองของหลักสูตรอัลเฟรด กับหลักสูตรอื่นๆ
2. การศึกษาประสิทธิภาพของการสอน โสตทักษะด้านทำนองในหลักสูตรเปียโนของสำนักพิมพ์อัลเฟรด
3. การศึกษาการสอน โสตทักษะในด้านจังหวะ

การสอน โสตทักษะด้านทำนอง ในหลักสูตรเปียโน ระดับชั้นต้นของสำนักพิมพ์อัลเฟรด
กรณีศึกษา โรงเรียนดนตรีปิ่นนคร
(EAR TRAINING FOR YOUNG BEGINNER LEVEL PREP COURSE,
ALFRED'S BASIC PIANO LIBRARY CASE STUDY : PINNAKORN
MUSIC SCHOOL)

จุฬารัตน์ มณีวัลย์ 4837794 MSMS/M

ศศ.ม. (ดนตรี)

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์: ศักดิ์ชัย หิรัญรักษ์, ศศ.บ., ศศ.ม., อนรรฆ จรรย์ยานนท์,
ก.บ. M.M.

บทสรุปแบบสมบูรณ

ความสำคัญและที่มาของปัญหา

ดนตรี เป็นด้านที่เกี่ยวข้องกับเสียง ทุกคนที่มีความเกี่ยวข้องกับดนตรีทั้งผู้แสดง ผู้ฟัง และผู้ประพันธ์ ล้วนแต่มีความเกี่ยวข้องกับด้านของเสียงทั้งสิ้น ซึ่งการรับรู้เสียงได้นั้นจะต้องอาศัยการทำงานของระบบโสตประสาท โดยใช้หูเป็นอวัยวะสำคัญในการฟังเสียง การทำให้หูของผู้เรียนมีความสามารถทางด้านดนตรีจึงเป็นสิ่งสำคัญ เพราะสิ่งนี้เป็นเครื่องมือที่จำเป็นในการพัฒนาความเป็นนักดนตรี และนักดนตรีจำเป็นที่จะต้องมีความสามารถทางด้านดนตรีที่ดี มีประสิทธิภาพสามารถรับรู้ระดับของเสียงในบทเพลงได้

การฝึกการฟังทำนองเป็นสิ่งที่สำคัญมาก เพราะทำนองเป็นหัวใจสำคัญของดนตรี ถ้านักดนตรีไม่มีความสามารถในการฟังทำนองหรือมีความสามารถในการฟังทำนองที่ไม่ดี ผิดเพี้ยน ซึ่งจะทำให้เกิดความลำบากต่อการเรียนดนตรี และการเล่นดนตรี เพราะทำนองเป็นด้านที่มีความเกี่ยวข้องกับระดับเสียงที่สูงขึ้น – ต่ำลง ซึ่งจะต้องได้รับการฝึกการฟังระดับเสียงที่ดี และถูกต้องตั้งแต่เริ่มเรียนครั้งแรก ถ้ามีทักษะการฟังระดับเสียงในทำนองที่ดีแล้ว ก็จะทำให้การเล่นหรือการร้องมีความถูกต้อง เพราะ ไม่ผิดเพี้ยน นอกจากนี้ การมีความสามารถในการฟังทำนองที่ดีจะช่วยให้ในการวิเคราะห์ และแยกแยะส่วนประกอบทางดนตรีได้ถูกต้องและมีความจำเป็นอย่างมากในการเรียนวิชาโสตทักษะ (Ear Training)

การพัฒนาทางด้านโสตทักษะในด้านทำนองจะประสบความสำเร็จมากหรือน้อยนั้นขึ้นอยู่กับครูผู้สอน และวิธีการสอนที่หลากหลายของครูแต่ละท่านด้วย และจากการสอบถามครูที่สอนโสตทักษะด้านทำนอง พบว่า ครูส่วนมากพบเจอปัญหาในการสอนโสตทักษะด้านทำนอง และพบถึงปัญหาความสับสนของเด็กในการฟังเสียงสูงขึ้น เสียงต่ำลง และการฟังขั้นคู่เสียง ดังนั้นจึงส่งผลให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาการสอนโสตทักษะด้านทำนองของครูผู้สอนเปียโนสำหรับนักเรียนระดับชั้นต้น เนื่องจากการสอนขั้นเบื้องต้นเป็นสิ่งที่สำคัญมากที่สุด ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงเลือกศึกษาในนักเรียนที่เรียนวิชาเปียโนที่มีอายุ 6 – 8 ปี และทำการศึกษาในด้าน 1. ความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญของการสอนโสตทักษะด้านทำนอง 2. การสอนโสตทักษะด้านทำนอง 3. ปัญหาต่างๆ ที่เป็นอุปสรรคต่อการเรียนการสอนโสตทักษะด้านทำนอง เพื่อจะได้ทราบรายละเอียดต่างๆ ที่ใช้ในการสอน ทราบวิธีการสอน และปัญหาที่พบเจอในการสอน เพื่อหาทางแก้ไขในขั้นตอนต่อไป โดยมุ่งหวังว่าประโยชน์จากการทำวิจัยในครั้งนี้ จะสามารถนำมาปรับปรุงวิธีการสอน และสามารถแก้ปัญหาต่างๆ ในการสอนของนักเรียนแต่ละคนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญของการเรียนการสอนโสตทักษะด้านทำนองของครูผู้สอนเปียโนสำหรับนักเรียนเปียโนระดับชั้นต้นของโรงเรียนดนตรีปิ่นนคร
2. เพื่อศึกษาการสอนโสตทักษะด้านทำนองของครูผู้สอนเปียโนสำหรับนักเรียนเปียโนระดับชั้นต้นของโรงเรียนดนตรีปิ่นนครในหัวข้อดังต่อไปนี้
 - ก. การเตรียมการสอนโสตทักษะด้านทำนอง
 - ข. วิธีการสอนโสตทักษะด้านทำนอง
 - ค. สื่อการเรียนการสอนโสตทักษะด้านทำนอง
 - ง. การวัดผลประเมินผลการสอนโสตทักษะด้านทำนอง
3. เพื่อศึกษาปัญหาต่าง ๆ ที่เป็นอุปสรรคต่อการเรียนการสอนโสตทักษะด้านทำนองของครูผู้สอนเปียโน สำหรับนักเรียนเปียโนระดับชั้นต้นของโรงเรียนดนตรีปิ่นนคร

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบถึงความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญของการเรียนการสอนโสตทักษะด้านทำนองของครูผู้สอนเปียโน สำหรับนักเรียนเปียโนระดับชั้นต้น ในโรงเรียนดนตรีปิ่นนคร
2. ทราบถึงวิธีการสอนโสตทักษะด้านทำนอง ในด้านวิธีการสอนในรูปแบบต่างๆ

3. ทราบถึงปัญหาต่างๆ ที่เป็นอุปสรรคต่อการเรียนการสอน โสตทักษะด้านทำนอง เพื่อที่จะหาแนวทางในการแก้ปัญหาในขั้นต่อไป

4. ทราบถึงวิธีการสอนโสตทักษะด้านทำนองที่หลากหลาย เพื่อปรับใช้ให้เหมาะสมกับเด็กแต่ละแบบ เพื่อที่จะให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ และประสบผลสำเร็จในการเรียนในแต่ละครั้ง

ขอบเขตการวิจัย

1. ศึกษาวิธีการสอนโสตทักษะด้านทำนองของครูผู้สอนเปียโน สำหรับนักเรียนเปียโนระดับชั้นต้น โดยกำหนดช่วงอายุของนักเรียนตั้งแต่ 6 – 8 ปี

2. ศึกษาวิธีการสอนโสตทักษะด้านทำนองของครูที่สอนวิชาเปียโน สำหรับนักเรียนเปียโนระดับชั้นต้น โดยกำหนดหนังสือที่ใช้ในการศึกษา คือ

- ชุด เพร็บบ์ คอรัส ระดับเอถึงระดับบี ในหนังสือ เลสชัน บู้คช้น บู้ค และแอลทีวิตี แอนด์ เอียร์ เทรนนิ่ง บู้ค

3. ศึกษาวิธีการสอนโสตทักษะด้านทำนอง ซึ่งประกอบด้วย

- เสียงสูง เสียงต่ำ
- เสียงสูงขึ้น เสียงต่ำลง
- ขึ้นคู่เสียง
- ทำนองในตำแหน่ง จี โพลีชัน (G Position)

4. การทำการศึกษาในด้านอื่นๆ ดังต่อไปนี้

4.1 การให้ความสำคัญต่อการเรียนการสอนโสตทักษะด้านทำนองของครูที่สอนวิชาเปียโน สำหรับนักเรียนเปียโนระดับชั้นต้นของโรงเรียนดนตรีปี่นนคร

4.2 การสอนโสตทักษะด้านทำนองของครูผู้สอนเปียโนสำหรับนักเรียนเปียโนระดับชั้นต้นของโรงเรียนดนตรีปี่นนคร

- การเตรียมการสอนโสตทักษะด้านทำนอง
- วิธีการสอนโสตทักษะด้านทำนอง
- สื่อการเรียนการสอนโสตทักษะด้านทำนอง
- การวัดผลและประเมินผลโสตทักษะด้านทำนอง

5. ศึกษาปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ที่มีต่อการเรียนการสอนโสตทักษะด้านทำนองของครูผู้สอนเปียโน สำหรับนักเรียนเปียโนระดับชั้นต้นของโรงเรียนดนตรีปี่นนคร

6. ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์ และการสังเกตการณ์สอนของครูผู้สอน จำนวน 9 คน โดยแบ่งครูผู้สอนเป็น 2 กลุ่ม คือ

กลุ่มที่ 1 ครูที่มีประสบการณ์ในการสอน 1 – 5 ปี (4 คน)

กลุ่มที่ 2 ครูที่มีประสบการณ์ในการสอน 5 ปีขึ้นไป (5 คน)

7. สถานที่เก็บข้อมูลเป็นสถาบันคนตรีเคพีเอ็น (KPN) โรงเรียนคนตรีปิ่นนคร สาขาปิ่นเกล้า จังหวัดกรุงเทพมหานคร

ระเบียบวิธีวิจัย

ขอบเขตพื้นที่ภาคสนาม

ขอบเขตพื้นที่ภาคสนามและแหล่งข้อมูลวิจัยในครั้งนี้ อยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร ได้แก่ โรงเรียนคนตรีปิ่นนคร สถาบันคนตรีเคพีเอ็น สาขาปิ่นเกล้า

ระยะเวลา

ระยะเวลาในการทำการวิจัยผู้วิจัยได้เข้าสังเกตการณ์สอนของครูผู้สอนเปียโนสำหรับนักเรียนระดับชั้นต้นเป็นระยะเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 10 – 15 นาที

ผู้ให้ข้อมูล

ครูผู้สอนวิชาเปียโน จำนวน 9 คน เป็นครูผู้สอนที่สอนอยู่ในโรงเรียนคนตรีปิ่นนคร สถาบันคนตรีเคพีเอ็น สาขาปิ่นเกล้า จังหวัดกรุงเทพมหานคร โดยเลือกครูที่สอนเปียโนระดับชั้นต้นสำหรับผู้เรียนอายุจะอยู่ระหว่าง 6 – 8 ปี โดยแบ่งครูผู้สอนออกเป็น 2 กลุ่มดังนี้ คือ

กลุ่มที่ 1 ครูที่มีประสบการณ์การสอนไม่เกิน 5 ปี (4 คน)

กลุ่มที่ 2 ครูที่มีประสบการณ์สอน 5 ปีขึ้นไป (5 คน)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและเก็บข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้แบบสังเกตพฤติกรรมการสอนและแบบสัมภาษณ์ ทำการสัมภาษณ์อย่างเป็นทางการ (Formal Interview) และไม่เป็นทางการ (Informal Interview) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เกี่ยวกับงานวิจัย การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยจะทำการศึกษาโดยใช้วิธีการสังเกตการณ์ โดยเข้าไปมีส่วนร่วมภายในห้องเรียนเพื่อบันทึกเหตุการณ์ และทราบข้อมูลรายละเอียดต่างๆ ของครูผู้สอน และนักเรียน

อุปกรณ์ที่ผู้วิจัยใช้ทำการวิจัยมีดังนี้ คือ

เทปบันทึกเสียง ใช้ในการบันทึกเสียงขณะสัมภาษณ์ครูผู้สอนและนักเรียน เพื่อช่วยในการบันทึกข้อมูลได้อย่างครบถ้วน

สมมุติฉบับนี้ เพื่อช่วยในการบันทึกข้อมูลเพิ่มเติมจากครูผู้สอนและนักเรียน
ขั้นตอนการเก็บข้อมูล

1. ผู้วิจัยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากหนังสือบทความในวารสาร วิทยานิพนธ์ จากแหล่งข้อมูล ดังนี้

- สำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยมหิดล ศาลายา
- ห้องสมุดคณบดีสมเด็จพระเทพรัตนฯ มหาวิทยาลัยมหิดล ศาลายา
- ห้องสมุดคณบดีวิทยาลัยภูมิพลสังคีต

2. ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์อาจารย์ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการสอนเปียโนและด้านการสอนโสตทักษะอย่างเป็นทางการ

3. ผู้วิจัยได้สร้างแบบสัมภาษณ์และทำการสัมภาษณ์ครูสอนวิชาเปียโนที่โรงเรียนดนตรีปิ่นนคร อย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ จำนวน 9 คน โดยผู้วิจัยได้แบ่งแบบสัมภาษณ์ออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

- ตอนที่ 1 ประวัติการศึกษาของครูผู้สอน
- ตอนที่ 2 ความคิดเห็นและกระบวนการเรียนการสอนโสตทักษะด้านทำนองของครูผู้สอนเปียโนสำหรับนักเรียนเปียโนระดับชั้นต้น
- ตอนที่ 3 สภาพปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อการเรียนการสอนโสตทักษะด้านทำนองของครูผู้สอนเปียโน สำหรับนักเรียนเปียโนระดับชั้นต้น

4. ผู้วิจัยได้สร้างแบบสังเกตพฤติกรรมการสอน โสตทักษะด้านทำนองและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโสตทักษะด้านทำนองของครูผู้สอนสำหรับนักเรียนเปียโนระดับชั้นต้นขึ้นมา เพื่อบันทึกกระบวนการสอนที่เกิดขึ้นจริงในห้องเรียน โดยผู้วิจัยได้เข้าไปสังเกตขณะครูกำลังสอน โสตทักษะด้านทำนอง ซึ่งเป็นการสังเกตกระบวนการสอนแบบมีส่วนร่วม

5. การสัมภาษณ์ผู้จัดการ โรงเรียนดนตรีปิ่นนครอย่างเป็นทางการ และไม่เป็นทางการ

ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ตรวจสอบข้อมูลให้มีความถูกต้องครบถ้วน
2. ดำเนินการเก็บข้อมูลเพิ่มเติม กรณีที่ข้อมูลยังไม่ครบถ้วน
3. นำข้อมูลจากภาคสนามที่ได้จากการสัมภาษณ์ มาถอดเทปสัมภาษณ์
4. ทำการวิเคราะห์แบบสังเกตพฤติกรรมการสอนโสตทักษะ เพื่อนำเสนอในรูปแบบของเอกสาร
5. นำข้อมูลที่รวบรวมได้ มาจำแนก วิเคราะห์และจัดลำดับตามหัวข้อและบท

6. นำเสนอข้อมูลโดยใช้วิธีพรรณนาวิเคราะห์เป็นหลัก

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญของการสอนโสตทักษะด้านทำนองของครูผู้สอนเปียโน จากการสัมภาษณ์ครูผู้สอนวิชาเปียโนที่ทำการสอนนักเรียนระดับชั้นต้นในโรงเรียนดนตรีปี่นนคร พบว่า ครูผู้สอนทั้ง 2 กลุ่มได้เล็งเห็นความสำคัญของการสอนโสตทักษะในด้านทำนองและได้ให้ความสำคัญต่อการสอนโสตทักษะในด้านทำนอง โดยการเริ่มสอนโสตทักษะด้านทำนองให้กับนักเรียนทุกคนตั้งแต่ชั่วโมงแรกที่ได้มีการเรียนการสอน ครูทั้งสองกลุ่มได้เล็งเห็นคุณค่าและประโยชน์ของการสอนโสตทักษะในด้านทำนองว่าการให้นักเรียนฝึกฟังระดับเสียง ชั้นคู่เสียง และทำนองในตำแหน่งต่างๆ จะทำให้นักเรียนมีความรู้ในด้านต่าง ๆ เพิ่มเติม ในการสอนโสตทักษะด้านทำนองในแต่ละครั้ง ครูทั้งสองกลุ่ม ได้ใช้เวลาในการสอน 5 – 15 นาที มีครูบางท่านได้ทำการสอนและทดสอบการฟังในทุกชั่วโมงที่มีการเรียนการสอน มีครูบางท่านได้ทำการสอนและทดสอบการฟังในบางชั่วโมงเท่านั้น เพราะครูผู้สอนมีเวลาในการสอนไม่เพียงพอ และนักเรียนเบื่อหน่ายในการเรียน การฟัง

การสอนโสตทักษะด้านทำนองของครูผู้สอนเปียโน

ก. การเตรียมการสอนโสตทักษะด้านทำนอง

ครูที่มีประสบการณ์ในการสอนไม่เกิน 5 ปีทุกท่านได้มีการเตรียมการสอนโสตทักษะด้านทำนองในทุกชั่วโมงเรียน ส่วนครูที่มีประสบการณ์ในการสอนเกิน 5 ปีได้มีการเตรียมการสอนโสตทักษะด้านทำนองในทุกชั่วโมงเรียนเป็นบางท่านเท่านั้น ซึ่งครูบางท่าน มีการเตรียมการสอนเป็นบางครั้ง และครูทั้งสองกลุ่มเตรียมการสอนโสตทักษะด้านทำนองโดยศึกษาจากคำแนะนำในหนังสือเล่ม เลสซัน บุก (Lesson Book) และหนังสือเล่ม แอคทิวิตี แอนด์ เทรนนิ่ง บุก (Activity & Ear Training Book) และครูทั้งสองกลุ่ม ได้ทำการจดบันทึกเนื้อหาที่ได้เรียน จดบันทึกปัญหาของนักเรียนแต่ละคนที่พบในการสอนแต่ละชั่วโมง จดเนื้อหาในด้านที่นักเรียนไม่เข้าใจเพื่อหาวิธีแก้ไข และสอนทบทวนซ้ำ ในเนื้อหาที่นักเรียนไม่เข้าใจในการเรียนครั้งต่อไปและครูทั้งสองกลุ่ม มีเกมส์และของรางวัลต่างๆ คือ สติ๊กเกอร์ ขนม ตัวปั๊มรูปสัตว์ การเล่านิทาน การเขียนดาว และคำชมให้กับนักเรียนทุกคน เพื่อสร้างแรงจูงใจให้นักเรียนอยากเรียนมากขึ้น

ข. วิธีการสอนโสตทักษะด้านทำนอง

- ด้านเสียงสูง เสียงต่ำ

ครูทั้งสองกลุ่มใช้วิธีการสอนโดยการกดเสียงที่เปียโนให้นักเรียนฟัง แล้วให้นักเรียนกดตาม ซึ่งครูบางท่านจะใช้เสียงที่คีย์สีดำ และครูบางท่านจะใช้เสียงที่คีย์สีขาว จากนั้นครูจะให้นักเรียนเปรียบเทียบและจินตนาการเสียงสูง และเสียงต่ำให้เหมือนกับสัตว์

- ด้านเสียงสูงขึ้น เสียงต่ำลง

ครูทั้งสองกลุ่มสอนให้นักเรียนรู้จักชื่อตัวโน้ต และฝึกท่องชื่อตัวโน้ตทั้งในระบบตัวอักษร (Letter System) และระบบโซ – ฟา (So – Fa System) ให้คล่องทั้งแบบสูงขึ้นและแบบต่ำลง จากนั้นครูกดไล่เสียงสูงขึ้นและเสียงต่ำลงให้นักเรียนฟัง โดยให้นักเรียนร้องออกเสียงตามไปด้วย

- ด้านขั้นคู่เสียง

ครูทั้งสองกลุ่มอธิบายความหมายของขั้นคู่เสียง และเริ่มสอนขั้นคู่เสียงตั้งแต่ขั้นคู่ 2 จนถึงขั้นคู่ 5 โดยให้นักเรียนฝึกฟังทั้งแบบเมโลดิกและฮาร์โมนิกควบคู่กันไป และให้นักเรียนร้องตามเสียง สร้างความรู้สึกจากเสียงที่ได้ยิน ใช้การเปรียบเทียบความแตกต่าง

- ด้านตำแหน่ง G Position

ครูทั้งสองกลุ่มสอนให้นักเรียนท่องชื่อตัวโน้ตในตำแหน่ง จี โพลีซันสิชัน ทั้งแบบระบบอักษร และระบบโซ – ฟา ให้คล่อง จากนั้นให้ฝึกร้องและฟังเสียงของโน้ตในตำแหน่ง จี โพลีซันสิชัน ทั้งแบบไล่เสียงสูงขึ้นและแบบไล่เสียงต่ำลง

ส่วนในการทดสอบการฟังของครูทั้งสองกลุ่ม จะทำการทดสอบการฟังตามหนังสือเล่ม Activity & Ear Training Book แต่จะมีครูบางท่านเท่านั้นที่ทำการทดสอบตามในหนังสือทุกด้าน และครูบางท่านจะทำการทดสอบเป็นบางครั้งและเป็นบางด้าน หรือบางครั้งก็จะข้ามบางด้านไปก่อนแล้วจึงนำมาสอนทีหลัง เพราะครูจะพิจารณาตามความเข้าใจของนักเรียน และในบางครั้งนักเรียนจะไม่ยอมทำในบางด้าน ดังนั้นครูจึงต้องข้ามด้านนั้นไป แต่ครูก็จะพยายามสอดแทรกเนื้อหาในการฟังด้านนั้นๆ ไปในการเล่นบทเพลง และในการทดสอบแต่ละครั้งครูผู้สอนจะเล่นเสียงในแบบที่จะทดสอบให้นักเรียนฟังก่อน เช่น เล่นให้ฟังว่าเสียงนี้คือเสียงที่สูงขึ้น และเสียงนี้คือเสียงที่ต่ำลง ถ้าในการทดสอบนั้นนักเรียนตอบผิด ครูจะเฉลยในข้อที่ถูกต้อง และครูจะมีของรางวัล เช่น สติกเกอร์ เกมส์ และมีคำชมเชยให้กับนักเรียนที่ตั้งใจเรียนและนักเรียนที่ไม่ตั้งใจเรียน

ค. สื่อการเรียนการสอนโสตทักษะในด้านทำนอง

สื่อการเรียนการสอนโสตทักษะในด้านทำนองที่ครูผู้สอนวิชาเปียโน ทำการสอนนักเรียนระดับชั้นต้นในโรงเรียนดนตรีปีนนครทั้ง 2 กลุ่ม ได้ใช้ในการเรียนการสอนโสตทักษะด้านทำนองมีดังนี้

ครุภัณฑ์

- อฟไรท์เปียโน
- กระดานไวท์บอร์ด

สื่อการสอน

- หนังสือเล่มเลสซัน บู้ค และ เล่มแอกทิวตี แอนด์ เอียร์ เทรนนิ่ง บู้ค
- การ์ดรูปตัวโน้ต
- บทเพลงนอกเหนือหนังสือเรียน
- ตุ๊กตาทมิและตุ๊กตาทนุ
- รูปภาพช้าง รูปภาพหนู รูปภาพการเคลื่อนที่ของตัวโน้ต
- เกมส์

ง. การวัดผลประเมินผลการสอนโสตทักษะด้านทำนอง

จากการสัมภาษณ์ครูผู้สอนโสตทักษะด้านทำนองพบว่าครูทั้ง 2 กลุ่มทำการวัดผลประเมินผลความสามารถ และความเข้าใจทางการฟังทำนองของนักเรียนที่เรียนวิชาเปียโนในทุกชั่วโมงที่มีการสอนโสตทักษะด้านทำนอง โดยจะทำการวัดผลประเมินผลจากหนังสือทดสอบการฟังใน เล่ม แอกทิวตี แอนด์ เอียร์ เทรนนิ่ง บู้ค และครูจะให้กำลังใจกับนักเรียนที่ผ่านและไม่ผ่านการวัดผลประเมินผลโดยการกล่าวคำชมเชย แจกสติ๊กเกอร์ ให้คะแนน ให้ตัวบับรูปสัตว์ ให้ขนม และวาดรูปดาว

ปัญหาต่างๆ ที่เป็นอุปสรรคต่อการเรียนการสอนโสตทักษะด้านทำนอง

ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในการเรียนการสอนโสตทักษะ ด้านทำนอง ของครูผู้สอนวิชาเปียโนทั้งสองกลุ่มในโรงเรียนดนตรีปีนนคร มีดังนี้

- ปัญหาที่เกิดจากนักเรียน เป็นปัญหาที่เกิดจากบุคลิกที่ขี้อายและนิสัยที่ซุกซนของนักเรียนทำให้ครูผู้สอนต้องสอนซ้ำหลายครั้ง จึงทำให้เสียเวลาในการสอน และนักเรียนเบื่อหน่ายการเรียน

- ปัญหาในด้านการสอน จะพบว่า นักเรียนใช้เวลาเรียนหลายครั้งในการทำความเข้าใจในด้านเสียงสูงขึ้น เสียงต่ำลง และด้านชื่อตัวโน้ตในตำแหน่ง จี โพลีซัน นักเรียนสับสนในการฟังขั้นคู่เสียง นักเรียนร้องเสียงเพี้ยน
- ปัญหาที่เกิดจากสื่อการเรียนการสอน พบว่าบทเพลงในหนังสือเรียน เลสชัน บู้ค เป็นบทเพลงที่นักเรียนไม่คุ้นหูทำให้นักเรียนจำเสียงของขั้นคู่เสียงได้ยาก

อภิปรายผล

ความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญของการสอนโสตทักษะด้านทำนองของครูผู้สอนเปียโน ครูผู้สอนทั้ง 2 กลุ่มได้สังเกตเห็นความสำคัญและคุณค่าของการสอน โสตทักษะในด้านทำนอง ซึ่งทำให้นักเรียนเกิดความรู้และได้รับประโยชน์จากการฝึกโสตทักษะด้านทำนอง มากมาย และได้ให้ความสำคัญต่อการสอนโสตทักษะในด้านทำนองโดยการเริ่มสอนโสตทักษะด้านทำนองให้กับนักเรียนทุกคนตั้งแต่ชั่วโมงแรกที่ได้มีการเรียนการสอน เพื่อให้ให้นักเรียนทุกคนได้รู้จักเสียงสูงและเสียงต่ำที่เปียโน และได้สังเกตเห็นความสำคัญของการสอน ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับคำกล่าวของจารุวรรณ สุริยวรรณ 2549 : 38, สุดา พนมยงค์ 2550 : สัมภาษณ์, พิมพชนก สุวรรณชาติ, 2550 : สัมภาษณ์.

การสอนโสตทักษะด้านทำนองของครูผู้สอนเปียโน

ก. การเตรียมการสอนโสตทักษะในด้านทำนอง

มีการจัดบันทึกข้อบกพร่อง และปัญหาที่พบเจอในการสอนเพื่อหาวิธีแก้ไขในการสอนครั้งต่อไปเท่านั้น และไม่มีวางแผนล่วงหน้าว่าในขณะที่จัดกิจกรรมการเรียนการสอนนั้นควรทำสิ่งใดก่อน – หลังอย่างเป็นขั้นตอน ซึ่งผลการวิจัยไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของอัญญา สุตมาต (2536 : 48) ดังนั้นครูผู้สอนควรวางแผนการสอนอย่างละเอียดและทำการจัดบันทึกรายละเอียดของการสอนทั้งด้านเนื้อหา จุดประสงค์ กิจกรรม สื่อการเรียน และการวัดผล เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสอนให้มีประสิทธิภาพ

ข. วิธีการสอนโสตทักษะในด้านทำนอง

ครูแต่ละท่านมีวิธีการสอนนักเรียนและมีวิธีการแก้ปัญหาที่แตกต่างกันไปตามบุคลิกของนักเรียนแต่ละคน ซึ่งนักเรียนแต่ละคนจะมีอุปนิสัย วุฒิภาวะทางด้านอารมณ์ และความสามารถในการรับรู้ทางด้านดนตรีที่แตกต่างกัน สรุปได้ว่า ครูทั้ง 2 กลุ่มสรุปได้ว่า ใช้จิตวิทยาในการสอนโสตทักษะด้านทำนอง ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของอัญญา สุตมาต, 2546 : 28

ในการเรียนการสอนแต่ละครั้งของครูทั้ง 2 กลุ่ม ได้สร้างกำลังใจ และแรงจูงใจให้กับนักเรียนโดยการให้ของรางวัลเป็นพวกขนม สติกเกอร์ ตัวบีมรูปดาว การเล่นเกมส์ การเล่านิทาน และให้คำชมเชย ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับวิธีการสร้างแรงจูงใจในการเรียนการสอนของ พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา, 2542 : 149

ครูทั้ง 2 กลุ่ม ได้ใช้จินตนาการ และเกมส์ในการสอนแต่ไม่มีกิจกรรมเคลื่อนไหวร่างกาย ซึ่งผลการวิจัยไม่สอดคล้องกับหลักการสอน โสตทักษะด้านทำนองของผู้เชี่ยวชาญทางด้าน การสอนเปียโนและสอน โสตทักษะ ดังนั้นครูผู้สอนควรจัดหากิจกรรมเคลื่อนไหวร่างกายให้กับนักเรียน เช่น ให้ผู้เรียนจับส่วนต่างๆ ของร่างกาย ให้จับที่ศีรษะเมื่อได้ยินเสียงสูง ให้จับเข่าเมื่อได้ยินเสียงต่ำ เป็นต้น

เทคนิควิธีการสอนของ ฌรุทซ์ สุทธจิตต์ 2544 : 97 กล่าวว่า ผู้สอนควรหาวิธีการช่วยทำให้สิ่งที่เป็นนามธรรมมีความหมายกับผู้เรียน เนื่องจากผู้เรียนยังอยู่ในวัยที่ไม่สามารถจะเรียนรู้ หรือเข้าใจบางสิ่งบางอย่างที่เป็นนามธรรมได้อย่างถ่องแท้ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในสิ่งนั้น ๆ ได้ดีขึ้น และครูทั้ง 2 กลุ่ม ได้ใช้ภาพสัตว์ในการสอนเสียงสูงและเสียงต่ำเพื่อให้นักเรียนเข้าใจในด้านเสียงสูงและเสียงต่ำมากขึ้น ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับเทคนิควิธีการสอนของ ฌรุทซ์ สุทธจิตต์

ค. สื่อการเรียนการสอน โสตทักษะด้านทำนอง

จากการสัมภาษณ์และการสังเกตการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูทั้งสองกลุ่ม ผลการวิจัยพบว่า ครูทั้งสองกลุ่มได้ใช้สื่อการเรียนการสอนซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสายันต์ บุญใบ, 2543 : 28 ดังนี้

1. สร้างความสนใจในการเรียนรู้ของนักเรียนมากขึ้น
2. เป็นแรงจูงใจในการเรียนรู้ของผู้เรียน
3. ให้นักเรียนได้เห็นสิ่งที่เป็นรูปธรรม
4. ช่วยให้ผู้เรียนจดจำในสิ่งที่ครูสอนได้รวดเร็วและยาวนาน
5. เพื่อให้นักเรียนเข้าใจในบทเรียนได้ชัดเจนมากขึ้น
6. ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนมากขึ้น
7. นักเรียนรู้สึกสนุกสนานในการเรียน จึงสามารถเรียนรู้ได้เร็วขึ้น

ง. รูปแบบการวัดผลประเมินผลการสอน โสตทักษะด้านทำนอง

การวัดผลประเมินผลของครูทั้ง 2 กลุ่ม ไม่มีการตั้งวัตถุประสงค์ที่ต้องการ ซึ่งผลการวิจัยไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของอัญชญา สุตมาตโร ดังนั้น ครูผู้สอนควรจัดตั้งวัตถุประสงค์ที่

ต้องการในการสอนและทำการวัดผลประเมินผลให้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ เพื่อช่วยให้การสอนมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ปัญหาต่างๆ ที่เป็นอุปสรรคต่อการเรียนการสอนโสตทักษะด้านทำนอง

ปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ที่ครูทั้งสองกลุ่มพบในการสอนโสตทักษะด้านทำนองคือนักเรียนมีความขี้อายไม่กล้าร้องออกเสียง และนักเรียนร้องเสียงเพี้ยน ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับสภาพปัญหาต่างๆ ในการเรียนการสอนโสตทักษะด้านทำนองของสุดา พนมยงค์, 2550 : สัมภาษณ์ ดังนั้นครูผู้สอนควรแก้ปัญหา โดยการให้นักเรียนทำท่ามือ ซ้ำไปซ้ำมา ให้เด็กจินตนาการมากๆ แต่นักเรียนจะต้องไม่ขี้อาย และครูสอนไม่ควรต่อนักเรียนว่า ร้องเพี้ยน แต่พยายามให้ทำใหม่หลายๆ ครั้ง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการเตรียมการสอนโสตทักษะด้านทำนอง

- ครูควรมีการวางแผนล่วงหน้าว่าในขณะที่จัดกิจกรรมการเรียนการสอนควรทำสิ่งใดก่อน – หลังอย่างเป็นขั้นตอน
- ครูควรมีการจดบันทึกในด้านนิสัย และพฤติกรรมกรเรียนของนักเรียนแต่ละคนเพิ่มเติมนอกเหนือจากการจดปัญหาต่าง ๆ ที่นักเรียนไม่เข้าใจ

ข้อเสนอแนะสำหรับวิธีการสอนโสตทักษะด้านทำนอง

- ครูควรจะฝึกให้นักเรียนทุกคนร้องออกเสียงตั้งแต่ครั้งแรกที่เรียน เพื่อช่วยให้นักเรียนมีความรู้สึกกับเสียงสูงขึ้น และเสียงต่ำลงมากขึ้น และการฝึกให้นักเรียนร้องออกเสียง จะทำให้การร้องของนักเรียนเกิดการพัฒนา ทำให้มีการร้องเพี้ยนน้อยลง
- สำหรับนักเรียนที่ไม่สามารถแยกแยะระดับเสียงที่สูงขึ้น และระดับเสียงที่ต่ำลงได้ ครูควรให้นักเรียนฝึกใช้สัญญาณมือแบบหลักการสอนของ โคคาย แทนระดับเสียงต่างๆ เพื่อทำให้การเรียนรู้ระดับเสียงเป็นรูปธรรมมากขึ้น
- ครูทุกท่านควรฝึกให้นักเรียนทุกคนได้เรียนการฟังในทุกด้าน ไม่ควรข้ามในด้านที่มีเนื้อหาง่าย

ข้อเสนอแนะสำหรับสื่อการเรียนการสอนโสตทักษะด้านทำนอง

- ทางโรงเรียนและครูผู้สอนควรจัดหาเพลงที่คุ้นหูมาสอนเพิ่มเติมให้กับนักเรียน

ข้อเสนอแนะสำหรับปัญหาต่างๆ ที่เป็นอุปสรรคต่อการเรียนการสอนโสตทักษะด้านทำนอง

- ครูควรแนะนำให้เด็กเริ่มหัดวางเป้าหมายในการเรียนสำหรับตนเอง เพราะคนที่เรียนหรือทำงานอย่างมีเป้าหมายจะกระทำด้วยความตั้งใจ

- ครูควรใช้จินตนาการและจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวร่างกายหรือมีเกมส์ต่างๆ สอดแทรก เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสนใจและเกิดความสุขสนุกสนานในการเรียน
 - การสอนเด็กในวัยนี้ครูควรสอนซ้ำไปซ้ำมาหลาย ๆ ครั้งในเนื้อหาเดิม
 - ครูควรทำความคุ้นเคยและแสดงความเป็นกันเองกับนักเรียนก่อนการเรียน เพื่อไม่ให้ นักเรียนเกิดความเขินอาย
 - ครูไม่ควรเข้มงวดกับนักเรียนมากเกินไป เพราะจะทำให้ นักเรียนเกิดความเบื่อหน่าย
- ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป**
- การวิจัยด้านการสอน โสตทักษะด้านทำนองในหลักสูตรเปียโน ระดับชั้นต้นของ สำนักพิมพ์อัลเฟรด วิทยาลัย โรงเรียนดนตรีปิ่นนคร เป็นการศึกษาจากแหล่งข้อมูลแห่งเดียว ผู้วิจัย จึงขอเสนอแนะหัวข้อวิจัยเพื่อนำไปขยายผลทางการศึกษาดังนี้
1. เปรียบเทียบการสอน โสตทักษะด้านทำนองของหลักสูตรอัลเฟรดกับหลักสูตรอื่นๆ
 2. การศึกษาประสิทธิภาพของการสอน โสตทักษะด้านทำนองในหลักสูตรเปียโนของ สำนักพิมพ์อัลเฟรด
 3. การศึกษาการสอน โสตทักษะในด้านจังหวะ

EAR TRAINING FOR YOUNG BEGINNER LEVEL PREP COURSE, ALFRED'S
BASIC PIANO LIBRARY CASE STUDY : PINNAKORN MUSIC SCHOOL

JUTARAT MANEEWAN 4837794 MSMS/M

M.A. (MUSIC)

THESIS ADVISORY COMMITTEE : SAKCHAI HIRANRAK, B.A., M.A.,
ANAK CHARANYANANDA, B.ED.

EXTENDED SUMMARY

Introduction

Music is a narrative of sound. Everybody to do with music, performer, audience, composer. Everybody narrative with sound. When student have Ear Training. They will can know about interval.

Ear Training of melody is important because music is literally important, If a musician can not to listen melody. It will be hard to learn music or play music. Because melody concerning with level of sound, high – low. So they should to training about listen the pitch of sound. Not only that to be able to listen melody is good for help to analyze component of music. That is important for study in Ear Training.

Development of Ear Training will be success depend on teacher and method of teaching. The questionnaire of piano teacher in Ear Training to find out the problem is student are confused in high – sound, low – sound and listening the interval. So the researcher interested in study in young beginner level prep. Course (Age 6 – 8 years) study in.

1. To thing about essential of Ear training.
2. Teach in Ear Training.

3. Every problem in Ear Training for know about details of teach, method and problem in class. It ought to correct to go on.

Objective of research

1. Study think of teacher about important of Ear Training for young beginner level prep course at Pinnakorn music school.

2. Study Ear Training for young beginner level prep course at Pinnakorn music school as

A. Preparing of teaching in Ear Training.

B. Method of teaching in Ear Training.

C. Teaching equipment in Ear Training.

D. Assessment and evaluation in Ear Training.

3. Study any problem about teaching Ear Training for young beginner level prep course at Pinnakorn music school.

Limits of research

1. To study in method of Ear Training for young beginner level prep course. To stipulate in student age 6 – 8 years old.

2. To study in method of Ear Training for young beginner level prep course. Use the book is prep Course level a to level B in Lesson Book and Activity & Ear Training Book.

3. To study in method of Ear training an accessory is

- High sound Low sound
- Higher sound Lower sound
- Interval
- Melody in G position.

4. To study in

4.1 Essential in Ear Training for young beginner level prep course at Pinnakorn music school.

4.2 Teaching of Ear Training for young beginner level prep course at Pinnakorn music school.

- Preparing to Ear training.

- Method of Ear training.
- Teaching of equipment Ear training.
- Assessment and evaluation of Ear Training.

5. To study in problem and obstacle of Ear Training at Pinnakorn music school.

6. The researcher use observation and observer in teacher a person. The researcher divide teacher in 2 group.

Group 1: Teacher have experience 1 – 5 years. (4 person)

Group 2: Teacher have experience more than 5 years. (5 person)

7. Place for keep information is KPN music institute Pinnakorn music school. A branch office Pinklao

Purpose are expect to receive

1. Know about opinion importance of teaching Ear Training for young beginner pre course at Pinnakorn music school.
2. Know about method of Ear Training in other method.
3. Know about any problem in Ear Training. To find out solve in remedy for problem.
4. Know about method of Ear Training all sorts. For adjustment suitable in student. It will help to teaching as efficacy. And success in studying.

Research Methodology

Source of Research Information

At Bangkok in Pinnakorn music school KPN music institute, branch Pinklao.

Time research

The researcher get to observe Ear training of Piano teacher. For young beginner level prep course. Time to observe at 8 weeks, 10 – 15 minute/week.

Population of Research Information

Piano teacher at Pinnakorn music school, KPN music institute branch Pinklao, Bangkok number of 9 person. Teacher for student are 6 – 8 years old. Devide teacher in 2 group.

Group 1 : Teacher have experience 1 – 5 years. (4 person)

Group 2 : Teacher have experience more than 5 years. (5 person)

Instrument of Research

This research use observative in teaching and interview (formal interview and Informal interview). The researcher sit in class room for record even and information in teach.

Equipment of Research

1. Cassette tape
2. Note book

Step to get information

1. Method to get information from an article, thesis in
 - A library of Salaya Mahidol University
 - Music library of Salaya Mahidol University
 - Music library of Phoumiphon Songket College
2. Interview expert teacher about piano teaching and Ear training.
3. Make a questionnaires and interview piano teacher at Pinnakorn music school formal interview and informal interview number of a person. Questionnaires have 3 part
 - Part 1 : Education of piano teacher.
 - Part 2 : Opinion and method of teacher in Ear Training for young beginner level prep course
 - Part 3 : Problem of teaching Ear Training for young beginner level prep course.
4. Make observation for teacher in behaviour of Ear Training and activity in Ear Training. The researcher will be record activity in

Ear Training. The researcher will be record process teacher in class room. The researcher sit in class room for observative in coordination method.

5. Interview manager of Pinnakorn music school.

Step of analysis

1. To verify information is correctly.
2. To keep add information if the information not completely.
3. To get field interview to documentary.
4. Analysis of observantly behaviour of Ear training to document.
5. To sort out documents analysis and management of article.
6. To present information by narrate method.

Research Results

Opinion about important of Ear Training in piano teacher.

From the interview piano teacher. Teach in Pinnakorn music school for young beginner level prep course find out teacher in 2 group to divine important of Ear Training. The teacher will teach Ear Training in first hour in school. Teacher know that will be useful for student to training pitch of sound, interval and melody in many position. In the class room will have time to learn 5 – 10 minute.

Teaching of Ear Training

A. Pre paring of Ear Training.

Teacher have experience least than 5 years. They will prepare every hour. But teacher have experience more than 5 years, some hours they don't prepare teaching. The teacher in 2 group, the prepare teaching from Lesson Book and Activity & Ear Training Book. They are record gist of study and problem in class and how to solve a problem. They use a prize and games to compliment every student for make motivation of study.

B. Method of Ear Training

- A subject of high sound – low sound

Each teacher in 2 group teach in to play piano sound and student play follow. Some teacher use a sound at black key and some teacher use white key. After that student will compare and reflection about high – sound and low – sound look like an animal.

- A subject of higher sound – lower sound

Each teacher in 2 group teach student to know about music in name of the alphabet . And they are remember music alphabet. In letter system and so – fa system. Each higher and lower sound.

- A subject of interval

Each teacher will explain meaning of interval. And start second to fifth of interval. By the student training listen to each melodic and harmonic interval. The student sing follow a sound. Used comparable to different.

- A subject of G Position

Each teacher in 2 group will be teach student remember a music alphabet of G – Position in letter system and so – fa system. After that train to sing and listen music in G - position. Each higher sound and lower sound.

- Aural Test will follow in Activity & Ear Training Book. Some teacher have a test follow in handbook every subject. Some teacher test before and after handbook. Before testing teacher will play piano to show student. Example higher sound – lower sound. If in testing, the student are wrong. Teacher will give the answer to student. And give a prize an example sticker, games, to admire student.

C. Teaching Equipment of Ear Training.

Teaching Equipment of Ear Training for young beginner level prep course, at Pinnakorn music school. Each 2 group as

Durable articles

- Up - right Piano
- Whiteboard

Teaching media

- Lesson Book and Activity & Ear Training Book.
- Card of music score.
- Song out of handbook.
- A Beethoven's bear doll and Mozart's mouse doll.
- Elephant picture, rat picture and moving music score picture.
- Games.

D. Assessment and evaluation of Ear Training

From teacher interview of Ear Training each 2 group. Teacher will has examination in class every hour. After they teach about Ear Training. The testing of listen get it from Activity & Ear Training book. After testing the teacher will give a willpower of every student.

Any problem are obstacle for Ear Training

Each piano teacher in 2 group at Pinnakorn music school has any problem is

- From student : Student have to be shy personality. And to be naughty, So teacher will be teach often times. And student will be tired to study.
- From teaching : Student use time to study very long time to understand in higher sound – lower sound and music's name in G - position. Student are confused in listen to interval and sing a wrong sound.
- From teaching equipment : The song in lesson book is not popular. So the student can not remember the interval.

Discussion

Opinion about essential of Ear Training in Piano teacher.

Each teacher in 2 group to foresee in essential of Ear Training. First hour, when teacher in to class, they will teach about Ear Training. So, the student will know about high sound and low sound Piano.

This research to be agree with a saying of Jaruwat Suriyawan, 2006 : 38, Suda Phanumyong, 2007 : interview, Pimchanok Suwantada, 2007 : interview.

Teaching of Ear Training

A. Prepare of teaching in Ear Training

To note a faults and problem in teaching. And find out the method to solve in problem. The teacher don't have plan of teaching. So, research result is not to agree with research of Aunchana Sutmart, 1993 : 48. So, the teacher should be plan of teaching and have a details in step, and record details in gist, objective, activity, teaching media and assess for teaching in efficiency.

B. Method of Ear Training

Each teacher have teaching method. And method to solve problem. Behaviour of student are different. Each teacher in 2 group use psychology in Ear Training. This research to be agree with research of Aunchana Sutmart, 2003 : 28.

In class room, teacher in 2 group. They will build willpower and motivation with student by a prize of sweet meats, sticker, a star stamp, playing games, to spin yarns and applaud. So, this research to be agree with motivation method of Pongphan Pongsopa, 1999 : 149.

Each teacher in 2 group, they use reflection and games in class. But they don't have activity to wriggle body.

Result research is not to be agree with rule of Ear Training of melody in piano teaching expert. So, the teacher should be have activity to wriggle body themselves. Catch the head when they hear the high sound and catch the knees when they hear the low sound.

Technique of teaching method, Narut sutajit, 2001 : 97. Say that, teacher should be find out the method to help student. Because some student don't understand in intangibles as opposed to tangibles. So, the teacher in 2 group will help student to understand that. By animal picture When the teacher teach in high sound and low sound. This result research to be agree with technique of teaching method of Narut Sutajit.

C. Teaching equipment

From the interview and observation in teaching media of Ear training in melody. Each teacher in 2 group to find out the teacher use media in teaching. So, result research to be agree with the research of Sayan Bunbai, 2000 : 28 thus.

1. To create interesting knowledge of student.
2. To create motivation knowledge of student.
3. Student see something as apposed to intangibles.
4. Student can remember in gist.
5. Student can understand in lesson.
6. Student have participate in teaching.
7. Student have appreciate fun in class.

D. Assessment and evaluation

Each teacher in 2 group, they don't have objective requirement. So research result not to be agree with the research of Aunchana Sutmart. So the teacher should be have requirement objective in teaching. And assess follow up in objective to help efficiency of teaching.

Any problem are obstacle in Ear training melody.

The problem in Ear Training melody is student to be a shamed. They don't intrepid to sing. And some student are slightly out of tune sing. Research result to be agree with problem in Ear Training melody of Suda Phanomyong, 2007. interview. So the teacher will be solve to problem by use hand signal repeated in activity.

Suggestion

Advise for preparing to teaching in Ear Training melody.

- The teacher should be have plan of teaching
- The teacher should be have record in disposition and behaviour of student in addition to any problem. One by one in class of student don't understand in gist.

Advise for Method of Ear Training melody

- The teacher should be have practice in sing to pronounce when they teach in first hour.
- If student can not separate sound level. The teacher Should be have practice by hand signal as rule of Kodaly to deputize for sound level.
- Any teacher should be have practice for student listen to every gist.

Advise for media of Ear Training melody

- The school should be find out the song are sound familiar to teaching.

Advise for problem in Ear Training melody

- The teacher should be advise student to have an objective of study.
- The teacher should be have activity or games in class.
- Young student, they want to study recurrent in old gist.
- The teacher should be familiar with student before teaching. Because the student are not shy.
- The teacher should not to strict with student excessive because the student are bore in studying

Advise for next research

This research are study to Ear Training melody for young beginner level. Prep course, Alfred's basic Piano library case study. At Pinnakorn music school. That a one case study.

The researcher beg to submit this for your excellency's consideration in

1. The comparative in Ear Training of Alfred's course with other course.
2. Study in efficiency of Ear Training melody in Alfred's basic piano library.
3. Study in Ear Training of cadence.

บรรณานุกรม

- จารุวรรณ สุริยวรรณ. (2549). *แนวทางการสอนดนตรี*. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี : โรงพิมพ์ทริปเพิ้ล กรุ๊ป จำกัด.
- เจริญใจ บุญยทัต และคนอื่น ๆ. (2525). *หลักการสอนและการเตรียมประสบการณ์ภาคปฏิบัติ*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร : จงเจริญการพิมพ์.
- เชิดศักดิ์ ศรียาภัย. (2543). *การศึกษาศาขการสอนวิชาดนตรีในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น ของโรงเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 4*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาดนตรี บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ตรีทิพ กมลศิริ. 20 พฤศจิกายน 2550. ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการสอนเปียโน. สัมภาษณ์.
- ณัชชา โสคติยานุรักษ์. (2547). *สังคีตลักษณ์และการวิเคราะห์*. (พิมพ์ครั้งที่ 3) กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณัชชา พันธุ์เจริญ. (2548). *ทฤษฎีดนตรี*. (พิมพ์ครั้งที่ 5) กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณรุทธิ์ สุทธจิตต์. (2537). *หลักการของโคคายสู่การปฏิบัติ*. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2541). *จิตวิทยาการสอนดนตรี*. (พิมพ์ครั้งที่ 4) กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2544). *พฤติกรรมการสอนดนตรี*. (พิมพ์ครั้งที่ 3) กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นฤมล วงศ์อริชะกวี. 8 ธันวาคม 2550. ผู้จัดการโรงเรียนดนตรีปี่นนคร. สัมภาษณ์.
- นพพร ดำนสกุล. (2543). *ปฐมบททฤษฎีดนตรี*. (พิมพ์ครั้งที่ 1) กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเคชั่นสโตร์.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2537). *การพัฒนาการสอน*. กรุงเทพมหานคร : สุวีการพิมพ์.
- พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา. (2542). *จิตวิทยาการศึกษา*. กรุงเทพมหานคร : พัฒนาศึกษา.
- พิมลพรรณ เกษมนกุลฤกษ์. (2549). *การศึกษการสอน โสตทักษะของครูผู้สอนสำหรับนักเรียนเปียโนระดับชั้นต้น กรณีศึกษา โรงเรียนดนตรีสยามกลการบางนา จังหวัด*

กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาดนตรี
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

พิมพ์ชนก สุวรรณธาดา. 19 พฤศจิกายน 2550. ผู้เชี่ยวชาญทางการสอนเปียโน. สัมภาษณ์.
วัชรินทร์ สายสาระ. (2533). *เทคนิคการฝึกโสตประสาท*. ภาควิชาดนตรี คณะวิชามนุษยศาสตร์
และสังคมศาสตร์ วิทยาลัยครูเลย.

ศักดิ์ชัย หิรัญรักษ์. (2546). *เอกสารประกอบคำสอน วิชาปรัชญาและหลักสูตรดนตรีศึกษา*.

นครปฐม : วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล อัดสำเนา.

ศิลป์ชัย กงตาล. (2540). *การวัดผลและประเมินผลวิชาดนตรีปฏิบัติในสถาบันราชภัฏ*. วิทยานิพนธ์
ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชา
ดนตรี บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

สมชาย อมระรักษ์. (2529). *ทฤษฎีดนตรีสากลเบื้องต้น*. กาญจนบุรี : สหวิทยาลัยทวารวดี
กาญจนบุรี.

สมนึก ภัททิยชนี. (2556). *การวัดผลการศึกษา*. กาฬสินธุ์ : โรงพิมพ์ประสานการพิมพ์.

สายันต์ บุญใบ. (2543). *การศึกษากระบวนการสอนวิชาปฏิบัติเครื่องลมไม้ในสถาบันราชภัฏ*.
วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาดนตรี บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหิดล.

สาโรช เพ็ญบัวขาว. (2549). *องค์ประกอบดนตรีสากล*. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.

สุกรี เจริญสุข. (2549). *พรสวรรค์สร้างได้*. นครปฐม : วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล.

สุดา พนมยงค์. 28 พฤศจิกายน 2550. ผู้เชี่ยวชาญทางการสอนเปียโน. สัมภาษณ์.

อัญชญา สุตมาต. (2546). *การศึกษาหลักสูตรและกระบวนการศึกษาดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย
ของสถาบันจินตการดนตรี สถาบันดนตรีมีฟ้า และสถาบันดนตรีเคพีเอ็น*. วิทยานิพนธ์
ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาดนตรี บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

Australian Music Examination Board. (1992). *Aural Test*. Australian Music
Examinations Board : Australia.

Bloom, B.S. (1956). *Taxonomy of Educational Objectives*. New York : Mckay.

Boyer, Michon R. (2006). *Music Fundamental's Methods, and Materials for the
Elementary Classroom Teacher*. (4th edition). USA : Pearson Education,
Inc.

Deutsch, Diana. (Ed.). (1999). *The Psychology of Music*. (2nd edition). USA.: Photo
Disc. Inc.

- Flohr, John W. (2005). *The Musical Lives of Young Children*. New Jersey : Pearson Education, Inc.
- Gange, Robert M. (1985). *The Conditionals of Learning and Theory of Instruction*. New York : Holt.
- Garretson Robert L. (1976). *Music in Childhood Education*. (2nd edition). New Jersey : Prentice – Hall, Inc.
- Good, C.V. (Ed.). (1973). *Dictionary of education*. New York and London : Macmilan.
- Kalmus, H., and Fry, D.B. (1980). *On tune deafness (dysmelodia) : Frequency, development, genetics and musical nackground*. Anals of Human Genetics (London). 43,369-382.
- Kowalchyk, Gayle and Lancastr, E.L. *Ear Training Book*. USA. :Alfred Publishing Co., Inc.
- Palmer, Willard A., Manus M. and Lethco, Amanda V. *Alfred's Basic Piano Library, Prep Course for the Young Beginner*. USA. : Alfred Publishing Co., Inc.
- Pherson, Gary E. MC. (2006). *The Child as Musician A hand book of Musical development*. New York. : Oxford University Press Inc.
- Randel, Don M. (Ed.) (1999). *The Harvard concise dictionary of Music and Musician*._ President and Fellows of Harvard College.
- Young, William. (1990). *An Inegrated Music Program for Elementary School*. New Jersey : Prentice – Hall, Inc.

ภาคผนวก ก

แบบแนวคำถามสำหรับการสัมภาษณ์ครูสอนวิชาเปียโน

1. วัตถุประสงค์

1.1 เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูผู้สอนเปียโนในด้าน

1.1.1 การให้ความสำคัญกับการเรียนการสอนสอดทักษะด้านทำนอง

1.2 เพื่อศึกษากระบวนการเรียนการสอนในด้าน

1.2.1 การเตรียมการสอนสอดทักษะด้านทำนอง

1.2.2 วิธีการสอน และเทคนิคการสอนสอดทักษะด้านทำนอง

1.2.3 สื่อการเรียนการสอนสอดทักษะด้านทำนอง

1.2.4 รูปแบบการวัดผลและประเมินผลการสอนสอดทักษะด้านทำนอง

1.3 เพื่อศึกษาปัญหาต่าง ๆ ที่เป็นอุปสรรคต่อการเรียนการสอนสอดทักษะด้านทำนองของครูผู้สอน สำหรับนักเรียนเปียโนระดับชั้นต้น

แนวคำถามสำหรับการสัมภาษณ์ จะแบ่งออกเป็น 3 ตอนคือ

ตอนที่ 1 ประวัติการศึกษาของครูผู้สอน

ตอนที่ 2 เพื่อศึกษาความคิดเห็นและกระบวนการเรียนการสอนสอดทักษะด้าน

ทำนองของครูผู้สอน สำหรับนักเรียนเปียโนระดับชั้นต้น ในหนังสือชุด Prep Course, Level A – B โดยมีหัวข้อต่าง ๆ ดังนี้

Level A :- ระดับเสียงสูง, ระดับเสียงต่ำ

- ทิศทางของทำนองที่สูงขึ้น, ทิศทางของทำนองที่ต่ำลง แบบไม่ใช่บรรทัด 5 เส้น

- ทิศทางของทำนองที่สูงขึ้น, ทิศทางของทำนองที่ต่ำลง แบบใช้บรรทัด 5 เส้น

Level B :- ชั้นคู่เสียงคู่ 2nd - คู่ 5th แบบ Melodic ทั้งแบบสูงขึ้นและต่ำลง

- ชั้นคู่เสียงคู่ 2nd - คู่ 5th แบบ harmonic ทั้งแบบสูงขึ้นและต่ำลง

ตอนที่ 3 สภาพปัญหาต่างๆ ที่เป็นอุปสรรคต่อการเรียนการสอนสอดทักษะด้านทำนองของครูผู้สอน สำหรับนักเรียนเปียโนระดับชั้นต้น

ตอนที่ 1 : ประวัติการศึกษาของครูผู้สอน

ชื่อ.....นามสกุล.....อายุ

.....ปีวุฒิการศึกษาทางด้านเปียโน

ระดับเกรด.....จากสถาบัน.....

ระดับปริญญา.....สาขา.....

วุฒิการศึกษาอื่นๆ

ประวัติการสอนเปียโน

ประสบการณ์การสอนเปียโน.....ปี

ตอนที่ 2 : เพื่อศึกษาความคิดเห็น และกระบวนการเรียนการสอน โสตทักษะ ด้านทำนองของครูผู้สอนสำหรับนักเรียนเปียโนระดับชั้นต้น

1. การให้ความสำคัญต่อการสอน โสตทักษะด้านทำนอง
 - 1.1 การสอนโสตทักษะด้านทำนองมีความสำคัญอย่างไร
 - 1.2 คุณทำการสอนโสตทักษะด้านทำนองทุกครั้งที่มีการสอนเปียโนหรือไม่
 - 1.3 ถ้าหากไม่มีการสอนโสตทักษะได้หรือไม่ อย่างไร
2. การเตรียมการสอน โสตทักษะด้านทำนอง
 - 2.1 มีการเตรียมการสอนก่อนการสอนหรือไม่
 - 2.2 มีการเตรียมการสอนอย่างไร
 - 2.3 มีการเตรียมการสอนหรือไม่ว่าควรสอนภายในกี่ครั้ง
3. วิธีการสอนและเทคนิคการสอน
 - 3.1 ระยะเวลาในการสอนแต่ละครั้ง
 - 3.2 มีกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อจูงใจนักเรียนในการสอนหรือไม่อย่างไร
 - 3.3 มีการอธิบาย โดยการใช้รูปภาพหรือการคิดจินตนาการหรือไม่ อย่างไร
 - 3.4 มีการฝึกร้องตามเสียงที่ได้ฟังหรือไม่
 - 3.5 มีการทบทวน หรือทดสอบหลังการเรียนหรือไม่ อย่างไร
4. สื่อการเรียนการสอน
 - 4.1 มีการใช้สื่อการเรียนการสอนหรือไม่
 - 4.2 สื่อการเรียนการสอนที่ใช้มีอะไรบ้าง

- 4.3 ใช้ตำราอย่างอื่นควบคู่กับการสอนของ Alfred หรือไม่
- 5. รูปแบบการวัดผลและประเมินผลการสอนโสตทักษะ
 - 5.1 มีการวัดผลและประเมินผลทุกครั้งหลังการเรียนทุกคาบเรียนหรือไม่
 - 5.2 มีการวัดผลและประเมินผลที่ครั้งต่อเทอม
 - 5.3 มีการวัดผลและประเมินผลจากการสอบของผู้เรียนจากสถาบันดนตรีหรือไม่

ตอนที่ 3 : สภาพปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อการเรียนการสอนโสตทักษะด้านทำนองของครูผู้สอน
สำหรับนักเรียนเปียโนระดับชั้นต้น

- 1. สภาพปัญหาจากผู้เรียน
- 2. ปัญหาจากครูผู้สอน
- 3. ปัญหาจากตำราและสื่อ, อุปกรณ์

วันที่สัมภาษณ์.....

สถานที่ในการสัมภาษณ์.....

แบบสังเกตพฤติกรรมการสอนโสตทักษะของครูผู้สอนสำหรับนักเรียนเปียโนระดับชั้นต้น
การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

เวลาที่ใช้ในการสอน.....

หนังสือที่ใช้..... level.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

1. การให้ความสำคัญกับการเรียนการสอนโสตทักษะด้านทำนอง

1.1 รายการที่สังเกต

การจดบันทึกการสอนก่อนทำการสอน

การจดบันทึกการสอนหลังทำการสอน

1.1 พฤติกรรมการสอนของครูผู้สอน

() มีการสอนโสตทักษะด้านทำนองทุกคาบการเรียน

() มีการสอนโสตทักษะในบางคาบการเรียน

1.2 บันทึกการสังเกตเพิ่มเติม

.....
.....

2. การเตรียมการสอนโสตทักษะด้านทำนอง

รายการที่สังเกต

มีการเตรียมการสอนอย่างไร

พฤติกรรมการสอนของครูผู้สอน

() มีการศึกษาแผนการสอนและการเตรียมการสอนก่อนทำการสอน

() ไม่มีการศึกษาแผนการสอนและการเตรียมการสอนก่อนทำการสอน

การบันทึกการสังเกตเพิ่มเติม

.....
.....

3. วิธีการสอนและเทคนิคการสอนโสตทักษะด้านทำนอง

รายการที่สังเกต

มีวิธีการสอนตามแผนการสอนที่ผู้สอนได้จัดทำไว้ล่วงหน้า

พฤติกรรมการสอนของครูผู้สอน

- () มีวิธีการสอนตามแผนการสอนที่ได้ระบุไว้ในแผนการสอน
- () ไม่มีการสอนตามแผนการสอนที่ได้ระบุไว้ในแผนการสอน
- () มีเทคนิคการสอนนอกเหนือจากในหนังสือ
- () มีการประยุกต์เนื้อหาการสอนเป็นเกมส์ต่างๆ
- () ให้เด็กใช้จินตนาการ
- () มีการฝึกร้องควบคู่ไปกับการฟัง

การบันทึกการสังเกตเพิ่มเติม

.....

.....

4. สื่อการเรียนการสอน โสตทัศนะด้านทำนอง

รายการที่สังเกต

มีการเตรียมการเรียนการสอนที่กำหนดไว้ในการสอน

พฤติกรรมการสอนของครูผู้สอน

- () มีสื่อการเรียนการสอนทุกคาบการเรียน
- () มีสื่อการเรียนการสอนในบางคาบเรียน
- () ไม่มีสื่อการเรียนการสอน
- () ใช้การ์ดบัตรคำหรือการ์ดรูปภาพ

การบันทึกสังเกตเพิ่มเติม

.....

.....

5. รูปแบบการวัดผลและประเมินผลในการสอน โสตทัศนะด้านทำนอง

รายการที่สังเกต

การจดบันทึกการวัดผลและประเมินผลหลังการสอน

พฤติกรรมการสอนของครูผู้สอน

- () มีการวัดผลและประเมินผลทุกครั้งหลังจากที่มีการสอน
- () มีการวัดผลและประเมินผลเป็นบางครั้งจากที่มีการสอน
- () มีการจดบันทึกพัฒนาการ และข้อบกพร่องในแต่ละครั้งในการสอน
- () ไม่มีการวัดผลและประเมินผล

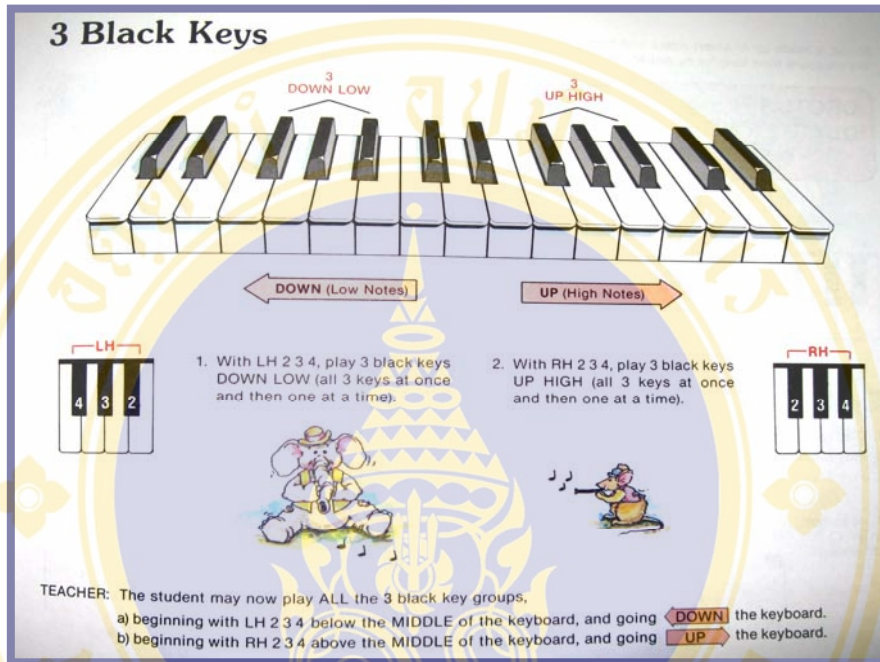
การบันทึกสังเกตเพิ่มเติม

.....

.....

ภาคผนวก ข

ภาพหนังสือที่ใช้ประกอบการเรียนการสอน

ภาพที่ 1

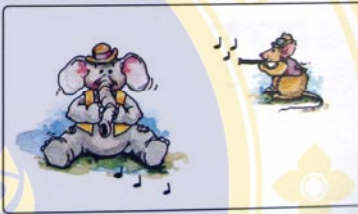
ภาพที่ 2

High and Low
 Your teacher will play HIGH and LOW sounds.
 • Circle the MOUSE if you hear a HIGH sound.
 • Circle the ELEPHANT if you hear a LOW sound.

Use with page 6.

1 2

3 4

ภาพที่ 3

Musical Alphabet
 Your teacher will play the letters of the MUSICAL ALPHABET going UP or DOWN.
 • Colour the airplane TAKING OFF if the alphabet goes UP. Choose any colour.
 • Colour the airplane LANDING if the alphabet goes DOWN. Choose any colour.

16 Use with page 16.

1 2

3 4

ภาพที่ 4

18

High and Low

Your teacher will play A-B-C groups HIGH or LOW on the keyboard.

- Circle the HIGH A-B-C group if the sounds are HIGH.
- Circle the LOW A-B-C group if the sounds are LOW.

Use with page 18

1

2

ภาพที่ 5

Use with pages 20-21

Up and Down

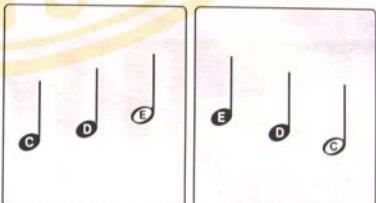
Your teacher will play patterns that go UP or DOWN in the MIDDLE C POSITION. Circle the pattern that you hear.

1

2

3

4

ภาพที่ 6

Up and Down
Your teacher will play patterns that go UP or DOWN in C POSITION.
Circle the pattern that you hear.

1

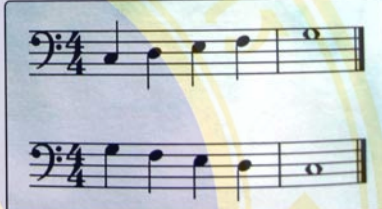
2

3

4

ภาพที่ 7

Measuring Distances in Music

Distances from one note to another are measured in INTERVALS, called 2nds, 3rds, etc.
The distance from any white key to the next white key, up or down, is called a 2nd.
2nds are written LINE-SPACE or SPACE-LINE.

Play, saying "UP a 2nd, DOWN a 2nd."
Up a 2nd Down a 2nd

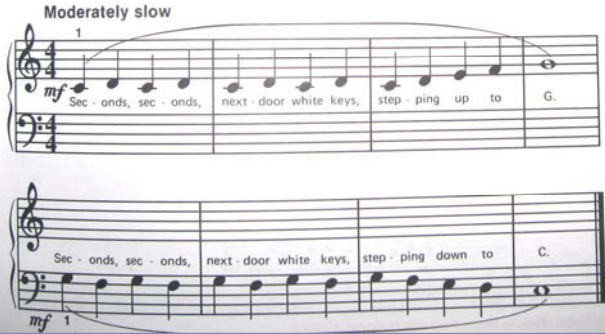

Play, saying "DOWN a 2nd, UP a 2nd."
Down a 2nd Up a 2nd

Seconds

Moderately slow

ภาพที่ 8

3rds are written LINE-LINE or SPACE-SPACE.

Play, saying "UP a 3rd, DOWN a 3rd." Play, saying "DOWN a 3rd, UP a 3rd."

Up a 3rd Down a 3rd Down a 3rd Up a 3rd

Play a Third!

Moderately slow

Skip one white key! Have you heard? That's the way to play a third!

ภาพที่ 9

30

Playing in G Position

G A B C D G A B C D

RH 1 2 3 4 5 LH 5 4 3 2 1

"Position G"

"G A B C D C B A," Gee, I like "po-si-tion G,"

"G A B C D C B A," Gee, it's eas-y you'll a-gree!

ภาพที่ 10

3rds
Your teacher will play 3rds that move UP or DOWN.
Circle the example that you hear.

Use with page 10.

1

2

3

4

TEACHER: See page 45.

ภาพที่ 11

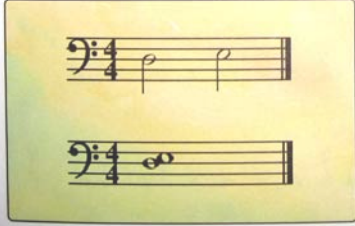
Melodic and Harmonic Intervals of a 2nd
Your teacher will play MELODIC or HARMONIC 2nds.
Circle the example that you hear.

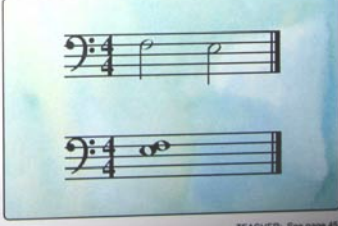

Use with page 14.

1

2

3

4

TEACHER: See page 45.

ภาพที่ 12

18

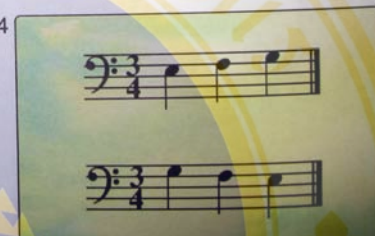
Up and Down
Your teacher will play patterns that go UP or DOWN in the C POSITION.
Circle the pattern that you hear.

1

2

3

4

ภาพที่ 13

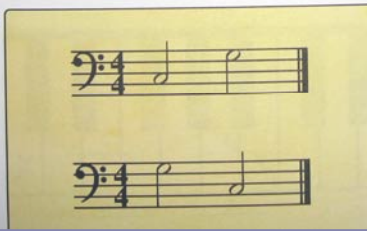
5ths
Your teacher will play 5ths that move UP or DOWN.
Circle the example that you hear.

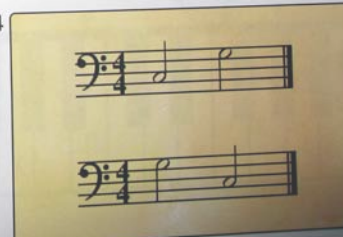

Use with page 21.

1

2

3

4

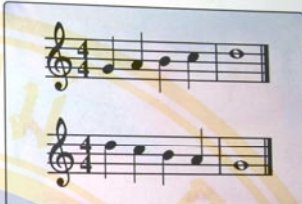
ภาพที่ 14

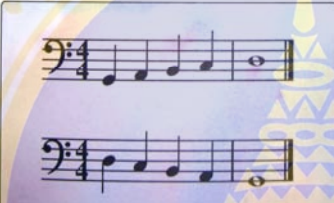
Up and Down
Your teacher will play patterns that go UP or DOWN in the G POSITION.
Circle the pattern that you hear.

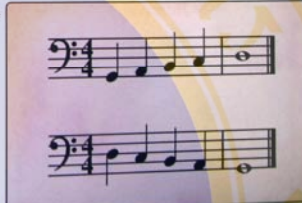
29
Use with page 30

1

2

3

4

TEACHER - See page 47.

ภาพที่ 15

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นางสาวจุฑารัตน์ มณีวัลย์
วัน เดือน ปีเกิด	22 กุมภาพันธ์ 2526
สถานที่เกิด	จังหวัดพิษณุโลก ประเทศไทย
ประวัติการศึกษา	มหาวิทยาลัยศิลปากร, พ.ศ.2544 - 2547 ดุริยางคศาสตร์บัณฑิต สาขา การแสดงเปียโน มหาวิทยาลัยมหิดล, พ.ศ. 2551 ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ดนตรี)
ตำแหน่งและสถานที่ทำงานปัจจุบัน	พ.ศ. 2545 – ปัจจุบัน โรงเรียนดนตรีปิ่นนคร สถาบันดนตรีเค พี เอ็น ตำแหน่ง อาจารย์พิเศษ